

Imprimatur,

H. ALDRICH

Vicecan.

Januar. 1. 169³

Imprimatur,

H. ALDRICH

Vicecan.

Januar. 1. 169³

M Davison Joh Coll Cant.

M. VELLEII PATERCULI

Quæ supersunt.

Cum VARIIS LECTIONIBUS Opti-
marum Editionum; Doctorum Virorum
CONJECTURIS & CASTIGATIONIBUS;
E T
INDICE LOCUPLETISSIMO.

Præmittuntur
ANNALES VELLEIANI.

E THEATRO SHELDONIANO.
Anno Dom. 1693.

DE J. H. H. M.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

ANNALES VELLEIANI, SEU VITA

M. VELLEII PATERCULI

Pro temporum ordine, disposita.

§. I. **N**ATALEM Velleii nostri. Ab adoptione Tiberii anno Varr. 757. incepit novennium militiae Velleii sub eodem Tiberio. annum ego ita eliciendum existimo. ¹ Finita Equestri militia, Quæstorem se designatum fuisse dicit, cum deficeret Maroboduus, sociosque defectionis, non Germanos modo, sed Pannonios etiam & Delmatas, adscisceret. Hanc defectionem anno urbis Varroniano 759. tribuit Dio. ² Sic tamen ille ut plurimum annorum gesta in unum eundemque annum conferat. Hoc enim anno ortum belli Germanici memorat, primamque Tiberii in Germanos expeditionem. Sed propria hujus anni acta hujus belli ultima fuisse intellexit, quæ erant cum hoste Maroboduo, sociisque ejus Pannoniis atque Delmatis. Id quod verum fuisse noster nos docuit ipse Velleius, qui in belli hujus progressibus designandis Dione certior est testis atque accuratior. Sic itaque Velleius. ³ Adoptatum ille Tiberium testatur V. Kal. Julias, Junii nimirum die xxvii. sub Coss. Ælio Cato & Sentio Saturnino, qui anno Varroniano 757. magistratum inibant. Mox autem ab adoptione in Germaniam missum esse idem docet Velleius⁴. Non diu (inquit) vindi-

¹ Vell. L. II. c. 111. ² Dio L. IV. ³ Vell. L. II. c. 103. ⁴ Vell. L. II. c. 104.

ANNALES *Velleiani*.

cem custodemque imperii sui morata in urbe Patria, protinus in Germaniam misit. *Itaque ipso illo anno, quo fuerat ab Augusto adoptatus, missus in Germaniam est Tiberius. Inde factum ut illius anni Aëtiva in mensem usque Decembrem perduxerit. Aëtiva nimirum intelligit Velleius militaria; quæ hibernis opponebantur, itidem militaribus. Aëtiva, inquam, rebus gerendis apta, quæ sub pellibus egerit exercitus, & in castris, pro re nata, mobilibus; cum hiberna in castris soleret agere potius stativis. Nec sane res à Tiberio hoc ipso anno gestæ patiebantur, ut, qui post Junii xxvii. in Germaniam venerat, in hiberna sese ante mensem Decembrem recipere potuerit.* Subactos enim tradit Velleius hoc anno Caninefates, Attuaros, Bructeros, receptos in fidem Cheruscos, transitum Visurgim, penetrata Germaniæ ulteriora. *Obstat præterea ne in sequentem annum rejiciatur Germanica illa Tiberii expeditio, quod² operum ejus per annos continuos IX. se spectatorem fuisse, aut adiutorem, jactet ipse Velleius. Exire illi anni non poterant ante annum Varronianum 765. quo rediit è Germania ita Tiberius ut eo nunquam postea sit reversus, paulo tamen antea quam parem acciperet cum Augusto in provincias potestatem. Ita certum est res Tiberii in Germania gestas hoc ipso adoptionis anno 757. initium accepisse. Fieri aliter non potuit ut vel minimam anni nonni partem Velleius egerit in militia Tiberii.*

Acta anni 758. §. II. *Sequitur in Velleio annus alius, cujus vere incunte redierit Tiberius in Germaniam. Jam³ perlustratam dicit armis totam fuisse Germaniam. Jam victas gentes pæne nominibus incognitas. Jam receptas Cauchorum nationes. Jam fractos Langobardos, gentem etiam Germana feritate ferociorem. Jam ad quadringentesimum miliarium à*

1 Vell. L. II. c. 105. 2 Vell. L. II. c. 104. 3 Vell. L. II. c. 106.

ANNALES Velleiani.

Rheno usque ad flumen Albim Romanum cum signis perductum fuisse tradit exercitum. *Hæc hujus anni gesta huic ætati tribuit Velleius. Certior nimirum ille, pariterque minus confusus, Dione¹ testis, qui triennii integri acta anno illo memoravit quo triennium exierit. Et tamen ne fidem illi detrachamus, sunt etiamnum in Dione plurimum annorum satis luculenta vestigia. Hæc enim erat² secunda illa Tiberii in Germanos expeditio, secundi nimirum anni hujus belli Germanici, quo (accerfite in Germaniam Delmatiae Præfecto Valerio Messalino) Delmatis Pannoniisque occasionem oblatam testatur Dio rerum novandarum. Binas enim uno eodemque anno, & in eandem provinciam expeditiones fuisse parum verisimile est. Hæc etiam³ secunda illa pax tam à Tiberio quam etiam Sentii Saturnini opera, eodem Dione teste, Germanis concessa, quem tamen certe Saturninum, in hoc ipso bello Germanico socium habuit Tiberius. Tum in hiberna reductis legionibus ad urbem ipse properat Tiberius. Sic enim noster docet Velleius⁴. Proinde miror cur sæpe revocatum ab Augusto dicat tamen perseveravisse⁵ Suetonius. Errore aliquo illum suspicor ad bellum hoc Germanicum retulisse, quod auctor ejus rectius ad secutum Delmatarum Pannoniorumque bellum retulerat. Tunc enim certe Tiberium de mora suspectum agnoscit Dio⁶. Ex quo illum sæpe revocatum facile colligimus. Hæc sane nisi de anno Varroniano 758. intelligi non possunt.*

§. III. Tum demum sequitur motus Marobodui, quo concitatus est ad arma

Desunt in Velleio acta anni 759. quo

¹ Dio L. LV. anno 759. ² Dio ib. ὅτι Τιβερίου ἐπὶ τὰς κ' αὐτὸς τὸ δεύτερον ἐπαρτάσει &c. ³ Dio ib. ἐπειδὴ μὴ μόνον ἀπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον φοβησάντες αὐτὸς, ἐσπείσαντο. ⁴ Vell. L. II. c. 106. ⁵ Suet. Tib. c. 16. ⁶ Dio L. LV. anno 760.

ANNALES *Velleiani*.

anno auxilia non Marcomannia modo, sed & Pannonia
ad Tiberium etiam atque Delmatia. Et solum tamen
duxit Velleius.

Maroboduum proximo anno aggredi statuisse Tiberium disertis testatur verbis idem ipse Velleius. ¹ *Eo fine* Sentio Saturnino mandatum, excisis continentibus Hercyniæ filvis, ut legiones Boiohæmum, quæ regio erat Marobodui, duceret. Bohemia illa fuisse videtur bodierna. Hæc ille superioris anni, ut videtur, fine. Saturninum enim Tiberio comitem addit Velleius, post hiberna, cum aggredere-tur Maroboduum, ipse Tiberius. Hic ego lacunam in Velleio esse suspicor, (de qua tamen nulla adhuc apud Eruditos, quod quidem sciam, hætenus suspi-cio) qua belli exitum quem hoc anno tertio habue-rit, distinctius enarraverit. Locum lacunæ fuisse puto post verbum duceret. Sequuntur deinde illa: ² Ipse à Carnunto, qui locus Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est. Nam non cohæ-rent illa cum verbis proxime præcedentibus. Quis enim quæso ipse ille de quo meminit Velleius, qui exercitum illum duxerit qui merebat in Illyrico? Non aliquis certe cujus mentio præcellerat in Velleio. Non ipse Tiberius, qui jam erat, non in Illyrico, sed Germania, de quo etiam, paucis interposi-tis, illa subjungit: Præparaverat jam hiberna Cæsar ad Danubium. Alius itaque à Cæsare Præfectus ille exercitus Illyriciani. Multo minus Saturninus qui alia prorsus via missus in Maroboduum fuerat à Ti-berio. Non alius erat ipse ille à Velleio memoratus quam Valerius Messalinus, quem Illyrico præpositum agnoscit ipse ³ Velleius, Delmatiae ac Pannoniae ⁴ Dio. Duas enim illas provincias Illyrici communi nomine complectebantur. Accivit illum ex Illyrico Tiberius.

¹ Vell. II. c. 109. ² Vell. ib. ³ Vell. L. II. c. 112. ⁴ Dio L. LV. 759.

ANNALES Velleiani.

Convenitque iter à Velleio designatum. Carnuntum in Pannonia ponunt Veteres. Recteque eo Pannoniæ Delmatiaeque Praefectus iter fecerit Tiberium versus qui hiberna ad Danubium paraverat. Recte nimirum moturus in Maroboduum & Marcomaniam. Desunt ergo acta tertii hujus anni in Maroboduum. Deest & prima Valerii Messalini mentio unde pendebant ea quæ postea sequebantur. Hæc tamen obiter. Adhuc certe durasse bellum ex ipso discimus Velleio. ¹ Fractas nimirum testatur ille post adoptionem continua triennii militia Germaniæ vires. Tria nimirum intelligit æstiva, & ab adoptione ipsa deducta continua. Ita æstatis hujus partem saltem aliquam impenderit in bellum Germanicum adversus Maroboduum. Idque innuit, ni fallor, etiam in eo Velleius ², quod bellum Gætulicum, unde Cossus gentilitium Gætulici cognomen familiæ meruit, ante proximum quod sequebatur bellum Delmaticum fuisse doceat paucos annos. Hoc bellum ³ Dio eodem tempore cœpisse dicit quo & aliud illud in Germania. Ita aliquot annorum fuerit oportet cœvum quoque bellum in Germania. Et sane post duplicem illam, pacem tertiam præterea memorat ⁴ Dio, quam tamen celeriolem agnoscit propter motus Pannonicos atque Delmaticos. Et tamen hac eadem æstate motus illos cœpisse necesse est. Moverat Messalinus ad Tiberii, ut è Velleio discimus, ⁵ hiberna. Itaque initio æstatis antea quam hiberna reliquerat, aut in hostem moverat, ipse Tiberius. Mox à discessu ejus, cunctatione, ⁶ Dio inquit, abrupta, arma capiunt Delmatæ atque Pannonii. Inde pax illa cum Maroboduo, quam fuerat aliqui futura, celerior. Inde reversus è Germania Tiberius, præmissus in provinciam suam Messalinus ea gessit quæ primæ

¹ Vell. L. II. c. 122. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Dio ib. ⁴ Dio ib. ⁵ Vell. L. II. c. 111. 112. ⁶ Dio ib.

ANNALES *Velleiani.*

belli Pannonici ætati tribuit ¹ *Velleius. Addit idem notam temporis aliam, subitam nimirum, cum agerentur illa, rebellionem. Itaque defectionis initio rediisse necesse est à Germania Tiberium, & brevem adeo ejusdem fuisse in eadem moram. Mox occupata est à rebellibus Macedonia, & brevi admodum tempore defectio longe lateque propagata est, ut non modo de sua defensione, sed de Italia etiam invadenda cogitarint. Inde tantus ille Romæ terror, ut Senatum moneret Augustus, ² *decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis Romanæ venire conspectum. Tum novæ ille militum conscriptiones, quibus tandem effectum est ut XV legiones, paremque auxiliorum copiam habuerit Tiberius. Tanto enim apparatu bellum illud in Illyrico à Tiberio gestum memorat* ³ *Suetonius. Illorum partem ab Augusto traditam perduxit Velleius,* ⁴ *ad Tiberium, Quæstor jam designatus, in annum scilicet sequentem. Sic illa omnia invicem coherant, ut in alium urbis, quam dixi annum Varronianum, nempe 759. quadrare vix possit Velleii illa ad Quæsturam designatio. Antiquiorem non fuisse ex dictis constat. Sed ne quidem ferior esse potuit. Ita enim matura erat, hac ætate, rebellium defectio, ita præsens inde metus, decimi nimirum diei itinere urbi ipsi imminantium; ut in annum alterum proferri auxilia illa non potuerint. Imo hoc ipso anno junctos Velleius* ⁵ *fatetur exercitus, aliunde nimirum accersitos. Nec junctos modo, verum etiam eo unde venerant remissos. Ita nimirum mature ut asperrimæ hyemis initio regressus postea Sisiciam fuerit Tiberius. Et quidem hujus anni hiberna Sisiciæ Tiberio fuisse atque Messalino, testem habemus disertum Dionem* ⁶ *. Ita certum est, hoc ipso**

¹ Vell. L. II. c. 112. ² Vell. L. II. c. 111. ³ Suet. Tib. c. 16. ⁴ Vell. L. II. c. 111. ⁵ Vell. L. II. c. 113. ⁶ Dio L. LV. an. 759.

ANNALES Velleiani.

anno, post initium ætatis, & tamen ante hyemis etiam initium, appulisse Velleium.

§. IV. Convenit præterea quod hoc fe- Hoc anno
Velleius Qua-
stor designatus
est.
re eodem tempore Agrippam, qui eodem
die, quo Tiberius, adoptatus ab avo suo

naturali erat, & jam ante biennium, qualis esset, apparere cœperat, patris atque ejusdem avi sui [Augusti] animum alienasse sibi, idem testetur Velleius.

¹ Biennium illud ab adoptione, quæ tantos illi animos fecerat, arcessit. Quæ cum eodem tempore sit facta, quo & illa Tiberii; proinde fieri vix potest quin biennium hoc ipso desierit anno, de quo agimus, 759.

Nova hæc, ut videtur, alienatio à toga virili cœpit, quam sumserit Agrippa anno superiori 758. Sic enim Lucii Agrippæ fratris ferocia prima apparuit cum togæ virili maturo Caio fratri Consulatum rogaret.

Inde Augusto bonorum paternorum detentionem exprobravit, quod scilicet, Romano censu vir, esset jam in bonorum paternorum possessionem mittendus. Re-
cte nimirum ille si sui fuisset juris, nec in alienam potestatem, cum adoptaretur, emigrasset. Paulo qui-

dem serius ille, quam necesse erat, togam sumsit, qui anno illo, quo fuerat adoptatus, annum ætatis expleturus erat XV. natus nimirum anno urbis Varronia-

no exeunte 742. cujus mense Martio decesserat pater Agrippa, ipse Postumus proinde appellatus, quod post mortem patris fuisset editus. Proinde consentaneum est, ut ferocia illa mox ab adoptione manife-

sta obstiterit quo minus illi togam antea dederit Augustus. Id si verum sit, spatio aliquo magno interposito adoptionem sequi non potuit prima illa ferocia; nec alio quam hoc anno illud, quod inde cœpit, desinere biennium. Accedit porro quod, cum moram Ti-

berii, in hujus anni fine, suspectam, uti dixi, haberet Augustus; Germanicum deinde, Tiberio socium

ANNALES *Velleiani*.

adjunxerit. Germanici missionem Dio ¹ illam sequentis anni 760. initio assignavit, qui etiam illam missionis rationem addit, quod Agrippam alioqui expeditioni illi destinatum jam abdicaverat Augustus atque relegaverat. Sic etiam hoc anno 759. Agrippa supplicio illo multatus fuerit, & partem exercitus ad Tiberium Quæstor jam designatus duxerit Velleius. Ita constat indequaque Quæsturam Velleii designatam in hunc eundem, quem dixi, urbis annum 759. esse conferendam.

*Proinde annus urb. ¹ ar-
ron. 759. idem
erat ætatis Velleii XXIV. ab-
solutus.*

§. V. Hoc ita constituto, ætatem inde Velleii colligimus, annumque, de quo nemo hætenus, natalem. Ætas Quæstoria, quæ eadem erat primæ in Senatum admissionis, annus erat XXV. labens nimirum, expleto anno duntaxat XXIV. Verum hoc fuisse nostris ad Spartiani Hadrianum ² Prælectionibus ostendimus. Constabat nimirum illud spatium è duobus intervallis in Romana disciplina militari notissimis. Aliud pubertatis erat, ad annum ætatis ³ XIV. quo jam elapso, togam virilem sumere solebant, togam prætextam exuere, etiam Senatorum filii. Inde militiæ tirocinium ⁴ cœpisse ibidem ostendimus, cujus X. stipendio finito, tum demum licuit adolescentibus etiam nobilibus honores petere Senatorios. Horum honorum primum Quæsturam fuisse ibi etiam observavimus. Itaque X. stipendio completo annus erat Quæsturæ non quidem ineundæ, sed ambiendæ tamen atque ⁵ designandæ. Talis erat Velleii illa, de qua hoc anno legimus, Quæstura, designata duntaxat. ⁶ Finitam dixit hoc anno militiam suam equestrem, quæ tamen talis fuerit, vix dum intellexisse videntur viri alioqui historiæ Romanæ peritissimi, cum sit

¹ Dio L. LV. ² Præl. X. ad Sp. Adrian. §. 8. 14. ³ Præl. V. ad Sp. Adrian. §. 1. 2, 3, 4, 5, 6. ⁴ Præl. V. ad Sp. Adrian. §. 9. Præl. X. §. 9, 10. ⁵ Præl. X. ad Sp. Adrian. §. 12, 13, 14. ⁶ Vell. L. II. c. 111.

nihilominus,

ANNALES Velleiani.

nihilominus, in re literaria Chronologica, vel momentosissima. Illam ergo intellexit Velleius militiam quæ viris etiam familiarum senatoriarum necessaria erat ad honores, uti dixi, senatorios, locumque in Senatu ipso capiendum. Equestris autem propterea appellata est, quod alia esset ab eorum militia qui ordine Equestri essent inferiores, & à militia etiam senatoria. ¹ Gregalium militum stipendia plura fuisse probavimus, ad honestam scilicet millionem, & emerita rite capienda, nunc scilicet XX. annorum, nunc XVI, nunc XIV, nunc etiam XII, in militia nempe prætoria. Nobilium alia causa erat, quibus militiæ præmia proposita nulla erant emerita, sed honores, præsertim senatorii. Nec enim in senatum admissi sunt, etiam censu senatorio nobiles, ante ² annos senatui legitimos. Nec satis erat senatoria etiam ætas sine legitimis stipendiis. Decem erant ad minimum stipendia ad senatum plane necessaria. Interim in senatu non erant, sed in ordine duntaxat equestri, familiarum quantumvis nobilium pueri atque adolescentes. Hoc adeo verum erat in familiis privatorum senatoriis, ut etiam tenuerit aliquatenus in principibus imperii nondum participibus, sed heredibus duntaxat atque candidatis. Ne quidem ipsis, ante ætatem legitimam, soli locum in senatu, soli honores senatorios, dedere natales. Quamvis frequentiores, fateor, legamus in illis Annarum legis indulgentias, & pauciorum etiam annorum ætatem, in hac causa legitimam. Interim puerorum nobilium ³ turmis præerant, pueri ipsi nobilissimi; & juventuti equestri, principes ipsi juventutis appellari soliti. Erant itaque ipsi etiamnum equites & militia eorum hætenus proinde duntaxat equestris. Et plane senatoriæ militiæ opponitur equestris illa militia Velleii. Ipse se agno-

¹ Præl. X. ad Spart. Adrian. §. 13. ² Præl. X. ad Spart. Adr. §. 8. 14.
³ Præl. XVIII. ad Spart. Adr. §. 9. 10.

ANNALES *Velleiani*.

scit, cum Quæstor esset tantummodo designatus¹, nondum fuisse fenatorem. Et tamen fenatoribus se æquatum observat, hoc ipso nomine, quod partem exercitus ab urbe traditi ab Augusto perduxerit ad filium ejus. Hoc nomine se Quæstoribus, qui infimi omnium erant fenatores, æquatum innuit; nec designatis modo, verumetiam magistratum illum quæstorium obeuntibus. Ita nimirum quæstura superioribus designata, ut ad honorem quæsturæ proximum superioremque fuissent designati, tribunatum scilicet. Sic enim tribunatum plebis quæstura superiorem probavimus,² ut quæsturam tamen proxime exceperit. Et tamen designatus tribunus plebis jam adhuc Quæstor fuerat in magistratu ipso constitutus, & proinde Quæstor plusquam designatus. Itaque militiam suam illam, qua parti exercitus ad Tiberium deferendi præfectus est, equestri sua, itidem militia, superiorem agnoscit, & proinde fenatoriam. Inde ministerium illud suum speciosum fuisse dicit, quod Quæstor duntaxat designatus, nec adeo adhuc Senator senatoribus verisque Quæstoribus fuerit, per illud ministerium, æquatus. Imo ita quæstoribus, ut ne quidem quæstoriorum summi Tribunisque proximi, ad tribunatum quippe designati, quæsturæque gradum fere egressi, ministerium illud fuerint dedignaturi. Sic facile intelligimus, præfecturam illam exercitus ad Tiberium deferendi non aliis credi solitam quam fenatoribus ad minimum quæstoribus. Sic intelligimus nobilem fuisse Velleii familiam, cujus militia prima non gregalium fuerit militum, sed equestris; cujus honores deinde legimus fenatorios, sine mentione tamen impetrati laticlavii, quod ille jus avitum à majoribus acceperat. Inde & legitimo tempore hanc Velleii quæsturam fuisse discimus, quod proxime militiam ejus equestrem exceperit, ne qui-

¹ *Vell. L. II. c. III.* ² *Præl. XII. ad Spart. Adrian. §. 4. 5.*

ANNALES Velleiani.

dem ipsam stipendiis, ut videtur, legitimis protrahentiore. Inde ætate quaestoria senatoriaque uno fuisse anno juniorem, cum quaestura ejus fuerit duntaxat delignata, anno nimirum sequenti obeunda; cum etiam talis fuerit quæ nondum illum fecerat Senatorem; cum denique stipendia ejus decem à togæ virilis ætate, annoque adeo XIV. expleto numeranda exceperit, quo tirocinium inire ut plurimum solebant. Ita conveniunt omnia ut prædictus urbis annus Varronianus 759. cum anno ætatis Velleii XXIV. concurrerit explendo. Sic natus fuerit anno ejusdem æræ 735. noster Velleius.

§. VI. *Hoc anno nimirum exitum habuere decem illa stipendia, quæ ille pro militia censet, uti vidimus, equestri. Ea proinde anno ejusdem Epochæ Varronianæ 749. cœperint necesse est. Nec sane pugnant quæ de hac eadem militia sua alibi tradit ipse Velleius¹. Initia stipendiorum suorum fuisse dicit cum Caius Cæsar Augusti nepos cum rege Parthorum in Euphratis ripa congredereetur. Erat annus ille Varronianus, ut videtur, 753. Brevi,² ut ait Velleius, spatio postquam innotuerant Julię Augusti filiæ Adulteria, quæ Augusti Consulatu ultimo quem gessit anno Varronianus 752. emanasse idem testis est³ Velleius: Certe antequam tribunitiæ Tiberii potestatis primum quinquennium ad exitum perductum esset. Ait enim Velleius Caium⁴ Tiberio honorem omnem ut superiori habuisse. Atqui heredibus imperii designatis non potuit alia ratione superior esse Tiberius quam tribunitiæ potestatis. Imo eam ipsam causam habuit in animo Velleius. Hac enim tribunitiæ potestatis confortione⁵ æquatum illum Augusto fuisse dixerat. Hoc, inquam, nomine civium post unum (& hoc*

Militiam Velleius equestrem inivit anno Urb. Varronianæ 749.

¹ Vell. L. II. c. 101. ² Vell. ib. c. 100, 101. ³ Vell. L. II c. 100. ⁴ Vell. ib. c. 101. ⁵ Vell. ib. c. 99.

quia

ANNALES *Velleiani*.

quia volebat) eminentissimum. *Hoc ipso denique nomine fulgorem Tiberii orientium juvenum initiis obstitisse. Proinde innuit, futurum alioqui, ut alios, præter Augustum, superiores habuisset. Imprimis proculdubio illos, quos dixi, Cæsares. Imo illam ipsam ob causam tribunitia potestate Tiberium ornaverat Augustus, ut ferociam Lucii retunderet. Inde inter causas cur Tiberius secesserit, eam recenset Suetonius, ¹ quod adultis jam Augusti liberis, loco & quasi possessione usurpati à se secundi gradus sponte cessisset. Et cum ageret de reditu Tiberius ab exilio Rhodiaco, elapso jam potestatis tribunitiæ quinquennio, illo potissimum est usus argumento, jam se ² securum esse ab illa, quæ olim fuerat cum Caio Lucioque, æmulatione; jam corroboratos illos, & secundum locum facile tutari. Imo, ne aliò honorem illum Tiberio habitum à Caio referamus; monet ipse Velleius ³, præfectos provinciarum omnes, visendi ejus [in secessu] gratia ad eum convenientes, semper privato (si illa majestas unquam privata fuit) fasces suos summisille, satiosque esse, otium ejus honoratius imperio suo. Hoc itaque exemplo Caius etiam ipsi Tiberio fasces summiserit, eumque pro superiore habuerit. Itaque Tiberium superiorem agnovit Caius, nondum elapso tribunitiæ potestatis quinquennio, quod tamen anno 753. desuisse alibi ⁴ probavimus. Proinde illius anni finem præcesserit oportet expeditio illa Caii Parthica. Sic tamen initia illa stipendiorum suorum intellexit Velleius, ut possit interim verissimum esse quod dixi, aliud fuisse eorundem & antiquius initium, ab anno usque 749. repetendum. Addit enim deinde Velleius: ⁵ quem militiæ gradum ante sub patre tuo, M. Vinici, & P. Silio auspicatus in Thracia Macedoniaque, mox A-*

¹ Suet. Tib. c. 10. ² Suet. Tib. c. 14. ³ Vell. L. II. c. 99. ⁴ Præf. XIX. ad Sp. Adr. §. 15, 21, 22. ⁵ Vell. L. II. c. 101.

ANNALES *Velleiani.*

chaia Asiaque, & omnibus ad Orientem visis provinciis, & ore atque utroque maris Pontici latere, haud injucunda tot rerum, locorum, gentium, urbium, recordatione perfruor. *Hic certe militiam habet aliam initiis illis stipendiorum suorum sub Caio Casare positis antiquiorem; & satis laxam illam, ut limitibus à nobis constitutis respondeat.* Plurimum enim annorum fuisse necesse est quæ sub pluribus fuerat Præfectis, & in pluribus itidem provinciis. Itaque initia stipendiorum ita intellexit, ut puto, Velleius, non ut primam militiæ originem, sed ut mediam ejus partem priorem, vocibus illis designarit. Nec sane incredibile est in duo quinquennia distributa fuisse decem illa ad honores senatorios necessaria stipendia, quanquam neminem habeamus (quod quidem sciam) veterum qui verbis id exprellis testatus fuerit. Quod tamen, si verum fuerit; sic initia stipendiorum primo quinquennio, finis ultimo, fuerint assignanda. Sic annuos militum tribunatus in media parte divisos¹ semestres fecerant. Sic tributorum reddituumque locationes quinquennes erant. Sic & supremæ, vel supremis proximæ, potestates, censoriæ tribunitiæque; erant etiam ipsæ per similia distributæ quinquennia. Nihil ergo vetat quo minus similia fuerint in decennali etiam militia quinquennia. Imo ita fuisse certum est, cum brevior de-
cennali militiam nullo unquam tempore ad honores senatorios necessariam legamus. Non his certe, de quibus agimus, temporibus Augusti. Ita necessario procedent nostra de Velleii anno natali ratiocinia. Nisi forte aut togam Velleius prætextam ultra annos pubertatis protraxerit, aut tirocinium à toga pura confestim non inierit. Erant, fateor, qui ita fecerint, sed rari admodum, à negotiis atque à militia abhorrentes. A norma autem, exemplisque fre-

¹ Præl. XII. ad Sp. Adrian. §. 6.

quentissimis

ANNALES Velleiani.

quentissimis longe omnium certissima est argumentatio. Eam autem alibi probavimus fuisse, ut anno ætatis XIV. togam virilem sumserint, & militiam inierint. Nec est quod Velleium à norma discessisse suspicemus, virum certe, si quis alius, ingenio satis militari. Satis illud apparet è militia quam secutus est, non civili sed castrensi. Satis inde, quod militiæ gratia provinciam quæstoriam remiserit. Satis inde denique quod præmiis militaribus in triumpho Tiberii fuerit ornatus.

Conveniunt majorum à Velleio memoratorum ætates. §. VII. Conveniunt porro cum hac Velleii ætate illorum tempora qui Velleium ipsum aliquo cognationis gradu contigerint. Successit Velleius patri suo in Præfectura equitum eo ipso anno, quo adoptatus est Tiberius, Varroniano 757. Inde facile suspicamur, adhuc ætate militari fuisse patrem ejus, quæ, his præsertim, de quibus agimus, temporibus anno concludi solebat LX. Esto autem. Fuerit pater Velleii illo anno sexagenarius, & honesta proinde missione à Tiberio dimissus. Sic natus fuerit anno urbis 697. Avum porro suum dicit ¹ C. Velleium tunc se gladio transfixisse cum fugeret à Neapoli pater Tiberii Tiberius & ipse Claudius Nero. Incidit fuga illa in annum belli Perusini, urbis scil. 714. vix bimo ² Tiberio imperatore (qui natus fuerat anno Varroniano ³ 712. Novemb. xvi.) & paulo ante reditum M. Antonii. Certe ante ludos Apollinares, ut observavit Cl. ⁴ Norisius. Illo ergo anno junior pater Velleii esse non potuit, si quidem ipse C. Velleii filius fuerit, & è gente ipse quoque Velleia. Proinde media fuerit ætate necesse est inter annum 43. & 60. Satis nimium commode, cum annum ageret filius, pro nostris rationibus, XXII. Subscripsit præterea ⁵ patruus

¹ Vell. L. II. c. 76. ² Vell. L. II. 75 94. ³ Suet. Tib. c. 5. ⁴ Noris. Cenot. Tif. ⁵ Vell. L. II. c. 69.

ANNALES Velleiani.

Velleii Capito in C. Cassium anno æræ Varronianæ 711. quo Julii intersectoribus, aqua ignique damna-
tis interdictum est lege Pedia. Fieri quidem potest
ut patruus magnus Velleii fuerit ille Capito, & vox
adeo magnus omiſſa fuerit in unico illo, unde prodiit
Velleius, MS. Nihil tamen pugnat quo minus pa-
truus Velleii eſſe potuerit, modo patre ejusdem fue-
rit aliquanto major. Patruus ille certe, cum fuerit,
illo ipſo anno, jam ſenatorius, annum ætatis XXV.
ſuperarit oportet. Nec multo majorem fuiſſe exinde
verſimile eſt, quod ſenatorium illum tantummodo
Velleius appellavit; non Tribunitium, aut Ædilitium,
nedum Prætorium ſeu Conſularem. Superiori enim ti-
tulo aliquo fuiſſet inſigniendus ſi quidem ſuperiorem
aliquem in ſenatu gradum fuiſſet conſecutus. Fieri
etiam præterea potuit ut annos militares egreſſus, ca-
ſtra tamen ſecutus fuerit pater Velleii. In militibus
gregariis frequentiffimi erant, poſt miſſiones, vetera-
ni atque evocati. Nec deerant exempla in militia
etiam ſenatoria. Avo præterea illi ſuo Caio Velleio
cauſam eam fuiſſe docet nepos Velleius, cur fugæ co-
mes Tiberio eſſe non poſſet, quod ¹ gravis jam ætate
eſſet & corpore. Senectutem ejus nimirum innuit,
& quidem eam quæ inepta eſſet peregrinationibus,
atque itineribus quantumvis neceſſarius, obeundis.
Minor ille ſeptuagenario intelligi vix poteſt, potuit
etiam longe eſſe major. Fuerit ergo cum periit, ſe-
ptuagenarius. Ita natus fuerit anno urbis 644. ſic an-
num egerit ad minimum XIX. initio belli Italici an-
no urbis Varroniano 663. Cum autem ² Minatius
Magius civitate donaretur, duobus ejusdem filius,
creatis Prætoribus; jam certe C. ille Velleius Velleii
noſtri avus tricenario minor eſſe vix potuit. Poſt
reditum nimirum Sullæ (cum quo Pompeios oppu-
gnaverat Minatius Magius) qui anno rediit 671. &

¹ Vell. L. II. c. 76. ² Vell. L. II. c. 16.

ANNALES Velleiani.

tamen dum Prætores feni adhuc crearentur, *nimirum antea quam* Sulla ipse crearet octonos, quos ille Dictator creavit, anno ad minimum 672. Ita certe Minatii Magii filiis prætoriiis par fuerit avus Velleii nostri in gente Velleia. Concurretque stirps Velleii utraque pari generationum numero ab eo diffusa, tam in gente Magia quam Velleia. Avos enim similiter Velleii fuisse neceſſe erat Minatii Magii filios, siquidem atavus ipse fuerit Minatius. Addit Velleius de atavo suo Minatio Magio Aſculanenſi nepotem illum fuiſſe Decii Magii Campanorum principis celeberrimi & fideliffimi viri. Illum nimirum intelligit Decium Magium cujus prædicat in Romanos fidem¹ Livius, cum Capua dederetur Annibali, poſt pugnam Cannenſem, anno nimirum urbis Varroniano 538. Nec illud incommode, ſi juvenis fuerit, cum dederetur Capua, Decius; & ſenex, bello Italico, Minatius. Aetas certe filiorum prætoria, quæ illis reip. temporibus annorum erat XLI, proſectum annis patrem Minatium oſtendit. Fieri poteſt ut ſtirpem maternam, non paternam, à Magiis illis duxerit Velleius. Imo ita fuiſſe certum eſſet ſi quidem fratrem ſuum Magium Celerem Velleianum² Velleius noſter appellavit. Sic enim manifeſtum eſſet è gente Velleia in gentem Magiam adoptatum fuiſſe illum Velleii noſtri fratrem. Sed ingeniis, non codici MS. debetur illa lectio. Atqui & patriam Capuam per Minatium illum Magium ſibi videtur aſſerere Velleius, Campanum ſcilicet Deciique Magii Campanorum principis nepotem. Res certe Capuæ domeſticas³ agnoſcit. Civis erat certe, ut è Livio conſtat, Decius ille, Capuanus. Cum tamen patriam nemo ſimpliciter à materna ſtirpe cenſuerit. Et civitatem etiam Romanam, & honores familiae ſenatorios ab eodem Minatio Magio vindicat, quem vi-

¹ Liv. L. XXIII. 7. 10. ² Vel. II. c. 115. ³ Vel. L. 1. c. 7.

ANNALES *Velleiani*.

ritum dicit civitate donatum, Prætoresque adeo filios ejus duos creatos, cum feni adhuc duntaxat crearentur. Non autem satis erat ad civitatem stirps tantummodo materna, nedum ad honores senatorios. Itaque Velleium nostrum potius Magianum appellandum esse suspicor quam fratrem Velleii Magium Velleianum. Eritque adeo gentile auctoris nostri nomen Magius, Velleius adscititium, ex adoptione in familiam Velleiam. Conveniunt tamen ita etiam familiæ tempora cum his, quos dedimus, natalibus ipsius Velleii.

§. VIII. Conveniunt deinceps illorum etiam tempora, quos sibi coævus agnoscit Velleius¹. Maxime (inquit) nostri ævi eminet princeps carminum Virgilius Rabiriusque, & confectus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, perfectissimi in forma operis sui. Ævum, ni fallor, suum à suis deducit, ad minimum, natalibus. Altius illud arcescere non potuit. Loquitur autem de coævis mortuis quos ipse postea jam adhuc vivis opponit. Illos ergo coævus censet qui post natales suos in vivis esse desierant. Virgilius autem & Tibullus illo ipso anno mortui sunt 735. quem nos natalem Velleio jam fuisse probavimus. Unum eundemque annum utrique fatalem fuisse docet nos Domitius Marsus. Coss. illius anni Lucretium Cinnam & Sentium Saturninum refert Eusebius in Chronico, vel potius, ut videtur, Hieronymus è Suetonii libro de Poetis. Q. Lucretio collegam alium adjungit Donatus in vita Virgilii Cn. Plancium. In anno tamen ambo conveniunt, in eo tantummodo, ut videtur, discrepantes, quod Coss. ambos ordinarios dederit Hieronymus, iussitum alterum à Kalendis Septembribus Cn. Plancium Tiberius Donatus. Recte etiam committit Hieronymus cum anno Augusti, à Julii

Conveniunt
tempora etiam
coævorum.

¹ Vell. L. II c. 36.

ANNALES Velleiani.

nimirum Cæsaris cæde XXV. qui idem est cum eo quem diximus, urbis nimirum Varroniano 735. Itaque non est audiendus Idatius, qui sequentis anni potius consulibus mortem tribuit poetæ clarissimi. Diem etiam Virgilii emortualem X. Kal. Octobres tradit Hieronymus, XI. autem Idatius. Inde intelligimus, nec post annum illum, nec mensem Octobrem, diemque mensis, quicumque demum is fuerit, nasci nostrum potuisse Velleium. Serius mortui sunt Livius atque Naso, IV. nimirum Tiberii anno, quo annum egit Velleius, pro calculis nostris, XXXVI. Et serius Virgilio Rabirius, ut proinde nihil conferant illi ad ætatem Velleii accuratius constitutendam. Quem tamen hic pro cœvo habet Velleius Livium, sitne jure merito in ea classe censendus, alibi dubitat. ¹Historicos, (inquit) ut Livium priorum ætati adstruas, præter Catonem, & quosdam veteres & obscuros, minus LXXX. annis circumdatum ævum tulit. Inde, ni fallor, quod hoc in loco mortem Livii ob oculos habuerit, quæ sane erat suis natalibus, ut vidimus, multo serior. Illic autem scriptam historiam, quam abolverat quidem Livius post Velleii natales, & tamen ante annos ejusdem viriles. Finem Livius historiæ suæ posuerat in morte Drusi, anno nimirum Varroniano 745. Is annus erat Velleio, pro nostra supputatione, ætatis X. quo nondum togam sumserat Velleius virilem, & ne per leges quidem sumere potuerat. Recte ergo, pro nostris etiam hypothefibus, dubitare potuit, historia Livii fueritne suæ, an potius priorum (ut loquitur) ætati assignanda. Erat cur suæ ætati illam attribueret, quod post suos demum natales fuerit absoluta. Erat præterea cur priorum ætati illam adscriberet, non modo quod ante togam Velleii puram manum illi Livius ultimam posuerit, sed quod maximam ejus,

ANNALES Velleiani,

cum plurimum fuerit annorum, partem scripserit, ne quidem adhuc in rebus humanis existente Velleio. Bellum quidem ¹ Actiacum, & Janum clausum in primo hystorice libro memorat Livius. Erat quidem prælium Actiacum Sept. 2. anni Varroniani 723. Janum tamen clausum ipso anno 725. ponit Dio. Sed nupera admodum ejus erat memoria cum primam hystorice scribende manum admooveret. Nondum secundo clausus, quod factum anno 729. post bellum Cantabricum. Imo civile bellum pæne ob oculos. Inde verba ejus illa in initio, quibus ait sese ² fistinare ad hæc nova, quibus jampridem prævalentis populi vires seipsæ conficiunt. Ego (inquit) contra hoc quoque laboris præmium petam, uti me à conspectu malorum, quæ nostra tot per annos vidit ætas, tantisper certe dum prisca tota mente repeto, avertam. Itaque anno 725. mox ineunte opus egregium aggressus est, quod anno demum 745. absolvit. Et in mediam adeo ejus partem inciderit Velleii, pro nostris rationibus, annus natalis. Accurate admodum. Ut recte posset dubitare Velleius cui ætati hystoriam illam concederet, suæne, an priorum.

§. IX. Constituto ergo natali nostri Auctoris anno, jam reliqua ejus tempora similiter, pro virili nostrâ, disponemus. In primis consentaneum erat, ut anno urbis 749. & togam sumserit, & cum toga militiæ tirocinium inierit, ætatis nimirum anno XIV. absoluto, XV. autem inchoato. Equestrem autem, de qua loquitur Velleius, militiam tribus potissimum gradibus distinxit Claudius ³, ut scilicet primo cohortem, post cohortem alam, post alam tribunatum legionis daret. Ordinis nimirum equestris adolescentes semper corporis sui militibus gregariis præfecti erant. Præ-

Primus Velleio in militia eque tri gradus præfectura cohortis.

1 Liv. L. I. c. 19. 2 Liv. L. I. Præf. 3 Suet. Claud. c. 25.

ANNALES *Velleiani*.

fecti nimirum cohortibus atque alis, ut erant Tribuni etiam præfecti in legionibus. Paulo aliter ille, sub quo Velleius militavit, Augustus. Major erat, sub illo, præfectus alæ tribuno legionis, ut facile colligitur è Suetonio¹. Id quoque proprium habebant sub Augusto senatorum liberi, quod illis (² quo celerius reipublicæ assuescerent) protinus virilem togam, latum clavum induere, & curiæ interellè, permiserit: militiamque auspicantibus non tribunatum modo legionum, sed & præfecturas alarum dederit. Hi ergo militiam à tribunatu statim auspicabantur, ut nullæ proinde fuerint illis cohortium præfecturæ. Alia erat causa adolescentum familiis etiam senatoriis oriundorum, si tamen patribus non fuissent orti senatoribus. His, ut lati clavi ætas præceterior erat, ita etiam tribunatus dilatos fuisse, vel ex hoc ipso loco colligimus. Habere enim nescio quid senatorium videbatur proximus ille militiæ senatoriæ gradus, in equestri militia, tribunatus. Inde factum, ni fallor, quod latus clavus, (qui senatorum erat, ut angustus equitum) tribunatum inituris concedi solet, tanquam dignitatis senatoriæ Candidatis. In hac autem classe se significat fuisse Velleius. Ait se³ tribunum militum congressui Caii cum rege Parthorum interfuisse. Ait præterea, ipsum illum militiæ gradum se ante sub patre Vinicii & P. Silio fuisse auspicatum. Hæc denique agnoscit fuisse stipendiorum suorum initia. Quis est quin facile inde colligat, ut tirocinio suo proximus fuerit tribunatus, novum tamen fuisse militiæ illius gradum, quem proinde olim à tirocinii primo initio non fuerat assecutus? Quis, inquam, est quin & illud videat, novum illud tribunatus gradum sub Vinicii patre à Velleio fuisse susceptum? Nescio tamen an inde liceat colligere, nondum fuisse in senatu patrem Vel-

¹ Suet. Aug. c. 38. ² Suet. ib. ³ Vell. L. II. c. 101.

ANNALES Velleiani.

leii, cum aut nasceretur ipse Velleius, aut toga virili suscepta militiam auspicaretur. Fieri vix potuit ut ætate senatoria non fuerit pater Velleii, cum togam susciperet filius virilem, atque tirocinium. Nec vero mortem obstitisse quo minus in senatum veniret, exinde constat quod filius ei in præfectura successerit. Successit enim ille patri ¹ anno urbis 757. exeunte, cum mitteretur in Germaniam Tiberius, cum annum ageret ad minimum ætatis XXII. Multis sane post togam virilem tirociniumque ejus annis. Nondum tamen constat num tulerit illam Augustus legem ante Velleii tirocinium. Ne quidem illud constat, fueritne pater Auctoris nostri, in gente Velleia, senatorius.

§. X. Erit ergo operæ pretium explorare quæ ætas fuerit à militia una ad aliam transeundi à lege constituta. Inde enim regulas eliciemus in illorum temporum chronologia omni utilissimas. Legem certe fuisse sub Augusto indicant verba illa Suetonii. ² Quicquid autem ubique militum esset, ad certam stipendiorum præmiorumque formulam adstrinxit, definitis, pro gradu cujusque & temporibus militiæ, & commodis missionum: ne aut ætate, aut inopia, post missionem sollicitari ad res novas possent. Ego veteris novæque pubertatis intervallo primam illam equitum senatoriorum militiam conclusam arbitror. Ita nimirum, ut cohortibus præfecti fuerint qui à toga sumta mox militiam inierant usque ad annum ætatis XVII. absolutum, quo olim toga sumi solebat; inde militiam aliam, seu legionum illa fuerit, seu alarum, inchoarint. Ut enim erant, infra pubertatem, puerorum minorum majorumque discrimina; sic etiam fuisse verisimile est in ætate adolescentiæ quæ à toga sumta pertin-

Ab illa cohortis præfectura ad tribunatum ann. 752. promotus est Velleias.

¹ Vell. L. II. c. 104. ² Suet. Aug. c. 49.

ANNALES Velleiani.

git ad annos usque fenatorios. Ita nimirum, ut prima ætas illa fuerit quæ propius accedebat ad pueritiam; alia illa quæ cum pueritia minorem affinitatem habebat, majorem autem cum adolescentia. Hoc si consilio ætatem illam distinxerit Augustus, consentaneum erat, ut veteres olim pueros ad annum usque ætatis XXVII. censuerant, proinde à recepto postea pubertatis anno XIV. ad XVII. pueris affiniore quam adolescentibus jam quoque censerentur; inde jam pubertatis utrosque tam veteres quam novos limites egressi, adolescentium magis quam puerorum, censu venirent æstimandi. Id ergo proprium habebant senatorum filii ut à ctimis pueritiæ finibus laticlavium acciperent, tanquam senatores designati, & virilia inde munera omnia, nec alia etiam quam virilia, capeferent. Ætatem certe plenæ barbæ, quæ à tertio cæpit, teste Macrobio¹, septenario, anno nimirum XXI. primus in tribunis exigebat jam Imperator Hadrianus. Inde suspicio est à prima lanugine olim censerì solitos, quæ non longe abit ab anno de quo diximus, ætatis XVII. Trajanum etiam ab anno XIV. tribunum alibi² observavimus. Propter militiam fortasse ante pubertatem plenam maturatam, & quia senatoris erat filius. Nec sane plenam pubertatem ante annum illum censebant veteres, etiam illi qui pueritiæ finem aliqualem in anno XIV. agnoscebant. Græcos annorum XIV. vocasse παῖδα, μελλέωντων autem XV. dein XVI. ἐπὶ τῶν, tum XVII. ἐξέπωντων ait Censorinus³. Cum tamen veteres illi Græci ab anno XVII. completo pubertatem arceserent militarem. Etiam apud Romanos juniores, quorum mores habemus in corpore juris civilis hodierno, plena pubertas non habetur ante annum ætatis⁴ XVIII. labentem,

¹ Macrob. Somn. Scip. L. I. c. 6. ² Præl. IV. ad Spart. Adrian. §. 5.
³ Censorin. c. 14. ⁴ Vid. Lindenbrog. ad Censorin. c. 7.

ANNALES Velleiani.

ut existimo. Non ea scilicet quæ satis esse censetur ad adoptiones, & nomen patris cum decoro sustinendum. Annus ille quo pater filium, etiam adoptitium, præcedere debuerit, annum ad minimum XVII. completum supponit quo filius anno patris XVIII. editus potuerit à patre generari. Nec sane anno XIV. filii esse poterant, cum ne matrimonia quidem ante ætatem illam in moribus fuerint legitima. Vim certe generandi à prima lanugine populariter æstimabant. Inde pueri¹ olim inveltes dicti, adolescentes autem vesticipes, à lanuginis hujus quasi vestimento, quarum sane vocum usus erat ad pueritiam illam antiquiorem, pro sermonis etiam antiquioris usu, potissimum referendus. Sic erat merito cur, recepta licet passim annorum XIV. pubertate, antiquioris tamen ratio haberetur aliqua, saltem in distinguendis adolescentiæ militiis. Huc enim fere spectabant omnes illæ civium in tabulas censuales publicas, pro ætatum ratione, descriptiones, ad usus nimirum militares. Ita à cohortis præfectura ad superiorem illum, quem appellat, tribunatus gradum, anno ætatis XVII. absoluto, urbis labente Varroniano 752. ascenderit Velleius. Sic illo ipso anno, sub patre Vinicii, vel potius fortasse patruo (M. enim Vinicio legebatur in MS. si Burerio credimus, cum pater Vinicii, ad quem scribit, consulis consul ipse fuerit P. Vinicius anno Varroniano 755. sed aliam MS. lectionem, quæque priori sententiæ faveat, repræsentat Rhennanus) & P. Silio militiam illam fuerit² auspiciatus, in visendis, ut videtur, provinciis positam, ut recte fortasse observavit Cl. Heinsius. Sic etiam commode interpretari possumus, quod dixerat Velleius, congressum illum Caii cum Parthorum rege sub stipendiorum suorum initia contigisse. Nempe ut stipendia non militiæ suæ simpliciter, sed tribunatus,

¹ Fest. verb. puer & verb. vesticeps. ² Vell. L. II. c. 101.

intellegerit;

ANNALES Velleiani.

intellexerit; & recte tribunatus superiori anno suscepti initis congressum illum assignaverit. Prima enim initia militiæ suæ non intellexisse, id vero tum è re ipsa, tum è verbis Velleii manifestum est. E re quidem ipsa, quod militiam nullam legamus decennali minore: è verbis autem Velleii, quod novum sibi fuisse innuat, nec a militiæ suæ origine ductum, honorem tribunatus. Procedet interim nihilominus de stipendiorum initio ac fine, prior illa nostra argumentatio, quod decimi stipendii, quo numero nullus erat minor, initium aliunde numerare quam ab anno à nobis assignato non potuerit, si quidem exitum illo anno habuerit quo ponitur ab ipso Velleio.

Cum tribuna-
tu accepit Velleius etiam laticlavium.

§. XI. Erant autem è tribunis angusticlavii alii, alii laticlavii. Patrem suum Suetonium Lenem bello Othoniano tribunum angusticlavium memorat filius¹ Suetonius historicus. Minorem hunc fuisse tribunum, & ex labore provenire solitum, testatur Vegetius². Nempe ex labore propterea, quia non ex natalibus, qualis erat ille tribunatus, de quo agimus, familiarum senatoriarum. Erat itaque minor iste tribunatus ordinis duntaxat equestris, cujus nimirum ordinis insignia erant in angusticlavio. Et præmii loco concedi solebat illarum familiarum militibus quarum nondum ullæ fuissent imagines. Nondum tamen illis jus erat petendi honores senatorios, nisi laticlavium præterea à principe impetrassent. Sic latum clavum Sexto suo Euritio impetravit Plinius³ junior, tum deinde primum quaesturæ honorem senatorium. Sic nullum erat lati clavi jus in ipso hoc minori tribunatu. Ali-ter se res habebat in familiis nobilibus, & imaginum jure insignitis. His tribunatus ipse laticlavius erat. Laticlavii⁴ mentio in Suetonii Nerone; tri-

¹ Suet. Oth. c. 10. ² Veget. L. II. c. 7. ³ Plin. L. II Ep. 9. ⁴ Suet. Nero. c. 26.

ANNALES Velleiani.

buni ¹ etiam laticlavii, in ejusdem Domitiano. Nempe per militiam hanc, quam dixi, ad honores senatorios adspirabant senatoriarum familiarum adolescentes, qui tamen nondum ætatem attigerant senatoriam. Sic illi nimirum ut non essent tamen antea in senatum adlegendi quam stipendia legitima absolvisent. Hoc nos docent ² Seneca atque ³ Epictetus. Dedit tamen latus clavus, ut minus senatum ipsum, at jus tamen petendi honores senatorios. Itaque antea latum clavum induebant quam admitterentur in senatum, tunc scilicet, cum ipsum inirent tribunatum. Itaque senatorum filii (quos mox à toga virili ornatos laticlavio fuisse diximus) tribunatus deinde legionum, alarumque præfecturas capeſſebant, teste Suetonio ⁴. Ita locum in horum militia nullum habebat prior illa tribunatu præfectura cohortium. Reliqui familiarum nobilium adolescentes, quorum patres non fuissent in senatu, militiam suam equestrem à cohortium præfecturis auspicabantur, nec laticlaviam proinde veltem induebant ante tribunatum. Ita Julium illum Calvastrum (quem tribunum laticlavium appellat ⁵ Suetonius) Dio ⁶ ait κατὰ τὴν ἀρχὴν ἐκ βασιλείας ἐλπίδα. Et senatui prædestinatum dicit princeps apud ⁷ Cassiodorum, cui laticlaviam dignitatem ipse contulisset. Itaque spem fecit senatus laticlavium senatoribus designatis, nondum tamen in senatu constitutis. Et hac ipsa tribunatus militia laticlavium acceperunt adolescentes nobiles senatus candidati. Sic intelligimus ut laticlavium illum à Suetonio in Neronis vita memoratum (quem Julium Montanum fuisse docent ⁸ Tacitus & ⁹ Dio Xiphilinus) eundem βασιλῆα appellet idem ipse

¹ Suet. Dom. c. 10. ² Senec. Ep. 47. ³ Epictet. ap. Arrian. ⁴ Suet. Aug. c. 38. ⁵ Suet. Dom. c. 10. ⁶ Dio L. LXVII. ⁷ Cassiod. Var. ⁸ Tacit. Ann. XIII. 25. ⁹ Dio Xiph. in Neron.

ANNALES Velleiani.

¹ Dio. *Habebant enim nonnulla senatus jura fenatores illi etiam designati, ut certum est habuisse alios qui ad consulatum aut præturam, aliosve honores curules atque senatorios, fuissent similiter designati. Verisimile est locum illis fuisse in senatu sine jure sententiæ vel suffragii. Sic enim olim aderant in senatu pueri ² etiam senatorii in toga etiam prætexta ante tempora Papirii Prætextati. Aliter autem laticlavium accipiebant qui merito suo id consequebantur, quam illi, quibus hoc ipso nomine debebatur, quod stirpe essent oriundi senatoria. Præmium meritorum dedit per codicillos ipse princeps. Nobiles, ubi tribunatum attigissent, domi etiam laticlavium, sine codicillis, induebant, quod scilicet illis tribunatus ipse Laticlavii jus, pro legum receptarum instituto, conferret. Hoc nos docet, ni fallor, alicubi Plinius ³ junior. Hac erat noster in classe Velleius, qui proinde quo anno tribunatum accepit, eodem etiam & laticlavium acceperit.*

Tribunatus
Velleii Ca-
strensis qualis. §. XII. *Erat præterea Velleio in hoc equestri militiae tribunatu superior postea gradus. Prius enim quam cum Tiberio mitteretur in Germaniam, ait sese castrorum ⁴ etiam tribunatu functum. Non certe hoc in loco, ut opinor, innuit priorem suum tribunatum non fuisse Castrensem. Quasi nimirum fuissent illo Velleii ævo, quæ postea erant receptissimæ, in satellitio principis militia alia armata, alia non armata, quod scilicet omnes domus Augustæ satellites communium nomine milites appellarentur. Sed vera erat, ut videtur, illis temporibus decennis illi militia quæ ad senatum necessaria erat. Vera ille cohortium præfecturæ, vel legionum tribunatus, alarumque equestrium. Itaque castrorum nomine intellexisse*

¹ Dio L. LXI. ² Gell. Noct. Att. ³ Plin. Epist. ⁴ Vell. L. II. c.

ANNALES Velleiani,

*suspiciabar Velleium, castra prætoria quæ solebant castrorum nomine simpliciter usurpato designari. Solebant certe milites gregales à militia legionum ad militiam prætorianorum promoveri, habituri deinde & stipendium auctius, & pauciores ad honestam missionem annos, & post missionem honestius (ut videtur) emeritum. Id cum locum habuerit in militia militum gregalium; erat profecto consentaneum ut locum similiter habuerit in tribunis. Ita prætorianorum etiam tribunatus honestiores fuisse verisimile est, & melioribus stipendiorum conditionibus. Ut proinde in honore suo posuerit Velleius quod à tribunatu legionariorum ad prætorianorum tribunatum fuerit euectus. Nec erat certe à veterum sermone alienum ut militia prætoriana castrensis nomine proprio suo quodam iure designaretur. Castra illi stativa ad urbem habebant in via¹ Nomentana, castra vulgo simpliciter appellata. Postea deinde receptissimum erat ut Imperatoris mobile satellitium, & castra Latine, & Græcè *σπῆρμα* audiret. Non ab aliis certe castris quam his ipsis, de quibus agimus, prætorianorum. Sed nondum profecto ulla erant, cum locum illum obiret Velleius, castra illa prætoriana. Satellitium quidem principis instituerat² Augustus, sed vagum & per multa loca dispersum municipiorum ipsiusque urbis, & sine castris, teste Suetonio. In castra postea coegit, Sejani consilio,³ Tiberius. De aliis ergo castris, ni fallor, non multum tamen à Roma distantibus, intelligendus est Velleius. Castrorum autem tribunatus ille propterea appellari potuit, quod & in castrametationis disciplina versatus fuerit, & quod ad munera castrensia obeunda illum obligarit.*

¹ Suet. Ner. c. 48. ² Suet. Aug. c. 49. Dio L. LV. ann. 758. ³ Suet. Tib. c. 37. Tacit. Ana. IV. 2. Vict. de Caf. in Tiber.

ANNALES *Velleiani*.

Illum ini-
vit Velleius an.
754. tenuit-
que ad an.
757.

§. XIII. Quo vero tempore honorem illum novum consecutus noster fuerit, de eo paucis disquirendum erit. Illud certum medio alicui anno assignandum esse inter annum urbis Varronianum 753. quo Caio se in Oriente testatur adfuisse Velleius; & 757. quo Tiberium nuper adoptatum est comitatus in Germaniam. Priori anno unicum memorat tribunatum, & in eo quoque stipendiorum duntaxat initia, non taciturnus proculdubio novam aliquam, siquam habuisset, honoris accessionem, vir (ut ex hoc ipso opere constat) honorum studiosissimus. Posteriori autem anno se hoc tribunatu castrorum jam antea functum fuisse testatur. Si quidem tribunatum castrorum prætorianorum, pro exemplo militum postea prætorianorum dedisset Augustus; sic duo fuissent, ad minimum, anni in legionario tribunatu necessarii priusquam posset ad tribunatum prætorianorum ascendere. Sic anno 754. castrorum illum tribunatum adeptus fuisset. Atqui jam ostendimus ita nullam fuisse his temporibus disciplinam prætorianorum, ut ne quidem fuerint castra prætoriana. Et tamen illum ipsum eundem annum fuisse puto, quo novum illum castrorum tribunatum Velleius consecutus fuerit; & bina adeo stipendia in priori legionum tribunatu satis fuisse ad secundum hunc castrorum tribunatum, ad eundem plane modum quo se res habebat in disciplina militum gregalium atque prætorianorum. Eo sane facit quod duos ille duntaxat numeret suos in priori tribunatu duces, patrem Vinicii vel patruum, & P. Silium, singulos, ut videtur, annuos. Certe biennes esse vix poterant. Sic enim illum tenuissent ad annum usque 756. nec locum ullum reliquum fecissent tribunatui castrorum explendo ante annum 757. quo Tiberium Velleius comitatus est in Germaniam. Sed
si

ANNALES Velleiani.

fi annuos illos supponamus, sic omnia satis accurate respondebunt. Sic enim ab anno 752. ad 753. sub patre Vinicii meruerit Velleius. Ab anno autem 753. ad 754. sub P. Silio. Sic quidem ille, ut secundus ejus sub Silio annus antea cœperit quam Caius Cæsar cum Partho congredereetur. Nec enim à Kalendis Januariis iniri solebant munera provincialia. Sed vere ineunte, & mari libero itinera plerunque auspicabantur. Tempus vero quo munere defungi oportebat, nec à designatione supputabant, & ne quidem ab itineris initio, sed ab eo usque tempore, imo die, quo in provinciam appellebant, ut è Ciceronis provincia Ciliciensi manifestum est. Sic annis civilibus mediis incipere solebant atque desinere anni munerum publicorum militarium. Olim certe mitti in provincias solitos etiam privatos qui provincias viderent, testem habemus apud ¹ Tacitum, Thraseum Patrum. Sic etiam sub principibus, ut erant principibus sui Curiosi, qui Cæsaris nomine provincias Cæsaris visitabant; ita populi provincias privatos fuisse qui populi nomine visitarent, est sane verisimillimum. Id quoque consentaneum erat, ut aliis ² populi magistratibus, sic etiam his provincialiarum visitoribus, tempus fuisse annum. Nec sane alie fuisse videntur quam populi provincie quas visitavit cum suis ducibus Velleius. Erat certe populi Macedonia, his saltem Augusti temporibus, quo etiam ordine censetur à ³ Dione. Erat, inquam, cum illa pariter Achaia, usque ad tempora Tiberii, annunque ære Varronianæ 768. Tum primum Cæsari traditas, & è ⁴ Tacito discimus & ⁵ Suetonio. Astipulatur etiam ⁶ Dio, tantummodo de Achaia alibi ⁷ dubius, num & illam Tiberius, una cum Ma-

¹ Tacit. Ann. XV. 21. ² Dio L. LIII. ³ Dio L. LIII. an. 716.
⁴ Tacit. Ann. I. 76. ⁵ Suet. Claud. c. 25. ⁶ Dio L. LX. ⁷ Dio L. LVII.

cedonia,

ANNALES *Velleiani.*

cedonia, à populi jure ad se transtulerit. In eo certe dubius non est quin utramque populo assignarit Augustus, cum primam provinciarum distributionem faceret, anno nimirum urbis 726. diu ante hunc annum, de quo agimus, Velleii. Proinde ambas rursus populo reddidit Claudius, Dione ibidem, ubi supra, teste & Suetonio. Asiam præterea à se peragrata testatur Velleius, proconsularem scilicet, quam vel exinde constat populi provinciam fuisse, cum proconsules illarum provinciarum peculiari quodam jure proprios faciat Dio, qui etiam illam in populi provinciis verbis recenset disertissimis. Aliam ille provinciam nullam nominat, excepta Thracia, quæ jam neutrius erat, sed Regulorum populo Romano amicorum. Itaque qui populi provincias visiterunt Velleii duces, tempus etiam administrationis habuerint oportet, pro populi more, annum. Etiam Orientis provincias in utroque maris Pontici latere à Velleio lustratas populi fuisse verisimillimum est. Bithyniam certe & Pontum finitimam populo attributas testatur Dio. Et aliunde verisimile est prioris tribunatus non magnam fuisse moram. Prior ille tribunatus certe sub ducibus illis fuisse videtur quibus non una aliqua provincia credita fuerit, sed multæ potius visendæ atque lustrandæ. Nec proinde ulla est necessitas cur illum annorum plusquam duorum fuisse supponamus. Ita sane loquitur Velleius, quasi post illud Caii cum Parthorum rege colloquium, rebus deinde aliis ejusdem, post provincias lustratas, non interfuerit. Consulatum ille anno sequenti 754. inivit, cujus tamen nulla mentio in Velleio. Sic etiam de Tiberii¹ reditu qui anno rediit 755. quasi lætitiæ, qua receptus est, incredibilis ipse testis fuisset oculatus. Et quidem Roma illum missum fuisse constat cum Tibe-

¹ Vell. L. II. c. 103.

ANNALES Velleiani.

rio comes daretur in Germaniam. Nec sane provinciarum, post Caii illud colloquium, mentionem ullam facit ante expeditionem Germanicam. Itaque nisi nos fallant nostræ conjecturæ, tribunatum illum Caltrensem tenuerit ab anno 754. ad 757. Sic justum impenderit secundo militiæ gradui quinquennium, duos nimirum annos tribunatui legionario, tres autem reliquos tribunatui castrorum. Firmant præterea supra dicta, quæ alibi¹ de Græcorum disciplina militari observavimus. Habebant illi levio rem quandam militiam in *ἀεπιδου*. Et quidem ipsam, ut fuit prior ille, pro nostris hypothefibus, Velleii tribunatus, biennem. Imo eadem, qua nos etiam Velleium fuisse supponimus, ætate. Cæpit enim illa à receptæ apud Græcos pubertatis fine, anno nimirum ætatis XVII. tenuitque ad finem anni XIX. Iisdem plane limitibus, quibus etiam nos priorem illum Velleii tribunatum conclusum fuisse existimamus. Nec sane abhorrebant ab illa præfidiorum limitaneorum apud Græcos *ἀεπιδου* res etiam à Velleio in priori illo tribunatu gestæ. Provinciarum enim limitanearum lustratio quid aliud, quæso, erat quam illa ipsa præfidiorum limitaneorum *ἀεπιδου*? Sic nempe accurate nostris rationibus respondet hujus militiæ tempus, si quidem hic Romani Græcos, quod in plerisque aliis solebant, fuerint imitati.

§. XIV. Digna porro quæ expendantur arbitror Velleii illa in hac causa verba: Hoc (inquit) tempus me, functum antè tribunatu castrorum, Tiberii Cæsaris militem fecit. Quippe protinus ab adoptione missus cum eo præfectus equitum in Germaniam successor officii patris mei, cælestissimorum ejus operum per annos continuos IX. præfectus aut

Horum omnium honorum temporum à legibus constituta fasces videntur.

¹ Præf. V. ad Sp. Adrian. §. 11.

legatus,

ANNALES Velleiani.

legatus, spectator, & pro capto mediocritatis meæ adjutor, fui. *Id innuit nimirum, ut puto, necessarium quendam fuisse in his honoribus nexum, & tempus, pro superiori illa, cujus meminit Suetonius, Augusti dispositione, legitimum. Ita nimirum ut tribunatu functus dici non potuerit, nisi tempus tribunatui universo constitutum explevisset; ut, præter tribunatum legionum, alius ille tribunatus castrorum fuerit etiam necessarius; ut tribunatu utroque functus tum demum fuerit novæ illi equitum præfecturæ maturus, & per legem idoneus; ut denique hoc ipso tempore stipendia tribunatus expleverit, ut jam castrorum illo tribunatu functus, Tiberii deinceps miles esse posset. Has enim sibi gratulatur *αὐτῶν χάς*, & pro bono quasi omine habere videtur ipse mirus adulandi artifex, quod temporum suorum legitimorum rationes ita cum Tiberii expeditione Germanica concurrerint, ut integrum ei fuerit rerum à Tiberio in Germania gestarum illo novennio omnium vel testis esse, vel particeps. Alioqui nulla fuisset illi necessitas honores olim à se gestos commemorandi nisi quatenus viam struebant ad ultimam illam, quam sub Tiberio gessit, militiam. Hic ergo, si Velleii mentem assequimur, ita legitimi fuerint illi adolescentum senatoriorum dum in ordine equestri essent, honores, & honorum tempora, stipendiorumque in honore unoquoque numerus. Sic erunt nostræ illæ observationes, non in historia Velleii sola, sed in coæva illorum temporum chronologia universa, utilissimæ.*

Tribunatus ille posterior castrensis oponebatur beneficiario. Præfectura equitum eadem quæ alia.

§. XV. Erat enim certe præfectura illa equitum idem militiæ gradus cum eo quem alæ præfecturam dixerat Suetonius. Cum eo nimirum idem qui tertius erat in militia equestri, & cui senatoriis adolescentibus non alia lege locus erat, nisi

ANNALES Velleiani.

nisi ante functi fuissent tribunatu. Pro lege scilicet Augusti, sub quo vixit militavitque Velleius, qui tertium locum illi præfecturæ dedit cui secundum postea à Claudio datum observavimus. In eam enim sententiam addit præterea ¹ Suetonius, ne quis expers castrorum esset, binos plerumque laticlavios præposuit singulis alis. Cum ait laticlavios alis fuisse præpositos, exinde facile colligitur, tribunatu fuisse defunctos, cum non antea laticlavium accipere solerent quam fuissent in tribunatu. At præterea factum hoc ab Augusto eo consilio, ne quis expers castrorum esset. Inde etiam & illud intelligimus quam accurate invicem responderint alarum illa in castris præfecturæ, & tribunatus eas præcedens, similiter & ipse castrorum. Fieri que adeo potest ut prior ille tribunatus, qui castrorum non fuit, beneficiarius duntaxat fuerit, cum immunitate à muneribus castrensis. Inde fortasse factum ut, præter tribunatus illos priores beneficiarios, necessarii fuerint præterea tribunatus castrorum quibus imbuerentur nobiles adolescentes disciplina munerum castrensis. Et suum tamen uterque tribunatus usum habebat in disciplina reipublicæ. Inserviebat tribunatus beneficiarius otio illi quod studiis forensibus Juris, Oratoriæ, Judiciorumque, impendendum erat ab illius etiam amplissimi ordinis adolescentibus, ut stipendia interim ad locum in senatu capeßendum necessaria nihilominus procederent. Ne tamen rerum militarium plane rudes ad clavum reipublicæ admoverentur, cautum est ne solus ille qui muneribus militiæ vacaret tribunatus ad locum in senatu sufficeret, sed alii accederent præterea tribunatus anni veris officii tribunitii & castrensis muneribus impendendi. Et quidem tribunatus istiusmodi beneficiarii, quique munere

¹ Suet. Aug. c. 38.

ANNALES Velleiani.

vacaverit, *mentia* occurrit apud ¹ Ciceronem, ne *juniora addam Velleio testimonia*. Nominabantque etiam in libera republica magnam tribunorum partem Imperatores ducesque exercituum. Inde consulum legimus beneficiarios, nec illorum tantummodo, sed *præsidum etiam* provincialium. Penes illos erat tribunos à se designatos à muneribus excusare. Ita non milites duntaxat gregales, propter præmia honestasque missiones, sed tribunos etiam propter munerum vacationes habebant sibi obnoxios, veteranos, beneficiarios, evocatos. Redibant enim ad militiam, duce revocante, missi olim veterani, nulla jam cogente lege, sed veterum duntaxat beneficiorum gratitudine. Nec alia, ut puto, causa nominavit Velleius ² suos in hoc tribunatu duces, patrem Vinicii, ad quem scribit, consulis Mareum & P. Silium quam hac ipsa gratitudinis. Inde illa cum Vinicio consule necessitudo. Inde & illa cum A. Licinio ³ Nerva Siliano Publii, sub quo meruit, Silii filio, *cujus* mentioni locum se quæsisse fatetur ipse, iustoque tribuit sine mendacio candori. Nam & posterorum caritatem conciliabant istiusmodi decessorum beneficia. Itaque beneficarium suum illum fuisse tribunatum his, ni fallor, indicis prodit ipse Velleius. Optimeque sane respondet Græcæ Ephorum militiæ domesticæ, quæque patriæ fines egressa non fuerit, tribunatus ille de qua agimus, non castrensis, sed beneficiarius. Fecitque otium studiis fori non minus ad rempublicam tractandam necessariis quam fuerint illa militiæ. Inde consentaneum erat ut vacationem illam à muneribus tam brevi spatio concludendam non permitterent tantummodo, verumetiam in legem verterent. Supererat enim inter Græcæ Romanæque pubertatis fines anni aliquot studiis hisce tam utilibus etiam ipsi non in-

¹ Cic. Ep. ad Q. frat. ² Vell. L. II. c. 101. ³ Vell. L. II. c. 116.

ANNALES Velleiani.

utiles. Potest itaque hoc etiam modo intelligi castrorum tribunatus, rectiusque quam de tribunatu prætoriano. Ne quidem hic nocebit rationibus nostris, quas dedimus, Chronologicis. Illud certum, hoc urbis anno Varroniano 757. finem fuisse tribunatus Velleii castrensis universi, initium autem militiæ novæ quam obierit sub Tiberio. Non diu Tiberium post adoptionem in urbe dicit moratam fuisse patriam, sed protinus in Germaniam misisse. Et se etiam testatur hoc ipso tempore Tiberii Cæsaris militem fuisse factum, & protinus ab adoptione missum cum eo præfectum equitum fuisse in Germaniam. Tiberii adoptionem eo in loco, ni fallor, intelligit; non autem suam Velleius, ut aliquando suspicatus sum, è gente in qua natus fuerat, Magia. Non aliter potuit, ut ostendimus, per annos continuos IX. Tiberii spectator fuisse aut adiutor, si senior ejus illa fuerit cum Tiberio militia. Potuit fortasse triumpho Tiberii spatium illud terminari, & de cœpto novennio duntaxat intelligi, cum certe ultra annum urbis 765. triumphus ille differendus non sit. Illud certum, post triumphum, nunquam deinde in Germaniam rediisse Tiberium.

§. XVI. *Mansit ergo Velleius in hoc tertio militiæ gradu biennio, usque ad equeltris militiæ finem. Anno autem urbis 759. expletis stipendiis, Roma adeunda erat ad petendam quæsturam. Redierat autem sub finem anni 758. finitis æstivis, in urbem Tiberius, & cum eo fortasse Velleius. Sed major imminebat sub initium anni 759. belli moles, deficiente cum suis Marcomannis Maroboduo, & Pannonia quoque universa atque Delmatia. Mansit autem aliquantisper post Tiberium, ut videtur, in urbe Velleius quæsturæ hujus anni comitiis candidatus.*

Legati legionum non alii, illis temporibus, quam tertii, ad minimum, anni senat. res.

ANNALES *Velleiani*.

Designatus quæstor partem exercitus ab urbe traditi ab Augusto perduxit ad filium ejus, jam scilicet antea reversum in Germaniam. Hunc speciosi ministri locum appellat ipse ¹ Velleius. In eo se, necdum senatorem, senatoribus æquatum fuisse dicit, nec infimi in senatu ordinis illis, sed designatis etiam tribunis. Nondum erat nimirum senator, qui nondum quæstor erat, sed ad quæsturam duntaxat designatus. Hoc tamen ministerium suum ita senatoribus proprium fuisse innuit, ut ne quidem quæstoribus credi antea solet quam etiam ipsi ad superiorem tribunatus in senatu gradum fuissent ad minimum designati. Primum nimirum in senatu annum quæstura ipsa occupavit, secundum provincia quæstoria. Ita factum ut non ante tertium, ex quo in senatum admissi fuissent, annum, novum illum, quem tantopere deprædicat Velleius, honorem capessere possent vel senatores. Tunc etiam ea lege, ut nullam passi fuissent in tribunatu ambiendo repulsam. Quæ vero erat illa in homine ordinis jam equestris tam speciosa militia? Quod scilicet exercitus partem duxerit. Num igitur cohortes alasque, quibus equestres præfectos fuisse diximus, pro exercitus proinde partibus non habendas esse censebimus? Erant illæ proculdubio, remotiori quodam sensu, exercitus partes. Propiori tamen sensu legionum potius auxiliorumque quam exercitus partes erant appellandæ, qua nimirum in uno cum legionibus censu auxiliares etiam veniebant intelligendi. Num ergo legionem fuisse censebimus quam ad Tiberium duxerit Velleius, partem nimirum exercitus consularis, qui duabus, ad minimum, constare solebat legionibus? Hoc proculdubio voluit Velleius. Erat tamen, fateor, cur, id ne verum esset, aliquando dubitarem, quod proximo à quæstura

ANNALES *Velleiani*.

anno tum demum se legatum ejusdem ad eundem Tiberium missum fuisse testaretur. Innuens, ut existimabam, nondum se, cum antea mitteretur in Germaniam fuisse legatum. Quod si legatus nondum fuisset, legio integra esse vix potuit cujus præfectus alius fuisset à legato. Sin legionis pars duntaxat fuerit pars illa exercitus, cui præfuit Velleius, ubinam quæso speciosum illud erit ministerium? ubinam honor plusquam equestris, & plane senatorius? ubinam dignitas quæltura ipsa superior, & tribunatui plebis par, saltem designato? An quod legionis partem, ad Cæsarem tamen, ducere nemini licuerit, præterquam tribunatio senatori? Habebant sane illius rationem Veteres, ad quem mittendus esset nuncius, in nuncii dignitate, quod multis probari posset, si opus esset, exemplis. Quid si etiam legionem integram, absente legato, ducere licuerit primæ cohortis tribuno? Et tamen primæ cohortis tribunus nemo fieri posset qui tribunatu plebis senatorio ad minimum designato non ante fuisset insignitus? Sic omnia optime cohererent. Præcedebat enim prima cohors alias & numero (Vegetio teste) militum, & dignitate. Et milites habuit selectissimos, & numerum eorum duplo fere, quam aliæ, majorem. Et pignora habuit omnium carissima, Legionis Aquilam, & Principis imaginem. Proinde consentaneum esse potuit, ut tribunum habuerit tam ætate reliquis, quam etiam dignitate celsiorem. Itaque cum aliis cohortibus tribuni sufficerent ætate pariter atque ordine duntaxat equestris; in hoc primæ cohortis tribuno congruum esse potuit, ut, præter ordinem amplissimum, ætas præterea esset senatoria. Sic enim reliquis tribunis cum auctoritate præesse potuit, tam angusticlaviis quam laticlaviis, si & ordine angusticlaviis, & la-

1 Veget. L. II. c. 6.

ANNALES Velleiani.

ti clavii ætate fuisset superior. Sic etiam locum absentis legati supplere, si quid haberet in se eximium quo necessaria posset in reliquos tribunos auctoritas conciliari. Quod si senatorium illum fuisse oporteret; inde præterea intelligeremus cur tribunatus ille plebis, qui hoc tempore senatorius erat, fuerit in tribuno illo, de quo agimus, cohortis primæ, necessarius. Exigebat hoc in primis nomen commune tribuni. Ea potissimum de causa quod tribuni illi plebis fuerint etiam ipsi à prima sua origine militares. Exigebat præterea, quod militaris non esset primus in senatu gradus quæsturæ, nec ædilitas curulis quæ parem in senatu locum sibi vendicabat cum senatorio illo tribunatu plebis, pro ordine saltem legis annuæ. Ut tamen non fuerit quæstura officium ex professo militare, & alios sæpe à quæstoribus legatos haberent qui pluribus legionibus imperabant; urgente tamen necessitate satis erat vel quæstor qui exercitui, absente Imperatore, præesset. Sic legimus Tremellium Scrofam Licinii Nervæ prætoris quæstorem in Macedonia (inquit Varro) provincia relictum, qui præesset exercitui, dum prætor rediret. Fueritne ille tribunus, vel designatus, de eo nihil Varro. Imo non fuisse verisimilius est. Nec enim ante quæsturam provincialem, qua jam insignitus erat Tremellius, proximum quæsturæ honorem vel petere licuit in Comitibus. Sed opus non est ut eò confugiamus. Non opus est ut verba Velleii ita interpretemur, ut quia postea legatus missus fuerit, proinde antea legatus non fuerit. Nec ratio ulla verisimilis est, cur vel legatus abesset legionis jam noviter conscriptæ. Nec enim nominandus erat ad legationem (illa præsertim urgente necessitate) qui munere defungi non posset. Imo legatum se fuisse ipse nos postea

ANNALES *Velleiani*.

docet Velleius ¹, cum legatos *ait*, iter quos ipse fuerit, partitis fuisse præfectos hibernis. Erant enim, ut mox ² ostendemus, hiberna illa anni 759. cum nondum quaesturam ipsam obiisset. Hinc ergo intelligimus non aliis credi solitas, cum scriberet Velleius, legionum legationes quam tribunis plebis ad minimum designatis, vel tertii saltem anni senatoribus. Quae certe observatio in re Chronologica horum temporum utilissima est.

§. XVII. *Et quidem hoc anno 759. re-* Anni 759.
rebus gestis
plerisque ad-
erat Velleius.
bus plerisque à Tiberio gestis interfuit
Velleius. Ab eo nimirum tempore quo

Germaniam attigerat, cum parte illa exercitus, quacunque demum fuerit, missi ab Augusto. Hunc enim annum novi belli Marcomannici primum numerat. Quas nos ³ *(inquit) primo anno acies hostium vidimus? &c. eo & illa spectant: Felix eventu, forte conatu prima ætate belli Messallini opus mandandum est memoriæ, &c. Hæc Messallini gesta, subita adhuc rebellionem, fuisse tradit Velleius, huic etiam ipsi, in quo versamur, anno 759. assignat Dio* ⁴. *Sed vero primus ille annus non belli Delmatici primus, pro Velleii certe rationibus, intelligendus est. Non scilicet triennii primus, ut olim suspicabamur, quo debellatum in Illyrico scribit* ⁵ *Suetonius. Fateor hoc ipso anno fuisse belli illius Delmatici initium. Sed triennii initium inde arcesendum est ex quo venit in Pannoniam ipse Tiberius, cum hoc anno bellum illud per legatos tantummodo gereretur. Idque satis manifeste innuunt verba Suetonii. Loquitur hic Velleius de duplici suo in Germaniam adventu, alio qui quaesturam præcesserit, alio qui eandem fuerit secutus. Sic ille nimirum ut primum annum primamque ætatem de*

¹ Vell. L. II. c. 113. ² §. 17. 18. ³ Vell. L. II. c. 111. ib. c. 112.
⁴ Dio L. LV. ⁵ Suet. Tiber. c. 16.

ANNALES Velleiani.

priori suo adventu intellexerit. Primus ergo hic, de quo loquitur, annus quaesturae erat suae tantummodo designatae, quo missus ab Augusto post comitia (quibus quaestores etiam candidati erant in sequentem annum designandi) rebus deinde à Tiberio, post appulsum suum, gestis aderat. Medium annum tenebant pro more comitia. Erant praeterea dies aliquot necessarii itineri in Germaniam. Sic anno exeunte res gestae fuerint oportet quas videre, quibus ipse posset interesse, Velleius.

Anno 760. §. XVIII. Sequebatur annus quaesturae Velleianae, urbis nimirum 760. Huius maximam partem egit Romae, vacans nimirum muneribus officii. Sic tamen ut tempore, quam posset per leges, minimo abesset à Tiberio. Certe superioris anni 759. fine, se legatis illis accenset Velleius¹ quos hiemis initio Tiberius partitis praefecerit hibernis. Itaque hiemis partem saltem aliquam in castris egit Velleius, dum alius suffici in locum ejus posset qui vicem ejus absentis suppleret. Sed hiberna Velleius æstivis militaribus opponit, quae certe ipse non ultra mensem Decembrem², cum essent diutissima, producit. Hoc autem anno solito maturiora fuisse verisimile est. Inde enim suspicionem captavit, ut videtur, Augustus protracti à Tiberio ultra necessitatem belli, quod in hiberna citius, quam necesse esset, sese receperit. Meminit certe Velleius hibernorum quae etiam in³ autumnum inciderint. Sic apud illum certum est, cum de re praesertim militari loquitur, non quartam anni partem, quam proprie hiemem appellamus, hibernorum nomine denotari. Et asperrimae hiemis initio ipsa illa, de quibus agimus, hiberna tribuit ipse Velleius. Sic potuit hibernis in Germania praefici Velleius, & tamen Romae

¹ Vell. L. II. c. 113. ² Vell. L. II. c. 105. ³ Vell. L. II. c. 114.

ANNALES Velleiani.

anni sequentis initio adfuisse ad quaesturam in urbe, pro more, ineundam. Etiam anni, quo quaestor erat, partem saltem aliquam cum Tiberio fuisse, nec domi modo, verum etiam militiae, exinde colligimus, quod per annos continuos IX. Tiberii seu spectatorem, seu etiam adiutorem, fuisse testatur. Anni illi continui esse non poterant nisi singulorum partem saltem cum Tiberio egerit. Nec spectator ille, aut adiutor, erat, praeterquam rerum in militia gestarum. Hanc enim certe Tiberii militiam illo in loco celebrat Velleius. Et propterea sortem quaesturae provincialis (quae anni erat 761.) remisit noster hoc ipso, ut videtur, fine ut Tiberio adularetur, artis (ut ex hoc ipso libro constat) adulatoriae peritissimus. Ne quam scilicet periculi, quo versabatur ille, partem defugisse videretur. Sic redierit ad Tiberium sub finem anni 760. quo ipsam quaesturam gesserat, post tempus tamen fortuendis provinciis constitutum. Inde enim liberior erat muneris administratio, partem nimirum muneris suscipientibus magistratibus in annum sequentem designatis. Ita Caesarem, nondum finito praeturae anno, in provinciam tamen concessisse alibi probavimus. Tum demum legatum se noster ab Augusto rursus ad Tiberium missum fuisse docet. Vel inde constat, quanquam anni 759. hibernis praefectus fuerit, non tamen ita illum in hibernis detentum esse quin Romam redierit ad quaesturam gerendam, quae primo anno urbana fuit, non provincialis; imo ut in senatum adlegi posset, quem nemo alibi quam Romae haberi solitum existimat. Nec enim locum hic habebant senatores è principis consilio quorum decreta senatusconsultorum vim habebant. Non constat ullos è consilii huius sententia in senatum adlectos, utcumque jus in senatum adlegendi pro jure

1 Append. ad Præf. Camden. p. 725.

ANNALES Velleiani.

potestatis censoriæ, ipse princeps habuerit. Et certe nondum consilium illud senatorium aderat Tiberio, sed Augusto soli, cum nondum conderetur senatusconsultum quo Tiberium Velleius æquatum dicit Augusto.

Annus 760.
primus belli
triennis Illy-
riciani gesti a
Tiberio.

§. XIX. *Et quidem ab hoc ipso quæ-
sturæ Velleianæ anno urbis 760. trienni-
um illud inchoandum est quod bello Illy-
riciano impenderit Tiberius, teste Sue-
tonio. Nec erit à nostro consilio alienum ut hoc ve-
rum fuisse probemus, cum & ab aliis nondum sit (quod
quidem sciam) occupatum, & nonnulla inde pende-
ant utilissima in nostra hac, de qua agimus, Chro-
nologia Velleiana. Jam quidem antea concessimus
initium tumultuum Delmaticorum in annum supe-
riorem 759. esse conferendum. Imo & prælia illius
anni in rebelles habet Dio. Non tamen veniunt illa
in censum triennii de bello à Tiberio ipso gesto Sue-
toniani. XV. enim Tiberii legiones illo triennio me-
morat ¹ Suetonius. X. tantummodo superioris anni
fine ² Velleius. VIII. nimirum è præsidiis utriusque
Germaniæ superioris inferiorisque, pro dispositione
Augusti, numerant ³ Tacitus atque ⁴ Dio. His no-
væ aliæ duæ accesserant ex Italia nuper conscriptæ,
in quarum altera meruit Velleius. Reliquæ V. erant
provinciarum, in quibus bellum gerebatur, singula-
rum singulæ, duarum nempe Mœliarum, duarum-
que similiter Pannoniarum, cum legione illa ⁵ femi-
plena cujus meminit Velleius in ipsa etiam Delma-
tia. Imo illum transmarinarum provinciarum ex-
ercitum è V. legionibus fuisse conflatum testis ipse
⁶ Velleius est. Transmarinas provincias Italiæ re-
spectu intellexit, trans mare nimirum Adriaticum.
Erat enim A. ille Cæcina alterius Myliæ præfectus,*

¹ Suet. Tiber. c. 16. ² Vell. L. II. c. 117. ³ Tacit. Ann. IV. 5. ⁴ Dio
L. LV. ann. 758. ⁵ Vell. L. II. c. 112. ⁶ Ibid.

ANNALES Velleiani.

*nec longe Silvanus Plautius, ut è Dione discimus. Utcunque tamen exercitum Tiberii universum X. fuisse duntaxat legionum¹ docet Velleius, qui etiam illud addit, paucis tantummodo diebus ad refoven-
das ex itinere ejus vires, cum Tiberio fuisse mora-
tum, mox eò unde venerant fuisse dimissum, in
partita scilicet hiberna. Hæc nempe fine anni 759.
unde satis constat nondum cœpisse bellum illud tri-
enne quod cum legionibus XV. gesserit Tiberius.
Primus ergo belli annus is ipse est quo quæsturam
gessit ipse Velleius, Varronianus nimirum 760. Tunc
ad Tiberium Siliæ hyemantem conveniunt ex hi-
bernis quæque suis XV. ille quarum opera usus est.
in illo bello, legiones. Sed serius movit ex hiber-
nis Tiberius, eo fortasse prætextu, quod legiones ex-
spectaret. Inde cunctari visus Augusto, bellumque,
quam necesse esset, diutius protrahere. Hæc scili-
cet utilia Tiberii consilia, quæ illum speciosis præ-
tulisse² dicit noster adulator. Inde suspectus Au-
gusto missusque adeo Germanicus qui bellum una
cum Tiberio administraret. Additi Germanico mi-
lites, non ingenui modo, sed liberti etiam, cum alii,
tum quotquot à viris & mulieribus fervos, sex men-
sium annona, præter pretium, indicta, redemerat
Augustus, ac manumiserat. Ita³ Dio. Eodem illa
referenda quo & nostra illa Velleii: Viri feminæ-
que ex censu libertinum coactæ dare militem. Ii-
dem nimirum illi milites quibus usum Augustum
testatur Suetonius⁴, ad præsidium coloniarum Il-
lyricum contingentium. Idem, inquam, cum co-
hortibus Libertinorum quas in Germania & Illy-
rico Augustum legisse testatur⁵ Macrobius. Atqui
in his missis ab Augusto, & ab urbe, copiis noster
meruit Velleius. Hinc facile colligimus, non jam*

¹ Vell. L. II. c. 113. ² Vell. ibid. ³ Dio L. LV. ⁴ Suet. Aug. c. 25. ⁵ Macrobi. Sat. L. I. c. 11.

ANNALES Velleiani.

Tiberii fuisse, sed Germanici, militem legatumque. Inde factum ut Tiberium deinde spectarit potius quam adjuverit. Nec enim longe invicem diuive aberant Tiberius atque Germanicus. Inde fratrem suum Magium ¹ Celerem Tiberii adiutorem legatumque depradicat in bello Delmatico. De se nihil tale: non proculdubio taciturus, si qua sua in Tiberium, in illo bello, merita fuissent. Et tamen bellum Delmaticum non antea aggressus est Tiberius quam Pannonicum absolvisset. Quo certe tempore Velleio ne quidem quaestura obstare potuit quo minus Tiberium comitaretur; ni jam mereret in exercitu Germanici. Hinc etiam Germanici ² in bello Delmatico experimenta virtutis celebrat Velleius. Non certe quaesito; ut in aliis, adulandi loco, cum & mortuus jam esset Germanicus, nec memoriae esset Tiberio admodum gratæ. Ne jam & illud addam, quod alibi ³ videatur in Germanicum, ni suspecta loci letio esset, iniquior. Sed vero testimonium illud Tiberii filio adoptitio dedit Velleius, quod testis esset rerum à Germanico gestarum. Docet præterea Dio ipso quaesturæ suæ anno missum esse Germanicum. Nempe pro lege principum, quibus concedi solebat ea legis annariæ indulgentia ut quinquennio citius quaesturas, quam alii, peterent, gererentque. Ita quaesturam anno ætatis XX. gesserit Germanicus, quam Velleius ætatis anno XXV. privatus nimirum, nec ulla legis indulgentia solutus. Sed vero, ut quaesturæ anno expeditionem Illyricianam suscepit Germanicus; sic nihil obstabat quo minus illum lux quoque quaesturæ anno comitatus fuerit similiter Velleius. Ambo satis commode hoc idem fecerint, si post Comititia, designatosque sequentis anni quaestores, profecti fuerint. Potuitque causa seræ perfectionis esse mora illa Tiberii, quæ suspectum illum

¹ Vell. L. II. c. 115. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Vell. L. II. c. 125.

ANNALES Velleiani.

Augusto fecerat. Sero nimirum ex hibernis move-
rat Tiberius. Et tamen postea aliquot dierum iter
necessarium erat ut de æstivis Tiberii moneretur
Augustus. Inde moræ aliæ necessariae erant quibus
& consilium de Germanico mittendo ceperit Augu-
stus, & Germanicus ipse sese itineri accinxerit. Sic
æstate jam affecta, & peractis sequentis anni comi-
tiis, moverit in Pannoniam Germanicus, comitem-
que satis commode habere potuit nostrum è quæstura
Velleium. Nec sane exigunt res hujus anni narra-
tæ à Dione maturiorem Germanici profectionem.
Postea quam Germanicus in Pannoniam appulisset,
tum demum confluisse dicit exercitus. Tum Seve-
rum è Mœsia venientem adorti sunt rebelles victi-
que. Postquam in unum convenissent, aliud præ-
terea nihil à Germanico actum legimus, quam quod
Mazæos, gentem Delmaticam pugna victam damnis
affecerit.

§. XX. Hæc ergo anno legatus princi-
pis videtur fuisse Velleius. Et quidem Se-
natorum propriæ illæ videntur fuisse le-
gationes. Legatos certe provinciarum vix alios le-
gimus quam Consulares aut Prætorios, excepto Æ-
gypti præfecto qui Equestris esse solebat propter ora-
cula Sibyllina, ne falces haberet infausito reipublicæ
omine in Ægyptum, ut credebant, inferendos. Ex-
ceptis etiam, si quæ aliæ essent, ad exemplum Æ-
gypti, in aliis quoque provinciis, Ægyptiæ præ-
fecturæ, quas tamen nullas, per hæc Augusti temp-
ora, ut puto, legimus. Tribunitios legatos aut ædi-
litios raro admodum, si forte unquam, memorant
historici. Et tamen provinciam administravit Otho
per decem annos, adhuc tantummodo quæstorius,
teste ¹ Suetonio. Et plerunque quidem ex prætori-
is, nonnunquam tamen ex iis etiam qui quæsturam

Legati pro-
vinciarum
omnes sena-
torii.

¹ Suet. Oth. c. 3.

aliūve

ANNALES Velleiani.

aliūve intermedium magistratum gessissent delectos provinciarum legatos testatur¹ Dio. Potuit ergo Velleius hoc tempore legatus fuisse quæstorius. Et quidem non exercitus solius, qui plures erant nonnunquam in eadem provincia, verumetiam provinciae, si præsertim unicæ legionis fuisset exercitus, quales sæpe erant in minoribus provinciis. Erant quidem provinciae Cæsaris nonnunquam duplices, ut scilicet alias sub se complexæ fuerint provincias. In illis legatus Cæsaris alios sub se habuit legatos singularum provinciarum. Sic habuit Plinius junior Pontum & Bithyniam, quarum provinciarum alteram, in qua ipse non aderat, per legatum administravit. Erant itaque cuiuscumque generis legati, vel propter fasces, iusque gladii, & imperium in exercitus, excepto Aegypti præfecto, aliisque, ad illius exemplum, præfectis Aegyptiacis, ordinis omnes senatorii. Eo tamen discrimine, ut provinciis illis maioribus & multiplicibus non alii præfici solerent quam consulares, aut prætorii. Erant enim hi principis ipsius legati, ejusque vicem in provincia sustinebant. Minores illi simplicium provinciarum legionumve singularum legati majorum potius præfectorum quam principis legati habebantur. Ut proinde sufficerent illis legationibus obeundis minorum gentium senatores, etiam tribunitii, ædilitii, atque quæstorii. Præcipue vero quæstorii; cum etiam in libera republica, præter rem pecuniariam, alia quoque consulum prætorumque munia pro tempore absentium obirent eorundem quæstores. Imo variæ erant in una eademque provincia prætoria, illis quoque temporibus, provinciae quæstoriae. Duas certe fuisse in prætura Siciliensi docet² Asconius. Inde factum ut jure gladii ornarentur etiam sæpe quæstores. Inde etiam ut prætorum consulumque vicarii

¹ Dio L. LIII. ann. 726. ² Ascon. in Verrin.

essent,

ANNALES *Velleiani.*

essent, etiam in imperio. Inde ut minores hi legatorum ordinariorum legati, vel quæstores deinde essent, vel quæstorii. In his minorum gentium legatis locum habuit Velleius, secundo hoc militiæ suæ gradu, non jam amplius equestris, sed senatoriæ.

§. XXI. *Addit porro Velleius legatum se ejusdem ad eundem hoc anno fuisse missum. Meminerat autem supra duorum. Dixerat enim se traditi ab Augusto exercitus partem ad filium ejus perduxisse. Inde duobus verba illa modis intelligi possunt; vel nimirum ita, ut Augusti legatus missus fuerit ad Tiberium; vel ut Tiberii legatus ad eundem imperatorem suum venerit Tiberium. Cur Tiberii legatus intelligatur ea ratio est, quod Tiberii sese militem agnoscat. Imo continuo illo novennio Tiberii se vel præfectum fuisse vel legatum innuit; inde se spectatorem Tiberii vel adiutorem fuisse gloriatur. Ita præfecturam illam legationemque Tiberii fuisse convenit, quibus nimirum in verba Tiberii sacramentum militare suscepit, illius numini majestatique devotus. Contra tamen facit, quod missum se fateatur ab Augusto. Sic enim Augusti fuisse legatus intelligitur. Ita πρὸς τοὺς αὐτοὺς nomine legatos designant, non sacræ modo literæ, verumetiam alii coævi illorum temporum scriptores. Id quoque facit, quod Germanico illum, non Tiberio, assignarit, uti vidimus, Augustus. Sed conciliari ambo illa fortasse possunt, si non ita alterius legatus intelligatur ut alter penitus excludendus sit. Principum enim omnium non modo erant in Numis vultus, verumetiam imagines in vexillis. Iisdem fidem exercituum obstrictam ex iisdem discimus tam Numis quam inscriptionibus. Imo principibus etiam designatis. Præcipue vero in expeditione agentibus. Maxime*

Velleius Augusti legatus, & tamen obnoxius Tiberio.

ANNALES *Velleiani.*

vero exercituum in provinciis bello præcipuo finitimis. Plurimum certe provinciarum jus dedit, pro antiquo reipublicæ exemplo, potestas minorum etiam principum proconsularis. Imo omnium, tam armorum quam inermium potestas illa tribunitia, quæ jam certum est ornatum fuisse Tiberium. Illum ergo pro maiore potestate agnoscere oportuit ipsum Germanicum, ut agnoverat Caius heres Augusti designatus, propiorque quam fuerit ipse Tiberius. Multo magis Velleius ipsi Germanico obnoxius. Præsertim nulla in contrarium Augusti intercessione, quam sanè nullam memorat Velleius. Parem undiquaque cum Augusto Tiberii potestatem ante annum Augusti penultimum ne quidem agnoscit ipse Velleius. Ita potuit Velleius final Augusti legatus, & tamen miles esse Tiberii.

*Legatio Velleii
& præfectura
quomodo in-
vicem distin-
guenda sint.*

§. XXII. *Distinguit rursus Velleius duplicem in sua hac sub Tiberio militia senatoria personam, legati aliam, aliam præfecti. Atque hæc officia ita invicem secernere videtur, ut in alio spectator fuerit, in alio adiutor, Tiberii. Sic etiam fortasse, ut præfecturæ spectandi; legationi, adjuvandi, munus assignet. Ita præfectus fuerit absentis Tiberii; legatus autem præsentis, cum non spectare illum tantummodo, verum etiam adjuvare posset. Præfici autem solebant ab Imperatore provinciis; præfici castris, quacunque demum in regione, quacunque occasione, stativis; præfici hibernis. Nec hibernis duntaxat integris, verum etiam partibus, præfici solebant legati. Id sane in bello hoc Germanico a Maroboduo instaurato factum indicat Velleius: legatos¹ (inquit) inter quos ipsi fuimus, partitis præfecit hibernis. Itaque, qui in majori exercitu, cum legioni singulari præseset, ad nutum Imperatoris moturæ, legatus fuisset; is idem*

¹ Vell. L. II. c. 113.

præfectus

ANNALES Velleiani.

præfectus erat cum seorsim propriam fixamque haberet stationem. Nec tamen, cum præfectus fieret, legati nomen exinde exuebat. Satisque erat ad nomen præfecti, pro sententia Velleii, ut vel hibernis præficeretur. Longe tamen frequentior illa vocis significatio est qua provinciarum cujuscunque modi præfides, seu populi fuissent, seu principis, seu consulares, seu prætorii, seu armatæ fuissent provinciæ, seu inermes, communi tamen præfectorum nomine censentur. Hos etiam præpositos appellat Velleius. Ita præpositum Illyrico ¹ initio hujus, in quo versamur, belli memorat Valerium Messallinum, & præpositum Delmatix ² in bello Delmatico Vibium Postumum. Utrobique non civiles, sed militares præpositos intelligit, qui etiam iidem, propriiissimo vocis usu præfecti appellandi erant, quod custodiis stationibusque, non foris solummodo civilibus, præficerentur. Etiam præfectos castrorum memorat Velleius ³, qui erant singularum legionum singuli. Sic Pœnium Postumum præfectum castrorum secundæ legionis legimus apud Tacitum ⁴. Et è tribus Vari legionibus duos castrorum præfectos nominat Velleius ⁵ insigni alterum fortitudine, alterum timiditate. Majores erant tribunis, ut è ⁶ Suetonii discimus Vespasiano. Aquilis ⁷ legionum signis proximi, ante tribunos primosque centurionum. Tribuni illi, ni fallor, & ipsi castrenses erant, equestris duntaxat ordinis, cum fuerint præfecti senatorii. Idem hibernorum præfecti, quod scilicet castris præficerentur hibernis. Erant enim hiberna castra stativa. Legimus etiam in Velleio ⁸ plurium legionum præfectum M. Lepidum. Imo provinciarum. Is idem præerat qui præficiebatur à principe. Atqui Syriæ

¹ Vell. L. II. c. 112. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Vell. L. II. c. 112. 119, 120. ⁴ Tacit. Ann. XIV. 37. ⁵ Vell. L. II. c. 119. ⁶ Suet. Vesp. c. 1. ⁷ Tacit. H. II. 89. ⁸ Vell. L. II. c. 114.

ANNALES Velleiani.

præfuisse Varum agnoscit ¹ Velleius. *Idem eundem Germaniæ etiam exercitui* ² *præfuisse testatur.* Plane provinciæ Syriæ, Germaniæque exercitui à principe præfectum. Ita provinciam aliquam minorem habuerit forte Velleius, vel, ut videtur, in Illyrico, vel in Germania, bello certe finitimam. Et quidem, si quis ordo fuerit in his muneribus, maturiorem ego legationem fuisse crederem, seriores præfecturam. Plura fidei peritiæque experimenta ediderit oportet cui fuerit absenti credendum quam cui res esset sub oculis Imperatoris agenda. Sed quia satis est ad mentem Velleii præfectura illa etiam hibernorum; proinde nescio fueritne præterea præfectus provinciæ. Sed spectatoris nomen melius illi fortasse conveniet qui etiam dum res bellicæ gererentur abfuerit, quam illi qui in hibernis esset, dum ne quidem ipse Imperator esset in holtico. Redeo jam ad sequentes hujus, de quo agimus, belli annos.

Annus 761.
^{2^{us}}. erat belli
Pannonici. La-
cuna alia in
Velleio.

§. XXIII. Sequitur ergo annus urbis 761. *cujus æstivis omnis Pannonia pacem petiverit, quod hujus anni Cos. M. Furio Camillo, Sext. Nonio Quinctiliano factum docet Dio.* Velleius hodiernus ita habet *quasi* proximis à decem legionum appulsu, quem anno 759. assignavimus, hoc contigerit. Mox enim illis ed, unde venerant, dimissis, Tiberium ipsum hiemis initio Sisciam rediisse testatur. Hæc noster L. II. c. 113. Sequitur deinde digressio in laudem Tiberii, *cujus in fine illa legimus*: Hiems emolumenta patrati belli contulit. Sed insequenti æstate omnis Pannonia, reliquiis totius belli in Delmatia manentibus, pacem petiit. Hæc ille c. 114. quasi nimirum eadem fuisset utrobique hiems, & unico proinde anno Tiberium tenuerit bellum Pannoni-

¹ Vell. L. II. c. 117. ² Vell. L. II. c. 118.

ANNALES Velleiani.

cum. Sed plurium fuisse annorum testem habemus disertissimum Dionem. Nec certe pugnat, quàm sanum eum etiamnum habemus, ipse Velleius. In hoc trienni bello duplex ipse bellum agnoscit, Pannonicum prius, quod proxime Germanicum exceperit, de quo c. 114. tum deinde Delmaticum, de quo c. 115. Et quidem ita invicem distinxit, ut prioris belli non una agnoscat æstiva. Hoc satis clare innuunt verba ejus illa: solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos invitaverat, majore parte æstivarum expeditionum cœnavit sedens. Loquitur enim ibi certe de bello Pannonico quàm diversum erat tam à Germanico quam etiam à Delmatico. Non ergo eadem est, quæ videtur eadem, in utroque illo Velleii loco, hiems. Sed deerant in unico illo, unde prodiit Velleius, codice, anni 760. qui belli Pannonici primus erat, acta omnia, quæcunque ille in compendiarie hac historia prodiderat. Deerant præterea quæcunque scripserat noster de mittendo ab urbe Germanico, sub quo tamen ipsum meruisse probavimus, cujusque disertissimam facit in sequentibus mentionem. Vix sane est ut suum, ut ducis sui ab urbe adventum, prætermiserit Velleius. Ego lacunæ locum fuisse suspicor ante verba modo prolata: hiems emolumenta patrati belli contulit. Ita nimirum ut anni 760. hiems illa fuerit, qui quidem annus belli Pannonici primus erat, idemque quo ad Tiberium ab Augusto missus est Germanicus. Tantum abest ut adventum Germanici sui credam tacuisse Velleium, ut mentionem Agrippæ in Augusti indignationem incidentis, Germanici potius quam Tiberii gratia injectam existinem. Agrippam enim eidem expeditioni destinaverat Augustus, nec alia de causa missum Germanicum testatur Dio, quam quod Agrippa jam antea Augusti gratia exciderat. Sic viam straverit casus Agrippæ antea

narratus

ANNALES *Velleiani*.

narratus ad consilium mittendi postea Germanici.

*Locus Velleii
de hujus anni
hibernis expli-
catur.*

§. XXIV. *De hujus anni 761. hibernis*
ita Velleius : Autumno victor in hiber-
na reducitur exercitus, cujus omnibus co-
piis à Cæsare M. Lepidus præfectus est, vir nomi-
nis ac fortunæ Æmiliorum proximus. *Sic enim le-
git, idque, ut puto, recte Cl. Heinsius. Sed quomo-
do cum omnibus copiis Lepidus, si Cæsar ad alte-
ram belli Delmatici molem animum interea atque
arma contulerit, etiam antea quam illi Lepidus con-
jungeretur? Hæc tamen ipse asserit Velleius. Imo
ubinam interea Tiberius ipse atque Germanicus, si
copiis omnibus præfuerit Lepidus? Num & illi si-
ne copiis? Romam fateor interea venit, Dione teste,
Tiberius. Venit etiam (quanquam id silente Dio-
ne) Germanicus. Aderat certe Tiberius cum lex
Papæ Poppææ rogaretur de maritandis ordinibus,
iis Coss. rogata quorum nomen tulit, quos anni se-
quentis 762. suspectos fuisse idem agnoscit Dio. Sæpe
revocatum, non semper, continuo hoc triennio Ti-
berium dicit perseverasse ¹ Suetonius. Et præmis-
sum (Roma scilicet, ubi erat Tiberius) noster ² etiam
testatur Germanicum. Non solum utique, sed cum
exercitu, eodem scilicet cui postea aderat Tiberius.
Addit ³ Velleius initio ætatis, anni nimirum 762.
educto hibernis exercitu Lepidum ad Tiberium Im-
peratorem tetendisse. Hinc etiam intelligimus alium
fuisse Tiberii & Germanici, alium Lepidi, exerci-
tum; nec adeo exercitui universo præfectum Le-
pidum. ⁴ Dio illa omnia, quam Velleius ipse, dis-
tinctius. Ait ille tres in partes Tiberii copias uni-
versas (legiones nimirum XV. quibus bellum hoc ab
eo gestum prodit Suetonius) fuisse divisas. Harum
unam Silano assignatam, aliam Lepido, cum reliqua*

¹ Suet. Tib. c. 16. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Vell. L. II. c. 115. ⁴ Dio
L. LVI.

ANNALES Velleiani.

Tiberium ipsum cum Germanico sese adversus Batonem contulisse, nempe in Delmatiam. Sic tertix duntaxat exercitus universi parti præsuerit Lepidus, quæ tamen ipsa seorsim iustum confecerit, & consularem exercitum, plurium nempe legionum. Ita conciliari poterit cum Dione Velleius, ut copias omnes exercitus Lepidiani legiones omnes intellexerit; idque sibi voluerit Velleius, non jam singulis exercitus illius legionibus, ut anno superiori, hiberna partita fuisse assignata, sub suis singularum legatis, sed ut una fuerint & communia omnibus hiberna sub legatorum omnium duce Lepido. Cum enim partitis hibernis præficerentur legati, id sane innuit fuisse legatos partitorum hibernorum duces summos, quod fieri non potuit si plures fuissent in iisdem hibernis legiones, & plures adeo legati, sub uno hibernorum præfecto qui potuerit legatis ipsis imperare.

§. XXV. Porro tripartitam illam exercitus distributionem ita fuisse existimo. Ea hiberna quomodo distributa fuerint. Aliam Silano creditam testatur Dio. At qui Silanus ille idem fuisse videtur cum consule anni 760. quem A. Licinium Nervam etiam ibi appellant codices hodierni Dioniani. Rectius illum A. Licinium Nervam Silianum P. Silii filium noster vocat Velleius¹. Quod scilicet è gente Silia in Liciniam fuisset adoptatus, à Silio illo, sub quo tirocinium egerat Velleius, oriundus. Illum certe ducem² agnoscit ipse Velleius, qui addit præterea præreptum immature, & fructu amplissimæ principis amicitix & consummatione evectæ in altissimum paternumque fastigium imaginis defectum. Hinc colligimus sub finem anni 761. hibernis à Tiberio in Mœsia fortasse fuisse præfectum; anno autem 762. cum adversarios suos domuisset, fatis concessisse. Certe

¹ Vell. L. II. c. 116. ² Vell. ibid.

ANNALES Velleiani.

ante triumphum Tiberii. Ornamenta enim triumphalia cum Tiberii triumpho decernenda pro consummatione evedtæ in altissimum paternumque fastigium imaginis habuit, ut puto, Velleius. Cum enim jam consul fuisset ut fuerat pater Silius, hoc tamen deerat ad altissimum paternumque fastigium, ut esset triumphalis, & triumphalem haberet in gentis suæ atrius imaginem. Illum certe junxit Sejano Velleius, quem observaverat, in hoc eodem bello, materia adipiscendi triumphalia similiter fuisse defectum. Secunda exercitus pars quæ cum Tiberio erat & Germanico, in Delmatia hiberna habuit, (ubi belli reliquæ profligandæ erant) Tiberio & Germanico ex Italia reversuris opportunissima. Tertia ergo exercitus pars, quæ cum Lepido erat, hiberna habuit in ipsa superioris belli sede Pannonia. Illam proinde solam memorat Velleius, quod sola fuerit relicta ibi ubi paulo antea totus fuerat exercitus. Proinde etiam, ni fallor, quod ibi egerit ipse Velleius. Mansisse certe in illius anni cum Lepido hibernis, exinde suspicamur, quod, cum ad alteram belli Delmatici molem Tiberius animum atque arma conferret, in ea regione adiutorem legatumque ei fuisse fratrem Velleii Magium Celerem Velleius ipse nos doceat. Innuat interea se cum Tiberio non fuisse cum hoc proprium fratris sui invidendumque decus agnoscit. Atqui in Delmatiam concesserat Tiberius fine anni 761. hiberna Magio cum sua legione ibidem assignaturus. Rediit deinde Romam, post Cos. quidem sequentis anni 762. ordinarios, ut jam ostendimus. Sic tamen, ut matura nihilominus æstiva in Delmatia habuerit, & maturum etiam æstivorum finem. Illius enim ætatis initio Lepidus educto hibernis exercitu ad Tiberium (inquit Velleius¹) imperatorem tendebat. Itaque jam antea

ANNALES Velleiani.

aderat in Delmatia Tiberius. *Addit Velleius illum magna cum clade hostium obfistentium, excisis agris, exultis ædificiis, cæsis viris, lætum victoria prædaque onustum, ad Cæsarem pervenisse. Nec difficilem Lepidi victoriam fuisse testatur etiam Dio. Inde nullæ ejus res gestæ memorantur conjuncti cum Tiberio. Illa, ut videtur, causa, quod bellum Delmaticum jam antea absolverat Tiberius quam Lepido conjungeretur. Ætate autem illa maximi belli consummatus effectus docet Velleius. Nec ultra æstivorum fines receptissimos protractam ætatem innuit. Sic vere fuerit Velleius, qui cum Lepido venerat, belli hujus patrati jam spectator, potius quam adjutor. Convenit porro quod ait Velleius Delmatas, non jam ductu sed manibus atque armis ipsius Cæsaris fuisse pacatos. Manus Cæsaris & arma opponit ejusdem ductui. Quod nempe ductui Tiberii illæ quoque tribuendæ essent victoriæ quas Lepidus non suis, sed Cæsaris fuisset consecutus auspiciis. Ut ergo Tiberii nullæ erant in rebus à Lepido gestis, præterquam ductûs, operæ; sic viceversa significat Velleius duci suo Lepido, & sibi adeo ipsi, nullum fuisse ministerium in bello Delmatico, quod suis manibus atque armis confecerat jam antea ipse Tiberius.*

§. XXVI. Proximus à Quæstura in Velleius postea senatu honor Velleio vel Ædilitas fuerit Tribunus plebis. oportet, vel Tribunatus plebis. Nec enim antea Præturam ambire licuit quam horum magistratuum alterum gessissent, ut alibi¹ ostendimus è Mæcenatis oratione Dioniana. Itaque, cum prætorem se postea designatum doceat ipse Velleius, nec legis aliquam indulgentiam concessam legamus, quæ rara admodum erat in privatis: facile inde intelligimus vel ædilem illum fuisse antea, vel certe tribunum. Unius enim ejusdemque anni erat uterque ille magistratus. Sic

¹ Præf. XII. ad Spart. Adr. §. 1, 2.

tamen

ANNALES Velleiani.

tamen ut nemo unus utrumque gesserit, sed satis esset eorum vel unus ad ambiendam deinde tempore legitimo præturam. Itaque alterum à Velleio nostro gestum fuisse verisimillimum est. Utrum gesserit, id fateor incertum esse. Eò tamen magis propendeo ut tribunus potius fuerit quam ædilis. Decem enim erant tribuni, cum duo fuerint duntaxat ædiles. Nec enim alia quam Curulis Ædilitas locum habere potuit in honoribus senatoriis. Ita paucitas ædiliū id fecerit oportet, ut quia rarior, proinde difficilior, fuerit ædilitas. Et quidem tribunum se potius quam ædilem fuisse innuit, ni fallor, ipse Velleius. Jam supra observavimus illum, cum partem exercitus ad Tiberium ab urbe perduceret, in eo se non quæstoribus modo senatoriis, sed superioribus in senatu quæstura tribunis, æquatum agnovisse. Quod tribunos potius plebis quam ædiles hac occasione memorarit, id alio referre non possum quam quod tribunatum ipse potius gesserit postea quam ædilitatem. Jura enim alioqui utriusque cum in unum annum conferrentur, eadem omnia fuisse verisimillimum est. Ut proinde eosdem tam domi quam militiæ honores, tam in castris, quam etiam in comitiis, petere illi licuerit qui ædilitate functus fuerat, quam etiam illi qui tribunatu. Sed nemo unus utrumque illum magistratum obiit, ut diximus. Nec opus erat ut alterius, quam quem ipse tempore legitimo obierit, mentionem faceret Velleius. Nec denique obstabat tribunatus ille, etiam in urbe gestus, quo minus continuum novennium in militia Tiberii exegerit. Magis certe erat affinis tribunatus ille plebis tribunatui, unde ortum habuit, militari, quam ædilitas, cujus civile erat munus, nec ullo modo militare.

Et quidem
anno ut vide-
tur, 766.

§. XXVII. Qui tamen ne id quidem
verbis apertis significavit, fueritne tribu-

nus

ANNALES Velleiani.

nus plebis, non est proinde quod ab eo annum expectemus quo tribunatum gesserit. Is ergo erit aliunde per ratiocinia explorandus. Itaque in primis certum est, qui quæsturam obiit anno Varroniano 760. proinde tribunatum ante annum ejusdem epochæ 762. ne quidem potuisse capeßere. Annus enim ad minimum unus quæsturæ, quam remisit, provinciali necessarius erat, ut proinde ne tempus quidem suppeteret ante annum illum, quem dixi, per leges annales maturum atque legitimum. Illud præterea certum, qui prætor eodem, quo obiit Augustus, anno designatus est, illum post annum Augusti penultimum, æræ nimirum Varronianæ 766. tribunatu fungi ne quidem potuisse. Ita medio illo spatio inter annum 762. & 766. annus querendus erit quo tribunus noster fuerit Velleius. Ego annum nullum aptiorem illo reperiò qui fuit hujus intervalli postremus. Jam enim alibi¹ ostendimus, & annum fuisse illum tribunatum, & quidem Romæ annum. Ita nimirum, ut nec alibi obiri potuerit præterquam Romæ; nec pernoctare illi extra urbem licuerit quicunque in illo fuisset magistratu. Nec tamen integro anno à Tiberio abesse potuit qui Tiberio per annos continuos IX. adfuit, vel spectator ejus nimirum vel adjutor, ab anno nimirum, ut probavimus, 757. Faciunt illa, ut nec in annum aliquem anteriorem conferri tribunatus ille potuerit, nec tamen sit ultra illum differendus.

§. XXVIII. Cum clades illa legionum Varronarum contingeret, tum bellum, de quo modo egimus, Delmaticum à Tiberio confectum docuit Velleius², & post Velleium alii³, anno nimirum Varroniano 762.

Proximo⁴ anno 763. denuo in Germaniam irrupisse

Tribunatum
inivit Dec. X.
765. depositurus
Decem. itidem X. an-
ni 766.

¹ Præl. XII. ad Spart. Adr. §. 6. ² Vell. L. II. c. 117. ³ Suet. Tib. c. 16. Dio L. LVI. an. 762. ⁴ Suet. Tib. c. 19.

ANNALES Velleiani.

docet Suetonius. Inde post biennium ¹ in urbem rediit, eodem teste Suetonio. Tum demum ² jam pridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Delmatisque triumphum egisse noster itidem docuit Velleius. His ergo annis annum integrum Romæ noster adesse non potuit, si quidem continuum cum Tiberio egerit novennium. ³ Triumphantem Tiberium Velleius ipse cum fratre suo Magio comitatus est, inter præcipuos præcipuisque donis adornatos viros. Dona intelligit militaria, coronas, bastas, vexilla, armillas, &c. Dare enim hæc solebant militibus bene meritis Imperatores. Utque dona illa militibus ornamento erant; sic vice versa triumphum ipsius Imperatoris ornabant donis istiusmodi ornati milites, eo nimirum illustriorem futurum quo plura apparerent in pompa dona, & donis insigniti milites. Et sane fratrem ⁴ suum Magium Celerem adiutorem Tiberii in bello Delmatico celebrat, uti vidimus, ipse Velleius, & Tiberii ipsius patrisque Augusti magnifica de illo testimonia. Imo honores etiam, quibus triumphans eum Tiberius donaverit, amplissimos. Nec sua quoque tacuit, qualicuit per modestiam, merita, dum & se quoque militem ⁵ profiteretur Tiberii, legatumque pariter atque adiutorem. Imo militis nomine adiutorisque hoc ipsum, ni fallor, intellexit, quod victoriam ejus adjuverit, militumque in triumphi apparatu insignium unus fuerit. Referebantur enim ad invicem, pro illius ævi sermone, militis nomen atque Imperatoris. Ergo Romæ aderat in triumpho Tiberii, non Tiberius duntaxat ipse, verum etiam Velleius, anno nimirum Varroniano 765. Cum enim decerneretur triumphus Imperatori, id quoque decerni solebat ut deportaretur bene meritus in patriam exer-

¹ Suet. Tib. c. 20. ² Vell. L. II. c. 121. ³ Vell. ibid. ⁴ Vell. L. II. c. 115. ⁵ Vell. L. II. c. 104.

ANNALES Velleiani.

citus. Tam scilicet ut testes adessent rerum gestarum, quam etiam ut triumphum ornarent imperatoris tot militum etiam privatorum decora. Atqui nulli adhuc Velleii, in hoc triumpho, memorantur honores alii quam militares. Et tamen Senatoriis etiam honoribus egregia in militia facinora muneri solitos principes multis ostendere possem, si opus esset, exemplis. Sed nihil attinebant ad triumphi pompam honores militum senatorii, ut proinde essent à Velleio, hoc in loco, memorandi. Nec aderat fortasse comitiorum tempus quo designandi erant ad futuri anni magistratus à populo, etiam principis (qui appellabantur) candidati, cum triumpharet Tiberius. Sic potuit Velleius inire tribunatum die tribunatûs ineundi legitimo¹ Decembr. X. anni, quo triumphavit Tiberius, Varroniani 765. depositurus sequentis Decembris die itidem X. anni Varroniani 766. Idem si Decembri anni 766. tribunatum misisset eundem Decembri anni 767. depositurus, nec potuit, nondum elapso tribunatu, ab Augusto ad præturam designari, nec præturam ipsam anno 768. gerere, proximo nimirum anno ab elapso tribunatu. Convenit præterea militia Velleii sub Tiberio novennis. Cæpit enim annus 9. hoc ipso anno 765. post Jun. XXVII. natalem adoptionis Tiberii ab Augusto, & tamen ante comitia mense Augusto, aut paulo forte serius, habenda. Nec aberat etiam anno 766. Roma Tiberius. Potuitque adeo Velleius magistratum illum tum quoque tenere, idque Romæ, & per annum illum fere universum, nec interim à Tiberii satellitio discedere. Nulla enim erant hoc anno molesta bella que obstarent quo minus Romæ versaretur etiam ipse Tiberius.

§. XXIX. *A prætura quam tenuit anno, pro rationibus nostris, 768. alium Vel-*

Librum,
quem habemus cur

¹ Vid. Præl. XII. ad Sparr. Adr. §. 7.

ANNALES Velleiani.

anno 783.
scripserit
Velleius.

leii honorem nullum legimus, ne quidem provinciam prætoriam, nedum consulatum. Sed ne quidem aliud ullum vitæ negotium. Studiis ille, an deliciis Tiberii vitisque Caprensis annos secutos impenderit, hodie non constat. Fieri potest ut utrisque. Erat Neroni socius in deliciis Petronius, scriptor etiam ipse elegantissimus. Non certe Velleio displicuit simile Sentii Saturnini ingenium, quem ait, ubi negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abulum; ita tamen ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut desidem diceres. Nec ullum memorat scriptum suum antea editum, in otio illo elucubratum. Ingenii sui has primitias, in gratiam Vinicii consulis emisit ipso ejus consulatu, annoque adeo Varronianus 783. Mos enim erat illis temporibus præcipua quæque amicorum patronorumque gaudia muneribus offerendis gratulari. Quæ autem alii donis, ea scriptis celebrabant Poetæ atque Oratores. Hinc illa de genethliacis epithalamiisque Dionysii Halicarnassæi aliorumque Sophistarum præcepta. Hinc et scripta utroque sermonis genere, tam metrici quam etiam soluti. Præcipue vero mos ille receptus est in celebrandis consulatibus. Consulatum suum Cicero tam Græce quam Latine, tam carmine quam oratione etiam prosaica, curavit posteris commendandum. Idque enixissimis precibus urget contenditque epistolis ad Luceium celeberrimum sui temporis Historicum. Sic consulatus Domitiani celebrant Statius atque Martialis. Sic etiam Honorii Claudianus. Sic etiam Stilichonis privati hominis idem Claudianus. Illud etiam artificium receptum quo insigniores facerent amicorum patronorumque consulatus, si pro epochis illos historicis haberent, seu nimirum historias suas ab illo arcesserent, seu ad illum us-

ANNALES Velleiani.

que deducerent. Divorum fratrum Marci nimirum Antonini, atque Lucii consulatum multis historicis exordium historiarum fuisse observavit auctor vite quam vulgo Capitolino tribuunt, nos Spartiano asseruimus. Frequentiora tamen exempla sunt eorum qui historiarum fines in illis ponerent consulatibus quorum memoriam apud posteros celebrem esse velent. Sic historiam suam ad XVII. Theodosii consulatum deducit Sozomenus. Sic Stilichonis consulatu suam claudit historiam Sulpicius Severus. Sic Constantii & Juliani consulatu suam Aurelius Victor editus à Schotto. Sic Dio suam consulatu suo quem cum Alexandro gessit Imperatore. Sic alii multi plane pro exemplo Velleii nostri Vinicii sui consulatu historiam suam terminantis. Hinc &¹ modus ille scripturæ à Velleio sibi præscriptus, brevis nimirum & summarius. Hinc &² notitia illa in artum contracta in utraque hujus operis parte observata. Hinc &³ formam illam operis propositi agnoscit in præcipiti sitam festinatione, quæ se rotæ pronive gurgitis ac verticis modo nusquam pateretur consistere, pene magis necessaria prætereundo quam supervacua amplectendo. Alibi opus illud suum non iustum, &⁴ sed recisum fuisse testatur. Alibi se memoria professionis, &⁵ ne in infinitum evagaretur, reprimit. Alibi &⁶ promissæ brevitatis fidem agnoscit, & transcursum hunc, qua nempe iusto operi opponebatur, appellat. Iustam nimirum ille rerum earundem historiam sæpe pollicetur: sua nimirum iusta &⁷ volumina: iustum &⁸ opus. Hæc tamen ille per otium. Jam properandum erat ne antea consulatus exiret quo historia erat ipsa terminanda. Et quidem servant breviorum plerunque formam historiæ decorandis consulatibus conscriptæ. Tale illud erat

¹ Vell. L. II. c. 52. ² Vell. L. I. c. 14. ³ Vell. L. I. c. 86. L. II. c. 96. ⁴ Vell. L. II. c. 89. ⁵ Vell. L. II. c. 89. 96. ⁶ Vell. L. II. c. 55. 99. ⁷ Vell. L. II. c. 48. 114. 115. ⁸ Vell. L. II. c. 99. 103.

Sulpicii

ANNALES *Velleiani.*

Sulpicii Severi, *tale* Q. Julii Hilarionis, *tale* Aurelii Victoris Schottiani. *Ita cœperit hanc historiam Velleius post medium anni 782. quo designatus est ad sequentis anni consulatum Vinicius. Et finem imposuerit antequam fasces deponerent anni 783. consules ordinarii. Aliter se ra fuisset consulatus jam ad exitum perducti gratulatio. Id ne contingeret, placuit Velleio ratio illa scribendi properata atque compendiaria.*

Mors Velleii
anno 784.

§. XXX. *Sic annum Velleii natalem dedimus. Nescio an emortualem etiam designare possimus. Conabimur tamen. Fateor esse hoc sine testibus difficillimum. Id quoque fateor, deesse nobis, qui in re historica essent audiendi, testes. Mortem suam consignare ipse non potuit. Nec suppetunt alii post illum qui consignarint. Veterum nemo est, excepto Prisciano, qui vel mentionem Velleii nostri fecerit. Sed nec ille quicquam prodidit quo historia ejus locupletanda sit. Nihil ergo restat, unde mortis tempus elicere possimus, præter ratiocinia. Et tamen valde mihi verisimile videri fateor, inter illos quibus Sejanii amicitia nocuit, nostrum quoque perisſe Velleium. Satis ipse testatum fecit in hoc ipso libro Velleius quo fuerit animo in Sejanum. Nec opus erat ad eum convincendum alio testimonio, cum palam extaret, scriptisque consignatum esset, amicitia illius, tam recenti memoria monumentum. Id quoque certum est, manifestissimisque tam Dionis quam Taciti testimoniis exploratum, satis fuisse ad pœnam ipsam illam Sejanii amicitiam. Eodem spectabat, suspectumque Velleium merito fortasse faciebat, quod non oblatiſ, sed quaſitiſ, uteretur Sejanii laudandi occasionibus, etiam nullo suppetente laudis argumento. Ait Sejanum¹ in Germania, Illyricoque, & mox in Africa, non quidem merito, sed materia tamen adipiscendi*

ANNALES Velleiani.

triumphalia fuisse defectum. Ubi deerat laudandorum facinorum vel materia, quæ, quæso, esse potuit laudis solida ratio? Quis hoc in loco non agnoscat indolem laudandi Sejani avidam, & quibusvis laudis arripiendis vel prætextibus intentam? Nec illud modo. Scripsit nostra illa Velleius tempore etiam suspecto. Certe post mortem Livæ cuius ipse meminit, quam anni superioris 782. initio assignat¹ Tacitus. Inde enim, ut ex utroque constat, tam Tacito quam Dione, consilia inivit de imperio occupando Sejanus. Tandem expergefactus Tiberius machinatur & ipse de eo opprimendo. Primo tamen consulem, secum in annum, quo perit, sequentem destinat, curarumque suarum participem nominat. Ita Dio. Fecerat autem hæc antea Tiberius quam scriberet Velleius. Hinc ille Tiberium defendit² exemplis eminentium virorum, qui magnis adiutoribus ad gubernandam fortunam suam fuissent usi, Scipionum præcipue (Africanorum scilicet) qui duos Lælios per omnia sibi æquaverant. Plane hic apparet, quod post epistolam illam Tiberii observavit Dio, omnes deinde Tiberio Sejanum, non jam in consulatu tantummodo, sed in summa rerum administranda pro collega habuisse. Addit Velleius exemplum Augusti qui primo M. Agrippam, tum deinde Statilium Taurum similiter adsciverit. Quibus (inquit) novitas familiæ haud obstat, quo minus ad multiplices consulatus triumphosque, & complura eniterentur sacerdotia. Hinc sane constat jam etiam novitatem Sejano, a libere sentientibus, cum scriberet Velleius, objectam. Quæ certe objici antea vix potuit quam progressus magnos fecisset, & in conjuratione Sejanus, & in eo vicissim reprimendo Tiberius. Adbuc tamen illum³ juvandis principis oneribus prolatum asserit Velleius. Imo singularem

¹ Tacit. Ann. V. 2. ² Vell. L. II. c. 127. ³ Vell. L. II. c. 128.

(¹ inquit)

ANNALES Velleiani.

(¹ *inquit*) principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet. *Cum ait*, habuit atque habet, non certe nuper illum pro Tiberii adiutore habitum apparet. Itaque post conatus Tiberii contrarios, favebat tamen aliquantisper Sejano Velleius, & pro more suo & ingenio, adulabatur. Quis itaque miretur si hoc ægre tulerit Tiberius? si favendi ansam inde acceperit princeps ultra modum suspicax, & natura sua favissimus? Certe nostrum inde Velleium nullæ deinceps memorant historiæ, cum tamen fuerit, quo ampliores obisset honores, quo magis etiam per scripta inclaruisset, eo potiori jure memorandus. Sed nec ullum superest scripti illius accuratioris, quod illum toties promississe vidimus, vestigium. Nisi forte genuinum existimemus fragmentum illud Lazii, quod eruditis suspectum est. Illud vero mirum, cur Livium de bello Germanico continuaret Aufidius Bassus, si medius fuisset belli Germanici post Livium Velleius, scriptor ætatis atque elegantissimus. Est autem hæc historia Sejani tam in Tacito quam etiam in Dione mutilatissima. Proinde mirandum non est si nullus ibi compareat Velleius, cum & alia quoque utrobique nomina perierint eorum qui tamen cum Sejano ceciderint. Sic vivere desierit Velleius anno urbis Varroniano 784. Christi, pro æra recepta 31. ætatis suæ, vel 49. ad finem exeunte, vel 50. fortasse cæpto. Certe post Sejanum ipsum, qui tamen periit postquam consulatum suum ordinarium exuisset. Docet enim Dio pœnitentia correptum fuisse Sejanum quod non in consulatu suo aliquid conatus esset. Et Trionem certe atque Regulum Coss. habent, cum cædes fierent, uterque, tam Dio, quam etiam Tacitus. Qui tamen consules suffecti proximi fuisse videntur post ordinarios.

VITÆ VELLEIANÆ,

Rerumque ad illam spectantium

SYNOPSIS Chronologica.

ÆT. Urb. Varron.

Vit. Vell. ann.

Æt. Christ.

Decii Magii insignis in Romanos fides, cum 538.
Capua proderetur Hannibali. Is Minatii
Magii avus erat, Velleii, ex paternâ, ut vi-
detur, stirpe, tritavus. §. 7. Capuanus. ib. Hinc
patria Velleii, pro stirpe Magiâ, Capua.

Minatius Magius Asculanensis Decii Magiine- 671.
pos, Velleii atavus, viritum Civitate Romanâ
donatus, & duo ejus filii Prætores creati, cum
Prætores semiduntaxat crearentur. §. 7. Sic pa-
tria Velleii Asculum.

Capito Velleii patruus, vir Ordinis Senatorii, 711.
Agrippæ subscripsit in C. Cassium. §. 7. Certe post
legem Pediam, quâ damnatus est Cassius, à Pedio
Consule Augusti collega, mense Sextili latam.

Avus Velleii C. Velleius Neapoli se gladio trans- 714.
figit, cum patrem Tiberii Imperatoris Tiberium
Claudium Neronem fugientem comitari non pos-
set, gravis jam ætate & corpore. Post Bellum
Perusinum, & tamen ante ludos Apollinares. §. 7.
Hinc Patria Velleii, pro stirpe Velleiâ, Neapo-
lis.

NATUS VELLEIUS. §. 8. Medio certè 735. T
tempore inter ann. Urb. Varron. 725. quo cæpit
Historiam Livius, & ann. 745. quo ultimam ei
manum imposuit. Certe ante Sept. 22. quo mor-
tuus est Virgilius. §. 8.

Togam induit Velleius virilem. Inde tirocini- 749. 14
um ejus in Militia Equestri, cujus decem nume-
randa stipendia. §. 5. 6. Primus hujus Militiæ
gradus hoc anno à Velleio susceptus erat Præse-
ctura cohortis. §. 9.

Ad secundum Equestris Militiæ gradum, post 752. 17
Pubertatem plenam, ascendit Velleius, Tribuna-
tum scilicet. Sub patruo Vinicii, ad quem scribit,
Consulis, M. Vinicio. §. 10. Sumfit, cum Tribu-
natu,

SYNOPSIS Chronologica.

- natu, etiam *laticlavium*. §. 11. *Tribunatus* ille prior *Beneficiarius* erat. §. 15
- I. 19 753. Adest *Velleius* cum *Caius* Cæsar cum Rege *Parthorum* in *Euphratis* ripa congrediretur Sub *P. Silio*. *Stipendiorum* suorum *initis*. §. 6 9. 10.
- I. 20 754. Incipit Bellum *Germanicum* sub avo *Vinicii* [*Præfetti*, ut videtur, hoc tempore *Germaniæ*] *triennio* ante Expeditionem *Tiberii*, cui *Velleius* interfuit, *Germanicam*. *Vell. L. II c. 104*. Ad *tertium* *Militiæ Equestris gradum* evedctus *Velleius*, *Tribunatum* scilicet *Castrorum*. §. 13.
4. 22 757. *Tiberius* ab *Augusto* adoptatus *Jun. XXVII*. Mox illum secutus in *Germaniam* *Velleius* continuo *novennio* illi aderat. §. 1. 15. *Præfectus Germaniæ* *Sentius Saturninus*, legatus *Augusti*. *Vell. I. II. c. 105*. Bis enim ab eo cum *Tiberio Germani* Pacem petere coacti sunt. *Dio L. LV*. Hujus nimirum anni *Æstivis* & sequentis *Quartus* inde incipit *Velleio* *Militiæ gradus* (qui idem *tertius* est, si *Tribunatum duplicem* pro gradu unico habeamus.) *Alie* nimirum *Equestris* *Præfectura*. §. 15.
5. 23 758. Acta hujus anni. §. 2. Adhuc *Præfectus Germaniæ* *Saturninus*, coactique ab eo *Germani* ad Pacem secundam.
6. 24 759. Desunt in *Velleio* Acta hujus anni omnia. Adhuc *Præfectus Germaniæ* *Saturninus*. *Tertius* hic annus Belli *Germanici*, quo seorsim actum cum *Maroboduo*. Deficiunt *Delmatæ* & *Pannonii*, sub *Præfecto* *Illyrici* *Valerio Messallino*. Legionem ea occasione nuper conscriptam ad *Tiberium* ducit *Velleius* jam *Quæstor designatus*. *Agrippa Postumus* abdicatus. §. 1. 3. 4. *Legatus Velleius* præfectus hujus anni *hibernis*. §. 16. 18. Primus ann. c. li *Marcomannici*, non *Delmatici*. §. 17.
7. 25 760. *Tiberio* de mora suspecto mittitur, socius Belli cum eo gerendi, *Germanicus*. §. 4. Primus annus *triennii*, quo *Illyricum* debellavit *Tiberius*. §. 19. *Velleius* anni initio *Romæ* ad *Quæsturam* incundam, sine erat in *Pannoniâ* cum *Tiberio*, remisso nempe anno *Quæsturæ Provincialis*. Post tempus

SYNOPSIS Chronologica.

tempus nimirum *sortitionis*. §. 18. Ex *Quæstura* eam Expeditionem suscepit *Germanicus*, sub quo meruit *Velleius*, *Tiberii* non jam *adjutor*, sed *spectator* tantummodo. §. 19. Cum *Tiberio* frater *Velleii Magius Celer*. ib. Desunt in *Velleio* anni hujus *Acta* pleraque. Hujus anni *hiems* illa erat, cujus meminit *Velleius* L. II. c. 114. ab ea hieme *alia* cujus meminerat c. 113. §. 23.

Annus Belli *Pannonici* secundus, quo Bellum 761. ²⁶/₂₇ 8.
illud confecit *Tiberius*. §. 23. Hujus anni *hibernis*
præfectus *M. Lepidus*. §. 24. 25.

Annus Belli *Illyriciani* tertius, quo, post *Pan-* 762. ²⁷/₂₈ 9:
nonicum, *Delmaticum* Bellum aggressus est, ab-
solvitque *Tiberius*. §. 23. Et quidem *maturis*, nec
admodum affectis, *Æstivis*. §. 26. Hoc eodem
anno cæsæ sunt *Vari* Legiones. §. 28.

Proximo anno à clade *Vari* novam rursus im- 763. ²⁸/₂₉ 10.
pressionem in *Germaniam* fecit *Tiberius*. §. 28.

Secundus annus *biennii Suetoniani*. Secunda 764. ²⁹/₃₀ 11.
nimirum novi hujus Belli *Germanici* *Æstiva* *mi-*
litaria. Nempe ad *Autumnum*, teste *Dione*. Post-
ea *Romam* rediisse testatur *Dio* tam *Tiberium*
quam *Germanicum*. Ita nimirum tempestivè ut
sequentis anni *Consulatum*, quem gessit *toto* (in-
quit *Dio*) anno, *Romæ* inierit *Germanicus*. §. 28.

Triumphat *Tiberius*, sequunturque illum tri- 765. ³⁰/₃₁ 12.
umphantem *donis* militaribus insigniti tam *Vel-*
leius, quam frater *Velleii Magius Celer*. §. 28. Exit
hocanno *continuum* illud, quod in *Tiberii* fatel-
litio egit *Velleius*, *novennium*. §. 1. 28. tantum-
modo *captum*. Hujus anni *Dec. X. Tribunatum*
Plebis inivit *Velleius*. §. 28. Hujus victoriæ no-
mine *Tiberius* IMP. VII. quem titulum cum
T. P. XIII. committunt *Numi*. Ea autem *Tri-*
bunitia Potestas Junii ad minimum die XXVII.
coepit anni 764. desinitque eodem ejusdem mensis
die anni 765. Tunc ergo Bellum abolverat unde
titulum illum *Imperatorium* reportavit. Sed *Tri-*
bunitia illa *Potestate* ad exitum vergente. *Uni-*
cum enim refert Cl. *Mediobarbus* numum qui
Tribunitiam illam *Potestatem* cum titulo illo *Im-*
peratorio commiserit. *Quadrigas* autem *trium-*
phales,

SYNOPSIS Chronologica.

- phales*, quæ huc referri possint, in unico obser-
avit idem vir Cl. numo *Archeotano*, in quo
cum prædicto titulo *Imperatorio VII. & Tribu-*
nitia Potestate XIII. committuntur. Inde disci-
mus affectam illam fuisse *Tribunitiam Potesta-*
tem cum triumpharet *Tiberius*. Sic ante *Jun.*
XXVII. IMP. VII. acclamatus fuerit ab exer-
citu *Tiberius*. Sic tamen ut *Romam* vix redie-
rit triumpharitque, nisi anno illo, quem dixi,
765. exeunte. Vix sane est quin eodem refera-
mus titulum *Augusti Imperatorium XX.* qui ta-
men cum *Potestate Tribunitia* ejus *XXXIV.*
committitur, quæ etiam ipsa anno 765. desierit.
Addi illa possunt illis quæ supra diximus ad de-
signandum novennis *Velleii* sub *Tiberio militiæ*
finem.
13. ³¹/₃₂ 766. Hoc anno *Tribunatum Plebis* gessit *Velleius*
usque ad *Dec. X. §. 26. 27. 28.*
14. ³²/₃₃ 767. *Velleius Prætor designatus*, cum fratre *Magio*
Celere, ab *Augusto* commendatus, & *Tiberio*.
Vell. II. 114. Nondum scil. *Comitia Prætoria*,
cum moreretur *Augustus*, *August. XIX.* Imo
tum primum. Comitia Tribuum nulla, jure eo-
rum ad *Patres* translato. *Tacit. Ann. I. 15.* Im-
perante scilicet *Tiberio*.
15. ³³/₃₄ 768. *Velleius* cum fratre *Prætores*, tam *Augusti*
quam etiam *Tiberii Candidati*. §. 29.
30. ⁴⁸/₄₉ 783. Scribit *Velleius* suam hanc *Historiam compen-*
diariam in gratiam *Consulatus Vinicii*. §. 29.
31. ⁴⁹/₅₀ 784. *Cæsus Velleius*, ut videtur, propter amicitiam
Sejani, post *Coss. Ordinarios*. §. 30.

*Editiones præcipuæ, quibus in hac
nostrâ usi sumus.*

BEATI RHENANI. ad fidem Codicis Morbaccensis excusa Basileæ, anno 1520. quam designamus per *Rhen. è MS.* Hujus Editionis lectiones, ut & ipsius Codicis cum ea collati, alias haud paucas ab Alberto Burerio collectas, & per *Bur. è MS.* designatas, quoties à Textu nostro discrepant, characteribus majusculis expressimus. Accedunt Rhenani Scholia, & Burerii Conjecturæ.

FROBENII. impressa Basileæ, 1546. notata per *Frob.*

ALDI MANUTII.

MARNEFFII.

ANT. BONHOMMÆI.

SEB. GRYPHI.

HEN. STEPHANI.

JAC. SCKEGKII.

JUSTI LIPSII.

JANI GRUTERI.

ANDR. WICELII.

GER. VOSSII. G. F.

AUSONII POPMÆ.

HEN. BOECLERI

ANT. THYSII.

NIC. HEINSII. omnium recentissima & emendatissima, quam in hac Editione secuti sumus.

Nomina

Nomina Auctorum, quorum circa Textum Velleianum conjecturae (ex Notis in Velleium conscriptis, vel aliunde excerptae) in hac Editione repraesentantur.

Acidalius.	Loënfis.
Boeclerus.	Manutius Ald.
Bongarsius.	—— Paul.
Boxhornius.	Perizzonium.
Bucretius.	Pighius.
Clockius.	Pontanus.
Cluverius.	Popma.
Cujacius.	Puteanus.
Delbenius.	Robortellus.
Fabricius.	Rubenius.
Freinshemius.	Rupertus.
Grævius.	Rutgersius.
Gronovius.	Schegkianus.
Gruterus.	Sigonius.
Heinsius.	Silburgius.
Junius.	Titius.
Leopardus.	Torrentius.
Lipius.	Ursinus.
	Vossius.

Errata, quae Operarum incuria irrepperunt, sic emendentur.

Pag. Vers. In Textu.

13. 17. *pro* Ante, *l.* CAP. XIII.

Ante.

68. 72. *pro* Gallis, *l.* Galliis.

75. 18. *pro* difficile, *l.* difficultate.

Pag. Vers. In Var. Lect.

6. 8. *pro* Dolbenii, *l.* Delbenii.

17. 15. *pro* nimalia, *l.* animalia.

38. 10. *dele* sunt *post* manus.

122. 8. *pro* nobilem, *l.* mobilem.

¹ C. VELLEII PATERCULI

HISTORIÆ ROMANÆ

A D

M. VINICIUM COS.

² LIBER I.

CAP. I. *** tempestate distractus à duce suo Nestore, Metapontum condidit. Teucer, non receptus à patre Telamone, ob ³ segnitiam non vindicatæ fratris injuriæ, Cyprum adpulsus, ⁴ cognominem patriæ suæ Salamina constituit. Pyrrhus, Achilles filius, Epirum occupavit. ⁵ Phidippus Ephyram in Thesprotia. at rex regum Agamemnon, tempestate in Cretam insulam rejectus, tres ibi urbes ⁶ statuit, duas à patriæ nomine, unam à victoriæ memoria, Mycenæ, ⁷ Tegeam, Pergamum. idem mox, scelere patruelis fratris Ægisthi, hereditarium exercentis in eum odium, & facinore uxoris oppressus occiditur. regni potitur Ægisthus per annos VII. hunc Orestes, matremque, ⁸ sociâ consiliorum omnium sorore Electra, viri-

A

lis

¹ P. Scheg. Acid. M. Voss. ² PRIUS VOLUMEN Rhen. è MS. ³ Segnitiam Alii. ⁴ Sic Gryph. Scheg. Lips. COGNOMINE Rhen. è MS. Ald. ⁵ Sic Ald. ex Homero. PHILIPPUS Rhen. è MS. ⁶ Statuit à patriæ nomine unam, à victoriæ memoria, &c. Ald. ⁷ TEGEAM Rhen. è MS. ⁸ Cum sociâ Scholion Rhenani. Ald. Conscia Lips.

Nomina Auctorum, quorum circa Textum Velleianum conjecturæ (ex Notis in Velleium conscriptis, vel aliunde excerptæ) in hac Editione repræsentantur.

Acidalius.	Loënsis.
Boeclerus.	Manutius Ald.
Bongarsius.	—— Paul.
Boxhornius.	Perizzonius.
Bucretius.	Pighius.
Clockius.	Pontanus.
Cluverius.	Popma.
Cujacius.	Puteanus.
Delbenius.	Robortellus.
Fabricius.	Rubenius.
Freinshemius.	Rupertus.
Grævius.	Rutgerius.
Gronovius.	Schegkianus.
Gruterus.	Sigonius.
Heinsius.	Silburgius.
Junius.	Titius.
Leopardus.	Torrentius.
Liplius.	Ursinus.
	Vossius.

Errata, quæ Operarum incuria irrepserunt, sic emendentur.

Pag. Vers. In Textu.	Pag. Vers. In Var. Lect.
15. 17. pro Ante, l. CAP. XIII.	6. 8. pro Dolbenii, l. Delbenii.
Ante.	17. 15. pro nimalia, l. animalia.
68. 72. pro Gallis, l. Galliis.	38. 10. dele sunt post manus.
75. 18. pro difficulate, l. difficultate.	122. 8. pro nobilem, l. mobilem.

¹ C. VELLEII PATERCULI

HISTORIÆ ROMANÆ

A D

M. VINICIUM COS.

² LIBER I.

CAP. I. *** tempestate distractus à duce suo Nestore, Metapontum condidit. Teucer, non receptus à patre Telamone, ob ³ segnitiam non vindicatæ fratris injuriæ, Cyprum adpulsus, ⁴ cognominem patriæ suæ Salamina constituit. Pyrrhus, Achilles filius, Epirum occupavit. ⁵ Phidippus Ephyram in Thesprotia. at rex regum Agamemnon, tempestate in Cretam insulam rejectus, tres ibi urbes ⁶ statuit, duas à patriæ nomine, unam à victoriæ memoria, Mycenæ, ⁷ Tegeam, Pergamum. idem mox, scelere patruelis fratris Ægisthi, hereditarium exercentis in eum odium, & facinore uxoris oppressus occiditur. regni potitur Ægisthus per annos VII. hunc Orestes, matremque, ⁸ Iocia consiliorum omnium sorore Electra, viri-

A

lis

¹ P. Scheg. Acid. M. Voss. ² PRIUS VOLUMEN Rhen. è MS. ³ Segnitiam Alii. ⁴ Sic Gryph. Scheg. Lips. COGNOMINE Rhen. è MS. Ald. ⁵ Sic Ald. ex Homero. PHILIPPUS Rhen. è MS. ⁶ Statuit à patriæ nomine unam, à victoriæ memoria, &c. Ald. ⁷ TEGEAM Rhen. è MS. ⁸ Cum Iocia Scholien Rhenani. Ald. Conscia Lips.

lis animi femina, obtruncat. factum ejus à Diis comprobatum spatio vitæ & felicitate imperii apparuit: quippe vixit annis xc. regnavit lxx. qui se etiam à Pyrrho, Achillis filio, ¹ virtute vindicavit. nam, quod ² pactæ ejus, Menelai atque Helenæ filiæ Hermiones nuptias occupaverat, Delphis eum interfecit. Per hæc tempora Lydus & Tyrrhenus fratres cum regnarent in Lydia, sterilitate frugum compulsi, fortiti sunt, uter cum parte multitudinis patria decederet. fors Tyrrhenum contigit. pervectus in Italiam, & loco & incolis & mari nobile ac perpetuum à se nomen dedit. Post Orestis interitum, filii ejus ³ Pen-thilus & Tisamenus reguavere triennio.

CAP. II. Tum, fere anno octogesimo post Trojam captam, centesimo & vicesimo quam Hercules ad Deos excesserat, Pelopis progenies, quæ omni hoc tempore, pulsus Heraclidis, Peloponnesi imperium obtinuerat, ab Herculis progenie expellitur. duces recuperandi imperii fuere, ⁴ Temenus, Cresphontes, Aristodemus; quorum ⁵ abavus fuerat. Eodem ⁶ fere tempore Athenæ sub regibus esse desierunt: quarum ultimus rex fuit Codrus, Melanthi filius, vir non prætereundus. quippe, cum Lacedæmonii gravi bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores; deposita veste regia, pastorem cultum induit, immixtusque castris hostium ⁷ de industria, imprudenter, rixam ciens, interemtus est. Codrum cum morte æterna gloria, Athenienses secuta victoria est

¹ Vocem pari excidisse suspicatur Heins. ² Pactæ ei Ald. Pacta ejus Bonham. Pactæ jus Scheg. Pactæ sibi malit Heins. ³ Sic Urfin. ex Strabone & Pausania. PENTHELOS Rhen. & MS. Ald. ⁴ Ita Putean. ex Strabone. TEMENUS Rhen. & MS. Timenus Urfin. ⁵ Ita Popm. Voss. Heins. ATAVOS Rhen. & MS. Ald. Lips. ⁶ Ita Bur. & MS. FERME Rhen. & MS. ⁷ Sic Urfin. Lips. De industria, imprudenter RIXANNCIES interemptus est Rhen. & MS. Rixam injiciens Scholion Rhen. RIXAM. NCIES Bur. & MS. Rixam ciens Bur. conjectura. Immixtusque castris hostium, de industria rixam ciens, imprudenter interemptus est Acidal.

quis eum non miretur, qui his artibus mortem quæfiterit, quibus ab ignavis vita quæri solet? Hujus filius Medon primus Archon Athenis fuit. ab hoc posterius apud Atticos dicti Medontidæ. sed ¹ ii, insequentefque Archontes, usque ad Charopem, dum viverent, eum honorem usurpabant. Peloponnesii, digredientes finibus Atticis, Megaram mediam Corintho Athenisque urbem condidere. Ea tempestate & Tyria classis, plurimum pollens mari, in ultimo Hispaniæ tractu, in extremo nostri orbis termino ² insulam circumfusam Oceano, perexiguo à continenti divisam freto, ³ Gades condidit. ab iisdem post paucos annos in Africa Utica condita est. Exclusi ab Heraclidis Orestis liberi, jactatique cum variis casibus, tum sævitia maris, quinto decimo anno sedem cepere ⁴ circa Lesbum insulam.

CAP. III. Tum Græcia maximis concussa est motibus: Achæi ex Laconica pulsi, eas occupavere sedes, quas nunc obtinent: Pelasgi Athenas commigrare: acerque belli juvenis, nomine Theffalus, natione Thesprotius, cum magna civium manu, eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theffalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas. Quo nomine mirari ⁵ convenit eos, qui Iliaca componentes tempora, de ea regione, ut Theffalia commemorant: quod cum alii faciant, Tragici frequentissime ⁶ faciunt. quibus minime id concedendum est. nihil enim ex persona poëtæ, sed omnia sub eorum, qui illo tempore vixerunt, dixerunt. quod si quis à Theffalo, Herculis filio, ⁷ eos appellatos Theffalos dicet: reddenda erit ei ratio, cur numquam

A 2

¹ HII Rhen. è MS. ² Insulâ circumfusâ oceano, perexiguo à continenti divisâ freto Lips. ³ GADEIS Rhen. è MS. ⁴ Lesbum insulam circaque Heins. ⁵ Subvenit malit Acidal. ⁶ Faciunt eradendum censent Grut. & Lips. Quod cum alii, tum Tragici frequentissimè faciunt Heins. ⁷ Eos & Theffalos à Librario esse existimat Grut. ut & paulo infra, continentem.

quam ante hunc insequentem Theſſalum, ea gens id nominis uſurpaverit. Paulo ante ¹ Aletes, ² ſextus ab Hercule, Hippotis filius, Corinthum, quæ antea fuerat Ephyre, clauſtra Peloponneſi ³ continentem, in Iſthmo condidit. Neque eſt, quod miremur ab Homero nominari Corinthum. nam ex perſona poëtæ & hanc urbem, & quaſdam Ionum colonias iis nominibus appellat, quibus vocabantur ætate ejus, multo poſt Ilium captum conditæ.

CAP. IV. Athenienſes in Eubœa ⁴ Chalcida & Erethriam colonis occupavere; Lacedæmonii ⁵ in Aſia Magnefiam. Nec multo poſt Chalcidenſes, orti, ⁶ ut prædiximus, Atticis Hippocle & Megafthe ne ducibus, Cumas in Italia condiderunt. hujus claſſis curſum eſſe directum alii columbæ ⁷ antecedentis volatu ferunt, alii nocturno æris ſono, qualis Cerealibus ſacris cieri ſolet. Pars horum civium magno poſt intervallo Neapolim condidit. utriuſque urbis eximia ſemper in Romanos fides facit eas nobilitate atque amœnitate ſua digniſſimas. ſed aliis diligentior ritus patrii manſit cultodia: Cumanos Oſca mutavit vicinia. Vires autem veteres earum urbium hodieque magnitudo oſtentat mœnium. Subſequenti tempore magna vis ⁸ Græcæ juventutis, abundantia virium ſedes quæritans, in Aſiam ſe effudit nam & Iones, duce Ione proſecti Athenis, nobiliſſimam partem regionis maritimæ occupavere, quæ hodieque appellatur Ionia; urbeſque conſtituere, Ephēſum, Miletum, Colophona, Prienen, Lebedum, ¹ Myun-

¹ Haletes Ald. male; Grace enim ſine aſpiratione. ² Quintus ab Hercule malint Lipſ. & Voſſ. ³ Continente (vel continenti) in Iſthmo, condidit Heinf. ⁴ Sic plurimi libri. CHALCIDA ERETHRIAM Rhen. è MS. Chalcidem & Erethriam Urſ. Chalcida, Erethriam Voſſ. Heinf. ⁵ In AſIAM, AC NESIAM Rhen. è MS. Ac Mæſiam Scholion Rhen. ⁶ Illud ut prædiximus, quod odiſe infra paſſim occurrit, pro ſutiliſſimo Librarii gloſſemate habet poſt Lipſium Heinf. ⁷ Anteducentis Acid. ⁸ Ita Bur. è MS. GRÆCIÆ Rhen. è MS. Scheg. Acid.

¹ Myuntem, Erythram, Clazomenas, Phocæam; multasque in Ægæo atque Icario occupavere insulas, Samum, Chium, Andrum, Tenum, ² Parum, Delum, aliasque ignobiles. Et mox Æolii, eadem profecti Græcia, longissimisque acti erroribus non minus illustres obtinuerunt locos; clarasque urbes condiderunt, Smyrnam, Cymen, Larissam, Myrinam, Mitylenemque, & alias ³ urbes, quæ sunt in Lesbo insula.

CAP. V. Clarissimum deinde Homeri influxit ingenium, sine exemplo maximum: qui magnitudine ⁴ operis, & fulgore carminum solus appellari Poëta meruit. in quo hoc maximum est, quod neque ante ⁵ illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est. neque quemquam alium, cujus operis primus auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum & Archilochum, reperimus. Hic longius à temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, abfuit. nam ferme ante annos DCCCCI floruit, intra mille natus est. quo nomine non est mirandum, quod sæpe illud usurpat, ⁶ οἷος γυνὴ βεγτοῖ εἰσι. hoc enim ut hominum, ita sæculorum notatur differentia. quem si quis cæcum genitum putat, omnibus sensibus orbis est.

CAP. VI. Insequenti tempore imperium Asiaticum ab Assyriis, qui id obtinuerant annis ⁷ ∞LXX, translatum est ad Medos, abhinc annos ferme ⁸ DCCLXX. quippe Sardanapalum eorum regem, mollitiis ⁹ fluentem, & nimium felicem malo suo, tertio & ¹⁰ tricesimo

¹ Myuntem, Teum, Erythram Voss. ² Ita Lips. PHARUM Rhen. è MS. ³ Urbes quæ sunt pro glossemate delet Grut. ⁴ Sic Rhen è MS. Operum Ald. Lips. Alique. ⁵ Voculas, illum, ille, illum, à Librario insertas esse conjicit Grut. ⁶ Illud οἷος γυνὴ βεγτοῖ εἰσι deest in Edit. Rhen. At manifestam lacunam optime ex Homero supplevit Ursin. ⁷ ∞CCXXX Lips. ⁸ DCCCLXX Lips. ⁹ Florentem Ald. ¹⁰ TRECENTESIMO Rhen. è MS. TRICENSIMO Bur. è MS.

fimo loco ab Nino & Semiramide, qui Babylona condiderant, natum, ita ut semper successor regni paterni foret filius, ¹ Pharnaces Medus imperio vitæque privavit. Ea ætate clarissimus ² Graji nominis Lycurgus Lacedæmonius; vir generis regii, fuit severissimarum justissimarumque legum auctor, & disciplinæ ³ convenientissimæ vir; cujus quamdiu Sparta diligens fuit, excelsissime floruit. Hoc tractu temporum, ante annos quinque & sexaginta, quam urbs Romana conderetur, ab Eliffa Tyria, quam quidam Dido autumant, Carthago conditur. Circa quod tempus ⁴ Caranus, vir ⁵ generis regii, sextus decimus ab Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniæ occupavit. à quo magnus Alexander cum fuerit septimus decimus, jure, materni generis Achille auctore, paterni Hercule, gloriatus est. [⁶ Æmilius Sura de annis populi Romani: Assyrii, principes omnium gentium, rerum potiti sunt: deinde Medi: postea Persæ: deinde Macedones. exinde duobus regibus, Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, devictis, summa imperii ad populum Romanum pervenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Assyriorum, qui princeps rerum potitus, interfunt anni ∞DCCCXCv.]

CAP. VII. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa

¹ Arfaces Urf. Arvaces Lips. Arbaces Fabric. Bangars. Voss. ² GRAI Rhen. e MS. ³ Continentissimæ vir Ald. Convenientissimæ viris Lips. Convenientissimæ virtuti Heins. Tò vir delendum censet Acid. aut sententiam sic distinguendam: Legum auctor & disciplinæ convenientissimæ: vir; cujus quamdiu Sparta, &c. ⁴ TARONUS Rhen. e MS. contra historia fidem. ⁵ Illud Vir generis regii hic loci abundare putant Lips. & Grut. Ut & idem paulo supra Grut. Forte Vir generis egregii Heins. ⁶ Viri eruditi coniecturam Dillenii secuti, totum hoc usque ad Inter hoc tempus, &c. ex annotatione ad oram libri appositâ in contextum irrepsisse existimant. Atque insuper addit post Lipsium Voss. totum insititium esse usque ad verba, Hujus temporis, &c. à quibus Velleianum Textum & novum Caput auspiciatus sum, reliqua uncis includens.

circa cxx annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui ¹ vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes testatus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime. Dum in externis moror, incidi in rem domesticam, ² maximeque erroris & multum discrepantem auctorum opinionibus. Nam quidam, hujus temporis tractu, ajunt, à Tuscis Capuam Nolamque conditam, ante annos fere dcccxxx. quibus equidem adfenserim. sed M. Cato quantum differt! qui dicat, Capuam ab eisdem Tuscis conditam, ac subinde Nolam: stetit autem Capuam, ante quam à Romanis caperetur, annis circiter cclx. quod si ita est, cum sint à Capua capta anni ccxl; ut condita est, ³ anni sunt fere d. Ego (pace ⁴ diligentiae Catonis dixerim) vix crediderim, tam mature tantam urbem crevisse, floruisse, concidisse, resurrexisse.

CAP. VIII. Clarissimum deinde omnium ludicrum certamen, & ad ⁵ excitandam corporis animique virtutem efficacissimum, ⁶ Olympiorum initum, habuit auctorem Iphitum Elium. is eos ludos mercatumque ⁷ instituit ante annos, quam tu, M. Vinici, consulum inires, ⁸ dccciv. hoc sacrum eodem loco instituisse fertur abhinc annos ferme ⁹ ccl. Atreus, cum Pelopi patri funebres ludos faceret. quo quidem in ludicro ¹⁰ omnisque generis certaminum Hercules victor

¹ T^o vitavit delet Voss. Vitato rescribi jubet Heins. Paulo post INCIDERAT Rhen. è MS. ² Ita Scholia Rhen. MAXIMEQUE Rhen è MS. ³ Anni sint, &c. Heins. ⁴ In quibusdam libris male diligentis, Voss. At Diligentia abundare putat Grut. ⁵ Exercitandam Ald. Scheg. ⁶ Ita Lips. OLYMPIORUM INITIUM, HABUIT AUTOREM IPHITUM ELIUM Rhen è MS. Olympiorum initium habuit, auctore Iphito Elio Ald. Olympicum (sive Olympicum) initium habuit & auctorem Iphitum Elium Acidal. ⁷ An potius Restituit? Lips. ⁸ dcccxxiii Rhen. è MS. dccciv Ald. ⁹ cccxl Lips. ¹⁰ Ita Rhen è MS. Vulgo omnis generis.

victor exstitit. Tum Athenis perpetui Archontes esse defierunt, cum fuisset ultimus Alcmaeon: coeperuntque in denos annos creari. quæ consuetudo in annos LXX mansit: ac deinde annuis commissâ est magistratibus resp. Ex iis, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charops, ultimus ¹ Eryx; ex annuis, primus Creon. Sexta Olympiade, post ² duos & viginti annos, quam prima constituta fuerat, Romulus Martis filius, ultus injurias avi, Romam urbem Parilibus in Palatio condidit. à quo tempore ad vos Coss. anni sunt ³ DCCLXXXII. id actum post Trojam captam annis ⁴ CDXXXVII. id gessit Romulus, adjutus ⁵ legionibus Latini avi sui. ⁶ libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Vejentibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum imbelli & pastoralis manu vix potuerit. ⁷ quamquam, jam Apylo facto inter duos lucos, auxit. Hic centum homines electos, appellatosque Patres, instar habuit consilii publici. hanc originem nomen Patriorum habet. ⁸ Raptus virginum Sabinarum * *

* * * * *

CAP. IX. * * * quam timuerat hostis, ⁹ expetit nam biennio adeo varia fortuna cum Coss. conflixerat, ut plerumque superior ¹⁰ fuerit, magnamque partem Græciæ in societatem suam perduceret. Quin Rhodii

¹ ERIX Rhen. è MS. Erixias Voss. ² DUO ET VIGINTI Rhen. è MS. Post III & viginti legendum putat Voss. ³ Ita Ald. Lips. DCCLXXXI Voss. D.CCCC.LXXX.L. Rhen. è MS. corrupte. ⁴ Ita Rhen. è MS. Ald. Aliique. CDXXXII Scheg. Popma. Voss. ⁵ Legionibus Latinis avi sui, &c. Lips. ⁶ Libenter enim iis, quia ita prodiderunt, accesserim legit Ald. & parenthesi includit. ⁷ Quam, jam, &c. Ald. Quamquam eam Heinss. Sed Rhenani lectionem, quam textu exhibuimus, adprobat & tueretur Acid. quem vide. ⁸ Hac tria verba (tanquam argumentum eorum qua sequebantur) è margine dimota esse existimat Voss. ⁹ Exstitit Lips. quasi fuisset: Gravior quam timuerat, hostis exstitit. ¹⁰ Ita Rhen è MS. Hinc in sequentibus perduxerit scribendum censet Lips. FUIT Bur. è MS. Foret Acid. Ad hunc modum legit Grut. Ut plerumque superior magnam partem, &c.

Rhodii quoque, fidelissimi ¹ antea Romanis, tum dubia fide, speculati fortunam, prouiores regis partibus fuisse vili sunt: & rex Eumenes in eo bello ² medius fuit animo, neque fratris iniitiis, neque suæ respondit consuetudini. Tum senatus populusque Romanus L. Æmiliū Paullum, ³ qui & prætor & Cos. triumphaverat, virum in tantum laudandum, in quantum intelligi virtus potest, Cos. creavit: filium ejus Paulli, qui ad Cannas quam tergiversanter perniciosam reip. pugnam inierat, tam fortiter ⁴ in ea mortem obierat. is ⁵ Persen ingenti prælio, apud urbem nomine Pydnam in Macedonia, fufum fugatumque castris exuit, deletisque ejus copiis, destitutum omni spe ⁶ coëgit à Macedonia profugere. quam ille linquens, in insulam Samothraciam profugit, templique se religioni supplicem credidit. Ad eum Cn. Octavius prætor, qui classi præerat, pervenit; & ⁷ ratione magis quam vi persuasit, ut se Romanorum fidei committeret. Ita Paullus maximum nobilissimumque regem in triumpho duxit. Quo anno & Octavii prætoris navalis, & Anicii, regem Illyriorum Gentium ante currum ⁸ agentis, triumphi fuere celebres. Quam sit assidua eminentis fortunæ comes invidia, altissimisque adhæreat, etiam hoc colligi potest: quod, cum Anicii Octaviique triumphum nemo interpellaret, fuere, qui Paulli impedire ⁹ obniterentur: cujus tantum ¹⁰ priores excessit, vel magnitudine regis ¹¹ Persei, vel specie simulacrorum, vel modo

B

pecu-

¹ Ita Bur. è MS. ANTE Rhen. è MS. ² Medius animi, nec fratris inimicitiiis nec suæ respondit consuetudini Heinsf. ³ Hanc Rhenam lectionem comprobat Lips. Qui & priore consulatu triumphaverat Ald. Si Livium sequi malimus, legendum: Qui & proconsul triumphaverat. Sylburg. ⁴ Ita Rhen. è MS. IN EA MORTE OBIERAT Bur. è MS. In ea mortem obiit Heinsf. In eo morte obierat legendum suspicantur Bur. & Scheg. ⁵ Ita Voss. & Heinsf. PERSAM Rhen. è MS. Perseum Scholion Rhen. Ald. ⁶ Coëgit à Macedonia in insulam Samothraciam; templique, &c. Grut. ⁷ Oratio ne magis Lips. ⁸ AGENTIUM Rhen. è MS. ⁹ Conniterentur Heinsf. ¹⁰ PRIORIS Rhen. è MS. ¹¹ Regis Persei vel Perſu præferendum esse censet Heinsf.

pecuniæ, ut ¹ bis millies centies H.S. ærario contulerit, & omnium ante actorum comparisonem amplitudine vicerit.

CAP. X. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis ² Olympicum inchoavit, ³ tum rex Syriæ, Ptolemæum puerum Alexandriæ obsideret; missus est ad eum legatus ⁴ M. Popillius Lænas, qui juberet incepto desistere. mandataque exposuit; & regem, deliberaturum se dicentem, circumscriptis virgula, iussitque, prius responsum reddere, quam egrederetur finito harenæ circulo. sic ⁵ cogitationem regiam Romana disiecit constantia; obeditumque imperio. Lucio autem Paullo, magnæ victoriæ compoti, quatuor filii fuere. ex iis duos, natu majores, unum P. Scipioni, P. Africani filio, nihil ex paterna maiestate, præter speciem nominis, vigoremque eloquentiæ, retinenti, in adoptionem dederat; alterum Fabio Maximo: duos ⁶ minores natu, prætextatos, quo tempore victoriam adeptus est, habuit. Is cum in concione extra urbem, more majorum, ante triumphi diem, ordinem ⁷ actorum suorum commemoraret, Deos immortales precatus est, ut, si quis eorum invideret operibus ac fortunæ suæ, in ipsum potius sævirent, quam in rempub. quæ vox, veluti oraculo emissâ, magna parte eum ipoliavit sanguinis sui. nam alterum ex ⁸ suis, quos in familia retinuerat, liberis, ante paucos triumphi, alterum post pauciores amisit dies. Aspera circa hæc tempora centiura Ful-

vii

¹ BIS MILIES CENTIES S-H ÆRARIO CONTULERIT HIS, ET OMNIUM &c. Rhen. & MS. Intulerit Lips. ² Olympicum Sylburg. Olympicum Alii. ³ Sic Ald. Scheg. Lips. TUM REGEM SYRIÆ PTOLEMÆUM &c. Rhen. & MS. Totum sic legit Heins. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis Olympicum inchoavit templum, regem rex Syriæ Ptolemæum &c. ⁴ M. POPILIUS Rhen. & MS. C. Popillius Voss. ⁵ Contationem Lips. Constatationem Acid. Aut prolationem, aut consultationem malit Heins. ⁶ Minores natu pro glossmate habet Grut. ⁷ Ita Bur. & MS. SUORUM ACTORUM Rhen. & MS. ⁸ Ii Rhen. & MS. Ex iis Alii. Ex duobus legi vult Ald. quasi ex numerali nota 11 factum sit iis.

vii Flacci & Posthumii Albinii fuit. quippe Fulvii censoris frater, & quidem consors, Cn. Fulvius, senatu motus est ab iis censoribus.

CAP. XI. Post victum captumque ¹ Persen, qui ² quadriennio post in libera custodia Albæ decessit, Pseudophilippus, à mendacio simulatæ originis appellatus, qui se Philippum, regiæque stirpis ferebat, cum esset ultimæ, armis occupata Macedonia, ³ adsumptis regni insignibus, brevi temeritatis pœnas dedit. quippe Q. Metellus prætor, cui ex virtute Macedonici nomen inditum ⁴ erat, præclara victoria ipsum gentemque superavit, & immani etiam Achæos rebellare incipientes fudit acie. Hic est ⁵ Metellus Macedonicus, qui ⁶ porticus, quæ fuere circumdatæ duabus ædibus sine inscriptione positæ, quæ nunc Octaviæ porticibus ambiuntur, fecerat: quique hanc turmam statuarum equestrium, quæ frontem ædium spectant, hodieque maximum ornamentum ejus loci, ex Macedonia detulit. cujus turmæ hanc causam referunt: Magnum Alexandrum impetrasse à Lysippo, singulari talium auctore operum, ut eorum equitum, qui ex ipsius turma apud Granicum flumen ceciderant, expressa similitudine figurarum, faceret statuas, & ipsius quoque iis interponeret. Hic idem, primus omnium Romæ ædem ex marmore in iis ipsis monumentis molitus, vel magnificentiæ vel luxuriæ princeps fuit. Vix ullius gentis, ætatis, ordinis hominem inveneris, cujus felicitatem fortunæ Metelli compares. nam præter ⁷ excellentes triumphos, honoresque amplissimos, & principale in repub. fastigium, ⁸ exten-

B 2

ten-

¹ Perseum Scholion Rhen. ² Ita Bur. è MS. Quadriennium Rhen. è MS. ³ Sic è conjectura Burerii. ADSUMPTI Rhen è MS. ⁴ Vocula erat plurimis libris deest. Inditum hæret Lips. Inditum est Voss. ⁵ Metellus Macedonicus à Librario esse existimat Gyr. ⁶ Porticus circumdatas duabus ædibus legendum opinatur Heins. Mox Octaviis porticibus habet Syll. ⁷ EXCELLENTEIS Rhen. è MS. Excellentem triumphum Lips. ⁸ EXTENUATUMQUE VITÆ SPATIUM, ET ACREIS INNOCENTISQUE &c. Rhen. è MS.

tentumque vitæ spatium, & acres innocentisque pro rep. cum inimicis contentiones, quatuor filios sustulit: omnes adultæ ætatis vidit, omnes reliquit superstites & honoratissimos. mortui ejus lectum pro rostris sustulerunt quatuor filii: unus consularis, & censorius; alter consularis, tertius consul, quartus candidatus consulatus, quem honorem adeptus est. Hoc est nimirum magis feliciter de vita migrare, quam mori.

CAP. XII. Universa deinde, ut prædiximus, instincta in bellum Achaia, ¹ cujus pars magna ejusdem Metelli Macedonici virtute armisque fracta erat, maxime Corinthiis ² in arma, cum gravibus etiam in Romanos contumeliis, instigantibus, destinatus ei bello gerendo Cos. Mummius. Et sub idem tempus, magis, quia volebant Romani, quicquid de ³ Carthaginensibus diceretur, credere, quam quia credenda adferebantur, statuit senatus Carthaginem excidere. Ita ⁴ eodem tempore P. Scipio Æmilianus, vir avitis P. Africani paternisque L. Paulli virtutibus simillimus, omnibus belli ac togæ dotibus, ingenique ac studiorum eminentissimus sæculi sui, qui nihil in vita nisi laudandum aut fecit aut dixit, ⁵ ac sensit; quem, Paullo genitum, adoptatum à Scipione Africani filio, diximus, ⁶ ædilitatem petens Cos. creatus est. Bellum Carthagini, jam ante biennium à prioribus Coss. inlatum majore vi intulit; cum ante in Hispaniâ murali corona, in Africa obsidionali donatus esset; in Hispania vero etiam ex provocatione, ipse modicus virium, immanis magnitudinis hostem inter-

¹ Sic Ald. Cum PARS &c. TRACTA ERAT Rhen. è MS. Cum pars &c. fracta esset Voss. ² Illa in arma abjicienda esse censet Popma. ³ Ita Bur. è MS. CARTHAGINENSIBUS DICEBATUR Rhen. è MS. ⁴ Eodem tempore à glossmate esse existimat Lips. ⁵ Aut sensit Ald. Fortè, Aut aliud dixit, ac sensit Heins. ⁶ Ædilitatem petens consul creatus, bellum Carthagini &c. Voss.

interemisset. Eamque urbem, magis invidia imperii, quam ¹ ullius ejus temporis noxiæ invisam Romano nomini, funditus sustulit, fecitque suæ virtutis ² monumentum, quod fuerat ³ avi ejus clementiæ. Carthago diruta est, cum stetisset annis DCLXVII, abhinc annos ⁴ CLXXVII, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummius Coss. Hunc finem habuit Romani imperii Carthago æmula; cum qua bellare majores nostri cœpere Claudio & Fulvio Coss. ante annos ⁵ CCXCVI, quam tu, M. Vinici, consulatum inires. ita per annos cxv, aut bellum inter eos populos, aut belli præparatio, aut infida pax fuit. neque se Roma, jam terrarum orbe superato, securam speravit fore, ⁶ si nomen usquam stantis maneret Carthaginis. adeo odium, certaminibus ortum, ultra metum durat, & ne in victis quidem deponitur, neque ante invisum esse desinit, quam esse desiit. Ante triennium, quam Carthago deleteretur, M. Cato, perpetuus diruendæ ejus auctor, L. Censorino, M. ⁷ Manlio Coss. mortem obiit. Eodem anno, quo Carthago concidit, ⁸ L. Mummius Corinthum, post annos DCCCLII, quam ⁹ ab Alete Hippos filio erat condita, funditus eruit. uterque imperator, devictæ à se gentis nomine honoratus, alter Africanus, alter appellatus est Achaicus. nec quisquam ex novis hominibus prior Mummius cognomen virtute partum vindicavit. Diversi imperato-
ribus

¹ Ita Rhen. è MS. & Voss. subaudito per Hellenismum *inimici* vel causa. Ullius temporis noxiæ Ald. Ullius temporis noxia Acid. Ullius ejus temporis noxis Lips. Ulla ejus temporis noxia Grut. Ullius ejus temporis noxiæ Heins. ² MONIMENTUM Rhen è MS. ³ Quod fuerat avitæ clementiæ. ni forsan, avitæ decus clementiæ, vel avitæ prius, Heins. ⁴ Ita Bur. è MS. CCLXXVII Rhen. è MS. ⁵ Justa computatio, CCXCII. Lips. ⁶ Ita Rhen. è MS. Si nomen usquam stantis maneret Carthaginis: (adeo odium certaminibus ortum ultra metum durat, & ne in victos quidem deponitur) neque ante invisum esse desiit quam esse desiit Lips. ⁷ M. Manilio Ald. cum Sigonio, ex fastis Capitolinis. ⁸ Ita Scholion Rhenani. Ald. Aliique. A. Mummius Rhen. è MS. A. MUMMIUS Bur. è MS. at Mummius Bur. conjectura. ⁹ A BELETE Rhen. è MS.

ribus mores, diversa fuere studia. quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ & ¹ auctor & admirator fuit, ut Polybium, Panætiumque, præcellentes ingenio viros, domi militiaeque secum habuerit. neque enim quisquam hoc Scipione elegantius intervalla negotiorum otio dispunxit, semperque aut belli aut pacis serviit artibus: semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis aut animum disciplinis exercuit. Mummius tam rudis fuit, ut capta Corintho, cum maximorum artificum perfectas manibus tabulas ac statuas, in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, si eas perdidissent, novas ² eos reddituros. Non tamen puto dubites, Vinici, quin magis pro rep. fuerit, manere adhuc rudem Corinthiorum intellectum, quam in tantum ea intelligi; ³ & quin hac prudentia illa imprudentia decori publico fuerit convenientior.

CAP. XIV. Cum facilius cujusque rei in unum contracta species, quam divisa temporibus, oculis animisque inhæreat; statui priorem hujus voluminis, posterioremque partem, non inutili rerum notitia in artum contracta, distinguere: atque huic loco inferere, quæ quoque tempore post Romam, à Gallis captam, deducta sit colonia jussu senatus. nam ⁴ militare & causæ & auctores ⁵ & ipsarum præfulgent nomina. huic rei per idem tempus ⁶ civitatem propagatam, auctumque Romanum nomen communione juris, haud intempestive subtexturi videmur. Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, ⁷ Sutrium deducta colonia est, & post annum ⁸ Setina, novemque interjectis annis ⁹ Nepe; deinde, interpositis duobus

¹ Fautor Lips. ² Eos tollendum, aut potius, novas esse reddituros scribendum censet Heins. ³ Et quia hac prudentia Bur. conjectura. ⁴ Ita Bur. è MS. MILITARIUM ET CAUSA &c. Rhen è MS. ⁵ Ex ipso præfulgent nomine Heins. ⁶ Ita Lips. CIVITATES PROPAGATAS Rhen. è MS. ⁷ Satricum Sigon. Urs. ⁸ Setia Ald. ⁹ Nepet Voss. Aliique ex Livio & Plinio.

duobus & triginta, Aricini in civitatem recepti. abhinc annos autem cœcl, Sp. Posthumio, Veturio Calvinio Coss. Campanis data est civitas, partique Samnitium, sine suffragio : & eodem anno Cales deducta colonia. Interjecto deinde triennio Fundani & Formiani in civitatem recepti, eo ipso anno, quo Alexandria condita est. infrequentibusque Coss. à Sp. Posthumio, Philone ¹ Publio censoribus Acerranis data civitas, & post triennium ² Tarracina deducta colonia. interpolitoque quadriennio, Luceria; ac deinde, interjecto triennio, ³ Sueffa Aurunca; & Saticula, Interamnaque post biennium. Decem deinde hoc munere anni vacaverunt. tunc Sora atque Alba deductæ colonix, & Carfeoli post biennium. ⁴ at quintum Fabio, Decio Mure quartum Coss. quo anno Pyrrhus regnare cœpit, Sinuessam, Minturnasque missi coloni; ⁵ post quadriennium Venusiam. interjectoque biennio, M. Curio & ⁶ Ruffino Cornelio Coss. Sabinis sine suffragio data civitas. id actum ante annos ferme ⁷ cccxx. at ⁸ Cosam & Pæstum abhinc annos ferme ccc, Fabio Dorsone & Claudio Canina Coss. interjecto quinquennio, Sempronio Sopho & Appio Cæci filio Coss. Ariminum, Beneventum coloni missi; & suffragii ferendi jus Sabinis datum. at initio primi belli Punici Firmum & Castrum colonis occupata. & post annum Æsernia, postque

¹ XXI I

¹ PUBLIO Rhen. è MS. ² Ita Lips. TARRACINAM Rhen. è MS. ³ SUESSA, AURUNCA Rhen. è MS. ⁴ Ita Heins. AD QUINTUM FABIOQUE DECIO MURE QUARTO COSS. Rhen. è MS. At Quinto Fabio quintum &c. Scholion Rhen. Lips. Voss. AD QUINTUM FABIOQUE DECIO MURE QUARTO CONS. Bur. è MS. At quintum Fabio Q. (Ad pro At posito in MS. & Fabioque pro Fabio Q.) Decio Mure quarto Cons. Bur. conjectura. At quintum Fabio, Quinto Decio Mure quartum Conf. Alii male, cum prænomen ei Pub. fuerit juxta Ursinum. ⁵ Post triennium Venusiam, adjectoque biennio &c. Tigheius. ⁶ Pro Cornelio Ruffino: quod familiare Velleio; adeo ut forsitan scripserit paulo supra Fabio Q pro Q. Fabio: uti conjicit Bur. ⁷ Ita Bur. è MS. cccxxx Rhen. è MS. cccxlii Lips. ⁸ Ita Lips. Voss. COSSA Rhen. è MS. COSA Bur. è MS.

¹ XXII annos Æsulum & Alfium; ² Fregellæque anno post biennium; proximoque anno, Torquato Sempronioque Coss. Brundisium, & post triennium Spoletium; quo anno floralium ludorum factum est initium. postque biennium ³ ducta Valentia, & sub adventum in Italiam Hannibalis, Cremona atque Placentia.

CAP. XV. Deinde, neque dum Hannibal in Italia moratur, neque proximis post excessum ejus annis, vacavit Romanis colonias condere; cum esset in bello conquirendus potius miles quam dimittendus; & post bellum vires refovendæ magis, quam spargendæ. Cn. autem Manlio Volsone & Fulvio Nobiliore Coss. Bononia deducta colonia, abhinc annos ferme CCXVII. & post quadriennium, Pisaurum ac Potentia; interjectoque triennio, ⁴ Aquileia & Gravisca, & post quadriennium Luca. Eodem temporum tractu, quanquam apud quosdam ambigitur, Puteolos, ⁵ Salernumque & Buxentum missi coloni. Auximum autem in Picenum, abhinc annos ferme CLXXXVII, ante triennium, quam Cassius censor, ⁶ à Lupercali in Palatium versus, theatrum facere instituit. ⁷ cui in demoliendo eximia civitatis severitas & ⁸ Cos. Scipio resistere. quod ego inter clarissima publicæ voluntatis argumenta numeraverim. Cassio autem Longino & Sextio Calvino, ⁹ qui Salues apud Aquas, quæ ab eo Sextiæ appellantur, devicit,

¹ XVII Ald. post Sigonium. ² Ita Rhen. è MS. & Heinsf. Fregellæque post biennium Ald. Alique. Fregellæque Sigon. & Urs. ³ Ita Rhen. è MS. & Heinsf. Deducta magno librorum consensu. ⁴ Ita Bur. è MS. AQUILIA Rhen. è MS. ⁵ Sic editi libri ad unum omnes. FALERNUMQUE Rhen. è MS. ⁶ An Lupercalia legendum, dubitat Bur. mox in redundare putat Heinsf. contra quam censet Topm. quem vide. ⁷ Ita Rhen. è MS. Voss. Boxb. Cui in moliendo Ald. Cui in emoliendo Lipsf. Cui inde moliendo pro deinde Acid. & Heinsf. Illa in demoliendo plane abjicienda esse suadet Grut. ⁸ Ita Lipsf. Cos CEPIO Rhen. è MS. Cæpio Ald. Consularis Scipio Scheg. ¹⁰ Ita Bur. è MS. SALLYES Rhen è MS. Gryph. Salyes Ald.

vicit, consulibus, Fabrateria deducta est, abhinc annos ferme ¹CLVII. & post annum, ²Scylacium, Minervium, Tarentum, Neptunia, ³Carthagoque in Africa, prima, ut prædiximus, extra Italiam colonia condita est. de Dertona ambigitur. Narbo autem Martius in Gallia, ⁴Porcio Marcioque Coss. abhinc annos ⁵circiter CLIII ⁶deducta colonia est. post tres & viginti annos in Vagiennis Eporædia, Mario sexiens, Valerioque Flacco Coss. ⁷Neque facile memoriæ mandaverim, quæ, nisi militaris, post hoc tempus deducta sit.

CAP. XVI. Cum hæc particula operis velut formam propositi excesserit, quamquam intelligo, mihi in hac tam præcipiti festinatione, quæ me rotæ pronive gurgitis ac verticis modo nusquam patitur consistere, pæne magis necessaria prætereunda, quam supervacua amplectenda: nequeo tamen temperare mihi, quin rem sæpe agitatam animo meo, neque ad liquidum ratione perductam, signem stylo. Quis enim abunde mirari potest, quod eminentissima cuiusque professionis ingenia, ⁸in eandem formam, &

C

in

¹ CLII Lips. ² SCOLATIUM Rheu. è MS. ³ Carthago, quæ in Africa, prima extra Italiam colonia condita est Voss. ⁴ Ita Voss. Heinsf. PORTIO MARCOQUE COSS. Rheu. è MS. M. Porcio. Q. Marcio cos. Ald. Alique. ⁵ Circiter CXLVI Lips. ⁶ DEDUCTA COLONIA EST: POST TRES ET VIGINTI ANNOS IN BACIENNIS EPOREDIA SEXIES, MARIO SEXIES VALERIOQUE FLACCO COSS. Rheu. è MS. DEDUCTA &c. IN BACIENNIS EPOREDI, MARIO SEXIENS VALERIOQUE FLACCO COS. Bur. è MS. DEDUCTA &c. post XIIII annos &c. Ald. DEDUCTA &c. post tres de viginti annos &c. Popp. DEDUCTA COLONIA & post duo de viginti annos in Baciennis Eporedia &c. Voss. ⁷ An potius, Neque facile memoriæ mandarim, nisi militares &c. deductas? Heinsf. ⁸ Sic Heinsf. in textu. IN EAM (eandem Scholion Rheu.) FORMAM ET IN IDEM ARTATI (artata Alii.) TEMPORIS CONGRUENS (congruant Lipsf. congruerint Vossf.) SPATIUM. ET QUEMADMODUM CLAUSA CAPSA, (CAPSO Bur. è MS.) ALIOQUE SEPTO (aliove septo Lipsf.) DIVERSI GENERIS NIMALIA NIHILOMINUS SEPARATA ALIENIS, (ab aliis Scheg) IN UNUM QUOQUE (queque Lipsf.) CORPUS CONGREGANTUR. ITA &c. SEMETIPSA AB ALIIS SEPARAVERUNT Rheu. è MS. Scribe, in idem artata temporis congruere &c. vel congruunt. deinde separata ab alienis, in unumquodque corpus congregantur. quemadmodum clausa capsâ &c. Heinsf.

1 Tragedia.

in idem artati temporis congruens spatium; & quemadmodum clausa capso, alioque septo diversi generis animalia, nihilo minus separata alienis, in unum quodque corpus congregantur; ita cuiusque clari operis capacia ingenia in similitudinem & temporum & profectuum semetipsa ab aliis separaverunt? Una, neque multorum annorum spatium divisa, ætas, per divini spiritus viros, Æschylum, Sophoclem, Euripidem, inlustravit ¹ tragœdias: una priscam illam & veterem sub Cratino, Aristophane & Eupolide comœdiam; ² ac novam comicam Menandrus, æqualesque ejus ætatis magis quam operis, Philemon ac Diphilus, & invenere intra paucissimos annos, neque ³ imitanda reliquere. Philosophorum quoque ingenia, Socratico ⁴ ore defluentia, omnium, ⁵ quos paulo ante enumeravimus, quanto post Platonis Aristotelisque mortem florere spatium? Quid ante Iſocratem, quid post ejus auditores eorumque discipulos clarum in oratoribus fuit? ⁶ adeo quidem artatum angustis temporum, ut nemo memoria dignus alter ab altero ⁷ videri nequiverint.

CAP. XVII. Neque hoc in Græcis, quam in Romanis, evenit magis. nam, nisi aspera ac rudia repetas, & inventi laudanda nomine, ⁸ in Accio circaque eum Romana tragœdia est. dulcesque Latini leporis facetiæ per Cæcilium, Terentiumque & Afranium

¹ sup.

¹ Tragœdiam Lips. ² At novam Menandrus Ald. Lips. Acid. Voss. ³ Imitandam Lips. Acid. ⁴ Ore defluentia Boxb. ⁵ Ubi enumeravit? nisi ea pars Velleii periit, ut vult Lips. Illa verba, quos paulo ante enumeravimus, aut deleta aut corrigenda esse, recte monet Acid. ⁶ Ita Rhen. è MS. Adeoque iidem artati angustis &c. Lips. Adeo quidem artati ii (vel iis) angustis Acid. Adeo quidem artati illi angustis &c. Voss. Adeoque idem (vel id) artatum angustis &c. Heinf. ⁷ Ita Rhen. è MS. Sylb. Alique. Nequiverit Ald. Audiri nequiverint Heinf. ⁸ Sic Bur. conjectura. IN ACCIO CIRCAQUE EORUM &c. Rhen. è MS. In Accio circaque quorum &c. Scholion Rhen. In Attio circaque eum Ald. Lips. Alique. In Accio circaque decorum Romanæ Tragœdiæ Heinf.

¹ suppari ætate nituerunt. ² Historicos (ut & Livium quoque priorum ætate astruas) præter Catonem, & quosdam veteres & obscuros, minus LXXX annis circumdatum ævum tulit: ut nec poëtarum in antiquius citeriusve processit ubertas. At oratio, ac vis forensis, perfectumque profæ eloquentiæ decus, ut idem separetur Cato (pace P. Crassi Scipionisque & Lælii & Gracchorum, & ³ Fannii & Ser. Galbæ dixerim) ita universa sub principe operis sui erupit Tullio; ut delectari ante eum paucissimis, mirari vero neminem possis, nisi aut ab illo visum, aut qui illum viderit. Hoc idem evenisse grammaticis, plastis, pictoribus, ⁴ sculptoribusque, siquis temporum insituerit notis, reperiet, & eminentia cuiusque operis artissimis temporum claustris circumdata. ⁵ Hujus ergo præcedentisque, inquam, sæculi ingeniorum similitudinis congregantisque se & in studium par, & in emolumentum, causas ⁶ cum semper requiro, numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes: inter quas has maxime. Alit æmulatio inge-

C 2

nia:

¹ Ita Lips. Acid. Ruggers. Aliique. SUB PARI Rhen. è MS. Subpari ætate enituerunt Heins. ² HISTORICOS ET UT LIVIUM &c. Rhen. è MS. Historicos etiam (ut Livium quoque &c. Voss. Sed ut (vel ut ut) Livium quoque &c. Heins. ³ Ita Bur. è MS. FAUNI Rhen. è MS. ⁴ Sculptoribusque, si quis &c. vel Sculptoribusque, ut quisque &c. Heins. SCALPTORIBUS. QUISQUIS &c. Rhen è MS. SCALPTORIBUSQ. UISQUISQUE TEMPORUM &c. REPERIET EMINENTIA CUIUSQUE &c. CIRCUMDATA &c. Bur. è MS. Sculptoribusque & quisquis &c. Aut sic, sculptoribusque ut quisque &c. Bur. conjectura. Sculptoribusque quisquis &c. off. Sculptoribusque & quisque Alii. ⁵ Ita Heins. HUIUS ERGO PRÆCEDENTISQUE SÆCULI INGENIORUM SIMILITUDINES CONGREGANTIS ET IN STUDIUM PAR, ET IN EMOLUMENTUM, (emolumentum Lips.) CAUSAS &c. Rhen. è MS. Ald. Aliique. HUIUS ERGO RECEDENTIS MQ. SÆCULUM INGENIORUM SIMILITUDINES CONGREGANTESQ. SE ET IN STUDIUM PAR ET EMOLUMENTUM CAUSAS &c. Bur. è MS. Hujus ergo præcedentisque sæculi, ingeniorum similitudines congregantis, quasi & in studium par & in emolumentum &c. Voss. ⁶ Ita cum a'is in textu Heins. dicit tamen se malle rescribere, causas numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes, interque eas has maxime.

nia : & nunc invidia, nunc admiratio ¹ incitationem accendit : ² naturaque, quod summo studio petatum est, ascendit in summum : difficilisque in perfecto mora est ; naturaliterque, quod procedere non potest, recedit. &, ut primo ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur : ita, ubi aut præteriri, aut æquari eos posse desperavimus, studium cum spe senescit ; & quod adsequi non potest, sequi desinit : &, velut occupatam relinquens materiam, quærit novam : præteritoque eo, in quo eminere non possumus, aliquid ³ in quo nitamur conquirimus : sequiturque, ut frequens ac mobilis transitus maximum perfecti operis ⁴ impedimentum sit.

CAP. XVIII. ⁵ Transit admiratio à conditione temporum, & ad urbium. Una urbs Attica pluribus annis ⁶ eloquentia, quam universa Græcia, uberiusque floruit ; adeo ut corpora gentis illius separata ⁷ sint in alias civitates, ingenia vero solis Atheniensium muris clausa existimes. Neque ego hoc magis miratus sim, quam neminem Argivum, Thebanum, Lacedæmonium oratorem aut dum vixit auctoritate, aut post mortem memoria dignum existimatum. ⁸ quæ urbes, & multæ aliæ, talium studiorum fuere steriles, ⁹ nisi Thebas unum os Pindari inluminaret. nam Alcmana Lacones falso sibi vindicant. C. VEL.

¹ Imitationem accendit *Lips. Acid.* In imitationem accendit legendum putat *Heins.* ² Matureque *Lips. Acid.* ³ In quod enitamur malit *Heins.* ⁴ Indicamentum *Lips.* Sed nihil hec mutandum censent *Grut. & Bæcler.* ⁵ Ita *Scheg. Lips.* TRANSIT ADMIRATIO AD CONDITIONEM &c. *Rhen. e. MS.* Transcat admiratio à conditione &c. *Heins.* ⁶ Ita *Lips.* ELOQUENTIAE, QUAM UNIVERSA GRÆCIA, OPERIBUSQUE FLORUIT *Rhen. e. MS.* Eloquentiæ quam universa Græcia, operibus floruit *Scheg.* Eloquentia, quam universa Græcia operibus, floruit : usque adeo ut corpora gentis illius separata hinc inde in alias civitates &c. *Acid.* Cur non, eloquentiæ, quam universa Græcia, ope uberiusque floruit ? *Heins.* ⁷ Voculam sint de eadem malit *Grut.* ⁸ Ita *Bur. ex conjectura. Ald. Aliique.* QUÆ URBES TALIAM STUDIUM &c. *Rhen. e. MS. Lips.* EXISTIMATUMQUE URBES ET INITIALIA TALIAM STUDIUM &c. *Bur. e. MS.* Quæ urbes, ut multæ aliæ &c. *Acid.* Quæ urbes & in Italia *Grut.* Et in Italia, vel, ut in Ital. *Bæcler.* Quæ urbes etiam ut aliæ, talium &c. *Voss.* ⁹ Ita *Bur. e. MS.* Ni *Rhen. e. MS.*

C. VELLEII PATERCULI
 HISTORIÆ
 ROMANÆ
 AD
 M. VINICIUM COS.

¹ LIBER II.

CAP. I. **P**otentia Romanorum prior Scipio vi-
 am aperuerat, luxuriæ posterior ape-
 ruit. quippe remoto Carthaginis me-
 tu, sublataque imperii æmula, non gradu, sed præci-
 piti cursu, à virtute descitum, ad vitia ² transcursum;
 vetus disciplina deserta, nova inducta; in somnum
 à vigiliis, ab armis ad voluptates, à negotiis in oti-
 um ³ conversa civitas. Tum Scipio Nasica in Capito-
 lio porticus, tum, quas prædiximus, Metellus; tum
 in Circo Cn. Octavius multo amœnissimam moliti
 sunt: publicamque magnificentiam secuta privata lu-
 xuria est. Triste deinde, & contumeliosum bellum
 in Hispania, duce latronum Viriatho, secutum ⁴ est:
 quod ita varia fortuna gestum est, ut sæpius ⁵ Roma-
 norum gereretur adversa. sed interemto Viriatho,
 fraude

¹ POSTERIUS VOLUMEN *Rhen. è MS.* ² Hanc vocem jugulari mallet *Grut.*
³ Conversa civitate *Heinsf.* ⁴ Verbum est delet *Heinsf.* ⁵ Romano (*pro*
 Romanis) re gereretur adversa *Heinsf.*

fraude magis quam virtute Servilii Cæpionis, Numantinum gravius exarsit. hæc urbs ¹ numquam decem millibus plura propriæ juventutis armavit: sed, vel ferocia ingenii, vel ² inciticia nostrorum ducum, vel fortunæ indulgentia, cum alios duces, tum Pompeium magni nominis virum, ad turpissima deduxit fœdera, (³ hic primus è Pompeiis Cos. fuit) nec minus turpia ac detestabilia Mancinum Hostilium Cos. sed Pompejum gratia impunitum habuit: ⁴ Mancinum verecundia, quippe non recusando, perduxit huc, ut per ⁵ fœtiales nudus ac post tergum religatis manibus dederetur hostibus. quem illi recipere se negaverunt, sicut quondam Caudini ⁶ fecerunt, dicentes, publicam violationem fidei non debere unius lui sanguine.

CAP. II. Immanem deditio Mancini civitatis movit dissensionem. quippe Tib. Gracchus, Tib. Gracchi clarissimi atque eminentissimi viri filius, P. Africani ex filia nepos, quo quæstore & auctore id fœdus ictum erat, nunc graviter ferens aliquid à se factum infirmari, nunc similis vel judicii vel pœnæ metuens discrimen, Trib. pleb. creatus, vir alioqui vita innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique adornatus virtutibus, ⁷ quantas perfecta & natura & industria mortalis conditio recipit, P. Mutio Scævola, L. Calpurnio Coss. abhinc annos CLXII descivit à bonis; pollicitusque toti Italiæ civitatem, simul etiam promulgatis agrariis legibus

¹ Ita Urs. Voss. Heins. &c. NUNQUAM X. PLURA QUAM PROPRIÆ &c. Rhen. è MS. Nunquam plura, quam x millia, propriæ &c. Ald. Lipsf.
² Ita Rhen. è MS. Alique. INSCITIA Bur. è MS. ³ Parenthesi caret Rhenani editio. ⁴ Ita sententiam distinguunt Voss. & Heins. MANCINUM VERECUNDIA. QUIPPE NON &c. Rhen. è MS. Alique, ⁵ FECIALEIS Rhen. è MS. ⁶ To fecerunt aut delendum, aut in fecerant mutandum censet Heins. ⁷ Quantas perfecta & naturæ & industriæ mortalis conditio recipit Heins.

bus, ¹ omnibus statum concupiscentibus, summa imis miscuit; & in præruptum atque anceps periculum adduxit remp. Octavioque collegæ, pro bono publico stanti, imperium ² abrogavit: Triumviros agris dividendis ³ coloniisque deducendis creavit se socerumque suum consularem Appium, & ⁴ Gracchum fratrem, admodum juvenem.

CAP. III. Tum P. Scipio Nasica, ejus, qui optimus vir à senatu judicatus erat, nepos; ejus qui censor porticus in Capitolio ⁵ fecerat, filius; pronepos autem Cn. Scipionis, celeberrimi viri, P. ⁶ Africani patrui, privatusque & togatus, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognationi præferens, & quidquid publice salutare non esset, privatim alienum existimans (⁷ ob eas virtutes primus omnium absens pontifex max. factus ⁸ est) ⁹ circumdata lævo brachio togæ lacinia, ¹⁰ ex superiore parte Capitolii, summis gradibus insistens, hortatus est, qui salvam vellent remp. se sequerentur. Tum optimates, senatus, atque equestris ordinis pars melior & major, & intacta perniciosis consiliis plebs, intruere in Gracchum, stantem in area cum catervis suis, & concientem pæne totius Italiæ frequentiam. is fugiens, decurrensque clivo Capitolino, fragmine sublellii ictus, vitam, quam gloriosissime degere potuerat, immatura morte finivit. Hoc initium in urbe ¹¹ Roma civilis sanguinis, gladiatorumque impunitatis fuit. inde jus vi obrutum, potentiorque habitus prior; discordiæque civium, ¹² antea conditionibus sanari solitæ, ferro dijudicatæ

¹ Rhen è MS. Ald. Aliique. Omnium statum concupiscentibus Lips. Acid. Omnem urbis statum concupiscentibus Heinsf. ² ADROGAVIT Bur. è MS. ³ Coloniisque Lips. ⁴ C. Gracchum Putean. ⁵ Fecerat Ald. Aliique. Voverat Heinsf. ⁶ AFRICANI PATRUI, PRIVATUSQUE &c. Rhen è MS. Africani patrui; is privatus &c. Ald. ⁷ Ob quas Ald. Acid. ⁸ Vooulam est tollit Heinsf. ⁹ Ita Ald. Aliique. CUM DATA LÆVO &c. Rhen. è MS. ¹⁰ Ita Bur. è MS. EX SUPERIORI Rhen. è MS. ¹¹ Poterat abesse Roma. Heinsf. ¹² ANTE A CONDITIONIBUS &c. Rhen. è MS. Antea conditionibus Bonhom. Concienibus Cujac.

dijudicatæ; bellaque non caussis inita, sed prout eorum merces fuit. quod haud mirum est. non enim ibi consistunt exempla, unde cœperunt; sed, quamlibet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt: &, ubi semel recto decurratum est, in præceps pervenitur: ¹ nec quisquam sibi putat turpe, quod alii fuit fructuosum.

CAP. IV. Interim dum hæc in Italia geruntur, ² Aristonicus, mortuo rege Attalo, à quo Asia populo Romano hereditate relicta erat, sicut relicta postea est à Nicomede Bithynia, mentitus regiae stirpis originem, armis eam occupat. is victus à M. Perperna, ductusque in triumpho; ³ sed M'. Aquillio capite pœnas dedit; cum initio belli Crassum Mucianum, virum juris scientissimum, decedentem ex Asia ⁴ proconsulem interemisset. ⁵ Et P. Scipio Africanus Æmilianus, qui Carthaginem deleverat, post tot acceptas circa Numantiam clades, creatus iterum Cos. missusque in Hispaniam, fortunæ virtutisque expertæ in Africa, respondit [⁶ in Hispania;] & intra annum ⁷ ac tres menses, quam eo venerat, circumdatam operibus Numantiam excisamque æquavit solo. nec quisquam ullius gentis hominum ante eum ⁸ clariore urbium excidio nomen suum perpetuæ commendavit memoriæ. quippe, excisa Carthagine ac Numantia, ab alterius nos metu, alterius vindicavit contumeliis. Hic, eum interrogante tribuno Carbone, quid de Tib. Gracchi cæde sentiret? respondit: si is occupandæ

¹ Ita Bur. è MS. NEC QUISQUAM PUTAT TURPE &c. Rhen. è MS.
² ARISTONICUS, QUI MORTUO &c. ARMIS EAM OCCUPAVERAT. IS VICTUS &c. Rhen. è MS. Aristonicus (qui mortuo &c. armis eam occuparat) victus à M. Perperna &c. Voss. Heinsf. ³ SED M. AQUILIO Rhen. è MS. Sed à M'. Aquilio Ald. Ductusque in triumpho à M'. Aquilio &c. Urs. Ductusque in triumpho sub Manio Aquillio, capite pœnas dedit Heinsf. ⁴ Proconsule malis Heinsf. ⁵ At P. Scipio Voss. Et delect Acid. ⁶ Tollendum omnino in Hispania existimat Heinsf. ⁷ AC TREIS Rhen. è MS. ⁸ CLARIORI Rhen. è MS.

pandæ reip. animum habuisset, jure cæsum. Et, cum omnis conficio ¹ adclamasset: Hostium, inquit, armatorum totiens clamore non territus, quî possum vestro moveri, quorum noverca est Italia? Reversus in urbem, intra breve tempus, ² M. Aquillio, C. Sempronio Coss. abhinc annos ³ cl, post duos consulatus, duosque triumphos, & bis excisos terrores reip. mane in lectulo repertus est mortuus, ita ut quædam elisarum faucium in cervice reperirentur notæ. De tanti viri morte nulla habita est quæstio: ejusque corpus velato capite elatum est, cujus opera super totum terrarum orbem Roma extulerat caput. seu fatalem, ut plures, seu conflatam insidiis, ut aliqui prodidere memoriæ, mortem obiit, vitam certe dignissimam egit, ⁴ quæ nullius ad id temporis præterquam avito fulgore vinceretur. Decessit anno ferme ⁵ lvi. de quo si quis ambiget, recurrat ad priorem consulatum ejus, in quem creatus est anno ⁶ xxxvi. ⁷ ita dubitare desinet.

CAP. V. Ante tempus excisæ Numantiæ, præclara [⁸ in Hispania] militia ⁹ A. Bruti fuit: qui, penetratis omnibus Hispaniæ gentibus, ingenti vi hominum, urbiumque potitus ¹⁰ numero, aditis quæ vix ¹¹ audita erant, Gallæci cognomen meruit. Et ante eum paucis annis tam severum illius Q. Macedonici in his gentibus imperium fuit, ut, cum urbem Contrebiæ nomine [in Hispania] oppugnaret, pulsas

D præ-

¹ Occlamasset Lips. Alique. ² M. AQUILIO Rhen. è MS. ³ CLIX Ald. Putean. ⁴ Simplicius dixisset quæ nullo, nisi avito fulgore vinceretur; vel nullius, nisi avi fulgore. Heins. ⁵ LIV Lips. ⁶ XXXVIII Putean. priore numero immutato. ⁷ Hac tria verba abicienda esse existimat Grut. ⁸ In Hispania pro glossmate habet Heins. ut & mox linea ultima hujus pagina; & non multo post, linea ultima hujus capituli ⁹ D. Bruti legendum existimant Ald. Urs. Alique. ¹⁰ Illud numero Lipsio suspectum est, tanquam glossema. ¹¹ Ita magno librorum consensu. Quidam libri adita erant. Vocula erant omittitur in Editione Heinsii; uti Tō est post Alexandria condi a l. i. c. 14.

præcipiti loco quinque ¹ cohortes legionarias, eodem protinus subire juberet: facientibusque omnibus in procinctu testamenta, velut ad certam mortem eundum foret, non deterritus proposito, perseverantia ducis, quem moriturum miserat militem, victorem recepit. tantum effecit mixtus timori pudor, spesque desperatione quæsitæ. Hic virtute ac severitate facti; at ² Fabius Æmilianus, Paulli exemplo, disciplinæ [in Hispania] fuit clarissimus.

CAP. VI. Decem deinde interpositis annis, qui Tib. Gracchum, idem C. fratrem ejus occupavit furor, tam virtutibus ejus omnibus, quam huic errori similem, ingenio etiam eloquentiaque longe præstantiorem: qui cum summa quiete animi civitatis princeps esse posset, vel vindicandæ fraternæ mortis gratia, vel præmuniendæ regalis potentia, ejusdem exempli tribunatum ingressus, longe majora ³ & acriora repetens, dabat civitatem omnibus Italicis, extendebat eam pæne usque ⁴ Alpes; dividebat agros; vetabat quemquam civem plus quingentis jugeribus habere: quod aliquando lege Licinia cautum erat: nova constituebat portoria; novis coloniis replebat provincias; judicia à senatu transferebat ad equites; frumentum plebi dare instituerat; nihil immotum, nihil tranquillum, nihil quietum denique in eodem statu relinquebat: quin alterum etiam continuavit tribunatum. hunc L. Opimius Cos. qui prætor Fregellas exciderat, persecutus armis, unaque Fulvium Flaccum, consularem ac triumphalem virum, æque prava cupientem, quem C. Gracchus in locum Tiberii fratris Triumvirum nominaverat, ⁵ cumque socium

¹ COHORTEIS Rhen. è MS. ² Hac ita legit & distinguit Lips. At Fabius Æmilianus Paulli, (scilicet filius) exemplo disciplinæ, in Hisp. &c. Aut ac severitate delendum, aut disciplina legendum existimat Futean. ³ Et acrior repetens Lips. approbante Grutero. Ut acrior, appetens Heins. ⁴ ALPEIS Rhen. è MS. ⁵ Eum socium Rhen è MS. Et socium Urs. Atque socium Voss. Eoque socium legendum putat Heins.

focium regalis adsumserat potentia, morte adficit. Id unum nefarie ab Opimio proditum, quod capitis, non dicam Gracchi, sed civis Romani pretium se daturum, idque auro repensurum proposuit. Flaccus in Aventino, ¹ armatos ad pugnam ciens, cum filio majore jugulatus est. Gracchus profugiens, cum jam comprehenderetur ab iis, quos Opimius miserat, cervicem Euporo servo præbuit; qui non segnius se ipse interemit, quam domino succurrerat. Quo die singularis Pomponii equitis Ro. in Gracchum fides fuit. qui more Coclitis, ² sustentatis in ponte hostibus, ejus gladio se transfixit. Ut Tib. Gracchi antea corpus, ita Caii, mira crudelitate victorum, in Tiberim dejectum est.

CAP. VII. Hunc ³ Tib. Gracchi liberi, P. Scipionis Africani nepotes, viva adhuc matre Cornelia, ⁴ Africani filia, viri optimis ingeniis male usi, vitæ mortisque habuere exitum. qui si civilem dignitatis concupissent modum, quidquid tumultuando adipisci gestierunt, quietis obtulisset resp. Huic atrocitati adjectum scelus unicum. quippe juvenis, specie excellens, nec dum duodevicelimum transgressus annum, immunisque delictorum paternorum, Fulvii Flacci filius, quem pater legatum de conditionibus miserat, ab Opimio interemptus est. quem cum ⁵ haruspex Tuscus, amicus, flentem in vincula duci vidisset, Quin tu hoc potius, inquit, facis? protinusque, inliso capite in ⁶ postem lapideum januæ carceris, effusoque cerebro, expiravit. Crudelesque mox quæstiones in amicos clientesque Gracchorum habitæ sunt. sed Opimium, virum alioqui sanctum &

D 2

gravem,

¹ ARMATUS Rhen. è MS. ² Sustentatis in ponte hostibus ejus, se gladio transfixit Gravius post Ursinum. ³ C. GRACCHI LIBERI &c. Rhen. è MS. ⁴ Africani filia delendum censet Heins. ⁵ Haruspex Fuscus Alii. ⁶ Ita Ald. Voss. Aliique ex Val. Maximo. PONTEM LAPIDEUM Rhen. è MS. An in frontem lapideam? Heins.

gravem, damnatum postea iudicio publico, memoria ipsius sævitæ, nulla civilis persecuta est misericordia. Eadem¹ Rutilium Popillumque, qui Coss. asperime in Tib. Gracchi amicos sævierant, postea iudiciorum publicorum merito oppressit invidia. ² Rei tantæ parum ad notitiam pertinens interponetur. Hic est Opimius, à quo Cos. celeberrimum Opimiani³ vini nomen: quod jam nullum esse, spatio annorum colligi potest; ⁴ cum ab eo sint ad te, M. Vinici, consulem, anni ⁵ CLI. Factum Opimii, ⁶ quod inimicitiarum quæsitæ erat ultio, minor secuta auctoritas: ⁷ & visa ultio privato odio magis, quam publicæ vindictæ data.

CAP. VIII. Subinde Porcio Marcioque Coss. deducta colonia, Narbo Martius. Mandetur deinde memoriæ severitas iudiciorum. ⁸ quippe C. Cato consularis, M. Catonis nepos, Africani sororis filius, repetundarum ex Macedonia damnatus est; cum lis ejus ⁹ IIII. æstimaretur, adeo ¹⁰ illi viri magis voluntatem peccandi intuebantur, quam modum: factæque ad consilium dirigebant, & quid, non in quantum, admissum foret, æstimabant. Circa eadem tempora ¹¹ Metelli fratres uno die triumphaverunt. Non minus clarum exemplum, & ¹² adhuc unicum Fulvii Flacci, ejus qui Capuam ceperat, filiorum, sed alterius in adoptionem dati, in collegio Cos. fuit. adoptivus in ¹³ Acidini Manlii familiam datus. nam

¹ censura

¹ Rutilium Ald. ² Rei tantæ parva &c. Lips. Parum id ad notitiam pertinens interponatur Heins. ³ Sic omnes post Aldum. Vici Rhen. è MS. ⁴ Ita Bur. è MS. CUM AB EO AD TE &c. Rhen. è MS. ⁵ CL Ald. Putean. ⁶ Quo inimicitiarum quæsitæ erat ultio, vel quod eo &c. Heins. ⁷ Et visum privato odio magis, quam publicæ vindictæ datum Lips. Ut visum &c. quam publicæ vindictæ dari Heins. ⁸ Sic Ald. Aliique. QUIPPE COS. CATO CONSULARIS Rhen. è MS. M. Cato cons. C. Caro cons. Gryph. ⁹ IIII Lips. Voss. ex Cicerone. ¹⁰ Illi deest in Ed. Heins. ¹¹ M. METELLI Rhen. è MS. II. Metelli Ald. M. &c. C. Metelli Pign. M. C. Metelli Voss. ¹² Ad hoc unicum Acid. post Bueroniam. ¹³ Ita Ald. Si on. Aliique. ACIDIANI Rhen. è MS.

¹ censura Metellorum, patruelium non germanorum fratrum fuit: quod solis contigerat ² Scipionibus. Tum Cimbri & Teutoni transcendere Rhenum, multis mox nostris suisque cladibus nobiles. Per eadem tempora clarus ejus ³ Minucii, ⁴ qui porticus, quæ hodieque celebres sunt, molitus est, ⁵ è Scordiscis triumphus fuit.

CAP. IX. ⁶ Eodem tractu temporum nituerunt oratores Scipio Æmilianus, Læliusque, Ser. Galba, duo Gracchi, C. Fannius, Carbo Papirius. Nec prætereundus Metellus Numidicus, & Scaurus, & ante omnes ⁷ L. Crassus & M. Antonius. Quorum ætati ingeniiisque succedere C. Cæsar Strabo, P. Sulpicius. ⁸ nam Q. Mucius juris scientia, quam propriæ eloquentiæ nomine, celebrior fuit. Clara etiam per idem ævi spatium fuere ingenia, in Togatis Afranii, in Tragædiis Pacuvii atque Accii, usque in Græcorum ingeniorum ⁹ comparisonem evecti, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum; adeo quidem, ut in illis limæ, in hoc pæne plus videatur fuisse sanguinis. Celebre & Lucilii nomen fuit, qui sub P. Africano, Numantino bello eques militaverat. quo quidem tempore juvenis adhuc Jugurtha ac Marius, ¹⁰ sub eodem Africano militantes, in iisdem castris didicere, quæ postea in contrariis facerent. Historiarum auctor jam tum Sisenna erat juvenis, sed opus

¹ CENSUS Rhen. è MS. ² Nonnulli Cæpionibus substituunt, quos refellit Ald. ³ MINICI Rhen. è MS. ⁴ Qui porticus hodieque celebres &c. Heins. ⁵ EX CORDISCIS Rhen. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. EODEM TEMPORUM TRACTU Rhen. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. CRASSUS ET M. ANTONIUS Rhen. è MS. ⁸ Sic Ald. Aliique. NAMQUE MUTIUS &c. Rhen. è MS. Nam Q. Mucius juris scientia, quam proprie &c. Lips. Nam Q. Mucius juris scientiæ prope quam eloquentiæ &c. Acid. Nam Q. Mucius juris scientia, quam proprio eloquentiæ nomine Heins. ⁹ COMPARATIONEM EJUS ÆTATIS Rhen. è MS. COMPARATIONEM EVECTIS Bur. è MS. Evecta legit Heins. & mox, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum Ennii. ¹⁰ Sub eodem Africano militantes pro librariis additamento habet Grut.

opus belli civilis ¹ Sullani post aliquot annos ab eo seniore editum est. Vetustior Sisenna fuit Caelius; æqualis Sisennæ Rutilius, Claudiusque Quadrigarius, & Valerius Antias. Sane non ignoremus, eadem ætate fuisse Pomponium, sensibus celebrem, verbis rudem, ² & novitate inventi à se operis commendabilem.

CAP. X. ³ Prosequamur notam severitatem censorum, Cassii Longini, Cæpionisque, qui abhinc ⁴ annos CLVII, Lepidum Æmilium augurem, quod sex millibus ædes conduxisset, adesse iusserunt. at nunc, si quis tanti habitet, vix ut senator ⁵ agnoscitur. adeo mature à rectis in vitia, à vitis in prava, à pravis in præcipitia pervenitur. Eodem tractu temporum & Domitii ex Arvernus, & Fabii ex Allobrogibus victoria fuit nobilis. Fabio Paulli nepoti, ex victoria cognomen Allobrogico inditum. Notetur Domitiæ familiæ peculiaris quædam, & ut clarissima, ita ⁶ artata numero felicitas, IV ante hunc, nobilissimæ simplicitatis juvenem, Cn. Domitium, fuere singulis omnino parentibus geniti, sed omnes ad consulatum sacerdotiaque, ad triumphi autem pæne omnes pervenerunt insignia.

CAP. XI. Bellum deinde Jugurthinum gestum est ⁷ per Q. Metellum, nulli secundum sæculi sui. huius legatus fuit C. Marius, quem prædiximus, natus ⁸ equestri loco, hirtus atque horridus, vitæque sanctus, quantum bello optimus, tantum pace pessimus, immodi-

¹ SULLANIQUE Rhen. è MS. ² Sed novitate Lips. At novitate, vel set novitate malit Voss. nam particulam hanc in optimis MSS. per t subinde scribi notum est. ³ Persequamur Alii. ⁴ Annos CLVII. LEpidum ÆLIUM Rhen. è MS. recte iudicio Lipsii. Annos CLV. Lepidum Æmilium Ald. Scheg. ⁵ Agnoscatur Lips. ⁶ ARTATA &c. UTI ANTE HUNC &c. Rhen. è MS. In scholiis vero suggerit uti pro nota numerali positum esse. Sacrata &c. Acid. & mox post A'dum pro uti legit VII. Artata &c. IV ante hunc &c. singuli &c. Lips. sed singulis præfert Heins. ⁷ PERQUE METELLUM Rhen. è MS. ⁸ Forte, Agresti loco Voss.

immodicus gloriæ, infatiabilis, impotens, semperque inquietus. hic per publicanos, aliosque in Africa¹ negotiantes, criminatus Metelli lentitudinem, trahentis jam in tertium annum bellum, & naturalem nobilitatis superbiam, ² morandique in imperiis cupiditatem, effecit, ut cum, commeatu petito, Romam venisset, Cos. crearetur, bellicque pæne patrati à Metello, qui bis Jugurtham acie fuderat, summa committeretur sibi. Metelli tamen & triumphus fuit clarissimus ³ & meritum; virtutisque cognomen Numidici inditum. Ut paullo ante Domitiæ familiæ, ita Cæciliæ notanda claritudo est: quippe intra XII ferme annos hujus temporis Coss. fuere MeteHi, aut censores, aut triumpharunt amplius ⁴ XII. ut appareat, quemadmodum urbium imperiorumque, ita gentium nunc florere fortunam, nunc senescere, nunc interire.

CAP. XII. At C. Marius L. Sullam, jam tunc, ⁵ ut præcaventibus fatis, copulatum sibi quæstorem habuit, & per eum missum ad regem Bocchum, Jugurtha rege, abhinc annos ferme ⁶ CXXXIX, potitus est. designatusque iterum Cos. in urbem reversus, secundi consulatus initio Calend. Jan. eum in triumpho duxit. Effusa, ut prædiximus, immanis vis Germanarum gentium, quibus nomen Cimbris ac Teutonius erat, cum Cæpionem ⁷ Manliumque Coss. & ante Carbonem Silanumque fudissent fugassentque in Galliis, & exuissent exercitu; Scaurumque Aurelium ⁸ Cos. & alios celeberrimi nominis viros trucidassent

1 NEGOCIANTEIS Rhen. à MS. 2 Immorandique Scholion Rhenani. 3 Et meritum virtutibus cognomen &c. Lips. Inditum expungit Grut. legitque & meritum virtute cognomen Numidici. Virtuti quoque cognomen &c. Voss. Emerituraque ei virtute cognomen Numidici inditum Heins. 4 XI Lips. 5 Patriæ caventibus fatis Lips. Ut prævaricantibus fatis Heins. 6 CXXXIV. Ald. CXXXVI Putean. 7 Manili-umque reponit Ald. ex Cassiod. ro & Obsequente. 8 Consularem Ald. Putean.

dassent, populus R. non alium repellendis tantis hostibus magis idoneum imperatorem, quam Marium, est ratus. Tum multiplicati consulatus ejus. Tertius in apparatu belli consumtus : quo anno Cn. Domitius Trib. pleb. legem tulit, ut sacerdotes, quos antea collega sufficiebant, populus crearet. Quarto trans ¹ Alpes circa Aquas Sextias cum Teutonis confligit ; amplius ² hostium priore ac postero die ab eo trucidatis ; gensque excisa Teutonum. Quinto, citra Alpes in campis, quibus nomen erat ³ Raudiis, ipse cos. & procos. Q. Lutatius Catulus fortunatissimo decertare proelio ⁴ : cæsa aut capta amplius ⁵ hominum. Hac victoria videtur meruisse Marius, ne ejus nati temp. poeniteret, ac ⁶ bona malis repensasse. Sextus consulatus veluti præmium ei meritorum datus. Non tamen hujus consulatus fraudetur gloria ; quo Servilii Glauciæ, Saturninique Apuleii furorem, continuatis honoribus temp. lacerantium, & gladiis quoque & cæde comitia discutientium, ⁷ cos. armis compescuit : hominesque ⁸ exitiabiles in Hostilia curia morte multavit.

CAP. XIII. Deinde interjectis paucis annis, tribunatum inivit M. Livius Drusus, vir nobilissimus, eloquentissimus, sanctissimus, meliore in omnia ingenio animoque, quam fortuna, usus. qui cum senatui priscum restituere cuperet decus, & judicia ab equitibus ad eum transferre ordinem ; (quippe eam potestatem nacti equites Gracchanis legibus, cum in multos clarissimos atque innocentissimos viros sævissent, tum P. Rutilium, virum non sæculi sui, sed omnis ævi optimum, interrogatum lege repetundarum

¹ ALPEIS ubique Rhen. è MS. ² Raudium Acid. & veteres libri Vindicti Caudiis Lips. Erroremque ex eo quod antea Kaudiis scriptum fuerit, natum existimat. ³ Cum Cimbris deesse opinatur Vir Doctus, cui minime assensu vest. ⁴ Notam centonariam geminandam esse censet Lips. ⁵ Mala bonis repensasse Bæcker. ⁶ Consularibus armis Acid. ⁷ EXITIABILES Rhen. è MS.

⁸ Fortasse

rum, maximo cum gemitu civitatis, damnaverant) in iis ipsis, quæ pro senatu moliebatur, senatum habuit adversarium: non intelligentem, si qua de plebis commodis ab eo agerentur, veluti inescandæ illicindæque multitudinis causâ fieri, ut minoribus ¹ perceptis majora permitteret. Denique ea fortuna Drusi fuit, ut malefacta collegarum, quam ² ejus optime ³ ab ipso cogitata, senatus probaret magis; & honorem, qui ab eo deferebatur, sperneret; injurias, quæ ab aliis intendebantur, æquo animo reciperet; & hujus summæ gloriæ invideret; illorum modicam ferret.

CAP. XIV. Tum conversus Drusi animus, quando bene cœpta male ⁴ cedebant, ad dandam civitatem Italiæ. quod cum moliens revertisset è foro, imensa illa & ⁵ incondita, quæ eum semper comitabatur, cinctus multitudine, in atrio domus suæ cultello percussus, qui adfixus lateri ejus relictus est, intra paucas horas decessit. Sed cum ultimum redderet spiritum, intuens circumstantium mœrentiumque frequentiam, effudit vocem convenientissimam conscientiæ suæ: ⁶ Ecquando, inquit, propinqui amicique, similem mei civem habebit resp.? Hunc finem clarissimus juvenis vitæ habuit. cujus morum minime omittatur argumentum. Cum ædificaret ⁷ domum in Palatio in eo loco, ubi est, quæ quondam Ciceronis, mox Cenforini fuit, nunc Statilii Sisenæ est; promitteretque ei architectus, ita se eam ædificaturum, ut ⁸ libera à conspectu, ⁹ immunis ab omnibus

E bus

¹ Fort. affe præceptis Lips. Minoribus præceptis, majora permitterent Heins. ² Ejus delet Heins. ³ Ab ipso expungit Lips. ⁴ Cadebant malit Lips. ⁵ Ita Lips. Heins. INCOGNITA Rhen. e MS. ⁶ ECQUANDONE Rhen. e MS. ⁷ Ita Bur. e MS. TEMPLUM Rhen. e MS. mox alterum in refundare putat Heins. ⁸ Illa libera à conspectu tollenda censet Grut. ⁹ IMMUNISQUE AB OMNIBUS HOMINIBUS ESSET Rhen. e MS. IMMUNISQUE AB OMNIBUS ARBITRIS ESSET Bur. e MS.

bus arbitris esset, neque quisquam in eam despicere posset: Tu vero, inquit, ¹ siquid in te artis est, ita compone domum meam, ut, quidquid agam, ab omnibus perspicere possit.

CAP. XV. In legibus Gracchi inter perniciosissima numeraverim, quod extra Italiam colonias posuit. id majores (cum viderent tanto potentiorum Tyro Carthaginem, Massiliam Phocæa, Syracusas Corintho, Cyzicum ac Byzantium Miletum, genitili solo) diligenter vitaverant, ² ut cives Romanos ad censendum ex provinciis in Italiam revocaverint. ³ Prima autem extra Italiam colonia Carthago condita est. Mors Drusi jampridem tumescens bellum excitavit Italicum. quippe L. Cæsare, ⁴ P. Rutilio Coss. abhinc annos ⁵ cxx, ⁶ universa Italia, cum id malum ab Asculanis ortum esset, (quippe ⁷ Servium prætorum, ⁸ Fonteiumque legatum occiderant) ac deinde à Marsis exceptum, in omnes penetrasset regiones, arma adversus Romanos cepit. quorum ut fortuna atrox, ita causa fuit iustissima. petebant enim eam civitatem, cujus imperium armis tuebantur: per ⁹ omnes annos atque omnia bella, ¹⁰ duplici numero se militum equitumque fungi, neque in ejus civitatis jus recipi, quæ per eos in id ipsum pervenisset fastigium, per quod homines ejusdem & gentis & sanguinis, ut externos alienosque, fastidire posset. Id bellum amplius ccc juventutis Italicæ abstulit. Clarissimi autem imperatores fuerunt Romani eo bello: Cn. Pompejus, Cn. Pompeii Magni pater, C. Marius, de quo præ-

¹ *Ista si quid in te artis est à glossariis esse credit Grut.* ² *Ut qui cives &c. Acid.* ³ *Totum hoc usque ad mors Drusi &c. an à Velleii manu sit dubitat Voss.* ⁴ *ET POMPEIO RUTILIO COSS Rhen. è MS.* ⁵ *CXIX Ald.* ⁶ *Sic Ald. Aliique. CUM ID MALUM IN UNIVERSA ITALIA AB ASCULANIS ORTUM ESSET Rhen. è MS. Vulgo cum id malum in universa Italia ab Asculanis esset. Sed esset de'et Grut.* ⁷ *Servillum Ald.* ⁸ *Ita Rhen. è MS. FONTEIUMQUE Bar. è MS.* ⁹ *OMNEIS Rhen. è MS.* ¹⁰ *Duplici munere Dolsen. Duplici se numero Albi.*

prædiximus, L. Sulla, anno ante prætura functus, Q. Metellus Numidici filius, qui meritum cognomen Pii consecutus erat. quippe ¹ expulsum civitate à L. Saturnino trib. pleb. quod solus in leges ejus jurare noluerat, pietate sua, auctoritate senatus, consensu ² reip. restituit patrem. Nec triumphis honoribusque, quam aut causa exilii aut exilio aut reditu clarior fuit Numidicus.

CAP. XVI. Italicorum autem fuerunt celeberrimi duces, ³ Silo Poppædus, Herius Asinius, Instæius Cato, C. Pontidius, Telesinus Pontius, Marius Egnatius, Papius Mutilus. Neque ego verecundia domestici sanguinis gloriæ quidquam, dum verum refero, subtraham, quippe multum Minatii Magii, atavi mei, Asculanensis,tribuendum est memoriæ: qui nepos ⁴ Decii Magii, Campanorum Principis, celeberrimi & fidelissimi viri, tantam hoc bello Romanis fidem præstitit, ut cum legione, quam ipse in Hirpinis conscripserat, Herculaneum simul cum T. Didio caperet, Pompejos cum L. Sulla oppugnaret, ⁵ Cossamque occuparet. cujus de virtutibus cum alii, ⁶ tum maxime dilucideque Q. Hortensius in Annalibus suis retulit. ⁷ cujus pietati plenam populus R. gratiam retulit; ipsum viritum civitate donando, duos filios ejus creando prætores, cum seni adhuc crearentur. Tam varia atque atrox fortuna Italici belli fuit, ut per bien-

E 2

nium

¹ Sic Ald. EXPULSUM CIVITATE SATURNINO &c. Rhen. è MS. ² Pop. Rom. Ald. ³ Sic Heinf. Alique. SILO POPPÆDIUS, HERIUS ASINIUS, INSTÆIUS CATO, C. PONTIDIUS TELESINUS, PONTIUS MARIUS, EGNATIUS, PAPIUS, MUTILIUS &c. Rhen. è MS. Silo Poppædus, Hirnus Asinius, T. Vettius Cato, &c. Urs. Silo Poppædus Voss. & annon Instæius Capito sit legendum, hæret. Mox Papius Mutilus Alii. ⁴ Decimi legit Vir Doctus. Vide Voss. ⁵ Cossam Alii. Sed nihil hic mutandum monet Voss. quamquam magis inclinet, ut hic Cossam legat. ⁶ Tum maximeque dilucide Q. Hortensius. Lips. ⁷ CUJUS ILLE PIETATI &c. Rhen. è MS. Cujus scilicet pietati Lips. Forte, cujus in se pietati: sive, cujus inde pietati Voss. Cujus illibate pietati Heinf.

nium ¹ continuum duo Romani consules, Rutilius ac deinde Cato Porcius ab hostibus occiderentur, exercitus P. R. multis in locis funderentur, utque ad saga iretur, diuque in eo habitu maneretur. ² Caput imperii sui Corfinium legerant, quod appellarent Italicum. Paullatim deinde recipiendo in civitatem, qui arma aut non ceperant, aut deposuerant maturius, vires refectæ sunt: Pompeio Sullaque & Mario fluentem procumbentemque ³ Remp. restituentibus.

CAP. XVII. Finito ex maxima parte, ⁴ nisi qua Nolani belli manebant reliquæ, Italico bello (quo quidem Romani victis adflictisque ipsi ⁵ exarmati; quam integris universis civitatem dare maluerunt) consulatum inierunt ⁶ Q. Pompejus & L. Cornelius Sulla: vir qui neque ad finem victoriæ fatis laudari, neque post victoriam abunde vituperari potest. hic natus familia nobili, sextus à Cornelio Rufino, qui bello Pyrrhi inter celeberrimos fuerat duces, cum familiæ ejus claritudo ⁷ intermissa esset, diu ita se gessit ut nullam petendi consulatum ⁸ cogitationem habere videretur. deinde post præturam illustratus bello Italico, & ante in Gallia legatione sub Mario, qua eminentissimos duces hostium fuderat, ex successu animum sumxit; petensque consulatum, pæne omnium civium suffragiis ⁹ nactus est. sed eum honorem undequingagesimo ætatis suæ anno adsecutus est.

CAP.

¹ CONTINUO Rhen. è MS. Continui Urs. ² CAPUT IMPERII SUI CORFINIUM LEGERANTQUE ITALICANI Rhea. è MS. Caput imperii sui Corfinium legerant Italicani. paullatim &c. Urs. CAPUT &c. LEGERANT, QUOD APPELLARENT ITALICUM Bur. è MS. Quod appellarent Bur. conjectura. Quod appellarent Lips. Quod appellarent Italicam Voss. ³ REM. P. R. RESTITUENTIBUS Bur. è MS. atque ita legendum putant Voss. & Heins. ⁴ Sic Voss. Heins. NISI QUÆ &c. Rhen. è MS. Nisi quod Lips. ⁵ EXARMATI Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. CN. POMPEIUS Rhea. è MS. ⁷ INTERMISSÆ Acid. ⁸ RATIONEM Sigon. ⁹ Ita Voss. Aptus est ex antiquo verbo apisci scribendum censet Acid. Consulatum &c. nactus est undequingagesimo ætatis suæ anno legit Grut. delendo sed eum honorem & adsecutus est. Omnium civium suffragiis eum honorem &c. adsecutus est Heins.

CAP. XVIII. Per ea tempora Mithridates Ponticus rex, vir neque silendus neque dicendus sine cura, bello accerrimus, virtute eximius, ¹ aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal; occupata Asia, necatisque in ea omnibus civibus R. quos quidem eadem die atque hora, ² redditis civitatibus litteris, ingenti cum pollicitatione præmiorum interim iusserat (quo tempore neque fortitudine adversus Mithridatem, neque fide in Romanos quisquam Rhodiis par fuit. horum fidem Mitylenæorum perfidia inluminavit: qui ³ Man. Aquillium aliosque Mithridati vinctos tradiderunt; quibus libertas, in unius Theophanis gratiam, postea à Pompeio restituta est) cum terribilis Italiæ quoque videretur imminere, sorte obvenit Sullæ Asia provincia. is egressus urbe, cum circa Nolam moraretur (quippe ea urbs pertinacissime arma retinebat, exercituque Romano obsidebatur, velut pœniteret ejus fidei, quam omnium sanctissimam bello præstiterat Punico) P. Sulpicius, trib. pleb. disertus, acer, opibus, gratia, amicitiiis, vigore ingenii atque animi celeberrimus; cum antea rectissima voluntate apud populum maximam quæfisset dignitatem, quasi pigeret eum virtutum suarum, & bene consultata ei male cederent, subito pravus & præceps, C. Mario, post LXX annum omnia imperia & omnes provincias ⁴ concupiscenti addixit, legemque ad populum ⁵ tulit, qua Sullæ imperium abrogaretur, C. Mario bellum decerneretur Mithridaticum; aliasque leges perniciosas & exitiabiles, neque tolerandas liberæ civitati, tulit. quin etiam Q. Pompeii cos. filium, eundemque Sullæ generum, per emissarios factionis suæ interfecit.

CAP.

¹ Aliquamdiu Lips. ² Redditæ civitatibus litteræ &c. interim iusserant *malis* Heins. *vel* redditis civitati cuique litteris interim iusserat. ³ M. AQUILIUM Rhen. è MS. ⁴ Concupiscenti se addixit Heins. ⁵ Tulit expungendum censet Heins.

CAP. XIX. Tum Sulla contracto exercitu ad urbem rediit, eamque armis occupavit, XII auctores novarum pessimarumque rerum, ¹ inter quos Marium cum filio & P. Sulpicio, urbe exturbavit, ac lege lata exules fecit. Sulpicium etiam adsecuti equites, in Laurentinis paludibus jugulavere: caputque ejus ² erectum & ostentatum pro Rostris, velut omen imminantis proscriptionis fuit. Marius post sextum consulatum ³ annoque LXX, nudus ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus, extractus arundineto, circa paludem Maricæ, in quam se fugiens confectantes Sullæ equites, abdiderat, injecto in collum loro in carcerem Minturnensium iussu ⁴ duumvirali perductus est. ad quem interficiendum missus ⁵ cum gladio servus publicus natione Germanus, qui forte ab imperatore eo bello Cimbrico captus erat, ut agnovit Marium, ⁶ magno ejulatu expromenti indignationem casus tanti viri, abjecto gladio profugit e carcere. Tum cives, ab hoste, misereri paulo ante principis viri, docti, instructum eum viatico conlataque veste, in navem imposuerunt. at ille, adsecutus circa ⁷ Ænariam filium, cursum in Africam direxit; inopemque vitam in tugurio ruinarum Carthaginiensium toleravit: cum Marius, aspiciens Carthaginem, illa intuens Marium, alter alteri possent esse solatio.

CAP. XX. ⁸ Hoc primum anno, sanguine Cos. Romani, militis ⁹ imbutæ manus sunt: quippe Pompejus collega

¹ Interque eos Acid. ² Grutero non displicet erectum. ³ Annosque Urs. Putean. Annumque Voss. Annoque LXX pro glossemate habet Grut. ⁴ Ita restituit Grut. II. VIRI Rhen. è MS. An potius II. virum? Lips. ⁵ Cum gladio, & mox e carcere mera glossemata esse existimat Grut. ⁶ CUM MAGNO EJULATU &c. Rhen. è MS. Sine cum Bar. è MS. Expromens Scheg. Exprimens Acid. Exprimenti Alit. Magno ejulatu se prodentem, indignatione &c. Gryph. Steph. Magnos ejulatus exprimenti indignatione &c. Heiss. ⁷ TÆNARIAM Rhen. è MS. & mox uxoris filium malit Putean. ⁸ Alit sic distinguunt: Hoc primum anno, sanguine Consul, Romani militis imbutæ &c. ⁹ IMBUTÆ MANUS SUNT Rhen. è MS.

collega Sullæ, ¹ ab exercitu Cn. Pompeii proconsulis, seditione, sed quam dux creaverat, interfectus est. ² Non erat Mario Sulpicioque Cinna temperator. itaque, cum ita civitas Italiæ data esset, ut in octo tribus contribuerentur novi cives; ne potentia eorum & multitudo veterum civium dignitatem frangeret, plusque possent recepti in beneficium, quam auctores beneficii; Cinna, in omnibus tribubus eos se distributurum, pollicitus est. quo nomine ingentem totius Italiæ frequentiam in urbem acciverat. è qua pulsus collegæ optimatumque viribus, cum in Campaniam tenderet, ex auctoritate senatus consulatus ei abrogatus est, suffectusque in ejus locum L. Cornelius Merula flamen Dialis. Hæc injuria homine, quam exemplo dignior fuit. Tum Cinna, corruptis primo centurionibus ac tribunis, mox etiam spe largitionis, militibus, ab eo exercitu, qui circa Nola erat, receptus est. is cum ³ universus in verba ejus jurasset, retinens insignia consulatus, patriæ bellum intulit, fretus ingenti numero novorum civium, è quorum delectu ccc amplius cohortes conscripserat, ac triginta legionum instar impleverat. Opus erat partibus, auctoritate, ⁴ gratia: cujus augendæ, C. Marium cum filio de exilio revocavit, quique cum iis pulsi erant.

CAP. XXI. Dum bellum autem infert patriæ Cinna, Cn. Pompejus Magni pater (cujus præclara opera bello Marfico præcipue circa Picenum agrum, ut præscripsimus, usæ erat resp. quique Asculum ceperrat, circa quam urbem, cum in multis aliis regionibus exercitus dispersi forent, v & LXX civium Romanorum

¹ AD EXERCITUM *Rhen. è MS. Sed dubitat Bur. utrum in MS. sit ab exercitu vel ad exercitum; & an legendum sit exciverat vel excitaverat pro creaverat. Civerat vel conciverat Heins.* ² NON ERAT MARIO SULPITIO CINNA &c. *Rhen. è MS. Mario Sulpitioque Scholion Rhenani.* ³ UNIVERSOS *Rhen. è MS.* ⁴ GRATIA cujus &c. *Rhen. è MS.*

¹ Agere

norum, amplius LX Italicorum una die conflixerant) frustratus spe continuandi consulatus, ita se dubium mediumque partibus præstitit, ut omnia ex proprio usu ¹ ageret, temporibusque insidiari videretur, & huc atque illuc, unde spes major ² affluisset potentia, se exercitumque defleceret. sed ad ultimum magno atrocique prælio cum Cinna conflixit. Cujus commissi patratique ³ sub ipsis mœnibus oculisque urbis Romanæ, pugnantibus spectantibusque quam fuerit eventus exitiabilis, vix verbis exprimi potest. Post hoc, cum utrumque exercitum, velut parum bello exhaustum, laceraret pestilentia, Cn. Pompejus decessit: cujus interitus voluptas, amissorum aut gladio aut morbo civium pæne damno repensata est: populusque R. quam vivo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit. Seu duæ seu tres Pompeiorum fuere familia, primus ejus nominis, ante annos fere ⁴ CLXVIII, Q. Pompejus cum Cn. Servilio consul fuit. Cinna & Marius, haud incruentis utrimque certaminibus editis, urbem occupaverunt: sed prior ingressus Cinna, de recipiendo Mario legem tulit.

CAP. XXII. Mox C. Marius, pestifero civibus suis reditu intravit mœnia. nihil illa victoria fuisset crudelius, nisi mox Sullana esset secuta. ⁵ neque licentia in mediocres sævitum, sed excelsissimi quoque atque

¹ Agere *ma'it Voss.* ² Sic *Ald.* ADQUISSET *Rhen. è MS.* ³ Ita ex emendatione *Lips.* SUB IPSIS MOENIBUS SOCIISQUE &c. *Rhen. è MS.* Sub ipsis mœnibus, id est oculis urbis Romæ &c. *Grut.* Sub ipsis mœnibus focisque &c. *Voss.* Sub ipsis mœnibus fossisque &c. *Heins.* ⁴ Vulgo sic. CLXVIII QUAM POMPEIUS &c. *Rhen. è MS. Merlian.* CLXVII QUAM POMPEIUS &c. *Bur. è MS.* CLXIX *Alii.* ⁵ Sic editio *Heins.* NEQUE LICENTIA GLADIORUM IN MEDIOCREIS (NEQUE LICENTIA IMMEDIOCRIBUS *Bur. è MS.* Neque licentia in mediocris *Acid.* In mediocres *Voss.* In mediocria ex castigatione *Heinsii*) SÆVITUM, SED EXCELSISSIMÆ QUOQUE ATQUE EMINENTISSIMÆ CIVITATIS (excelsissimi quique eminentissimæ &c. *Alii.* Excelsissimi quique atque eminentissimi &c. *Ald.* Excelsissimi quique eminentissimique &c. *Acid.* Excelsissimæ atque eminentissimæ dignitatis *Putean.* Excelsissimi quique atque eminentissimæ dignitatis *Voss.*) VIRI VARIIS SUPPLICIORUM &c. *Rhen. è MS.*

atque eminentissimi civitatis viri variis suppliciorum generibus affecti, in iis Cos. Octavius, vir lenissimi animi, jussu Cinnæ interfectus est. Merula autem, qui se sub adventum Cinnæ ¹ consulatu abdicaverat, incisis venis superfusoque altaribus sanguine, quos sæpe pro salute reip. flamen Dialis precatus erat Deos, eos in execrationem Cinnæ partiumque ejus tum precatus, optime de rep. meritum spiritum reddidit. M. Antonius, princeps civitatis atque eloquentiæ, gladiis militum, quos ² ipsos facundia sua moratus erat, jussu Marii Cinnæque confossus est. Q. Cæcilius, & aliarum virtutum & belli Cimbrici gloria, quæ illi cum Mario communis fuerat, celeberrimus, ³ cum ad mortem conquiretur, conclusit se loco nuper calce ⁴ harenaque perpolito, inlatoque igni, qui vim odoris excitaret, simul exitiali hausto spiritu, simul incluso suo, mortem magis ⁵ voto quam arbitrio inimicorum obiit. Omnia erant præcipitia in rep. nec tamen adhuc quisquam inveniebatur, qui bona civis Romani aut donare auderet, aut petere sustineret. Postea id quoque accessit, ut sævitia causam avaritia præberet, & modus culpæ ex pecuniæ modo constitueretur; & qui fuisset locuples, ⁶ fieret nocens, ⁷ sui que quisque periculi merces ⁸ foret; nec quidquam videretur turpe, quod esset quæstuosum.

CAP. XXIII. Secundum deinde consulatum Cinnæ, & septimum Marius in priorum dedecus iniit. ejus initio morbo oppressus decellit, vir in bello hostibus, in otio civibus infestissimus, quietisque impatientissimus. In hujus locum suffectus Valerius Flaccus, turpissimæ legis auctor, qua creditoribus

F

quadran-

¹ Ita Scheg. Aliique. Cos. Rhen. & MS. ² Ipse Ursin. ³ QUUM Rhen. & MS. ⁴ Arenaque perlito Lips. ⁵ Sui voto ex conjectura Heinssii. ⁶ FIERET INNOCENS. Rhen. & MS. ⁷ Ita Acid. Aliique. SUI QUISQUE &c. Rhen. & MS. ⁸ Foret delendum censet Lips.

quadrantem solvi jufferat : cujus facti merita cum
 poena intra biennium consecuta est. Dominante in
 Italia Cinna, major pars nobilitatis ad Sullam in A-
 chaiam, ac deinde post in Asiam perfugit. Sulla in-
 terim cum Mithridatis præfectis, circa Athenas Bœo-
 tiamque & Macedoniam ita dimicavit, ut & Athe-
 nas reciperet & plurimo circa ¹ multiplices Piræi
 portus munitiones labore expleto, amplius ² cō ho-
 stium interficeret, nec minus multa caperet. Si quis
 hoc rebellandi tempus, quo Athenæ oppugnatae à
 Sulla sunt, imputat Atheniensibus, ³ nimium veri
 vetustatisque ignarus est. adeo enim certa Athenien-
 sium in Romanos fides fuit, ut semper & in omni
 re, quicquid sincera fide gereretur, id Romani, At-
 tica fieri, prædicarent. Ceterum ⁴ tum oppressi Mi-
 thridatis armis homines miserrimæ conditionis, cum
 ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis, &
 animos extra mœnia; corpora, necessitati servientes
 intra muros habebant. Transgressus deinde in Asi-
 am Sulla, ⁵ parentem ⁶ ante omnia supplicemque Mi-
 thridaten invenit. quem multatum pecunia ac parte
 navium, Asia omnibusque aliis provinciis, quas ar-
 mis occupaverat, decedere coëgit : captivos recepit;
 in ⁷ perfugas noxiosque animadvertit : paternis, id
 est, Ponticis finibus contentum esse jussit.

CAP. XXIV. C. Flavius Fimbria, qui præfectus
 equitum ante adventum Sullæ, Valerium Flaccum
 consularem virum interfecerat, exercituque occupa-
 to imperator appellatus, ⁸ forte Mithridaten pepule-
 rat

¹ MULTIPLEXIS PIRÆI &c. Rhen. e MS. ² CLX verius videtur Pute-
 no. ³ Sic omnes fere libri. NIMIRUM Rhen. e MS. Fors sit tamen, ut
 dederit Velleius, nā nimium veri &c. Heins. ⁴ Ita Bur. e MS. Cum
 Rhen. e MS. ⁵ Fuit cum præstare opinarer, Terrentem ante omnia sup-
 plicem Mithridatem invenit. Heins. ⁶ In omnia Acid. Sed nihil mu-
 sandum censet off. ⁷ PERFUGAM Rhen. e MS. ⁸ FONTE Rhen. e MS.
 Forte Schelion Rhenani. Forti Putean. Sed forte retinendum putat Voss.

rat prælio, sub adventum Sullæ se ipse interemit ;
 adolescens, quæ pessime ausus erat, fortiter executus.
 Eodem anno ¹ P. Lænas trib. pleb. Sex. ² Lucilium,
 qui priori anno trib. pleb. fuerat, saxo Tarpejo de-
 jecit ; & cum collegæ ejus, quibus diem dixerat,
³ metu ad Sullam profugissent, aqua ignique iis in-
 terdixit. Tum Sulla, compositis transmarinis rebus,
 cum ad eum, primum omnium Romanorum, legati
 Parthorum venissent, & in iis quidam magi ex notis
 corporis respondissent, ⁴ cælestem ejus vitam & me-
 moriam futuram, reiectus in Italiam, haud plura
 quam xxx armatorum millia adversum cæcè amplius
 hostium exposuit Brundisii. Vix quidquam in Sullæ
 operibus clarius duxerim, quam quod, cum per tri-
 ennium Cinnanæ Marianæque partes Italiam obside-
 rent, neque inlatum se bellum iis dissimulavit, nec,
 quod erat in manibus, omisit ; existimavitque ante
 frangendum hostem, quam ulciscendum civem ; ⁵ re-
 pulsoque externo metu, ubi quod alienum esset vicif-
 icet, ⁶ superaret quod erat domesticum. Ante adven-
 tum L. Sullæ, Cinna seditione orta ab exercitu in-
 teremtus est : vir dignior, qui arbitrio victorum
 moreretur, quam iracundia militum, de quo vere
 dici potest, ausum eum quæ nemo auderet bonus,
 perfecisse quæ à nullo nisi fortissimo perfici possent ;
 & fuisse eum in consultando temerarium, in exe-
 quendo virum. Carbo, nullo suffecto collega, solus
 toto anno Cos. fuit.

CAP. XXV. Putares, Sullam venisse in Italiam,
 non belli vindicem, sed pacis auctorem : tanta cum
 quiete exercitum per Calabriam Apuliamque, cum

F 2

lingu-

¹ Popilius Lænas Ald. ² Lucilium notiozem Librariis, Lucinum
 i contextu removisse censet Voss. ³ Motu Rhen. è MS. Metu Bur. conjectu-
 ra. An noctu scribendum dubitat Urs. ⁴ Celebrem Lips. Sed cælestem
 malins Bæcler. Heins. Aliique. ⁵ Repulso quæ externo metu Voss. ⁶ Su-
 perare legendum conjicit Urs.

singulari cura frugum, agrorum, hominum, urbium, perduxit in Campaniam; tentavitque iustis legibus & æquis conditionibus bellum componere: sed iis, quibus & pessima & immodica cupiditas erat, non poterat pax placere. Crescebat interim in dies Sullæ exercitus, confluentibus ad eum ¹optimo quoque & sanissimo. ²Felici deinde circa Capuam eventu ³Scipionem Norbanumque Coss. superat: quorum Norbanus, acie victus; Scipio, ab exercitu suo desertus ac proditus, inviolatus à Sulla dimissus est. adeo enim Sulla dissimilis fuit bellator ac victor, ⁴ut dum vincit iustissimo lenior; post victoriam audito fuerit crudelior. nam ⁵& consulem, ut prædiximus, ⁶exarmatumque Sertorium, (⁷proh quanti mox belli facem!) & multos alios, potitus eorum, ⁸dimisit incolumes: credo, ut in eodem homine duplicis ac diversissimi animi conspiceretur exemplum. ⁹Post victoriam, qua descendens montem Tifata cum C. Norbano concurrerat Sulla, ¹⁰grates Dianæ, cuius ¹¹numini regio illa sacrata est, ¹²solvit; aquas salubritate

¹ Ita Bur. è MS. OPTIMO QUOQUE SANISSIMO Rhen. è MS. Optimo quoque sanctissimoque Rhenan. schol. Acid. Grut. Optimo quoque & sapientissimo Boxh. ² Ita Bur. è MS. FELICI DENIQUE Rhen. è MS. ³ Ita Bur. è MS. SCIPIONEM NARBONUMQUE COS. Rhen. è MS. & mox NARBONUS. Capionem Norbanumque &c. Ald. ⁴ Ita ex Bur. conjectura. UT DUM VINCIT. AC JUSTISSIMO LENIOR &c. Rhen. è MS. Ut dum vinceret mitissimo ac iustissimo lenior &c. Rhenan. schol. Ut dum vincit, iusto (vel mitissimo) lenior matiz Lips. Placidissimo lenior &c. Heinss. ⁵ Ita Lips. Aliique. UT COS. Rhen è MS. Et consul vulgo. ⁶ Sic Lips. & Alii. Exarmatum Q. Sertorium Vulgo. Exarmatum, & Q. Sertorium Putean. Exarmatum, atque Sertorium Voss. ⁷ Propinquanti mox bello facem Vulgo. ⁸ DIMISIT INCOLU MEIS (CREDO UT &c.) Rhen. è MS. ⁹ POSUIT VICTORIAM, QUA DEMENDES MONTEM INTIFATA &c. Rhen. è MS. Posuit victoriam, qui demens de monte in Tifata &c. Bur. coniectura. Post victoriam, qua descendens monte Putean. Montem Alii. ¹⁰ GRATUS Rhen. è MS. Aliique GRATIS Bur. è MS. Grates vel grates Alii. ¹¹ Ita Rhen è MS. NOMINI Bur. è MS. & Voss. ¹² Sic melioris notæ libri SOLVIT AQUAS. SALUBRITATE MEDENDISQUE (IN MEDENDIS Bur. è MS.) CORPORIBUS NOBILES Rhen. è MS. Aquasque salubritate in medendis corporibus nobiles: val aquas salubritate in medendis quæ corporibus &c. Acid. Aquas salubritate medendisque corporibus nobiles Heinss.

britate medendisque corporibus nobiles, ¹ & agros omnes addixit Dæ. hujus gratæ religionis memori-
am & inscriptio templi adnexa post² hodieque, &
tabula testatur ærea intra ædem.

CAP. XXVI. Inde ³ Coss. Carbo III, & C. ⁴ Ma-
rius, septies Cos. filius, annos natus XXVI. vir ani-
mi magis quam ævi paterni, ⁵ multa fortiterque mo-
litus, neque usquam inferior nomine consulis, apud
Sacrportum pulsus à Sulla acie, Præcste, quod an-
te natura munitum præfidiis firmaverat, se exerci-
tumque contulit. ⁶ Ne quid umquam malis publicis
desset, in qua civitate temper virtutibus certatum
erat, certabatur sceleribus; optimusque sibi videba-
tur, qui fuerat pessimus. quippe dum ad Sacrpor-
tum dimicatur, ⁷ Damasippus prætor Domitium, Scæ-
volam etiam Pontificem maximum & divini huma-
nique juris auctorem celeberrimum, & C. Carbonem
prætorium, Cos. fratrem, & Antistium ædilitium, vel-
ut ⁸ faventes Sullæ partibus, in curia Hostilia truci-
davit. ⁹ Non perdit nobilissimi facti gloriam Calpur-
nia, Bestiæ filia, uxor Antistii: quæ jugulato [ut
prædiximus]

¹ Sic Voss. AGROSQUE OMNEIS ADDUXIT, DÆ HUIUS GRATÆ RE-
LIGIONIS MEMORIA &c. Rhen. & MS. Agros omneis adduxit Dæ, hu-
jus gratæ religionis memoria &c. Bur. conjectura. Vulgata editiones habent
ut potius agros &c. Hinc & portus agrosque Popmas, ex istis Buren ver-
bu (ut potius agros omneis &c. legendum existimem) perperam intelletu.
Agros omnes adduxit. De hujus gratæ religionis memoria &c. Putean.
Agrosque omnes addixit Dæ &c. Urs. 1 ipsi ² Ita Voss. HODIEQUE
TABULA TESTATUR ÆREA INTRA ÆDEM. COSS &c. Rhen. & MS. HODIE-
QUE CRABULA TESTATUR ÆREA. INTEREA DEINDE CON. &c. Bur. & M.
Et hodieque tabula &c. infra ædem &c. Ur. Hodieque tabula &c. In-
de Coss. &c. Lips. Hodieque & tabula &c. Deinde Coss. &c. Alii.
³ Cos. Carbo Bur. conjectura. ⁴ MARIUS SEPTIENS &c. Bur. & M. Ma-
rius Marii septies consulis &c. Putean. ⁵ Qui multa &c. Urs. ⁶ Ne-
quid usquam Lips. Aliique. Nequid iniquum &c. Acid. post Bueretium.
⁷ Ita legunt & distinguunt A'd. Voss. Aliique DAMASIPPUS PRÆTOR DO-
MITIUM SCÆVOLAM ETIAM &c. Rhen. & MS. Domitium, Scævolam, &
Pontif. &c. Lips. An Damasippus prætor prætorem Domitium? Heisf.
possi & Damasippus prætor Domitium, Scævolam etiam &c. Inom.
⁸ FAVENTEIS Rhen. & MS. ⁹ Ab Heinssu textu (quo perdat occurrit) receda,
Rhenana a'siarumque editionum auctoritate nixus.

prædiximus] viro, gladio ¹ se ipsam transfixit. ² quantum hujus gloriæ, famæque accessit? ³ nunc virtute eminet, ⁴ patria latet.

CAP. XXVII. At Pontius Telesinus dux Samnitium, vir ⁵ animi bellicque fortissimus, penitusque Romano nomini infestissimus, contractis circiter $\overline{\text{xl}}$ fortissimæ pertinacissimæque in retinendis armis juventutis, Carbone ac Mario Coss. ⁶ abhinc annos cxi , Kalendis Novembribus ita ad portam Collinam cum Sulla dimicavit, ut ad summum discrimen & eum & rep. perduceret. quæ non majus periculum adiit, Hannibalis intra tertium miliarium castra conspicata, quam ⁷ eo die, quo circumvolans ordines exercitus sui Telesinus, dictitansque adesse Romanis ultimum diem, vociferabatur eruendam delendamque urbem: adjiciens, numquam defuturos raptores Italicæ libertatis lupos; nisi silva, in quam refugere ⁸ solerent, ⁹ esset excisa. Post primam demum horam noctis & Romana acies respiravit, & hostium cessit. Telesinus postera die semianimis repertus est, victoris magis quam morientis ¹⁰ vultum præferens; cujus abscissum caput ferri gestarique circa Præneste Sulla jussit. Tum demum, desperatis rebus suis, C. Marius adulescens per cuniculos, qui miro opere fabricati in diversas agrorum ¹¹ partes ferunt, conatus erumpere, cum foramine è terra emerisset, à dispositis in id ipsum interemtus est. Sunt, qui sua manu; sunt,

¹ Seipsa magis Velleianum esse existimat Voss. ² Quanta hujus gloriæ famæque accessio! scribi debere censet Heins. ³ Nunc sua virtute &c. scribendum videri monet Heins. Nisi magis, Nunc sua & viri virtute eminet &c. ⁴ Patria hic pos. pro paterna censet Voss. ⁵ Ita Rhen. è MS. Domi Rhe. natus senal. Forſan vir animo domi &c. Heins. ⁶ Sic Ald. ex Fastu consularibus. ABHINC ANNOS XL. CALEND. &c. Rhen. è MS. ABHINC ANNOS XI. KAL. &c. Bur. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. EODEM DIE Rhen. è MS. ⁸ SOLENT Rhen. è MS. ⁹ Si abesset verbum esset, ut vidior fieret oratio, ita tamen ut sylva excisa habeatur sexti casus. Grut. ¹⁰ CULTUM Rhen. è MS. ¹¹ PARTEIS FUERUNT Rhen. è MS.

sunt, qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre Telesino, una obfesso & erumpente, occubuisse prodiderint. utcumque cecidit, hodieque tanta patris imagine non obfcuratur ¹ ejus memoria. de quo juvene quid existimaverit Sulla, in promptu est. occiso enim demum eo, Felicis nomen adsumsit: ² quod quidem usurpasset justissime, si eundem & vincendi & vivendi finem habuisset. ³ Oppugnationi autem Prænestis ac Marii præfuerat ⁴ Ofella Lucretius; qui cum ante ⁵ Marianarum fuisset partium, prætor ad Sullam transfugerat. Felicitatem diei, quo Samnitium Telesinique pulsus est exercitus, Sulla perpetua ludorum Circensium honoravit memoria, ⁶ qui sub ejus nomine Sullanæ victoriæ celebrantur.

CAP. XXVIII. Paullo ante quam Sulla ad Sacripotum dimicaret, ⁷ magnificis præliis partium ejus viri hostium exercitum fuderant: duo Servilii apud ⁸ Clusium, Metellus Pius apud Faventiam, M. Lucullus circa Fidentiam. Videbantur finita belli civilis mala, cum Sullæ crudelitate ⁹ aucta sunt. quippe dictator creatus (cujus honoris usurpatione per annos cxx ¹⁰ intermissa. nam proximus post annum, quam Hannibal Italia excefferat: uti adpareat populum R. ¹¹ usum dictatoris non tam desiderasse, quam timuisse potesta-

¹ Ita Rhen. & MS. CIVIS MEMORIA Bur. & MS. Civis ejus memoria scribendum opinatur Heins. ² Ita Rhen. & MS. QUO QUIDEM &c. Bur. & MS. ³ OPPUGNATIONIS AUTEM PRÆNESTIS, AC MARI PRÆFUEBAT ASELLA LUCRETIVS &c. Rhen. & MS. AC MARI PRÆFUEBAT AFFELLA (Ofella in margine) LUCRETIVS &c. Bur. & MS. ⁴ Ofella Urs. Ofella Alii. ⁵ MARINARUM Bur. & MS. ⁶ Ita Bur. & MS. & Rhenani schol. QUIBUS EJUS &c. Rhen. & MS. Quibus sine nomine &c. Vulgo. & mox celebratur legit Popm. Totum vero redundare censet Grut. ⁷ Magnis Ald. Magnificis præliis partium ejus hostilem exercitum fuderant duo Servilii forsan legendum existimat Heins. ⁸ PLUSIVM Rhen. & MS. ⁹ Nata sunt Velleium scripsisse suspicatur Lips. ¹⁰ Intermissa jam protinus post annum Acid. Intermissa, à proximo post anno Alii. ¹¹ Sic plurimi libri. AUT METU DESIDERAS TULLIO CO TIMUISSE POTESTATEM IMPERIO, PROH REI AD VINDICANDUM MAXIMI PERICULI, SPOLIA MUSIERANTO) IMMODICÆ &c. Rhen. & MS. Haud deside metu à S. Tullio, continuisset, potestatem imperio (proh res ad vindicandum maximi periculi) spoliarent

potestatem imperii, quo priores ad vindicandam max. mis p. iculis rep. usi fuerant) immodicæ crudelitatis licentia usus est. Primus ille (& utinam ultimus!) exemplum proscriptionis invenit, ut, in qua civitate petulantis convicii ¹ iudicium histrioni rarum redditur, in ea jugulati civis reis ex alto, constitueretur auctoramentum; plurimumque haberet, qui plurimos interemisset; neque occisi hostis, quam civis, uberius foret præmium; fieretque quisque merces mortis suæ. ² Nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sed in multos ³ insontes sævitum: adjectum etiam, ut bona proscriptorum venirent, exclusique paternis opibus liberi, etiam petendorum honorum jure prohiberentur; simulque, quod indignissimum est, senatorum filii & onera ordinis sustinerent & jura perderent.

CAP. XXIX. Sed adventum in Italia L. Sullæ, Cn. Pompejus, ejus Cn. Pompeii filius, quem magnificentissimas res in ⁴ consulatu gessisse bello Marisco prædiximus, XXI II annos natus, abhinc annos CXI II, privatis ut opibus ita consiliis magna ausus, magnificeque conata executus, ad vindicandam restituendamque

liantem. nam multi abusi erant eo *Rhenani schol.* Non tam desiderasse, quam timuisse) potestate imperii, quo priores &c. usi fuerant, immodicæ &c. abusus est *Lips.* Hanc ita desiderasse, uti extimuisse potestatem imperii, quo &c. usi erant, eo immodicæ &c. *Voss.* (Uti adpareat &c. aut metu desiderasse, aut ilico timuisse potestatem) imperio quo priores ad vindicandum à maximis se periculis [olim jam] usi erant, eo immodicæ &c. abusus est *legendum conjicit Heinsh.* ¹ *Sic in textu Heinsh.* IUDICIUM HISTORIANUM (HISTORIANUM *Bur. è MS.*) EX ALTO REDDITUR &c. CIVIS REIP. CONSTIT. &c. *Rhen. è MS.* Valde iudicium histrioni exoleto (in histrionem exoletum *Voss.*) redditur &c. civis reip. constit. &c. Iudicium in Histrionem, vel Histrionicum (Histrionicarum, scilicet legum, *Popm.*) ex albo redditur &c. civis reip. constit. &c. *Lips.* Iudicium histrioni exoleto &c. civis Rom. publice (civis è publico *Pitbani*) constitueretur &c. *Putean.* Iudicium histrioni rarum ex alto redditur, in ea jugulati civis reip. constitueretur &c. *Heinsh.* in castigationibus Velleianis. ² Nec tantum in eos *Urf. Lips.* Nec jam in eos *legendum esse putat Heinsh.* ³ INSONTES *Rhen. è MS.* ⁴ Ita *Bur. è MS.* SENATU *Rhen è MS.*

damque dignitatem patriæ, firmum ex agro Piceno, qui totus paternis ejus clientelis refertus erat, contraxit exercitum. cujus viri magnitudo multorum voluminum instar exigit : sed operis modus paucis eum narrari jubet. Fuit hic genitus matre Lucilia, stirpis senatoriæ, forma excellens, non ea, qua flos commendatur ætatis, ¹ sed ex dignitate, constantiaque in illam conveniens amplitudinem, fortunam quæ ejus ad ultimum vitæ comitata est diem : innocentia eximius, sanctitate præcipuus, eloquentia medius ; potentiæ, quæ honoris causâ ad eum deferretur, non ut ab eo occuparetur, cupidissimus ; dux ² bello peritissimus ; civis in toga (nisi ubi vereretur, ne quem haberet parem) modestissimus ; amicitiarum tenax, in offensis exorabilis, ³ in reconcilianda gratia fidelissimus, in accipienda satisfactione facillimus ; potentia sua nunquam aut raro ad impotentiam usus ; pæne omnium ⁴ vitiorum expers, nisi numeraretur ⁵ inter maxima, in civitate libera dominaque gentium, indignari, cum omnes cives jure ⁶ haberet pares, quæquam æqualem dignitate conspiceret. ⁷ Hic à toga virili adfuetus commilitio prudentissimi ducis parentis sui, bonum & capax recta discendi ingenium singulari rerum militarium ⁸ prudentia excoluit, ut à Sertorio

G

Metel-

¹ Hanc lectionem in textu exhibuit Heins. dicit tamen se malle rescribere sed ex dignitate constans, atque in illam &c. SED EX DIGN. &c. FOR-
 TUNAMQUE EJUS AD ULTIMAM (ULTIMUM Bur. & MS.) VITÆ &c. Rhen. &
 MS. Sed quæ in illam conveniens amplitudinem, dignitatem &c.
 constantiam, fortunam quoque ejus ad extremum vitæ &c. vel, sed
 quæ dignitate & constantia in illam conveniens amplitudinem, for-
 tunam &c. legendum conjicit Acid. Sed ex dignitate constanti (constan-
 tiaque Ald.) quæ in illam &c. fortunam quoque ejus (fortunam-
 que, eum &c. Lips.) ad ultimum &c. Voss. Quomodo etiam editum à
 Grypho, Marneffo & Aliis : nisi quod legant ultimam. ² Belli Lips.
³ In reconciliata Lips. ⁴ Sic Ald. Aliique. VOTORUM Rhen. & MS.
 Sebez. Grui. Possis & notarum : ac mox, inter maximas. Lips. ⁵ IN-
 TER MAXIMA IN CIVITATE &c. Bur. & MS. ⁶ Haberentur malit Heins.
⁷ Ita Bur. & MS. HICCE TOGA &c. Rhen. & MS. ⁸ Sic Vulgo. PRU-
 DENTIAE CELERIORA, ET &c. Rhen. & MS. Prudentia celerior ; ita ut &c.
 Bur.

Metellus laudaretur magis, Pompejus timeretur validius.

CAP. XXX. Tum M. Perperna prætorius, è proscriptis, gentis clarioris, quam animi, Sertorium inter coenam ¹ Etosæ interemit, Romanisque certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore. Metellus & Pompejus ² ex Hispaniis triumphaverunt: sed Pompejus hoc quoque triumpho, adhuc eques Ro. ante diem quam consulatum iniret, curru urbem invehctus est. Quem virum, quis non miretur, per tot extraordinaria imperia in summum fastigium ³ vectum, in quo tulisse animo, C. Cæsaris in altero consulatu petendo, senatum populumque R. rationem habere? adeo familiare est hominibus, omnia sibi ignoscere, nihil aliis remittere; & invidiam rerum non ad causam, sed ad voluntatem personarumque dirigere. Hoc consulatu Pompejus tribunitiam potestatem restituit, cujus Sulla imaginem ⁴ sine re reliquerat. Dum Sertorianum bellum in Hispania geritur, ⁵ LXIV ⁶ fugitivi è ludo gladiatorio Capua profugientes, duce Spartaco, raptis ex ea urbe gladiis, primo Vesuvium montem petiere; mox crescente in dies multitudine, gravibus variisque casibus adfecere Italiam, quorum numerus in tantum ⁷ adolevit, ut qua ultimo dimicavere acie, ⁸ XL millia hominum se Romano exer-

Bur. conjectura. Prudentia coluit; ita ut Gr. Voss. Prudentia expolierat, vel excoluerat legendum censet Heinsf. 1 Et escas sententia non respicit. Ald. Oscæ Putean. Ald. Alique. Ut Oscæ conjicit Heinsf. Dubium an fuerit Eleosca, nam & Eleosca dicta est Straboni. 2 Ita Bur. è MS. Alique. Ex Hispaniis Rhen. è MS. 3 Evectum malit Heinsf. 4 Sic Urs. Alique. In jure Rhen. è MS. Ald. Sine jure D. Voss. Sine vi legendum putat Heinsf. 5 Non displicet Lipsio numerus qui in Livii epitoma legitur LXXIV. Ob maximam scriptorum dissensionem, nihil hic mutandum putat Voss. 6 Fugitivi locum alterius vocis invasisse existimat Grut. 7 ADULEVIT Rhen. è MS. 8 XL a CCC. Rhen. è MS. XC legendum esse non ambigit Voss. An XC aut c hominum scribendum dubitat Heinsf. quia princeps editio habet XL a CCC hominum.

exercitui opposuerint. Hujus patrati gloria penes M. Crassum fuit, ¹ mox Romanorum omnium principem. Converterat Cn. Pompeii persona totum in se terrarum orbem, & ² per omnia majore vi habebatur.

CAP. XXXI. Qui cum Cos. perquam laudabiliter jurasset, se in nullam provinciam ex eo magistratu iturum, idque servasset, post biennium A. Gabinius tribunus legem tulit, ut, cum belli more non latrociniorum, ³ orbem classibus jam, non furtivis expeditionibus, piratæ terrent, quasdamque etiam Italiæ ⁴ urbes diripuissent; Cn. Pompejus ad eos opprimendos mitteretur; essetque ei imperium æquum in omnibus provinciis cum proconsulibus, usque ad quinquagesimum miliarium à mari. ⁵ quo S. C. pæne totius terrarum orbis imperium uni viro deferrebat: ⁶ sed tamen idem hoc ante biennium in M. Antonii prætura decretum erat. sed interdum ⁷ persona, ut exemplo nocet, ita invidiam auget aut levat. in Antonio homines æquo animo passi erant. raro enim invidetur eorum honoribus, quorum vis non timetur. Contra in iis homines extraordinaria reformidant, qui ea suo arbitrio aut deposituri aut retenturi videntur, & modum in voluntate habent. Dissuadebant optimates: sed consilia impetu victa sunt.

G 2

CAP.

¹ Sic vulgo. Mox REIP. omnium &c. Rhen. è MS. Mox Romanorum opibus &c. Lips. Mox Romanorum hominum Barthius. Scribo mox Reip. principem: ni mavis mox reip. omnis principem. Heins. ² Per omnia major evehebatur, aut pæne hominè major habebatur Ald. Per omnia major viro habebatur Scheg. Major ævo Acid. Major ævi Voss. Major civi ex conjectura Heinsii. ³ Sententiam ita distinguunt Lips. Orbem classibus, jam non &c. Alii. Totum ante orbem excidisse suspicatur Heins. ⁴ URBEIS Rhen. è MS. ⁵ Quo SENATUS COS. Rhen è MS. P. St. pro S. C. rescribit Cujacius. Quo scito Scheg. ⁶ Voces sed tamen irreptitias esse censet Grut. à Velleio esse putat Voss. Et tamen malit Heins. ⁷ Persona, ut exempla docent, aut invidiam &c. Lips. Persona ut exemplo prodest vel nocet, ita rei invidiam aut auget aut levat legendum conjicit Heins. vulgatam lectionem tuetur Grut. & Voss.

CAP. XXXII. Digna est memoria Q. Catuli cum auctoritas tum verecundia : qui cum dissuadens legem in concione dixisset, esse quidem præclarum virum Cn. Pompejum, ¹ sed nimium jam liberæ reip. neque omnia in uno reponenda : adjecissetque, Si quid huic acciderit, quem in ejus locum ² substituetis ? subclamavit universa concio, Te Q. Catule. Tum ille victus consensu omnium, & tam honorifico civitatis testimonio, è concione discessit. Hic hominis verecundiam, populi justitiam mirari libet : hujus quod non ultra contendit ; plebis, quod dissuadentem & adversarium voluntatis suæ vero testimonio fraudare noluit. Per idem tempus Cotta judicandi munus, quod C. Gracchus ereptum senatui ad equites, Sulla ab illis ad senatum transtulerant, æqualiter ³ inter utrumque ordinem partitus est. ⁴ & Otho Roscius lege sua equitibus in theatro loca ⁵ restituit. At Cn. Pompejus, multis & præclaris viris in id bellum adsumtis, descriptoque in ⁶ omnes recessus maris præsidio navium, brevi, inexsuperabili manu, terrarum orbem liberavit, prædonesque ⁷ per multa prælia multis locis victos, circa Ciliciam classe adgressus fudit ac fugavit. & quo maturius bellum tam late diffusum conficeret, reliquias eorum contrætas, ⁸ in urbibus remotoque à mari loco, in certa sede constituit. Sunt qui ⁹ hoc carpant. sed quamquam

¹ Ita Rhenani schol. SED NIMIUM JAM LIBER ÆRE REIP. &c. Rhen. è MS. LIBER ÆRET REIP. &c. Bur. è MS. Sed nimium jam libere imperaret reip. Bur. conjectura. ² SUBSTITUITIS Rhen. è MS. ³ Inter ordines partitus est referibit Lips. ⁴ Ita Putean. Seheg. Aliique. Ut HOROSCIUS Rhen. è MS. Et Horoscus Bur. conjectura. Q. Roscius Ald. Otho Roscius Voss. inducendo particulam &c. ⁵ Constituit Ald. Instituit Lips. ⁶ OMNEIS Rhen. è MS. ⁷ Sic Vulgo. PER MULTA, A MULTIS &c. Rhen. è MS. Per multa, ac multis &c. Bur. conjectura. Per multos, multis locis Lips. Prædonesque permultis locis &c. Velleium scripsisse existimat Grut. Per multa prælia, jam multis locis victos referibi jubet Heins. ⁸ Aut illud in urbibus, aut sequens in certa sede abundare putat Grut. ⁹ HINC Alsi.

quam in auctore fatis rationis est, ¹ tamen ratio quemlibet magnum auctorem faceret. data enim facultate sine rapto vivendi, rapinis arcuit.

CAP. XXXIII. Cum esset in fine bellum piraticum, ² & L. Lucullus (qui ante septem annos ³ ex Cos. fortitus Asiam, Mithridati oppositus erat, magnasque ac memorabiles res ibi gesserat, ⁴ Mithridaten sæpe multis locis fuderat, egregia Cyzicum liberarat victoria, Tigranen regum maximum in Armenia vicerat, ultimamque bello manum pæne magis noluerat imponere, quam non potuerat; qui alioqui per omnia laudabilis, & bello pæne invictus pecuniæ ⁵ expellebatur cupidine) idem bellum adhuc administraret, Manilius trib. pleb. semper venalis & alienæ minister potentiae, legem tulit, ut bellum Mithridaticum per Cn. Pompejum administraretur. Accepta ea, magnisque certatum inter imperatores jurgius: cum Pompejus Lucullo ⁶ infamiam pecuniæ, Lucullus Pompeio interminatam cupiditatem objiceret imperii, ⁷ neuterque ab eo, quod arguebatur, mentitus argui posset, nam neque Pompejus, ⁸ ut primum ad remp. adgressus est, ⁹ quemquam animo parem tulit: ¹⁰ & in

¹ Tum Rhen. è MS. ² CUM ET L. LUCULLUS Rhen. è MS. *Quod cur rejiceretur, nullam causam esse censet Voss.* ³ Ita Rhen. è MS. Ex S. C. Urs. Vulgo ex consulari. ⁴ Mithridatem Alii, & max Tigranem, contra principem editionem. ⁵ Aldo placuit aliquando explebatur, quod postea improbavit. Excellebat (id est, superabatur) malit Acid. Nova voce exbellebatur legit Grut. Expallebat, aut debellabatur Lips. Impellebatur amplectitur Heins. ⁶ Infamem legit Lips. & refert ad cupiditatem. Famem nimiam pecuniæ, vel pecuniæ infamiam Velleium scripsisse existimat Heins. ⁷ Ita ex Bur. conjectura. NE UTERQUE AB EO QUOD ARGUEBATUR &c. Rhen. è MS. Nec uterque &c. Rhenani schol. Neuterque ab eo (adeo Lips.) quod arguebat &c. Ald. Voss. Neuterque ab eo, quo arguebatur Alii. Neuterque adeo quod arguebat, id (vel ut) mentitus argui posset Acid. Ab eo quod arguebatur pro glossmate habet Grut. Neuterque eo, quod arguebat, ut mentitus argui posset fuisse opinatur Heins. ⁸ Ita Bur. è MS. UT PRIMUM REMPU. ADGRESSUS EST Rhen è MS. ⁹ Utrum quæquam omnino parem, vel quenquam æquo animo parem &c. scribendum dubitat Lips. ¹⁰ Et in quibus rebus primus esse havebat Lips. Et in quibus &c. esse cupiebat malit Grut. Et in qua is urbe primus esse debebat, solus. &c. à Velleio forsan esse existimat Heins.

in quibus rebus primus esse debebat, solus esse cupiebat. neque eo viro quisquam aut alia omnia minus, aut gloriam magis concupiit. in adpetendis honoribus immodicus, in gerendis verecundissimus: ¹ & qui eos ut libentissime iniret, ita finiret æquo animo; & quod cupisset, arbitrio suo fumeret, alieno deponeret. ² & Lucullus, summus alioqui vir, profusæ hujus in ædificiis ³ convictibusque & apparatusibus luxuriæ primus auctor fuit. quem ob injectas moles mari, & receptum suffossis montibus in terras mare, haud ⁴ infacete Magnus Pompejus Xerxen togatum vocare assueverat.

CAP. XXXIV. Per id tempus à Q. Metello Creta insula in populi R. potestatem redacta est. quæ ducibus Panare & Laſthene, ^{xxiv} juvenum coactis, velocitate pernicipibus, armorum laborumque patientissimis, sagittarum usu celeberrimis, per triennium Romanos exercitus fatigaverat. ⁵ Ne ab hujus quidem usura gloriæ temperavit animum Cn. Pompejus, ⁶ quin victoriæ partem conaretur vindicare. Sed & Luculli & Metelli triumphum cum ipsorum singularis virtus, tum etiam invidia Pompeii apud optimum quemque fecit favorabilem. Per hæc tempora M. Cicero, qui omnia incrementa sua sibi debuit, vir novitatis nobilissimæ, & ut vita clarus, ita ingenio maximus; qui effecit, ne quorum arma vicermus, eorum ingenio vinceremur; Cos. Sergii Catilinæ Lentulique & Cethegi & aliorum ⁷ utriusque ordinis virorum conjurationem singulari virtute, constan-

¹ Ita Lips. UT QUI EOS UT LUBENTISSIME &c. ET QUOD CUPISSET ARBITRIO SUO SUMERE &c. Rhen. è MS. Aliique. Ut lubentissimo &c. Acid. ² At, sive set Lucullus Acid. ³ Conviviisque Ald. Perperam judicio Vossii. ⁴ Ita, vel Infestive Rhenani schol. INFECTÆ Rhen è MS. & mox XERSEN &c. ⁵ Ita restituit Ald. AB HUIUS QUIDEM USURÆ GLORIA &c. Rhen è MS. Ab hujus quidem usura gloriæ vix temperavit Rhenani schol. & Urs. ⁶ QUI Rhen, è MS. ⁷ UTRIUS ORDINIS Bur. è MS.

constantia, vigilia, curaque ¹eripuit. Catilina metu ²consularis imperii urbe pulsus est. Lentulus consularis & prætor iterum, Cethegusque & alii clari nominis viri, auctore senatu, jussu Cos. in carcere necati sunt.

CAP. XXXV. Ille senatus dies, quo hæc acta sunt, virtutem M. Catonis, jam multis in rebus conspicuam atque prænitentem ³altissime inluminavit. Hic genitus proavo M. Catone, principe illo familiæ Porciæ, ⁴homo virtuti simillimus, & per omnia ingenio diis quam hominibus propior, qui numquam recte fecit, ut facere videretur, sed quia aliter facere non poterat; cuique id solum visum est rationem habere, ⁵quod haberet justitiam, omnibus humanis vitiis immunis, semper fortunam in sua potestate habuit. ⁶hic trib. pleb. designatus, adhuc admodum adulescens, cum alii suaderent, ut per municipia Lentulus conjuratique custodirentur, pæne inter ultimos interrogatus sententiam, tanta vi animi atque ingenii inductus est in conjurationem, ⁷eo ardore oris orationem omnium lenitatem suadentium, societate consilii suspectam fecit; ⁸sic impendentia ex
ruinis

¹ Forſitan eripuit è rep. potius vero exſtinxit aut oppreſſit legendum cenſet Ald. Aperuit Alii. Eruit Lipſ. Voſſ. Conjurationi temp. ſingulari virtute &c. eripuit Heinf. ² Ita Bur. & MS. CONSULARIS deſt in editione Rhenani. ³ Ita Rhenani ſchol. Lipſ. Grut. Aliique. IN ALTISSIMO LUMINAVIT Rhen. & MS. Voſſ. ⁴ Ita Rhen. & MS. Non virtute ſimillimus &c. Bur. & MS. Hinc homo non virtute ei ſolum ſimillimus, (ſc. proavo) ſed per omnia ingenio diis quam hominibus propior legendum conjicit Heinf. ⁵ Ita Vulgo. QUOD HABERET JUSTITIÆ Rhen. & MS. Quod daretur juſtitiæ malis Heinf. ⁶ HIC TRI. PLE. DESIGNATUS EST ADHUC &c. Bur. & MS. Hic trib. pleb. designatus, & adhuc &c. Voſſ. ⁷ ET ARDORE ORIS ORATIONEM &c. Rhen & MS. Ut ardore oris orationem &c. ſocietate conſilii (ſociati conſilii Acid.) ſuſpectam fecerit Ald. Aliique. Eo ardore oris ut orationem &c. ſuſpectam fecerit Lipſ. Voſſ. Eo ardore oris orationem &c. ſociati conſilii ſuſpectam fecit corrigendum cenſet Heinf. ⁸ Sic impendentia, & ruinis incendiisſque urbis, & commutatione &c. Acid. Ruinis incendiisſque urbis pro gloſſante habet Grut. Nihil mutandum cenſet Voſſ.

ruinis incendiisque urbis & commutatione status publici pericula exposuit, ¹ ita consulis virtutem amplificavit: ut universus senatus in ejus sententiam transiret, animadvertendumque in eos, quos prædiximus, censeret; majorque pars ordinis ejus Catonem prosequerentur domum. At Catilina non segnius ² conata obiit, quam sceleris conandi consilia inierat. quippe fortissime dimicans, quem spiritum supplicio debuerat, ³ prælio reddidit.

CAP. XXXVI. Consulatus Ciceronis non mediocre adjecit decus natus eo anno Divus Augustus, abhinc annos ⁴ LXXXI I: omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus caliginem. Jam pæne supervacaneum videri potest, eminentium ingeniorum notare tempora. quis enim ignorat ⁵ directos gradibus ætatis floruisse hoc tempore Ciceronem, Hortensium, ⁶ saneque Crassum, Catonem, Sulpicium; moxque Brutum, Calidum, Cælium, Calvum, & proximum Ciceroni Cæsarem; eorumque velut alumnos Corvinum ac Pollionem Asinium, æmulumque Thucydidis Sallustium: auctoresque carminum Varrohem ac Lucretium, neque ullo in ⁷ suscepti operis sui carmine minorem ⁸ Catullum. Pæne stulta est inhærentium oculis ingeniorum enumeratio:

¹ Sic vulgo. ITA CONSILII VIRTUTEM AMPLIFICAVIT Rhen. è MS. CONSILIIIS Bur. è MS. Consilii vel consilio legendum putat Voss. Ita consilii sui rationem Lips. ² Ita Grut. & Heins. VOTA OBIIT Rhen. è MS. NOTA OBIIT Bur. è MS. Aliique. Mortem obiit, vel vita abiit Ald. Voto obiit Scheg. ex Sallustio. Mota obiit vel vota obiit Lips. ³ Prælio reddidit Lips. Voss. Ultioni reddidit conjicit Heins. ⁴ XCII legit Ald. ⁵ DIREPTOS GRADIBUS Bur. è MS. Videtur voluisse directos gradu viri ætatis. Heins. ⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique Senemque Crassum nonnullis. Unaque Crassum Lips. Forte transpositis vocibus, Ciceronem sane, Hortensiumque & Crassum: vel, Ciceronem sane, Q. Hortensium, Crassum &c. Heins. ⁷ Ita Lips. Aliique. SUSPECTI Rhen. è MS. quod pro suspiciendi positum existimat Voss. Nox sui redundare putat Heins. ni legatur suscepto: vel, in suscepti operis suavi carmine. ⁸ CATULLUM Rhen. è MS.

tio : inter quæ maxime nostri ævi eminent, ¹ princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, ² & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, ³ perfectissimi in forma operis sui. nam vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est.

CAP. XXXVII. Dum hæc in urbe Italiaque geruntur, Cn. Pompejus memorabile adversus Mithridaten, qui post Luculli profectionem magnas novi exercitus ⁴ vires reparaverat, bellum gessit. At ⁵ rex fusus fugatusque & omnibus exutus copiis Armeniam Tigranemque ⁶ socerum petit, regem ejus temporis, nisi ⁷ quia Luculli armis erat infractus, potentissimum. Simul itaque duos persecutus Pompejus, intravit Armeniam. prior filius Tigranis, sed discors ⁸ patri, pervenit ad Pompejum; mox ipse supplex & præfens se regnumque ditioni ejus permisit, præfatus : Neminem alium neque Romanum neque ullius gentis virum futurum fuisse, cujus se ⁹ societati commissurus foret, quam Cn. Pompejum : proinde omnem sibi vel adversam vel secundam, cujus auctor illè esset, fortunam tolerabilem futuram. non esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas : ¹⁰ neque ei inhoneste aliquem summitti, quem fortuna super ¹¹ omnes extulisset. Servatus regi honos imperii, sed multato ingenti pecunia : ¹² quæ omnis,

H

sicuti

¹ PRINCIPES CARMINUM VERGILIUS, RABIRIUSQUE Rhen. è MS. Forsan Varius Putean. PRINCIPES CARMINUM VERGILIUS &c. Bur. è MS. ² Post æmulumque Thucydidis Sallustium, reponendum censet Ald. & consecutus Sallustium, Livium; vel, &, qui consecutus Sallustium Livius. Sed quia Velleius non studiorum sed temporum similitudinem spectat, viris eruditis minime placet Aldi conjectura. An veluit Velleius, consecutus Sallustium Livius, Tibullumque Naso &c. dubitat Heins. ³ Sic vulgo. PERFECTISSIME Rhen. è MS. Posset etiam legi perfectissimus, ut ad Nasonem solum referatur Voss. ⁴ VIREIS Rhen. è MS. ⁵ AC REX Rhen. è MS. ⁶ Socer ejus petit Lips. Lege cum Aldo, generum. Nisi potius vox ea è glossmate irrepserit. Voss. Tigranemque socer generum petit conjicit Heins. ⁷ Nisi qua Lucullus Grut. ⁸ Vulgo patris. ⁹ Potestati malint Ald. & Heins. Fidei Alit. Sanctitati Gravium. ¹⁰ Ita Rhenani schol. NEQUE INHONESTE &c. Rhen. è MS. ¹¹ OMNEIS Rhen. è MS. ¹² Quæ omnis Pompeio, sicuti moris erat, redacta Acid.

sicuti Pompeio moris erat, redacta in quaestoris potestatem, ac publicis descripta litteris. Syria aliaque, quas occupaverat, provinciae ereptae; ¹ & aliae restituta populo R. aliae tum primum in ejus potestatem redactae: ut Syria, ² quae tum primum facta est stipendiaria. finis imperii regii terminatus Armenia.

CAP. XXXVIII. Haud absurdum videtur propositi operis regulae, paucis percurrere, ³ quae cujusque ductu gens ac natio redacta in formulam provinciae, ⁴ stipendia pacta sit: * ⁵ Notabimus ut quae facilius, quam partibus, simul universa conspici possint. Primus in Siciliam trajecit exercitum Cos. Claudius, & provinciam eam, post annos ferme LII, captis Syraculis, fecit Marcellus Claudius. ⁶ Primus Africam Regulus, nono ferme anno primi Punici belli: sed post ⁷ CCIV annos P. Scipio Aemilianus, eruta Carthagine, abhinc annos CLXXXII Africam in formulam redegit provinciae. Sardinia inter primum & secundum bellum Punicum, ductu T. Manlii Cos. certum recepit imperii jugum. Immane bellicae civitatis ⁸ argumentum, quod semel sub regibus, iterum hoc T. Manlio consule, tertium Augusto principe, certae pacis argumentum ⁹ Janus Geminus clausus dedit. In Hispanias

¹ Aliae restituta populo Romano, aliae tum primum in potestatem redactae, Syria facta stipendiaria &c. scribendum opinatur Heins. ² Quae tum primum facta est stipendiaria glossa esse suspicatur Grut. ³ Cujus quaeque ductu Acid. ⁴ Stipendiaria facta sit Lips. Heins. ⁵ Ita Munckerus, Aliique. nisi quod delent notabimus. * NOTAVIMUS FACILIUS, UT QUAE PARTIBUS SIMUL &c. Rhen. e MS. Notabimus ut facilius e partibus &c. Rhenani schol. Scheg. Notavimus facilius, ut e partibus &c. Ald. Notabimus ut facilius quam partibus, simul &c. Lips. Notatis ut partibus, facilius simul &c. vel, notabimus partibus, ut facilius simul &c. vel, ut quae partibus notabimus, facilius simul &c. Acid. Id notabimus, ut facilius, partibus simul &c. Fopp. Id notabimus, facilius ut, quam partibus, simul &c. Voss. Nota habebimus facilius utique quam partibus (vel, facilius quam) si simul &c. praefert Heins. ⁶ Primus in Africam &c. legendum censet Heins. ut pendeant haec a superioribus, exercitum trajecit. Deinde delendum paulo post Africam. ⁷ CV Lips. Mex CLXXV. ⁸ Locum interpolatum arguit repetitio ejusdem vocabuli max subjuncta. Heins. ⁹ JANUS GEMINUS Ew. e MS.

Hispanias primi omnium duxere exercitus Cn. & P. Scipiones, initio secundi belli Punici, abhinc annos ¹ ccl., inde varie possessa, & sæpe amissa partibus, univ^{er}sa ductu Augusti facta stipendiaria est. Macedoniam Paullus, Mummius Achaïam, Fulvius Nobilior subegit Ætoliam: Asiam L. Scipio Africani frater eripuit Antiocho: sed beneficio senatus populique R. mox ² ab Attalis possessam regibus, M. Perperna capto Aristonico fecit tributariam. ³ Cypro devicta nullis assignanda gloria est. quippe ⁴ Senatusconsulto, ministerio Catonis, regis morte, ⁵ quam ille conscientia acciverat, facta provincia est. Creta Metelli ductu longissimæ libertatis fine multata. ⁶ Et Syria Pontusque Cn. Pompeii virtutis monumenta sunt.

CAP. XXXIX. Gallias primum ⁷ Domitio & Fabio nepote Paulli, qui Allobrogicus vocatus est, intratas cum exercitu, magna mox clade nostra sæpe & adfectavimus & amisimus, sed fulgentissimum C. Cæsaris opus in iis conspicitur: quippe ejus ductu auspiciisque infractæ, ⁸ pæne idem, quod totus terrarum orbis ⁹ ignavum conferunt stipendium. ¹⁰ Ab eodem

H 2

dem

¹ Stricta computatio CCXLII. *Lips.* ² Attalicis magis placet *Lipss.* HABITA LIS. POSSESSAM &c. *Rhen. è MS.* ³ Cypro devictæ nulli assignanda &c. *Urf.* Cypro devictæ nullis &c. *Lips.* Cypro de victa &c. *Voss.* ⁴ Ps^{to} pro Sc^{to} reponit *Cujac.* cui adsentit *Lips.* ⁵ Quam ipse, vel prius quam illi *Acid.* ⁶ At Syria Pontusque *Voss.* Sic distinguit & scribit *Acid.* sine multata est, Syria Pontusque. ⁷ DOMITIO FABIO NEPOTE PAULI *Rhen. è MS.* Primum à Domitio & Fabio nepote P. *Ald.* Domitio Fabioque nepote P. *Urf.* Domitio & Fabio nepoti P. *Lips.* ⁸ Idem quod pæne totus &c. *Lips.* Idem pæne &c. *Heins.* ⁹ In ærarium &c. *Ald.* In annos legi posse, si quid opus, existimat *Lips.* Signarum &c. *Topm.* Gnævum malit *Voss.* In annum conferunt stipendium *Velleium dedisse putat Heins.* ¹⁰ Ita restituit *Sigon.* AB EODEM FACTA NUMIDICUS CILICIAM PERDOMUIT, UISA VICISSET POST BELLUM ANTIOCHINUM &c. *Rhen. è MS.* Ab eodem &c. perdomuit post bellum &c. *Rhenani schol.* Ex eodem tractu Ciliciam, perdomuit Isauricus & post bellum &c. vel, ex eodem tractu P. Servilius Ciliciam perdomuit; cum descivisset post bellum Antiochinum, &c. *Ald.* Ab eodem Britannia fracta, Numidicus &c. nisi vicisset, post bellum Antioche-

dem facta Num dia. Ciliciam perdomuit Isauricus, & post bellum Antiochinum Vulso Manlius Gallogræciam. Bithynia, ut prædiximus, testamento Nicomedis relicta hereditaria. Divus Augustus præter Hispaniam aliasque ¹ gentes, quarum titulis forum ejus prænitet, pæne idem facta Ægypto stipendiaria, quantum pater ejus ² Gallia, in ærarium ³ redditus contulit. ⁴ At Ti. Cæsar, quam certam Hispanis parendi confessionem extorserat parens, Illyriis Dalmatisque extorsit. Rhætiam autem & Vindelicos ac Noricos, Pannoniamque & ⁵ Scordiscos, novas imperio nostro subjunxit provincias. Ut has armis, ita auctoritate Cappadociam populo R. fecit stipendiariam. Sed revertamur ad ordinem.

CAP. XL. Secuta deinde Cn. Pompeii militia, gloriæ laborisne majoris, incertum est. ⁶ Penetratæ cum victoria Media, Albania, Hiberia; ac deinde flexum agmen ad eas nationes, quæ dextra atque intima Ponti incolunt, Colchos, Heniochosque & Achæos. & oppressus auspiciis Pompeii, insidiis filii ⁷ Pharnacis, Mithridates ultimus omnium juris sui regum, præter Parthicos. Tum victor omnium, quas adierat, gentium Pompejus, suoque & civium voto major, & per omnia fortunam hominis egressus, revertit in Italiam. Cujus redditum ⁸ favorabilem opinio fecerat quippe plerique non sine exercitu venturum in urbem, adfirmabant, & libertati publicæ statutorum arbitrio

Antiochenum Vulso Manlius &c. *Urf.* Ab eodem fracta Numidia, vel pacata, *ni subintelligimus stipendiaria est. Heins.* 1 GENTEIS *Rhen. è MS.* 2 GALLI *Rhen. è MS.* 3 REDDITUS *Bur. è MS.* 4 Sic *Urf. Lips. Alique.* At (AD *Bur. è MS.*) TI. CÆSAR &c. EXTORSERAT; PAREM ILLYRIIS DELMATISQUE (EXTORSIT *Bur. è MS.*) RHETIAM &c. *Rhen. è MS.* At Ti. Cæsar &c. extorserat parens, parem Illyriis Delmatisque extorsit *scribendum censer Heins.* 5 CORDISCOs *Rhen. è MS.* 6 PENETRATÆ &c. MEDIA, ALBANI, HIBERI *Rhen. è MS. Voss.* Penetrati cum victoria Medi, Albani, Hiberi *ex conjectura Heinsii.* 7 PHARNACES *Rhen. è MS.* 8 Formidabilem *Ald. novo verbo infavorabilem Lips.* Non favorabilem *Popm.* Parum favorabilem *Heins.*

arbitrio suo modum. Quo magis hoc homines timuerant, eo gratior civilis tanti imperatoris reditus fuit. omni quippe ¹ Brundisii dimisso exercitu, nihil præter nomen imperatoris retinens, cum privato comitatu, quem semper ² illi vacare moris fuit, in urbem rediit; magnificentissimumque de tot regibus per biduum egit triumphum; longeque majorem omni ante se inlata pecunia in ærarium; ³ præterquam à Paulo ex manubiis intulit. absente Cn. Pompeio, ⁴ T. Ampius, & T. Labienus trib. pleb. legem ⁵ tulerunt, ⁶ ut is ludis circensibus corona ⁷ laurea, & omni cultu triumphantium uteretur, scenicis autem prætexta coronaque laurea. Id ille non plus quam semel (& hoc sane nimium fuit) usurpare sustinuit. Hujus viri fastigium tantis auctibus fortuna extulit, ut ⁸ primum ex Africa, iterum ex Europa, tertio ex Asia triumpharet: & quot partes terrarum orbis sunt, totidem faceret monumenta victoriæ suæ. Numquam eminentia invidia carent. Itaque & Lucullus, memor tamen acceptæ injuriæ, & Metellus Creticus, non injuste querens (quippe ornamentum triumphî ejus captivos ⁹ duces Pompejus subduxerat) & cum iis pars optimatum refragabatur, ne aut promissa civitatibus à Pompeio; aut bene meritis præmia, ad arbitrium ejus, persolverentur.

CAP. XLI. Secutus deinde est consulatus C. Cæsaris, qui scribenti manum injicit, & ¹⁰ quamlibet festinantem

¹ BRUNDISII Rhen. è MS. ² Ita Rhenani schol. * ILLA FATARE Rhen. è MS. An quem semper illi adfectare moris fuit scribendum caret & inf. ³ Præterquam Capitolio Alii. quibus assensit Lips. & majore non majorem scribit. Illa præterquam à Paulo à Libanio inserta suspicatur Voss. In ærarium P. R. etiam à Paulo legendum conjicit Heins. ⁴ L. Tampilus Urs. L. Ampius. Alii. ⁵ Tulerant Acid. ⁶ Sic Urs. Ut si Rhen. è MS. Ut scilicet Rhenani schol. Ut S. Ludis Alii. ⁷ Ita & hic & paulo post Lips. Pigh. & Voss. AUREA Rhen. è MS. ⁸ PRIMUS Rhen. è MS. Forte primo scribendum. Voss. ⁹ Ita Rhenani schol. DUCUS Rhen. è MS. ¹⁰ Ita è Bur. conjectura. QUEMLIBET Rhen. è MS.

festinantem in se morari cogit. hic nobilissima Juliorum genitus familia, ¹ & quod inter omnes antiquissimos constabat, ab Anchise ac Venere deducens genus, forma omnium civium excellentissimus, vigore animi acerrimus, ² munificentiae effusissimus, ³ animo super humanam & naturam & fidem erectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum, Magno illi Alexandro, sed sobrio neque iracundo, simillimus; qui denique semper & somno & cibo in vitam non in voluptatem uteretur; cum fuisset C. Mario sanguine conjunctissimus, atque idem Cinnæ gener: cujus filiam ut repudiaret, ⁴ nullo metu compelli potuit; cum M. Piso consularis Anniam, quæ Cinnæ uxor fuerat, in Sullæ dimisisset gratiam; habuissetque fere xlii annos, eo tempore, quo Sulla rerum potitus est; magis ministris Sullæ adiutoribusque partium, quam ipso, conquirentibus eum ad necem, mutata veste, ⁵ dissimilemque fortunæ suæ indutus habitum, nocte urbe elapsus est. Idem postea admodum juvenis, cum à piratis captus esset, ⁶ ita se per omne spatium, quo ab his retentus est, apud eos gessit, ut pariter his terrore venerationique esset; neque umquam aut nocte aut die (cur enim, quod vel maximum est, si narrari verbis speciosis non potest, omitatur?) aut exalcearetur aut discingeretur, in hoc scilicet, ne, si quando aliquid ex solito variaret, suspectus his, qui oculis tantummodo eum custodiebant, foret.

CAP. XLII. Longum est narrare, quid & quoties

¹ ET QUOD INTER OMNIS &c. Rhen. è MS. Et quod inter omnes constabat, antiquissima Lips. Si quid mutandum sit, antiquissimum scribendum censet Voss nimirum ut ea vox rō genus spectet. Post antiquissimos forsitan auctores vel scriptores excidisse putat Heins. ² Munificentia Acid. ³ Omnino Lips. Forze in omnia Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Nullo modo Scheg. Motu rēni debere censet Popm. & Voss. ⁵ Dissimulūque legit Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. ITA SEMPER OMNE SPATIUM Rhen. è MS.

ties ausus sit, quanto opere conata ejus, ¹ qui obtinebat Asiam magistratus P. R. metu suo destituerit. Illud referatur, documentum tanti mox evasuri viri. Quæ nox eam diem secuta est, qua publica civitatum pecunia ² redemptus est (ita tamen ut cogeret ante obsides à piratis civitatibus dari) contracta classe & privatus & tumultuaria, in vectus in eum locum in quo ipsi prædones erant, partem classis fugavit, partem merisit, aliquot ³ naves multosque mortales cepit, ⁴ lætusque nocturnæ expeditionis triumpho, ad suos reversus est: mandatisque custodiæ, quos ceperat, in Bithyniam perrexit, ad proconsulem Junium (⁵ tum idem enim Asiam eam quam obtinebat) petens, ut auctor fieret sumendi de captivis supplicii. quod cum ille se facturum negasset, ⁶ venditurumque captivos dixisset, (quippe sequebatur invidia inertiam) incredibili celeritate revector ad mare, prius quam de ea re ulli proconsulis ⁷ redderentur epistulæ, omnes quos ceperat suffixit cruci.

CAP. XLIII. Idem mox ad sacerdotium ineundum (quippe absens pontifex factus erat ⁸ in Cottæ consularis locum, cum pæne puer à Mario Cinnaque Flamen

¹ Sic Voss. QUI OBTINEBAT ASIAM MAGISTRATUS, P. R. MOTU SUO DESTITUERE Rhen. è MS. Burerio rectius videtur, ut destituere infinite legatur. Vulgo motu suo destituerit. Qui obtinebant Asiam &c. metu suo destituere Urs. Lips. ² Ita Bur. è MS. Deest est in editione Rhennani. ³ NAVES Rhen. è MS. ⁴ Lætusque nocturnæ expeditionis, triumpho ad suos &c. Acid. ⁵ CUM IDEM &c. Rhen. è MS. Is enim Asiam provinciam obtinebat Ald. Is enim Asiam tum obtinebat Alii. Tum idem enim Asiam obtinebat Scheg. Tum idem enim Asiam, eamque obtinebat. Lips. Voss. Scribe, tum idem enim Asiam eamque oram obtinebat. Tossis quoque Asiaticam oram. ut scriptum fueris jam olim Asiaticam, unde promanavit error. Heins. ⁶ Vindicturumque Lips. Venditurumque captivos edixisset malit Heins. ⁷ REDDERETUR EPISTOLA Rhen è MS. REDDERENTUR EPISTULA Bur. è MS. Redderentur epistulæ Bur. conjectura. ⁸ Ita ex emendatione Lipsii. Cum in Cottæ consularis locum, pene puer &c. Vulgo. Totum sic habet Rhen. è MS. IDEM &c. INEUNDUM (QUIPPE &c. FACTUS ERAT) IN COTTÆ CONSULARIS LOCUM PÆNE PUER &c. FECERAT INRITA AMISSET, AD SACERDOTIUM FESTINANS &c.

Flamen Dialis creatus, victoria Sullæ qui omnia ab iis acta fecerat inrita, amisset id sacerdotium) festinans in Italiam, ne conspiceretur à prædonibus, omnia tunc obtinentibus maria & merito ¹ jam infectis sibi, quatuor scalmorum navem, una cum duobus amicis decemque servis ingressus, effusissimum Hadriatici maris trajecit finum. Quo quidem in cursu conspectis, ut putabat, piratarum navibus, cum exuisset vestem alligassetque pugionem ad femur, alterutri se fortunæ parans, mox intellexit frustratum esse visum suum, arborumque ex longinquo ordinem antennarum præbuisse imaginem. Reliqua ejus acta in urbe, nobilissimaque Dolabellæ accusatio, & major civitatis in ea favor quam reis præstari solet; contentionesque civiles cum Q. Catulo atque aliis eminentissimis viris, celeberrimæ; & ante præturam victus maximi pontificatus petitione Q. Catulus, omnium confessione senatus princeps; & restituta in ædilitate, adversante ² quidem nobilitate, monumenta C. Marii; simulque revocati ³ ad jus dignitatis proscriptorum liberi ⁴ & prætura quæsturaque mirabili virtute atque industria obita in Hispania, cum esset quæstor sub Vetere Antistio, avo hujus Veteris consularis atque pontificis, duorum consularium & sacerdotum patris, viri in tantum boni, in quantum humana simplicitas intelligi potest; quo notiora sunt, minus egent stilo.

CAP. XLIV. Hoc igitur Cos inter eum & Cn. Pompejum & M. Crassum inita potentix societas, quæ urbi orbique terrarum, nec minus ⁵ diverso quoque tempore, ipsis exitiabilis fuit. Hoc consilium sequendi

¹ TAM Rhen. è MS. ² Eidem legendum suspicatur Heins. ³ Ad jus avitæ dignitatis &c. rescribendum censet Heins. ⁴ Prætura quæsturaque &c. obitæ malit Heins. & mox, quæ quo notiora sunt. ⁵ Diverso quoque tempore Voss. Diverso utcumque (vel quamquam) tempore scribendum opinatur Heins.

sequendi Pompejus causam habuerat, ut tandem acta in transmarinis provinciis, quibus, ut prædiximus, multi obtrectabant, per Cæsarem confirmarentur Cos. Cæsar autem, quod animadvertibat se cedendo Pompeii gloriæ aucturum suam, & invidia communis potentiæ in illum relegata, confirmaturum vires suas: Crassus, ¹ ut quem principatum solus adsequi non poterat, ² auctoritate Pompeii, viribus teneret Cæsaris. Affinitas etiam inter Cæsarem Pompejumque contracta nuptiis. quippe filiam C. Cæsaris Cn. Magnus duxit uxorem. In hoc consulatu Cæsar legem tulit, ut ager Campanus plebei divideretur, suafore legis Pompeio. ita circiter \overline{xx} civium eo deducta, & ³ jus ab his restitutum post annos circiter \overline{clii} , quam bello Punico ab Romanis Capua in formam præfecturæ redacta erat. Bibulus collega Cæsaris, cum actiones ejus magis vellet impedire, quam posset, majore parte anni domi se tenuit. quo facto dum augere vult invidiam collegæ, auxit potentiam. Tum Cæsari decretæ in quinquennium Galliæ.

CAP. XLV. Per idem tempus P. Clodius, homo nobilis, disertus, audax, ⁴ qui neque dicendi neque faciendi ullum, nisi quem vellet, nosset modum, malorum propositorum executor acerrimus, infamis etiam fororis stupro, & actus incesti reus ob initum inter religiosissima P. R. sacra adulterium; cum graves inimicitias cum M. Cicerone exerceret (quid enim inter tam dissimiles amicum esse poterat?) & à pa-

I

tribus

¹ Ita Bur. è MS. UT QUI Rhen. è MS. ² AUTORITATE POMPEI VIRI VIRIBUS TENERET CÆSARIS Bur. è MS. An auctoritate Pompeii fere, viribus teneret Cæsaris legendum dubitat Heins. ³ Jus civ. (id est, civitatis) his restitutum Putean. Aliique. errore (ut inquit Ald.) orto a similitudine scriptura, ci & a; & migratione tū v in b. quo mendo nullum frequentius in scriptis libris. Forte jus urbis restitutum Heins. pro vulgata le. Hone contendit Voss. ⁴ Sic vulgo, QUIQUE DICENDI, NEQUE FACIENDI &c. Rhen è MS. ejusque lectionem mutari non debere censet Voss. Quique nec dicendi nec faciendi &c. legendum esse conjicit Heins.

tribus ad plebem ¹ transfisset, legem in tribunatu tulit: Qui civem R. ² indemnatum interemisset, ³ ei aqua & igni interdiceretur. Cujus verbis etsi non nominabatur Cicero, tamen solus petebatur. ita vir optime meritis de rep. conservatæ patriæ pretium ⁴ calamitatem exfilii tulit. Non caruerunt suspicione oppressi Ciceronis Cæsar & Pompejus. Hoc libi contraxisse videbatur Cicero, quod inter xx viros dividendo agro Campano esse noluisset. Idem intra biennium, fera Cn. Pompeii cura, ⁵ verum ut cœpit interrita, votisque Italiæ ac decretis senatus, virtute atque actione Annii Milonis trib. pleb. dignitati patriæque restitutus est. Neque post Numidici exfilium aut reditum, quisquam aut expulsus invidiosius, aut receptus est lætius. Cujus domus, quam infeste à Clodio disjecta erat, tam speciose à senatu restituta est. Idem P. Clodius ⁶ in senatu, sub ⁷ honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem à rep. relegavit. quippe legem tulit, ut is ⁸ quæstor cum jure prætorio, adjecto etiam quæstore, mitteretur in insulam Cyprum, ad spoliandum regno Ptolemæum, omnibus morum vitiis eam contumeliam meritum. Sed ille, sub adventum Catonis, vitæ suæ vim intulit: unde pecuniam longe sperata majorem Cato Romam retulit. cujus integritatem ⁹ laudari, nefas est: insolentia pæne argui potest, quod una cum

Coss.

¹ Ita editum à Rhenano, Gryphio, Aliisque; quibus assentit Voss. Transiret Vulgo. ² Sic Ald. Alique. DAMNATUM Rhen è MS. ³ ET AQUA &c. Rhen. è MS. ⁴ Ita bene à Gryphio, Marneffio, Aliisque editum; nec quidquam mutandum censet Voss. CALAMITATE Rhen. è MS. Alique. ⁵ Sic Urs. Lips. Scheg. Alique. VERUM ET CUPIT INTERITA Rhen. è MS. Verum & cupito interitu Rhenani senol. Verum & cupiti interrita ex conjectura Heinsii. ⁶ Cujacius, alique viri eruditi, eo in senatu, ab aliena manu esse arbitrantur: illud retineri posse existimat Voss. In tribunatu dedisse Velleium opinatur Heins. ⁷ Honorificentissimi Lips. ⁸ Quæstor Ald. Putean. Quæstorius Lips. Ad hunc modum habet Rhen. è MS. UT IS QUÆSTOR CUM JURE PRÆTORIO ADJECTO, ETIAM QUÆSTOR EMITTERETUR &c. ⁹ Non laudari Ald. cui hand assipulantur viri eruditi.

Coss. ac senatu effusa civitate obviam, cum per Tiberim subiret navibus, ¹ non ante iis egressus est, quam ad eum locum pervenit, ubi erat exponenda pecunia.

CAP. XLVI. Cum deinde ² immanes res, vix multis voluminibus explicandas, C. Cæsar in Gallia ageret; nec contentus plurimis ac felicissimis victoriis, innumerabilibusque ³ cæsis & captis hostium millibus, etiam in Britanniam trajecisset exercitum, alterum pæne imperio nostro ac suo quærens orbem: ⁴ invictum par consulum Cn. Pompejus & M. Crassus, alterum iniere consulatum; qui neque petitus honeste ab his, neque probabiliter gestus est. Cæsari ⁵ lege, quam Pompeius ad populum tulit, prorogata in idem spatium temporis provinciæ: Crasso bellum Parthicum ⁶ in animo molienti, Syria decreta. qui vir, cetera sanctissimus immunisque voluptatibus, neque in pecunia neque in gloria concupiscenda aut modum norat, aut capiebat terminum. hunc proficiscentem in Syriam diris cum ominibus, tribuni pleb. frustra retinere conati. quorum execrationes si in ipsum tantummodo valuissent, ⁷ vile imperatoris damnum salvo exercitu fuisset reip. Transgressum Euphraten Crassum petentemque Seleuciam, ⁸ circumfusus immanibus copiis equitum, rex Orodes una cum parte majore Romani exercitus interemit. reliquias legionum C. Cassius, atrocissimi mox auctor facinoris,

I 2

ris,

¹ Ita restituit Ald. NON ANTE IS EGRESSUS &c. Rhen. è MS. Lips. Voss.
² IMMANEIS Rhen. è MS. ³ Ita Bur. è MS. CÆSIS AC CAPTIS HOSTIUM MILIBUS Rhen. è MS. ⁴ Ita Rhenani schol. VICTUS PARS CONSULUM Rhen. è MS. Vetus par consulum Ursi. Forte invisum, aut invinctum Acid. Inclutum par Lips. Heins. Vincitum par legi posse arbitratur Voss. ⁵ LEGEM Rhen. è MS. ⁶ Jam molienti Latinus sic. Postus & jam animo volventi. Heins. ⁷ Ita Lips. Heins. Aliique. UTILE Rhen. è MS. ⁸ CIRCUMFUSOS Rhen. è MS. Forte circumfutum Voss. Circumfusus pro se circumfundentibus poni observat Heins. quo nihil magis obvium apud scriptores melioris notæ.

ris, tum quæstor, conservavit; Syriamque adeo in P. R. potestate retinuit, ut transgressos in eam Parthos, felici rerum eventu fugaret ac funderet.

CAP. XLVII. Per hæc, infrequentiaque, & quæ prædiximus tempora, amplius ¹ cccc hostium à C. Cæsare cæsa sunt, plura capta. pugnatum sæpe directa acie, sæpe in ² agminibus, sæpe eruptionibus: bis penetrata Britannia. novem denique æstatibus vix ulla non iustissimus triumphus emeritus. ³ Circa Alexiam vero tantæ res gestæ, quantas audere vix hominis; perficere, pæne nullius, nisi Dei, fuerit. ⁴ Septimo ferme anno Cæsar morabatur in Gallis, cum medium jam ⁵ ex invidia potentiæ male cohærentis inter Cn. Pompejum & C. Cæsarem concordiæ pignus, Julia uxor Magni decessit; atque omnia inter destinatos tanto discrimini duces dirimente fortuna, filius quoque parvus Pompeii, Julia natus, intra breve spatium obiit. Tum in gladios cædesque civium furente ambitu, cujus neque finis reperiebatur, nec modus, tertius consulatus soli Cn. Pompeio, etiam adversantium antea dignitati ejus judicio delatus est. cujus ille honoris gloria, veluti reconciliatis sibi optimatibus, maxime à C. Cæsare alienatus est. sed ejus consulatus omnem vim in ⁶ coërcitionem ambitus ⁷ exercuit. Quo tempore P. Clodius à Milone candidato consulatus, ⁸ exemplo inutili, factò salutari reip. circa Bovillas

¹ DCCC Lips. CCCC malit Voss. ² In delendum censet Lips. ³ Ita Bur. & MS. CIRCA ALEXIAM VERO TANTÆ RES, QUANTAS &c. Rhen. & MS. Circa Alexiam &c. Alii ⁴ Septimum fere annum Lips. ⁵ Ita restituit Lips. EX INVIDIA PONTI AC CAMILLÆ COHÆRENTIS Rhen. & MS. EX invidia Ponti, male cohærentis Rhenani schol. PONTIÆ CAMILLÆ COHÆRENTIS Bur. & MS. EX invidia Pompeii male cohærentis &c. Vulgo. EX invidia potentiæ æmulæ, cohærentis &c. Grut. Forte ex invidia potentiæ, ac æmulatu cohærentis &c. Heins. ⁶ Ita Bur. & MS. COERTIONEM Rhen. & MS. ⁷ Exeruit Lips. ⁸ Ita Urf. Aliique. EXEMPLE INUTILITER FACTO, SALUTARI &c. Rhen. & MS. Exemplo inutili, interim factò salutari reip. Voss. Fortasse exemplo inutili, ceterum (vel verum) factò salutari reip. Heins.

Bovillas, contracta ex occurſu rixa, jugulatus eſt. Milonem reum non magis invidia facti, quam Pompeii damnavit voluntas: quem quidem M. Cato palam lata abſolvit ſententia. ¹ quam ſi maturius tuliffet, non deſuiſſent, qui ſequerentur exemplum; probarentque eum civem occiſum, quo nemo pernicioſior reip. neque bonis inimicior vixerat.

CAP. XLVIII. Intra breve deinde ſpatium belli civilis exarſerunt initia: cum juſtiſſimus quiſque & à Cæſare & à Pompeio vellet dimitti exercitus. quippe Pompejus in ſecundo conſulatu Hiſpanias ſibi decerni voluerat, eaſque per triennium abſens ipſe ac præſidens urbi, per ² Afranium & Petrejum conſularem ac prætorium, legatos ſuos, adminiſtrabat; & iis qui à Cæſare dimittendos exercitus contende-
bant, ³ adſentabatur; ⁴ iis, qui ab ipſo quoque, adverſabatur. qui ſi ⁵ ante biennium quam ad arma itum eſt, perfectis muneribus theatri & aliorum operum quæ ei circumdedit, graviffima tentatus valerudine deceſſiſſet in Campania (quo quidem tempore univerſa Italia vota pro ſalute ejus, primo omnium civium ſuſcepit) deſuiſſet fortunæ deſtruendi ejus locus, & quam apud ſuperos habuerat magnitudinem, inlibatam detuliſſet ad inferos. Bello autem civili, & tot, quæ deinde per continuos xx annos conſecuta ſunt, malis, non alius majorem flagrantioſioremque, quam C. Curio trib. pleb. ſubjecit facem: vir nobilis, eloquens, audax, ſuæ alienæque & fortunæ & pudicitiae prodigus, homo ingenioſiſſime nequam, & ſacundus malo publico. ⁶ cujus animo, voluptatibus vel libidinibus

¹ QUI SI &c. Rhen. è MS. Cui, ſi maturius &c. ex conjectura Heinſii.
² AFRANIUM Rhen. è MS. AFRICANIUM Bur. è MS Africanum, vel Afranium ex Bur. conjectura. ³ Aſſentiebatur Lipſ. ⁴ Ita Bur. & MS. Voſſ. Alique Iis qui ab ipſo, adverſabatur Vulgo. Iis QUI DIMITTENDOS AB IPſOQUE ADVERſABATUR Rhen. è MS. ⁵ Ex ſide hiſtoria, ante annum malis Lipſ. ⁶ Sic vulgo. Hujus &c. Rhen. è MS. Cujus omnino &c. Acid. Cujus animi voluntatibus &c. neque civitates ſufficere &c. Lipſ.

dinibus, neque opes ullæ, neque cupiditates sufficere possent. hic primo pro Pompeii partibus, id est, ut tunc habebatur, pro rep. mox simulatione contra Pompejum & Cæsarem, sed animo pro Cæsare ¹stetit. id gratis an accepto, ²centies HS fecerit, ut accepimus, in medio relinquemus. ad ultimum saluberrimas ³& coalescentis conditiones pacis, quas & Cæsar iustissimo animo postulabat, & Pompejus æquo recipiebat, discussit ac rupit; unice cavente Cicerone concordiæ publicæ. Harum præteritarumque rerum ordo ⁴cum iustius aliorum voluminibus promatur, tum, uti spero, nostris explicabitur.

CAP. XLIX. Nunc proposito operi sua forma reddatur: si prius gratulatus ero Q. Catulo, duobus Lucullis, Metelloque & Hortensio; qui cum sine invidia in rep. floruissent, eminuissentque sine periculo, ⁵quieta, aut certe non præcipitata, ⁶fatali ante initium bellorum civilium morte functi sunt. Lentulo & Marcello Coss. post urbem conditam ⁷annis DCCIII, & anno LXXIIX, quam tu, M. Vinici, consulatum inires, bellum civile exarsit. Alterius ducis causâ melior videbatur, alterius erat firmior. Hic omnia speciosa, illic valentia. Pompejum senatus auctoritas, Cæsarem militum armavit fiducia. Consules senatusque ⁸causâ, non Pompeio, summam imperii detulerunt.

Lips. Illa voluptatibus vel libidinibus à mala manu esse existimat Grut. Forte, cujus animo volutanti in suis velut libidinibus neque opes &c. Fuit & cum castigari posse opinarer, cujus animo involuto suis velut libidinibus. *Postus* & cujus animo volutanti in libidinibus. *Heins.* 1 RESTITIT Rhen. è MS. 2 Trecenties Ald. Sexcenties Lips. 3 To & tollendum censet Heins. 4 Ita Rhen. è MS. & Voss. Cum iustis aliorum voluminibus promitur *Vulgo.* 5 Quietâ eâ, aut &c. uti ad remp. referas. Lips. 6 Fatale ante initium &c. Grut. Sed nihil mutandum ex sententia Vossii; quem vide. 7 Sic vulgo. ANNIS ACCIII. & LXXVIII. QUAM TU &c. Rhen. è MS. Legendum inquit Bur. Post urbem conditam annis A. CC. III. & annos LXXVIII. quam tu &c. & ante septuaginta octo scribit Lips. Authentici libri scripturam, & LXXVIII, quam tu &c. reponendum censet Voss. quam, & hic, & alibi, posito pro antequam 8 Causâ nominis Pompeio Lips. Causâ nomine Pompeio Job. Fred. Gronov. nihil immutandum existimat Heins.

detulerunt. Nihil relictum à Cæsare, quod servandæ pacis causâ tentari posset : nihil receptum à Pompeianis. ¹ cum alter consul justo esset ferocior ; Lentulus vero salva rep. salvus esse non posset ; M. autem Cato moriendum ante, quam ullam conditionem civis accipiendam reip. contenderet : vir antiquus & gravis Pompeii ² partes laudaret magis, prudens sequeretur Cæsaris ; & illa gloriosa, hæc terribiliora duceret. Ut deinde, spretis omnibus, quæ Cæsar postulaverat, ³ tantummodo contentus cum una legione titulum retinere provinciæ ; privatus in urbem veniret, & se in petitione consulatus suffragiis P. R. committeret, decrevere : ratus bellandum Cæsar, cum exercitu Rubiconem transiit. Cn. Pompejus consulque & major pars senatus, relictâ urbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrhachium.

CAP. L. At Cæsar Domitio legionibusque Corneliis, quæ una cum eo fuerant, potitus, duce, aliisque qui ⁴ voluerant abire ⁵ ad Pompejum, sine dilatione dimissis, persecutus Brundisium, ita ut appareret, malle, integris rebus & conditionibus, finire bellum, quam opprimere ⁶ fugientes, cum transgressos reperisset Coss. in urbem revertit : redditaque ratione consiliorum suorum in senatu & in concione, ac miserrimæ necessitudinis, cum alienis armis ad arma compulsus esset, Hispanias petere decrevit. Festinationem itineris ejus aliquamdiu morata Massilia est, fide melior, quam consilio prudentior : intempestive principalium armorum arbitria captans, quibus hi se debent interponere, qui non parentem coercere possunt.

¹ CUM ALTERO COS. &c. Rhen. è MS. ² PARTEIS Rhen. è MS.
³ Ita Gryphio. Stephano, aliisque editum. TANTUMMODO &c. PRIVATUSQUE IN URBE VENIRE, ET SE &c. COMMITTERE DECREVERE Rhen. è MS. Committere decreverit Rhenani schol. Committere decreverat Bur. conjectura. Hæc usque ad verbum ratus parenthesi includit Ald. legitque committere decreverat. ⁴ VENERANT Rhen. è MS. ⁵ Ad Pompejum dimissis sine dilatione persecutus &c. Acid. ⁶ FUGIENTEIS Rhen. è MS.

sunt. Exercitus deinde, qui sub ¹ Afranio consulari ac Petreio prætorio fuerat, ipsius adventus vigore ac fulgore occupatus, se Cæsari tradidit. uterque legatorum & quisquis cuiusque ordinis sequi eos voluerat, remissi ad Pompejum.

CAP. LI. Proximo anno, cum Dyrrhachium ² ac vicina ei urbi regio castris Pompeii teneretur (qui accitis ex omnibus transmarinis provinciis legionibus, equitum ac peditum auxiliis, ³ regumque & tetrarcharum simulque dynastarum copiis, immanem exercitum confecerat, & mare præsidium classium, ⁴ ut rebatur, sepeferat, quo minus Cæsar legiones posset transmittere) sua & celeritate, & fortuna C. Cæsar usus nihil in mora habuit, ⁵ quo minus eo, cum vellet, ipse exercitusque classibus perveniret, & primo præ castris Pompeii sua jungeret, mox etiam obsidione munimentisque eum complecteretur. Sed inopia obsidentibus, quam obsessis, ⁶ erat gravior. Tum Balbus Cornelius excedente humanam fidem temeritate, ingressus castra hostium, sæpiusque cum Lentulo conlocutus, Cos. dubitante quanti se venderet, illis incrementis fecit viam, quibus ⁶ non Hispaniensis natus, sed Hispanus in triumphum & pontificatum adfugeret, fieretque ex privato consularis. Variatum deinde præliis

¹ AFRICANO Rhen. è MS. AFRICANIO Bur. è MS. *erasis* 1 & c mediis litteris: unde legendum opinatur Afranio. ² Sic vulgo. AC VICINA &c. CASTRIS POMPEIO RETINETUR Rhen è MS. AC VICINIA &c. CASTRIS POMPEIO RETINETUR. Bur. è MS. ultima litera in Pompeio puncto deletili superscripto. Castris Pompeio retineretur Voss. Fuit à Velleio castris Pompeii obtineretur. Hesius. ³ REGUMQUE TETRARCHARUM Rhen. è MS. ⁴ Ita Rhenani schol. UIREBATUR Rhen. è MS. ⁵ Ita ex emendatione Vossii. QUO MINUS ET CUM VELLEI Rhen. è MS. Aliique. Quo minus, & quo vellet Acid. ⁶ Ita restituit Lips. NON HISPANIÆ ASIÆ NATUS, SED &c. Bur. è MS. Asiæve Rhenani schol. NON HISPANIÆ SUÆ NATUS &c. Bur. conjectura. NON HISPANIÆ SUÆ NATUS ESSET Ald. NON HISPANIÆ GADIBUS NATUS, SED &c. Alsi. Sio loci emendationem tenet Acid. Quibus homo Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. vel quibus homo Hispanus, & Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. NON HISPANIÆ SUÆ NOTUS legendum censet Popma.

præliis, sed uno longe magis Pompeianis prospero, quo graviter impulsi sunt Cæsaris milites.

CAP. LII. Tum Cæsar cum exercitu fatalem victoriæ suæ Theſſaliam petiit. Pompejus longe diversa aliis suadentibus (quorum plerique hortabantur, ut in Italiam transmitteret: neque Hercules quidquam partibus illis salubrius fuit: alii, ut bellum traheret, ¹ quod dignatione partium in dies ipsis magis prosperum fieret) usus impetu suo hostem secutus est. Aciem Pharsalicam & illum cruentissimum ² Romano nomini diem, tantumque utriusque exercitus profusum sanguinis, & ³ confusa inter se duo reip. capita, ⁴ effossumque alterum Romani imperii lumen, tot talesque Pompeianarum partium cæsos viros, non recipit enarranda hic scripturæ modus. Illud notandum est: ut primum C. Cæsar inclinatam vidit Pompeianorum aciem, neque prius neque antiquius quidquam habuit, ⁵ quam in omnes partes (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret. Pro Dii immortales, quod hujus voluntatis erga Brutum suæ ⁶ postea vir tam mitis pretium tulit! Nihil illa victoria mirabilius, magnificentius, clarius fuit, quando neminem nisi acie consumtum, civem patria desideravit: sed munus misericordiæ ⁷ corrumpit pertina-

K

cia;

¹ Ita à Gryphio, Schegkio, Aliisque editum. QUOD DIGNATIONI PARTIUM IN DIEBUS IPSIS &c. Rhen. è MS. QUOD DIGNATIONI PARTEM IN DIEBUS IPSIS Bur. è MS. Ipsi legendum putat Bur. ut ad Pom. referatur. Forte scribendum, quod dignationi partium, indiem ipsi &c. Voss. Quod dilationi partium &c. Rob. Titius. ² ROMANI NOMINI Bur. è MS. Romani nominis Bur. conjectura. ³ Sic vulgo. CONSILIO Rhen. è MS. Commisſa Rhenani schol. Conſiliunt Bur. conjectura. ⁴ Ita Rhen. è MS. Effusumque Alii. ⁵ QUAM IN OMNEIS &c. Rhen. è MS. Quam ut omnes partes (ut militari verbo ex consuetudine utar) dimitteret Lips. Quam omnes partes &c. Voss. Aliique. Forſan quam indemnes partes &c. poſſus & incolumes: ſed alterum magis adlubefciſ. & mox forte legendum ut militari & verbo nec consuetudine utar. Heinf. ⁶ Ita Rhenani schol. POST EAM Rhen. è MS. ⁷ Ita Rhenani schol. CORRUMPIT Rhen. è MS.

cia; ¹ cum libentius vitam victor jam daret, quam victi acciperent.

CAP. LIII. Pompejus profugiens cum duobus Lentulis consularibus, Sextoque filio, & Favonio prætorio, ² quos comites ei fortuna adgregaverat, aliis ut Parthos, aliis ut Africam peteret, in qua fidelissimum partium suarum haberet regem Jubam, suadentibus, Ægyptum petere proposuit, memor beneficiorum, quæ in patrem ejus Ptolemæi, qui tum puero quam juveni propior regnabat, Alexandria contulerat. Sed quis in adversis beneficiorum servat memoriam? aut quis ullam calamitosi deberi putat gratiam? aut quando fortuna non mutat fidem? Missi itaque ab rege, qui venientem Cn. Pompejum (is jam à Mytilenis Corneliam uxorem receptam in navem, fugæ comitem habere cœperat) consilio Theodoti & ³ Achillæ exciperent, hortarenturque ut ex oneraria in eam navem, quæ obviam processerat, transcenderet. quod cum fecisset, princeps Romani nominis, imperio arbitrioque Ægyptii mancipii, C. Cæsare, P. Servilio Coss. jugulatus est. Hic post tres consulatus & totidem triumphos, domitumque terrarum orbem, sanctissimi ac præstantissimi viri, in id evecti super quod adscendi non potest, duodeviginti annorum agentis, pridie natalem ipsius, vitæ fuit exitus: ⁴ in tantum in illo viro à se discordante Fortuna, ut cui modo ad victoriam terra defuerat, deesset ad sepulturam. Quid aliud quam
nimum

¹ Ita ex Bur. conjectura. CUM LIBENTIVS VITAM VICTORIAM DARE &c. Rhen. & MS. Victores darent Rheiani schol. ² Ita Rhen. & MS. Scheg. Lips. Quos, victore Cæsare, comites ei fortuna &c. Ald. Quos victores darent ei comites fortuna aggregaverat legunt nonnulli; ut & Popma qui verba parentesi includit. Id autem in errorem eos induxit, quod in Edit. Basil. varia ista lectio victores darent, qua pertinet ad illa victorian. dare, & regione & comites in alio versu perperam posita est: ut optime admonuit Bur. ³ Ita Rhen. & MS. Achili Bur. & MS. ⁴ Intantum Bur. conjectura.

nimum occupatos dixerim, ¹ quos in ætate & tanti & pæne nostri sæculi ² viri fefellit quinquennium? cum à C. Atilio & Q. Servilio Coss. ³ tam facilis effret annorum digestio. quod adjeci, non ut arguerem, sed ne arguerer.

CAP. LIV. ⁴ Non fuit major in Cæsarem, quam in Pompejum fuerat, regis eorumque, quorum is auctoritate regebatur, fides. quippe cum venientem eum tentassent insidiis, ac deinde bello laceßere auderent, utrique summo imperatorum, ⁵ alteri superstiti meritis pœnas luere suppliciis. Nusquam erat Pompejus corpore, ⁶ adhuc ubique nomine: quippe ingens partium ejus favor bellum excitaverat ⁷ Africum. quod ciebat rex Juba, & Scipio, vir consularis, ante biennium, quam extingueretur Pompejus, lectus ab eo ⁸ focer, eorumque copias auxerat M. Cato, ingenti cum difficultate itinerum ⁹ locorumque inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir, cum summum ei ¹⁰ à militibus deferretur imperium, ¹¹ honoratiori parere maluit.

CAP. LV. Admonet promissæ brevitatis fides, quanto omnia transcurso dicenda sint. Sequens fortunam

K 2

suam

¹ QUOS IN ÆTATEM Rhen. è MS. ² Principis viri legit Ursin. ³ TAM FELIX Rhen. è MS. An fuit, tam non fallax? Lips. ⁴ NON FUIT NON MAJOR Bur. è MS. Non fuit tamen major Bur. conjectura ⁵ Suspicatur aliquis membrum deesse, alteri mortuo: cui recte subjunctum, alteri superstiti. Etiam meritis melius quam meritis. Lips. ⁶ Ita à Gryphio, Marneffio, Stephano, Aliisque editum. ADHUC UBIQUE IUBÆ NOMINE Rhen. è MS. Adhuc ubique vivens (aut vicens) nomine Ald. Titius legit ubique ibat nomine. Ubi vivebat nomine rescribit Lips. Adhuc ubi ubique nomine Acid. quasi sic fere dictum sit, longe longeq. Fors fuerit tamen, adhuc ubique vivebat è nomine. posui & ubique jubæ è nomine: nisi hoc poeticum nimis. Heins. Sed proculdubio vox jubæ (ut observavit Cl. Putean.) à versu sequente in hunc locum irrepsit. ⁷ In editione Rhenani tñ Africum præsigitur asteriscus, quem delendum censet Bur. ⁸ Ita Bur. è MS. SACER Rhen. è MS. ⁹ Aquarumque Alii. Liqueorumque Voss. sed nihil mutandum opinatur Heins. ¹⁰ Ita Bur. è MS. AMBITUS Rhen. è MS. Ab illis Urs. ¹¹ Ita ex Bur. conjectura. PARARE Rhen. è MS.

suam Cæsar, pervectus in Africam, quam occiso Curione, Julianarum duce partium, Pompeiani obtinebant exercitus, ibi primo ¹ varia fortuna, mox pugnavit sua; inclinataque hostium copiarum. Nec dissimilis ibi adversus victos, quam in priores, clementia Cæsaris fuit. Victorem Africani belli C. Cæsarem gravius excepit Hispaniense, (nam victus ab eo Pharnaces vix quidquam gloriæ ejus ² adstruxit) quod Cn. Pompejus Magni filius, adulescens impetus ad bella maximi, ingens ac terribile conflaverat: undique ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem sequentium, ex toto orbe terrarum auxiliis confluentibus. Sua Cæsarem in Hispaniam comitata fortuna est, sed nullum umquam atrocius periculosiusque ab eo initum prælium, adeo ut plus quam dubio Marte, descenderet equo, consistensque ante recedentem suorum aciem increpita prius fortuna, quod se in eum servasset exitum, denunciaret militibus, vestigio se non recessurum: proinde viderent quem & quo loco imperatorem deserturi forent. verecundia magis quam virtute ³ acies restitutæ sunt, à duce quam à milite fortius. Cn. Pompejus, gravis vulnere inventus inter solitudines avias, interemptus est. Labienum Varumque acies abstulit.

CAP. LVI. Cæsar ⁴ omnium victor, regressus in urbem, quod humanam excedat fidem, omnibus, qui contra se arma tulerant, ignovit, ⁵ magnificentissimisque gladiatorii muneris, naumachiarum, & equitum perditumque, simul elephantorum certaminis spectaculis,

¹ Ita restituit Lips. VARIA FORTUNAM EXPUGNAVIT VIA Rhen. è MS. Varia fortuna, mox pugna vicit. Ald. ² Adstruxerit Lips. ³ Ita Rhen. è MS. ACIES RESTITUTÆ C. A. duce &c. Bur. è MS. Aliique. Acies restitutæ, cæterum à duce &c. Ald. Sed à duce Voss. Aliique. Acies restituta, ac à duce, quam à milite fortius rescribi jubet Heins. ⁴ Tò omnium tollendum censet Heins. Forte omnium profluxit ex rum demum. Idem. ⁵ Ita ex conjectura Burerii. MAGNIFICENTISSIMIS GLADIATORII &c. Rhen. è MS.

lis, epulique per multos dies dati celebratione, replevit eam. Quinque egit triumphos. Gallici apparatus ex ¹ citro, Pontici ex acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore, Hispanientis argento rasili constitit. Pecunia ex manubiis lata paulo amplius ² sexies millies H-S. Neque illi tanto viro, & tam clementer ³ omnibus victoriis suis uso, plus quinque mensium principalis quies contigit. quippe cum mense Octobri in urbem revertisset; Idibus Martiis conjuratiōis auctoribus Bruto & Cassio, quorum alterum promittendo consulatum non obligaverat, contra differendo Cassium offenderat; adjectis etiam ⁴ consiliariis cædis familiarissimis omnium, & fortuna partium ejus in summum ⁵ evectis fastigium, D. Bruto & C. Trebonio aliisque clari nominis viris, interemtus est. cui magnam invidiam ⁶ conciliarat M. Antonius, omnibus audendis paratissimus, consulatus collega, imponendo capiti ejus Lupercalibus sedentis pro Rostris insigne regium, ⁷ quod ab eo ita repulsum erat, ut non offensus videretur.

CAP. LVII. Laudandum experientia consilium est Panfæ atque Hirtii: qui semper prædixerant Cæsari, ut principatum armis quælitum armis teneret. Ille dictitans, mori se quam timeri malle, dum clementiam quam præstiterat, expectat, incautus ab ingratissimis occupatus est. ⁸ cum quidem plurima præfagia atque indicia Dii immortales futuri obtulissent periculi.

¹ Alii cum Torrentio ad Suetonii Julium cedro legendum arbitrantur. Sed antiquam lectionem retinendam suadet Voss. quem vide. ² Sexagies millies rependum censet Hotoman. MILLIES, MILIA &c. cum simplici l ubique habet Rhen. è MS. ³ Ita magno librorum consensu. OMNIBUS USO Rhen. è MS. OMNIBUS VICTORIIS SUIIS USO Bur. è MS. ⁴ Consiliis aliis cædis Lips. Consiliis variis cædis ex correctione Heinsii. ⁵ REVECTIS Rhen. è MS. ⁶ Tossu & concitarat: sed nec alterum damno. Heins. ⁷ Ita Rhodani schol. QUOD AB EO ID REPULSUM ERAT, UT NON OFFENSUM &c. Rhen. è MS. Tò offensum ad insigne regium referendum censent nonnulli. Quod ab eo ideo repulsum erat &c. legendum existimat Bur. An, quod ab eo quidem repulsum erat? Heins. ⁸ CUM QUIDEM PLURIMI &c. Bur. è MS.

riculi. nam & haruspices præmonuerant, ut diligentissime Iduum Martiarum caveret diem; & uxor Calpurnia territa nocturno visu, ut ea die domi subsisteret, orabat: ¹ & libelli conjurationem nuntiantes dati, ab eo neque protinus lecti erant. Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, ² cujuscumque fortunam mutare constituit, consilia corrumpit.

CAP. LVIII. Quo anno id patravere facinus ³ Brutus & C. Cassius, prætores erant; D. Brutus Cos. designatus. Hi una cum conjurationis globo, stipati gladiatorum D. Bruti manu, Capitolium occupavere, cum Cos. Antonius (quem cum simul interimendum censuisset Cassius, testamentumque Cæsaris abolendum, Brutus repugnaverat; dictitans, nihil amplius civibus præter tyranni, ita enim appellari Cæsarem facto ejus expediebat, petendum esse sanguinem) convocato senatu, cum jam Dolabella, quem substituturus sibi Cæsar designaverat Cos. fasces atque insignia ⁴ corripuisset consularia, velut pacis auctor, liberos suos obsides in Capitolium misit, fidemque descendendi tuto interfectores Cæsaris dedit: & illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum, relatum à Cicerone, oblivionis præteritarum rerum, decreto patrum comprobatum est.

CAP. LIX. Cæsaris deinde testamentum apertum est, quo C. Octavium, nepotem sororis suæ Juliæ adoptabat. de cujus origine, ⁵ etiam si præventis, & pauca

¹ Scribe, libelli conjurationem nuntiantes dilati ab eo, neque protinus lecti erant. *Posui & libelli conjurationem nuntiantes dati, neque ab eo protinus lecti. Heins.* ² Ita Lips. Aliique. CUJUS QUOM FORTUNAM &c. Rhen. è MS. CUJUS CUM FORTUNAM Bur. è MS. CUJUS fortunam &c. legit Ald. Cujusque fortunam &c. Grut. ³ Reñius sit M. Brutus & C. Cassius. Heinsf. ⁴ CORRIPUISSET, COS. VELUT &c. Rhen. è MS. ⁵ Sic vulgo. Etiam si præventis, tamen pauca &c. Ald. Etiam si præventis, at pauca Lips. Etiam si perveteri, & pauca Urs. Etiam si properanti, heic pauca &c. Acid. ETIAMSI* PRÆVENIT ET PAUCA DICENDA SUNT Rhen. è MS. Hanc lectionem tuetur Voss. quem vide. Etiam si prænitet &c. reponendum censet Heinsf.

pauca dicenda sunt. Fuit C. Octavius, ut non patricia, ita admodum speciosa equestri genitus familia, gravis, sanctus, innocens, dives. Hic prætor inter nobilissimos viros creatus, primo loco, cum ei dignatio Julia genitam ¹ Atiam conciliaffet uxorem, ex eo honore fortitus Macedoniam, appellatusque ² in ea imperator, decedens ad petitionem consulatus obiit, prætextato relicto filio. quem C. Cæsar, major ejus avunculus, educatum apud Philippum vitricum, dilexit ut suum, natumque annos ³ XIX, Hispaniensis militiæ adsecutum se postea comitem habuit, numquam aut alio usum hospitio, quam suo, aut alio vectum vehiculo: pontificatusque sacerdotio puerum honoravit. Et ⁴ pacatis bellis civilibus, ad erudendum liberalibus disciplinis ⁵ singularis indolem juvenis, Apolloniam eum in studia miserat, mox belli Getici ac deinde Parthici habiturus commilitonem. Cui ut est nunciatum de cæde avunculi, cum protinus ex vicinis legionibus ⁶ centuriones suam suorumque militum operam ei pollicerentur, neque eam spernendam ⁷ Salvidienus & Agrippa dicerent; ille festinans pervenire in urbem, omnem ⁸ ordinationem & necis & testamenti Brundisii comperit. Cui adventanti Romam, immanis amicorum occurrit frequentia: & cum intraret urbem, Solis orbis super caput ejus, curvatus æqualiter rotundatusque, in colorem arcus, ⁹ veluti coronam tanti mox viri capiti impo-nens, conspectus est.

CAP.

¹ ACCIAM Rhen. è MS. ² IN EAM Rhen. è MS. Ex ea Urs. ³ Hispaniensi militia Lips. sed nihil mutandum censent 1 off. & Heinsf. ⁴ Sic vulgo. PARATIS Rhen. è MS. Parratis Ald. Peraëtis Alii. ⁵ Superiora requirunt singularis juvenem indolis. Heinsf. ⁶ CENTURIONES SUAS, SUORUMQUE MILITUM OPERAM EI POLLICERENTUR Rhen. è MS. POLLICENTUR Bar. è MS. ⁷ Ita legendum existimant Voss. Aliique, non Salvidienus, ut eaiserat Aldus. ⁸ Alii ordinantem. Wecheliana editio ordinem. sed non video, cur vetus lectio mutari debeat. Voss. ⁹ VELUT Rhen. è MS.

CAP. LX. Non placebat ¹ Atiæ matri Philippoque vitrico, adiri nomen invidiosæ fortunæ Cæsaris: sed adferebant salutaria reip. terrarumque orbis fata conditorem conservatoremque Romani nominis. Sprevit itaque ² cælestis animus humana consilia; & cum periculo potius summa, quam tuto humilia, proposuit sequi; maluitque avunculo & Cæsari de se, quam vitrico ³ credere; dictitans, nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus, ⁴ semetipsum videri indignum. Hunc protinus Antonius Cos. superbe excipit; (neque is erat contemptus, sed metus) vixque admissio in Pompeianos hortos, loquendi secum tempus dedit; mox etiam, velut insidiis ejus petitus, scelestè insimulare cœpit: in quo turpiter deprehensa ejus vanitas est. Aperte deinde Antonii ac Dolabellæ consulum ad nefandam dominationem erupit furor. HS ⁵ septies millies, depositum à C. Cæsare ad ⁶ ædem Opis, occupatum ab Antonio, ⁷ actorum ejusdem, insertis falsis, civitatisque, corruptis, commentariis. ⁸ Atque omnia pretio ⁹ temperata, vendente remp. Cos. Idem provinciam D. Bruto designato Cos. decretam, Galliam occupare statuit; Dolabella transmarinas decrevit sibi: interque naturaliter dissimillimos, ac diversa ¹⁰ volentes, crescebat odium. eoque C. Cæsar juvenis ¹¹ quotidianis Antonii petebatur insidiis.

CAP. LXI. Torpebat oppressa dominatione Antonii

¹ ACCIÆ Rhen. è MS. ² COELESTIS Rhen. è MS. alibi CAELESTIS habet. Dubitatum jam olim super hujus nominis Orthographia indicat Val. Probus libro de notis. ³ CEDERE Rhen. è MS. ⁴ Sibimetipsum Urs. ⁵ Septies delendum censet Junius. ⁶ Tò ÆDEM expungit Lips. sed septies à Velleio esse existimat. ⁷ Ita restituit Heins. ACTORUM EJUSDEM INSERTIS FALSIS, CIVITATIBUSQUE CORRUPTIS, COMMENTARIIS Rhen. è MS. Actorum ejusdem, insertis falsis sublatisque, corruptis commentariis Ald. Insertis falsis civitatibus, corruptisque commentariis Urs. Insertis falsis, indubitateque corruptis commentariis Alii. Actorum ejusdem, insertis falsis, commutatisque & corruptis, commentariis Lips. ⁸ Itaque vel adeoque malis Acid. ⁹ Ursino & Puteano temptata videtur reponendum. Temerata rescribendum censet Heins. ¹⁰ VOLENTIS Rhen. è MS. ¹¹ COTIDIANIS Rhen. è MS.

HISTORIÆ ROMANÆ LIB. II. 81

tonii civitas : indignatio & dolor omnibus , vis ad resistendum nulli aderat : cum C. Cæsar, ¹ XVIII annum ingressus , mira ausus , ac summa consecutus , privato consilio , majorem senatu pro rep. animum habuit. primumque à ² Calatia, mox à Casilino veteranos excivit paternos. Quorum exemplum secuti alii, ³ brevi in formam justi coiere exercitus. mox cum Antonius occurrisset ⁴ exercitui, quem ex transmarinis provinciis Brundisium venire jusserat, legio Martia & Quarta, cognita & senatus voluntate & tanti juvenis indole , sublati signis ad Cæsarem se contulerunt. Eum senatus , honoratum equestri statua, quæ hodieque in Rostris posita ætatem ejus scriptura indicat (qui honor non alii, per ccc annos, quam L. Sullæ & Cn. Pompeio & C. Cæsari contigerat) ⁵ proprætore, una cum Coss. designatis Hirtio & Pansa, bellum cum Antonio gerere jussit. ⁶ Id ab eo annum agente ⁷ vicesimum, fortissime circa Mutinam administratum est ; & D. Brutus obsidione liberatus ; Antonius turpi ac nuda fuga coactus deserere Italiam : consulum autem alter in acie, alter post paucos dies ex ⁸ vulnere mortem obiit.

CAP. LXII Omnia ante quam fugaretur Antonius, honorifice à Senatu in Cæsarem exercitumque ejus decreta sunt, maxime auctore Cicerone : sed, ut recessit metus, erupit voluntas, protinusque Pompeianis partibus rediit animus. Bruto Cassioque provinciæ , quas jam ipsi sine ullo S. C. occupaverant, decreta. laudati ⁹ quicumque his se exercitus tradidissent. omnia transmarina imperia eorum commissa

L

arbi-

¹ Ita cum Floro. XVIII Rhen. è MS. Voss. Aliique. ² GALATIA Rhen. è MS. ³ Sic vulgo. IN BREVI IN FORMAM &c. Rhen. è MS. BREVI IN FORMA JUSTI COIRE EXERCITUS Bur. è MS. ⁴ Exercitu scribit Popma. sed vulgatam lectionem omnino retinendam esse censet Voss. ⁵ Ita Robertellus. PRO P. R. Rhen. è MS. Proprætorem Ald. ⁶ Sic Urs. Aliique. In de-est in Edit. Rhenani. ⁷ Undevicesimum malit Sebeg. ⁸ VULNERE Rhen. è MS. ⁹ Quicumque hisce exercitus tradidissent Ald. Aliique.

arbitrio. quippe M. Brutus & C. Cassius, nunc metuentes arma Antonii, nunc ad augendam ejus invidiam, simulantes se metuere, testati edictis, libenter se vel in perpetuo exilio victuros, ¹ dum reip. constaret concordia, nec ullam belli civilis præbituros materiam, plurimum sibi honoris esse in conscientia facti sui, profecti urbe atque Italia, intento ac pari animo, sine auctoritate publica, provincias exercitusque occupaverant, & ubicumque ipsi essent, prætexentes esse remp. pecunias etiam, quæ ex transmarinis provinciis Romam ab quæstoribus deportabantur, à volentibus acceperant. quæ omnia Senatus decretis ² comprehensa & comprobata sunt. Et D. Bruto, ³ quod alieno beneficio viveret, decretus triumphus: Panfæ atque Hirtii corpora publica sepultura honorata. Cæsaris adeo nulla habita mentio, ut legati, qui ad exercitum ejus missi erant, juberentur summoto eo milites adloqui. Non fuit tam ingratus exercitus, quam fuerat senatus. nam, cum eam injuriam dissimulando ⁴ Cæsar ferret, negavere milites, sine imperatore suo ulla se audituros mandata. Hoc est illud tempus, quo Cicero, infito amore Pompeianarum partium, Cæsarem laudandum & tollendum censebat; cum aliud diceret, aliud intelligi vellet.

CAP. LXIII. Interim Antonius, fuga transgressus Alpes, ⁵ primo per colloquia repulsus à M. Lepido, qui pontifex maximus in C. Cæsaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur: mox sæpius in conspectum veniens militum, cum & Lepido omnes imperatores forent meliores, & multis Antonius, dum erat sobrius, ⁶ per averſa caſtrorum

¹ Sic à Gryphio, Marnessio, & aliis editum DUM RESP. &c. Rhen. è MS.
² COMPRESA Rhen è MS. ³ Qui alieno &c. Lips. Quom alieno &c. Acid ⁴ CÆSARI Rhen è MS. ⁵ Primo spe colloqui repulsus Lips.
⁶ Sic vulgo. PER AVERSAM CASTRORUM PRORUTA VALLO &c. Rhen. è MS. Forte per averſam caſtrorum partem eruto vallo &c. Ald. Poſſit etiam

strorum proruto vallo militibus receptus est: qui titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Sub Antonii ingressum in castra Iuventius Laterensis, vir vita ac morte consentaneus, cum acerrime suavisset Lepido, ne se cum Antonio hoste judicato jungeret, inritus consilii, gladio se ipse transfixit. Plancus deinde dubia, id est, sua fide, diu quarum esset partium secum luctatus, ac sibi difficile consentiens, & nunc adjutor D. Bruti, designati Cos. collegæ sui, senatuique se litteris venditans, mox ejusdem proditor; Asinius autem Pollio, ¹ firmus proposito & Julianis partibus fidus, Pompeianis adversus; uterque exercitus tradidere Antonio.

CAP. LXIV. D. Brutus, desertus primo à Planco, post etiam insidiis ejusdem petitus, paullatim relinquente eum exercitu fugiens, in hospitis cujusdam ² nobilis viri, nomine ³ Cameli, domo, ab iis, quos miserat Antonius, jugulatus est; justissimasque optime de se merito viro C. Cæsari pœnas dedit. ⁴ cujus cum primus omnium amicorum fuisset, interfector fuit, & fortunæ, ex qua fructum tulerat, invidiam in auctorem relegabat, censebatque æquum, quæ acceperat à Cæsare, retinere: Cæsarem, ⁵ qui illa dederat, perisse. Hæc sunt tempora, quibus M. Tullius continuis actionibus æternas Antonii memoriæ inussit notas. sed hic fulgentissimo & cælesti ore, at ⁶ tribunus Canutius continua rabie lacerabat Antonium. Utrique vindicta libertatis morte stetit: sed

L 2

tribuni

etiam legi per aversam castrorum portam proruto vallo &c. Urf. Per aversa &c. proruto vallo à militibus &c. legendum existimat Heinſ.
¹ Firmus propositi Acid. ² Tō nobilis viri ab indicio exscriptorum esse existimat Grut. Ignobilis viri legendum esse conjicit Heinſ. ³ Capeni Scheg. Cameli Voss. ⁴ Sic vulgo. CUJUS CUM PRIMIS &c. Rhen. è MS. Cui cum in primis &c. ex conjectura Heinſii. ⁵ QUIA ILLA DEDERAT * PERIS Rhen. è MS. Quia illa dederat perisse (vel perire) Rhenani schol. Qui illa dederat, perire Alii. ⁶ TRIBUNUS CANNUTIUS Rhen. è MS. Forſan Tib. Canutius Ald.

tribuni sanguine commissa proscriptio ; ¹ Ciceronis, velut satiatio Antonio, ² poena finita. Lepidus deinde à senatu hostis judicatus est, ut ante fuerat Antonius.

CAP. LXV. Tum inter eum Cæsaremque & Antonium, commercia epistolarum ; & conditionum ³ facta mentio ; cum Antonius & subinde Cæsarem admoneret, quam inimicæ ipsi Pompeianæ partes forent ; & in quod jam emerisissent fastigium : & quanto Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerentur ; denuntiaretque, se cum Bruto Cassioque, qui jam decem & septem legionum potentes erant, juncturum vires suas, si Cæsar ejus aspernaretur concordiam ; diceretque, plus Cæsarem patris, quam se amici ⁴ ultioni deberi. ⁵ igitur initur potentiæ societas, & hortantibus orantibusque exercitibus, inter Antonium etiam & Cæsarem ⁶ facta affinitas ; cum esset privigna Antonii desponsa Cæsari. consulatumque iniiit Cæsar pridie, quam viginti annos impleret, x. Kalend. Octobres, cum collega Q. Pedio, post V. C. abhinc annis ⁷ dccix, ante lxxii quam tu, M. Vinici, consulatum inires. Vidit hic annus Ventidium, per quam urbem inter captivos Picentium in triumpho ductus erat, in ea consularem prætextam jungentem ⁸ prætoriam.

CAP. LXVI. Idem hic postea triumphavit. Furente deinde Antonio, simulque Lepido, quorum uterque, ut prædiximus, hostes judicati erant, ⁹ cum ambo mallet sibi nuntiari quid passi essent, quam quid

¹ Ita restituit Lips. CICERONIS VEL SATIATIO &c. Rhen. è MS. atque hanc lectionem retinendam esse monent Grut. & Voss. alique viri eruditi.

² Poena finita scribendum existimat Heins. ³ Facta mentio Bur. conjectura.

⁴ Sic Urs. Aliique. ULTIONE Rhen. è MS. ⁵ * TUR INITA &c. Rhen. è MS.

igitur inita Rhenani schol. Tum. vel tunc inita &c. Bur. conjectura.

Igitur initur legendum putant Voss. & Heins. quasi in veteri codice existisset

TUR INITUR : quod illi, nescio quo errore induiti, pro comperto habuerunt.

⁶ FACTA ADFINITAS Rhen. è MS. Pacta affinitas malit Heins. ⁷ ACCVIII

Rhen. è MS. dccxi Ald. ⁸ Ita Lips. Aliique. PRÆTORIA Rhen. è MS.

& Voss. ⁹ Ita Bur. è MS. QUOM AMBO MALLENT &c. Rhen. è MS.

quid ¹ emeruissent, repugnante Cæsare, sed frustra adversus duos, instauratum Sullani exempli malum, proscripio. Nihil tam indignum illo tempore fuit, quam quod aut Cæsar aliquem proscribere coactus est, ² aut ab ullo Cicero proscriptus est; abscissaque scelere Antonii vox publica est, cum ejus salutem nemo defendisset, qui per tot annos & publicam civitatis & privatam civium defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni: (cogit enim excedere propositi formam operis, erumpens animo ac pectore indignatio) nihil, inquam, egisti, mercedem cælestissimi oris & clarissimi capitis ³ abscissi numerando, auctoramentoque funebri ad conservatoris quondam reipub. tantique Cos. ⁴ irritando necem. ⁵ Rapuisti tu M. Ciceroni lucem sollicitam, & ætatem senilem, & vitam ⁶ miseriorem te principe, quam sub te triumviro mortem: famam vero gloriamque factorum atque dictorum adeo non abstulisti, ut auxeris. Vivit vivetque per omnem sæculorum memoriam. Dumque hoc vel forte vel providentia vel utcumque constitutum rerum naturæ corpus, quod ille pæne solus Romanorum animo vidit, ingenio complexus est, eloquentia inluminavit, manebit incolume: comitem ævi sui laudem Ciceronis trahet; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur; citiusque in mundo genus hominum, ⁷ quam * cadet.

CAP.

¹ Demeruisse Rhēnani schol. Meruisse Alii. ² AUT * BULLO Rhēn. è MS. Ab illo, vel ab ullo Rhēnani schol. ³ ABCISI, ASCISA &c. cum simplici s ubique habet Rhēn. è MS. ⁴ Invitando Lips. male, ut censet Voss. ⁵ RAPUISTI TUM CICERONI &c. Rhēn. è MS. ⁶ Inferiorem legunt Alii: fidemque ac auctoritatem prima advocant editionis, in qua nos vulgatum tamen exstare deprehendimus. In vetusto membranis infeliciorem fuisse existimat Grut. Infeliciorem contracte, pro infeliciorem existisse credit Heins. ⁷ Sic vulgo. * QUAM CEDET Rhēn. è MS. Quam hujus nomen cadet Rhēnani schol. Paulo Manutius placuit: genus hominum concideret. Lipsius explet: quam ea cadet. Ea, nempe laus Ciceronis, de qua prædictum. Quam ea cadet malit Heins. Totum ad hunc modum legit Grut. Citiusque in mundo genus hominum, quam Cicero cadet.

CAP. LXVII. Hujus totius temporis fortunam¹ ne deflere quidem quisquam satis digne² potuit, adeo nemo exprimere verbis potest. Id tamen notandum est, fuisse in proscriptos uxorum fidem summam, libertorum mediam, servorum aliquam, filiorum nullam. adeo difficilis est hominibus utcumque conceptæ spei mora. Ne quid³ ullibi sanctum relinqueretur, ⁴ velut in dotem invitamentumque scele-
ris, Antonius L. Cæsarem avunculum, Lepidus Paul-
lum fratrem proscripserant. Nec Planco gratia defu-
it ad impetrandum, ut frater ejus Plancus Plotius
proscriberetur. Eoque inter jocos⁵ militares, qui cur-
rum Lepidi Plancique secuti erant, ⁶ inter execra-
tionem civium, usurpabant hunc versum: *De Ger-
manis, non de Gallis, duo triumphant consules.*

CAP. LXVIII. Suo præteritum loco referatur:
neque enim persona⁷ umbram actæ rei capit. ⁸ Dum
in acie Pharsalica Africæque de summa rerum Cæsar
dimicat, M. Cælius vir eloquio animoque Curioni si-
millimus, ⁹ sed in utroque perfectior, nec minus in-
geniose nequam, ¹⁰ cum ne modico quidem servari
posset, (quippe pejor illi res familiaris quam mens
erat) in prætura novarum tabularum auctor existit:
nequitiæque

¹ NEC DEFLERE Bur. è MS. Nec deflere quidem quisquam digne
potuit, nedum exprimere verbis malis Grut. omitendo potest.
² To potuit delendum censet Lips. sed cum prima editio e re inendum monet
Heins. ³ Ita restituit Lips. ULLI Rhen. è MS. Aliique. ⁴ VEL IN DO-
TEM &c. Rhen è MS. Aliique. ⁵ MILITAREIS Rhen. è MS. ⁶ Et inter
execrationem sensus postulat. Heins. ⁷ Umbram ac tenebras capit Lips.
Locum non sollicitandum censet Voss. Volebam, umbram tantæ rei capit.
Heins. ⁸ Dum in acie Pharsalica circaque &c. legendum existimat Lips.
⁹ Sed utroque perfectior malis Heins. ¹⁰ Ita ex emendatione Vossii. CUM
IN MODICA QUIDEM &c. Rhen. è MS. Vulgo cum ne in modica quid-
dem &c. Si conjectura indulgendum, legerem: cum ne modica quidem
re servari posset. Ald. Cum ne à diis quidem &c. Gryph. Steph. quod
Lipso non displicet. Cum in re modica nequitiam saturare non pos-
set ex conjectura Acidalii. Forte cum in re modica vix idem servari pos-
set. vel cum ne inter immodica quidem servari posset. Possu &c. cum
inter modica fidem servare non posset. Heins.

nequiritque senatus & auctoritate ¹ Cos. deterreri, ac-
cito etiam Milone Annio, qui non impetrato reditu
Julianis partibus infestus erat, ² in urbe seditionem,
aut magis occulte bellicum tumultum movens, primo
summotus à rep. mox consularibus armis auctore se-
natu circa ³ Thurios oppressus est. ⁴ In cœpto pari
similis fortuna Milonis fuit; qui Compsam in Hir-
pinis oppugnans, ictusque lapide, tum P. Clodio, tum
patriæ, quam armis petebat, pœnas dedit; vir inqui-
es, & ⁵ ultra fortem temerarius. Quatenus autem ali-
quid ex omiſſis ⁶ peto, notetur immodica & intempe-
stiva libertate uſos aduersus C. Cæsarem, Marullum
Epidium, ⁷ Flavumque Cæsætium trib. pleb. dum ar-
guunt in eo regni voluntatem, pæne vim domina-
tionis expertos. ⁸ In hoc tamen sæpe laceſſiti princi-
pis ira exceſſit, ut censoria potius ⁹ contentus nota,
quam animadverſione dictatoria, ſummoveret eos à
rep. teſtareturque, eſſe ſibi miſerrimum, quod aut na-
tura ſua ¹⁰ ei excedendum foret, aut minuenda digni-
tas. Sed ad ordinem revertendum eſt.

CAP. LXIX. Jam & Dolabella in Aſia C. Tre-
bonium conſularem, cui ſuccedebat, fraude dece-
ptum, Smyrnæ occiderat, virum adverſus merita Cæ-
ſaris ingratiffimum participemque cædis ejus, à quo
ipſe in conſulare provectus faſtigium fuerat: & C.
Caſſius,

¹ Ita Lipſ. Coſs. Rhen. è MS. ² Ita Rhenani ſchol. quomodo à Gryphis,
Marneſſio, aliſque editum. IN URBE SEDITIONEM, HAUD MAGIS OCCUL-
TE &c. Rhen. è MS. Burerio, quantum ex vetuſto codice conſpicere potuit,
legendum videtur: In urbe ſeditionem, magis autem occulte &c. In
urbe ſeditionem, in agris occulte autem bellic. &c. Lipſ. ³ TURIOS
Rhen. è MS. & paulo poſt IRPINIS. ⁴ Ita Voſſ. INCEPTO PARI &c. Rhen.
è MS. Aliique. Acidalius conſjecerat, interfecto pari &c. quod merito re-
ſellit Gruterus. ⁵ Ita Bur. è MS. ULTRA SORTEM Rhen. è MS. Lipſ.
⁶ Repete ſcribatur, ut ad ſuperiora illa reſpexeris, ſuo præteritum loco refe-
ratur. Heinf. ⁷ Ita Bur. è MS. Aliique. FLAVUMQUE CÆSE ETIAM Rhen.
è MS. Flavumque Sæſætium Rhenani ſchol. Flavumque Cæsætium
vulgo, corrupte. ⁸ In hoc tamen ſpem laceſſiti principis ira exceſſit
legendum conſpicit Heinf. ⁹ CONTEMPTUS Bur. è MS. ¹⁰ Ei cedendum
malis Heinf.

Cassius, acceptis à ¹ Statio Murco & Crispo Marcio, prætorius viris ² imperatoribusque, prævalidis in Syria legionibus, inclusum Dolabellam, qui præoccupata Asia in Syriam pervenerat, ³ Laodiceæ, expugnata ea urbe, ceperat; ita tamen, ut ad ictum servi sui Dolabella non segniter cervicem daret; & decem legiones in eo tractu sui juris fecerat. & M. Brutus C. Antonio fratri M. Antonii in Macedonia, Vatinioque circa Dyrrhachium ⁴ volentes legiones extorserat: sed Antonium ⁵ bello laceffierat; Vatinium dignatione obruerat: cum & Brutus cuilibet ducum præferendus videretur; & Vatinius ⁶ nulli nomini non esset postferendus. in quo ⁷ deformitas corporis cum turpitudine certabat ingenii, adeo ut animus ejus dignissimo domicilio inclusus videretur. eratque septem legionibus validus. ⁸ Et lege Pedia, quam Cos. Pedius collega Cæsaris tulerat, omnibus, qui Cæsarem patrem interfecerant, aqua ignique ⁹ damnatis interdictum erat. quo tempore Capito, patruus meus, vir ordinis senatorii, Agrippæ subscripsit in C. Cassium. Dumque ea in Italia geruntur, acri atque pro-

¹ Ita ex numismate restituit Urs. STATIO MURCO Rhen. è MS. Sexto Murco Rhenani Schol. ² Ita Ald. & Voss. IMPERATORIBUS, QUI PRÆVALIDIS &c. Rhen. è MS. Imperatoribus, prævalidis &c. Urs. Imperatoribusque, validis &c. Bonhom. Scheg. Possis, Imperatoribusque P. Ro. validis &c. Heins. ³ Ita ex emendatione Vossii. & recte judicio Heinsii, ni maior expungi duas voces, ea urbe, qua interpretamentum fuerint adscriptum Laodiceæ. LAODICEAM EXPUGNATA (LAODICIAM EXPUGNAT Bur. è MS.) EA URBE FECERAT, ITA TAMEN UT ADJECTUM SERVI &c. Rhen. è MS. Laodicea expugnat; ita tamen &c. legunt nonnulli. Laodicea expugnârat; ita tamen &c. Ald. Scheg. Laodicea expugnata interfecerat; ita tamen &c. scribunt alii post Scholion Rhen. Laodicea expugnata, ea urbe ejecerat &c. Popp. ⁴ Sic vulgo. VOLUENTIS Rhen. è MS. VOLUENTIS Bur. è MS. Volenti Urs. ⁵ Ita plerisque editum. BELLO LACESSIERAT VATINIUS, DIGNATIONE OBRUERAT Rhen. è MS. ⁶ Illud nemini ex glossmate nemini natum existimant Ald. & Scheg. Nulli homini aut nulli omnium scribendum censent Alii. Nulli minime Putean. Putabam nulli omnino legendum. possis etiam nulli ignominia esset postferendus. Sed prius malo. vel, quod verius, nulli in omnia. &c. Heins. ⁷ Ita Bur. è MS. CORPORIS deest in editione Rhenani. ⁸ At lege Pedia Lips. ⁹ Damnatis tollit Delbenius

prosperrimo bello Cassius Rhodum, rem immanis operis, ceperat; Brutus Lycios devicerat; & inde in Macedoniam exercitus ¹trajecerant; cum per omnia repugnans naturæ suæ Cassius etiam Bruti clementiam vinceret. Neque reperias, quos aut pronior Fortuna comitata sit, aut veluti fatigata maturius destituerit, quam Brutum & Cassium.

CAP. LXX. Tum Cæsar & Antonius trajecerunt exercitus in Macedoniam, & apud urbem Philippos cum M. Bruto Cassioque acie concurrerunt. Cornu, cui Brutus præerat, impulsis hostibus castra Cæsaris cepit. nam ipse Cæsar, etiamsi infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab Artorio medico, ne in castris remaneret, ² manifestæ denuntiatione quietis territo. Id autem, in quo Cassius fuerat, fugatum ac male ³ multatum ⁴ in altiora se receperat loca. Tum Cassius ex sua fortuna eventum collegæ æstimans, cum dimisisset evocatum jussissetque nuntiare sibi, quæ esset multitudo ac vis hominum, quæ ad se tenderet, tardius eo nuntiante, cum in vicino esset agmen ⁵ cursu ad eum tendentium, ⁶ neque pulvere facies aut signa denotari possent; existimans hostes esse qui inruerent, lacerna caput circumdedit, extentamque cervicem interritus liberto præbuit. Deciderat Cassii caput, cum evocatus advenit, nuntians Brutum esse victorem. qui cum imperatorem prostratum videret; Sequar, inquit, eum, quem mea occidit tarditas; & ita in gladium ⁷ incubuit. Post paucos deinde dies Brutus conflixit cum hostibus, & victus acie, cum in tumultum nocte ex fuga

M se

¹ Ita Rhen. è MS. Transjecerant hic & alibi legunt alii ² MANIFESTE DENUNCIATIONE Rhen. è MS. Manifestæ vel manifesta legendum opinatur Heinsius. ³ Multatum malint Ursin. & Putean. ⁴ Ita Gruter. Sylburg. Aliique edidit. IN ALTIORA RECEPERAT LOCA Rhen. è MS. quam lectionem reponendam censet Voss. ⁵ Cursus magis placet Heinsio, & mox ingruerent pro inruerent. ⁶ Neque præ pulvere &c. legunt alii. quos refellit Voss. ⁷ Ita Rhen. è MS. Occubuit vulgo, pessime.

se recepisset, impetravit à Stratone Ægeate, familiari suo, ut manum morituro commodaret sibi; ¹ erectoque lævo super caput brachio, cum mucronem gladii ejus dextera tenens, sinistrae admovisset mamillæ, ad eum ipsum locum, qua cor emicat, impellens se in vulnus, uno ictu transfixus exspiravit.

CAP. LXXI. Protinus Messalla, fulgentissimus juvenis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Cæsaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Cæsari quidquam ex victoriis suis fuit lætius, quam servasse Corvinum; aut majus exemplum hominis grati ac pii, quam Corvinus in Cæsarem ² fuit. Non aliud bellum cruentius cæde clarissimorum virorum fuit. Tum Catonis filius cecidit. Eadem Lucillum Hortensiumque eminentissimorum civium filios fortuna abstulit. nam Varro ad ludibrium moriturus Antonii, digna illo ac vera de exitu ejus magna cum libertate ominatus est. Drusus Livius ³ Juliæ Augustæ pater & Varus Quintilius, ne tentata quidem hostis misericordia, alter se ipse in tabernaculo interemit: Varus autem liberti, quem id facere coegerat, manu, cum se insignibus honorum velasset, jugulatus est.

CAP. LXXII. Hunc exitum M. Bruti partium septimum & xxx annum agentis Fortuna esse voluit: corrupto animo ejus ⁴ in diem, quæ illi omnes virtutes unius temeritate ⁵ facti abstulit. Fuit autem dux Cassius melior, quanto vir Brutus. è quibus Brutum amicum habere malles, inimicum magis timeres Cassium. in altero major vis, in altero virtus. Qui si vissent, quantum reip. interfuit, Cæsarem potius habere

¹ Erectoque rescribendum putat Heins. ² Fuit expungendum censet Heins.
³ Liviæ reponendum putat Ald. sed vulgatam lectionem jam olim ad Tacitum firmavit Lipp. ⁴ Una die ex emendatione Aldi. ⁵ Ita Rhenani schol. Fecit Rhen. e MS. An facinoris legendum dubitat Heins.

bere quam Antonium principem, tantum retulisset habere Brutum quam Cassium. Cn. Domitius, pater L. Domitii, nuper à nobis visi, eminentissimæ ac nobilissimæ simplicitatis viri, avus hujus Cn. Domitii clarissimi juvenis, ¹ occupatis navibus, cum magno sequentium consilia sua comitatu, fugæ fortunæque se commisit, semetipso contentus duce partium. ² Staius Murcus, qui classi & custodiæ maris præfuerat, cum omni commissa sibi parte ³ exercituum naviumque Sex. Pompejum, Cn. Magni filium, qui ex Hispania revertens, Siciliam armis occupaverat, petit. ⁴ ad quem & è Brutianis castris & ex Italia, aliisque terrarum partibus, quos præsentis periculo Fortuna subduxerat, proscripti confluebant. ⁵ quippe nullum habentibus statum quilibet dux erat idoneus; ⁶ cum fortuna non electionem daret, sed perfugium ostenderet; exitialemque tempestatem fugientibus statio pro portu foret.

CAP. LXXIII. Hic adulescens erat studiis rudis, sermone barbarus, impetu strenuus, manu promptus, ⁷ cogitatione celer, fide patri dissimillimus, libertorum suorum libertus, servorumque servus; speciosis invidens, ut pareret humillimis: quem senatus, pæne totus adhuc è Pompeianis constans partibus, ⁸ post Antonii à Mutina fugam, eodem illo tempore, quo Bruto Cassioque transmarinas provincias decreverat, revocatum ex Hispania, ubi adversus eum clarissimum

M 2

mum

¹ Ita Rhen. è MS. Vulgo occupatus navibus, tum magno &c.
² STAIUS MURCUS Rhen. è MS. ³ Ita Rhenani schol. EXERCITU Rhen. è MS. Exercitus naviumque Lips. Exercitus & navium malint Voss. & Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Quin & è Brutianis &c. Rhenani schol. ADQUE ME TE BRUTIANIS &c. Bur. è MS. ⁵ Quippe nullum habentibus, statim quilibet &c. legi posse existimat Lips. ⁶ Sic vulgo. CUM FORTUNA NON ELECTIONEM DARET, PERFUGIUM OSTENDERET Rhen. è MS. ⁷ Ita Rhenani schol. COGITATOR CELER Rhen. è MS. Concitatu celer Lips. Cogitato celer malit Heins. ⁸ Ita Bur. ex conjectura. POST ANTONIANAM FUGAM Rhen. è MS. POST ANTONII A MUTINAM FUGAM Bur. è MS.

mum bellum Pollio Asinius prætorius gesserat, in paterna bona restituerat, & oræ maritimæ præfecerat. ¹ Is tum ut prædiximus, occupata Sicilia, servitia fugitivosque in numerum exercitus sui recipiens, magnum modum legionum effecerat; perque Mænam & Menecratem, paternos libertos, præfectos classium, latrocinii ac prædationibus infestato mari, ad se exercitumque tuendum rapto utebatur, cum eum non depuderet, vindicatum armis ac ductu patris sui ² mare infestare piraticis sceleribus.

CAP. LXXIV. Fractis Brutianis Cassianisque partibus, Antonius transmarinas obiturus provincias substitit; Cæsar in Italiam se recepit, eamque longe quam speraverat tumultuosiores reperit. quippe L. Antonius Cos. vitiorum fratris sui consors, sed virtutum, quæ interdum in illo erant, experts, modo apud veteranos criminatus Cæsarem, modo eos, qui ³ iuste divisione prædiorum nominatisque colonis agros amiserant, ad arma conciens, magnum exercitum conflaverat. Ex altera parte uxor Antonii Fulvia, nihil muliebri præter corpus gerens, omnia armis tumultuque miscebat. Hæc belli sedem Præneste ceperat. Antonius pulsus undique viribus Cæsaris Perusiam se contulerat: Plancus Antonianarum adjutor partium, ⁴ spem magis ostenderat auxilii, quam opem ferebat Antonio. Usus Cæsar virtute & fortuna sua Perusiam expugnavit; Antonium inviolatum dimisit. in Perusinos magis ira militum, quam voluntate sævitum ducis. urbs incensa, cujus initium incendii princeps ejus loci fecit Macedonicus; qui, subiecto

¹ ISTUM Rhen. è MS. Iste Urs. Is cum Alii. ² Mare inestare potius legi debere existimat Heins. & celocibus pro sceleribus, quod paulo post reponit Lipsius, nequaquam adprobat; uti nec ante eum Vossius. ³ Injuste vel injusta legendum putat Lips. Iusta divisione Velleium dedisse existimat Heins. & mox, ordinatisque coloniis. ⁴ Spe magis ostenderat auxiliis ex Bur. conjectura.

subjecto rebus ac penatibus suis igni, transfixum se gladio flammæ intulit.

CAP. LXXV. Per eadem tempora exarserat in Campania bellum, quod, professus eorum, qui perderant agros, patrocinium, ciebat Tib. Claudius Nero, prætorius & pontifex, Tib. Cæsaris pater, ¹ magni vir animi doctissimique ingenii. id quoque adventu Cæsaris sepultum atque discussum est. Quis Fortunæ mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non diversa præsentibus contrariaque exspectatis aut speret aut timeat? Livia nobilissimi & fortissimi viri ² Drusi Claudiani filia, genere, probitate, forma Romanarum eminentissima, quam postea conjugem Augusti vidimus, ³ quam transgressi ad Deos sacerdotem ac filiam, tum fugiens mox futuri sui Cæsaris arma, ⁴ minus bimum hunc Tiberium Cæsarem, vindicem Romani imperii, futurumque ejusdem Cæsaris filium, gestans sinu, per avia itinerum, vitatis militum gladiis, uno comitante, quo facilius occultaretur fuga, pervenit ad mare, & cum viro Nerone pervecta in Siciliam est.

CAP. LXXVI. Quod alieno testimonium redderem, in eo non fraudabo avum meum. quippe C. Vellejus, honoratissimo inter illos cccclx iudices loco à Cn. Pompeio lectus, ejusdem, Marcique Bruti ac ⁵ Tib. Neronis præfectus fabrûm, vir nulli secundus, in Campania, digressu Neronis à Neapoli, cuius, ob singularem cum eo amicitiam, partium adju-
tor

¹ MAGNI VIRI ANIMI Bur. è MS. ² Ita Bur. è conjectura, Aliique. DRUSI CALIDIANI Rhen. è MS. ³ Ita Rhen. è MS. Gryph. Lips. Aliique. Vulg. quam transgressi ad eos &c. Quin transgressi ad Deos. sacerdotem pæne habuit ac flaminem Ald. Quam transgressi ad Deos sacerdotem ac Iliam Urf. ⁴ * NUS BIMUM Rhen. è MS. Cujus bimum Bur. conjectura. Vix bimum Ald. Grut. Aliique. ⁵ Ita restituit Ald. TYRONIS Rhen. è MS.

tor fuerat, gravis jam ætate & ¹ corpore, cum comes
 esse non posset, gladio se ipse transfixit. Inviolatam
 excedere Italia Cæsar passus Fulviam, Plancumque
 muliebris fugæ comitem. nam Pollio Asinius cum
 septem legionibus, diu retenta in potestate Antonii
 Venetia, magnis speciosisque rebus, circa Altinum,
 aliasque ejus regionis urbes editis, Antonium petens,
 vagum adhuc Domitium, quem digressum è Brutia-
 nis castris post cædem ejus prædiximus, ² & propriæ
 classis factum ducem, ³ consiliis suis ⁴ illectum, ac fi-
 de data, junxit Antonio. ⁵ Quo facto, quisquis æ-
 quum se præstiterit, sciat non minus à Pollione in
 Antonium, quam ab Antonio in Pollionem esse con-
 latum. Adventus deinde in Italiam Antonii, ⁶ præ-
 paratusque contra eum Cæsaris habuit belli metum:
 sed pax ⁷ circa Brundisium composita. Per quæ tem-
 pora ⁸ Rufi Salvidieni scelesti consilia patefacta
 sunt. qui natus obscurissimis initiis, parum habebat
⁹ summa accepisse, & proximus à Cn. Pompeio, ipso-
 que Cæsare ¹⁰ ex equestri ordine Cos. creatus esse,
¹¹ nisi in id ascendisset, è quo infra se & Cæsarem vi-
 deret & temp.

CAP. LXXVII. Tum, expostulante consensu po-
 puli, quem gravis urebat infesto mari annona, cum
 Pompeio quoque circa Misenum pax inita: qui
¹ haud

¹ Sic Ald. Alique. CORPORE CUM ESSE NON POSSET Rhen. è MS.
 CORPORE COMES ESSE NON POSSET Bur. è MS. Vulgo cum eum sequi
 non posset. ² Ita Rhen. è MS. PROPRIÆ Bur. è MS. Propriæ classis
 Bur. conjectura. Proprietore verius scribi conjicit Heins. quem vide. ³ Con-
 ciliis (id est, conciliationibus) scribendum putat Heins. ⁴ ELECTUM Rhen.
 è MS. ⁵ Cui facto Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. PRÆPARATUSQUE CÆSA-
 RIS CONTRA EUM. Paratusque &c. Scheg. sed nihil mutandum censet Voss.
⁷ CIRCA BRUNDISIUM Rhen. è MS. CONTRA BRUNDISIUM Bur. è MS.
⁸ RUFFI Rhen. è MS. ⁹ Ita Lips. Alique, SUMMAM Rhen. è MS. ¹⁰ EX
 EQUESTRI ORDINIS COS. &c. Rhen. è MS. EX EQUESTRI ORDINIS
 CONS. &c. Bur. è MS. & mox creatum esse malit Urs. quem neutiquam
 audiendum esse putat Voss. ¹¹ Ita emendavit Tutean. Nisi ascendisset,
 quo &c. vulgo. NI SIMUL ASCENDISSET &c. Rhen. è MS. NISI IN II
 ASCENDISSET EQUO &c. Bur. è MS. Nisi in id ascendisset, quo &c. Alii.

¹ haud absurde cum in navi Cæsaremque & Antonium cœna ² exciperet, dixit: In carinis suis se cœnam dare. referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur. ³ In hoc pacis fœdere placuit Siciliam Achaiamque Pompeio concedere. in quo tamen animus iniques manere non potuit: id unum tantummodo salutare adventu suo patriæ attulit, quod omnibus proscriptis aliisque, qui ad eum ⁴ ex diversis causis fugerant, redditum salutemque pactus est. quæ res & alios clarissimos viros, & Neronem Claudium & ⁵ M. Silanum, Sentiumque Saturninum & Aruntium ac Titium restituit reip. ⁶ Statium autem Murcum, qui adventu suo classisque celeberrimæ vires ejus duplicaverat, insimulatum falsis criminationibus, quia talem virum collegam officii ⁷ Mæna & Menecrates fastidierant, Pompejus in Sicilia interfecerat.

CAP. LXXVIII. Hoc tractu temporum Octaviam sororem Cæsaris M. Antonius duxit uxorem. Rediebat Pompejus in Siciliam, Antonius in transmarinas provincias: quas magnis momentis Labienus, ex Brutianis castris profectus ad Parthos, producto eorum exercitu in Syriam, interfectoque legato Antonii, concusserat: qui virtute & ductu Ventidii una cum Parthorum copiis, celeberrimoque juvenum Pacoro regis filio extinctus est. Interim Cæsar per hæc tempora, ne res disciplinæ inimicissima otium corrumpere

¹ HAUD * ABSURDO Rhen. è. MS. ² Ecciperet pro acciperet Velleium dedisse putat Acid. ³ Inito hoc pacis fœdere Acid. ⁴ Ex diversis castris Acid. inepte, ut censet Voss. ⁵ Sic plurimi libri. M. SYLLANUM, SENTIUMQUE SATURNINUM, ET ATRUNCIVM AC TITIVM Rhen. è MS. M. SILANUM SENTIVM Q. SATURNINUM ET ATRUUCIVM AC TITIVM Bur. è MS. Atruncium Aetivum Bur. conjectura. M. Silanum, Sentiumque Saturninum & Aruntium Aetivum Alii. ⁶ STAIUM AUTEM MURCV M Rhen. è MS. ⁷ MENA ET MENOCRES Rhen. è MS. Mena & Menocrates Rhenani schol. MENA ET MENOTRADES Bur. è MS. Forse Menocrates Voss.

ret militem, crebris in Illyrico Delmatiaque expeditionibus, patientia periculorum, bellicue experientia durabat exercitum. Eadem tempestate Calvinus Domitius, cum ex consulatu obtineret Hispaniam, gravissimi comparandique antiquis exempli auctor fuit. quippe primipili centurionem nomine ¹ Vibillum, ob turpem ex acie fugam, ² fusti percussit.

CAP. LXXIX. Crescente in dies & classe & fama Pompeii, Cæsar molem belli ejus fuscipere statuit. Ædificandis navibus ³ contrahendoque militi ac remigi, navalibusque adfuescendo certaminibus atque exercitationibus, præfectus est M. Agrippa, virtutis nobilissimæ, labore, vigilia, periculo invictus, parendique, sed uni, scientissimus, aliis sanè imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes positus, consultisque facta conjungens. Hic in Averno ac Lucrino lacu speciosissima classe fabricata, ⁴ quotidianis exercitationibus militem remigemque ad summam & militaris & maritimæ rei perduxit scientiam. Hac classi Cæsar, cum prius, despondente ei Nerone, cui ante nupta fuerat, Liviam auspiciis reip. ominibus duxisset ⁵ eam uxorem, Pompeio Siciliaeque bellum intulit. Sed virum, humana ope invictum, graviter eo tempore Fortuna concussit. quippe longe majorem partem classis, circa Veliam Palinurique promontorium, adorta vis Africi laceravit ac distulit. Ea patrando bello mora fuit, quod post ea ⁶ dubia, & interdum ancipiti fortuna gestum est. nam & classis eodem loco vexata est tempestate, & ut navali primo prælio apud Mylas ductu Agrippæ pugnatum prospere, ita inopinato classis adventu, gravis sub ipsius Cæsaris oculis circa Tauromenium accepta clades: neque ab ipso

¹ Ita Bur è MS. IUBILLIUM Rhen. è MS. ² Ita Bur, è MS. FUSTE PERCUSSIT Rhen. è MS. ³ MILITE AC REMIGE Rhen. è MS. ⁴ CORTIDIANIS Rhen. è MS. ⁵ Tolle eam, ut & paulo ante ei. Heins. ⁶ Dubia interdum & ancipiti scribendum existimas Acid.

ipso periculum abfuit. Legiones quæ cum Cornificio erant legato Cæſaris, expoſitæ in terra, pæne à Pompeio oppreſſæ ſunt. Sed ancipitis fortuna temporis matura virtute correcta. Explicatis quippe utriuſque partis claſſibus, pæne omnibus exutus navibus Pompejus Aſiam fuga petivit : juſſuque M. Antonii, cujus opem petierat, dum inter ducem & ſupplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet, nunc vitam precatur, à Titio jugulatus eſt. cui in tantum duravit hoc facinore contractum odium, ut mox ludos in theatro Pompeii faciens, exſecratione populi ſpectaculo, quod præbebat, pelleretur.

CAP. LXXX. Acciverat, gerens contra Pompejum bellum, ex Africa Cæſar Lepidum cum XII ſemiplenis legionibus. Hic vir omnium vaniſſimus, neque ulla virtute tam longam fortunæ indulgentiam meritus, exercitum Pompeii, quia propior fuerat, ſequentem non iplius, ſed Cæſaris auctoritatem ac fidem, ſibi junxerat : inflatusque amplius xx legionum numero, in id furoris proceſſerat, ¹ ut inutilis alienæ victoriæ comes, quam diu moratus erat, diſſidendo in conſiliis, ² Cæſari, & ſemper diverſa his quæ aliis placebant dicendo, ³ totam victoriam ut ſuam ⁴ interpretaretur ; audebatque denuntiare Cæſari, excederet Sicilia. Non ab Scipionibus aliisque veteribus ⁵ Romanorum ducum, quidquam auſum patratumque fortius, quam tunc à Cæſare. Quippe cum inermis & lacernatus eſſet, præter nomen nihil trahens, ingreſſus caſtra Lepidi, evitatis, quæ juſſu hominis praviffimi tela in eum ⁶ jacta erant, cum lacerna ejus perforata

N

rata

¹ Ita Rhen. è MS. UT INUTILIS IN ALIENÆ VICTORIÆ COMES ET. Bur. è MS. Ut inutilis in aliena victoria comes Bur. conjecit. quam ſequuntur Alii. ² Sic Acid. CÆSARIS Rhen. è MS. Aliique. Scribæ Cæſari : & lin. penult. prioris pagina, claſſis Pompeianæ (vel inimicæ vel adverſæ) adventu. Heinf. ³ Ita Bur. è MS. TUTAM Rhen. è MS. ⁴ Sic vulgo. INTERPRETABATUR Rhen. è MS. ⁵ RHOMANORUM, RHOMANOS &c. cum aſpiratione nota ubique in Editione Rhenani. ⁶ Sic vulgo. ACTA Rhen. è MS. Adacta à Velleio ipſo fuiſſe opinatur Heinf.

rata esset. lancea, Aquilam legionis rapere ausus est. Scires quid interesset inter duces. Armati inermem secuti sunt: decimoque anno, ¹ quam ad dissimillimam vitæ suæ potentiam pervenerat Lepidus, & à militibus & à fortuna desertus, pulloque velatus amiculo, inter ultimam confluentium ad Cæsarem turbam latens, genibus ejus advolutus est. Vita rerumque suarum dominium concessa ei sunt. spoliata, quam ² tueri non poterat, dignitas.

CAP. LXXXI. Subita deinde exercitus seditio (qui plerumque contemplatus frequentiam suam, à disciplina desciscit; &, quod cogere se putat posse, rogare non sustinet) partim severitate, partim liberalitate discussa principis. Speciosumque per id tempus adjectum supplementum Campanæ coloniae. ³ ejus reditus erant publici: pro his longe uberiores reditus duodecimes H-S in Creta insula reddit, & aqua ⁴ promissa, quæ hodieque singulare & salubritatis instar & amoenitatis ornamentum est. Insigne coronæ classicæ, quo nemo umquam Romanorum donatus erat, hoc bello Agrippa singulari virtute ⁵ meruit. Victor deinde Cæsar reversus in urbem, contractas emtionibus complures domos per procuratores, quo laxior fieret ipsius, publicis se usibus destinare professus est; ⁶ templumque Apollinis, & circa porticus, facturum promisit, quod ab eo singulari exstructum ⁷ munificentia est.

CAP. LXXXII. ⁸ Qua æstate Cæsar tam prospere
in

¹ Sic vulgo. QUAM AD IN DISSIMILLIMAM * VITA SUA POTENTIAM Rhen. è MS. Quam ad in dissimillimam vitæ suæ &c. Rhenani schol. Quam ad in (dis simillima vita) potentiam &c. Bur. conjectura. ² Ita Rhen. è MS. INTUERI Bur. è MS. & Ald. Vitueri Acid. ³ EJUS RELICTI &c. Rhen è MS. Ejus reliqui &c. Lips. Ejus resecti &c. ex conjectura Heinsii. ⁴ Permissa malit Heins. ⁵ Emeruit legendum esse conjicit Heins. ⁶ Ita Rhen. è MS. Vulgo Templumque Apollini. ⁷ Haud displicet Lipsio magnificentia. ⁸ Ita Bonhom. Aliique. **QUA ÆSTATE CÆSAR TAM PROSPERE LIBIUM (LEPIDUM Rhenani schol.) BENE FORUNA &c. Rhen è MS. Qua æstate &c. pæne fortuna in Cæsarem & Remp. (aut in Cæsare & Rep. antiquæ) militavit &c. Scheg. Sunt quibus placet**

in Lepidum in Sicilia, bene fortuna in Cæsare & rep. militavit ad Orientem. quippe Antonius cum ¹ XIII legionibus ² ingressus Armeniam, ac deinde Mediam, & per eas regiones Parthos petens, habuit regem eorum obvium: primoque duas legiones, cum omnibus impedimentis tormentisque, & Statiano legato, amisit; mox sæpius ipse, cum summo totius exercitus discrimine, ea adiit pericula, ³ quibus servari se posse desperaverat; amissaque non minus quarta parte militum, captivi cujusdam, sed Romani, consilio ac fide servatus: qui clade Crassiani exercitus captus, ⁴ cum fortunam non animum mutasset, accessit nocte ad stationem Romanam; prædixitque, ne destinatum iter peterent, sed diverso silvestrique pervaderent. ⁵ Hoc M. Antonio ac tot illis legionibus saluti fuit: de quibus tamen, totoque exercitu, haud minus pars quarta, ut prædiximus, militum, calorum servitiique desiderata ⁶ tertia est; impedimentorum vix ulla superfuit. Hanc tamen Antonius fugam suam, quia vivus exierat, victoriam vocabat. Qui tertia ætate reversus in Armeniam, regem ejus Artavasden, fraude deceptum catenis, sed, ⁷ ne quid honori deesset, aureis vinxit. Crescente deinde & amoris in Cleopatra

N 2

patram

tion: quâ ætate Cæsar tam prospere Lepidum in Sicilia devicit, bene fortuna &c. Quâ ætate quam Cæsari prospera in Lepidum in Sicilia, tam scæva fortuna in Cæsarem & Remp. &c. *Acid.* Forte quâ ætate Cæsar tam prospere pro libitu (vel ut libitum, vel ad libitum) in Sicilia pæne Fortuna in Cæsarem & Remp. &c. *Heins.* 1 XVI legionibus cum *Freinshemio* (quem ad Florum l. 4. c. 10.) malit *Voss.* 2 Ita *Gryph.* Aliique. EGRESSUS ARMENIAM *Rhen.* è MS. 3 E quibus &c. deinde, consilio ac fide servatur *Velleium* scripisse conjicit *Heins.* 4 Ita *Rhen.* è MS. Aliique. CUM FORTUNA NON &c. *Bur.* è MS. 5 Ita post *Bæclerum* (qui hoc M. Antonio atque illis legionibus, vel ac tot illis legendum censet) rescripsit *Heins.* Hoc M. ANTONIO ACTO, ILLIS &c. *Rhen.* è MS. Hoc M. Antonii octo illis legionibus &c. *Ald.* Hoc M. Antonius acto, illis legionibus &c. *Urs.* Hoc M. Antonio ac tot legionibus &c. *Lips.* Hoc M. Antonio atque illis legionibus *Schæg.* Aliique. 6 Nonnulli tertia omittunt: sed codicis veteris lectionem (quam textu expressimus) ruendam censent *Alii.* 7 Nequid oneri &c. *Urs.* cui haud adstipulantur *Alii.*

patram incendio, & vitiorum, quæ semper facultatibus licentiaque & assentationibus aluntur, magnitudine, bellum patriæ inferre constituit; cum ante, novum se Liberum Patrem appellari jussisset, ¹ cum redimitus hederis, coronaque velatus aurea, & thyrsus tenens, cothurnisque succinctus, curru, velut Liber Pater, vectus esset Alexandriæ.

CAP. LXXXIII. Inter hunc apparatus belli, Plancus, non judicio recta legendi, neque amore reip. aut Cæsaris, (quippe hæc semper impugnabat) sed morbo proditor, cum fuisset humillimus assentator reginæ, & infra servos cliens, cum Antonii librarius, cum obsœcnissimarum rerum & auctor & minister, ² cum in omnia & omnibus venalis, cum cæruleatus & nudus, caputque redimitus arundine, & caudam trahens, genibus innixus ³ Glaucum saltasset, in convivio refrigeratus ab Antonio, ob manifestarum rapinarum indicia, transfugit ad Cæsarem. & idem postea clementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; dictitans, id probatum à Cæsare, cui ille ignoverat. ⁴ mox autem hunc noxa avunculum ⁵ Titius imitatus est. Haud absurde Coponius, ⁶ vir è prætoriiis ⁷ gravissimus, patris Silii focer, cum recens transfuga, multa ac ⁸ nefanda Plancus absenti Antonio in senatu objiceret: Multa, inquit, mehercules fecit Antonius pridie, quam tu illum relinqueres.

CAP.

¹ Tum redimitus hederis *legendum monet Heins.* ² Ita à Gryphio & aliis bene editum censent I ipsi. & Voss. CUM IN OMNIA ET IN OMNIBUS &c. Rhen è MS. Aliique. Cum in omnia omnibus &c. *legendum existimat Heins.* ³ I ipsius sic legi jubet & distingui: Glaucum saltasset in convivio, refrigeratus ab Antonio, ob manif. &c. ⁴ Ita describi jubet Heins. HUNC MOX AVUNCULUM &c. Rhen. è MS. Aliique. MOX AUTEM HUNC. MOX AVUNCULUM &c. Bur. è MS. alterum mox delendum esse cum Aldo censet Voss. ⁵ M. Titius Lips. ⁶ Ita Scheg. & Voss. quibus suffragatur Heins. VIR PRÆTORIUS Rhen. è MS. UIR. E. PRÆTORIUS Bur. è MS. ⁷ Ita post Vossium Heins. GRAVISSIMUS PATER, SILII SOCER Rhen. è MS. Vir prætorius gravissimus, P. Silii focer vulgo. ⁸ Miranda Alii. quos non audiendos esse existimat Voss.

• CAP. LXXXIV. Cæsare deinde & ¹ Messalla Corvino Coss. debellatum apud Actium; ubi, longe ante quam dimicaretur, exploratissima Julianarum partium fuit victoria. Vigebat in hac parte miles atque imperator, ² illa marcebant omnia. hinc ³ remiges firmissimi, illinc inopia adfectissimi. ⁴ navium hac magnitudo modica, nec celeritati adversa, illac specie terribilior. hinc ad Antonium nemo, illinc ad Cæsarem ⁵ quotidie aliquid transfugiebat. Denique in ore atque oculis Antonianæ classis per M. Agrippam Leucas expugnata, Patræ captæ, Corinthus ⁶ occupata, bis ante ultimum discrimen classis hostium superata. Rex ⁷ Amyntas meliora & ⁸ utiliora secutus, (nam Deillius exempli sui tenax, ut à Dolabella ad Cassium) virque clarissimus Cn. Domitius, qui solus Antonianarum partium numquam reginam, nisi nomine, salutavit; maximo & præcipui periculo ⁹ transmisit ad Cæsarem.

CAP.

1 MESSALA Rhen. è MS. & mox Cos. Alii. 2 Ita Rhen. è MS. Freinshem. Aliique. ILLAM ARCEBANT OMNIA Bur. è MS. sed in à marcebant detractum, atque præcedenti dictioni librarium insecutia additum existimat. In illa jacebant, vel marcebant omnia Ald. 3 Ita restituit Lips. REGES Rhen. è MS. Aliique. 4 Ita ex emendatione Heinsii. NAVIUM HÆC (hic Ald.) MAGNITUDO, MODICAUE (MODICANE Bur. è MS. modica cum Ald.) CELERITATE ADVERSA ILLA SPECIE ET (SPECIES Bur è MS. specie erat Rhenani schol.) TERRIBILIOR Rhen. è MS. Lipsius putat legi hic etiam posse terribiliora. Navium hinc magnitudo modica, sed (cum Alii.) celeritate (celerior, Scheg.) adversa (ex adversa Scheg. ex adverso Alii) illa specie &c. Urs. Navium heic magnitudo modica. at celeritate; adversa illa specie erat terribilior Voss. 5 COTIDIE ALIQUID TRANSFUGIEBANT Rhen. è MS. COTIDIE ALIQUID TRANSFUGIEBAT Bur. è MS. 6 OCCUPATA BIS, ANTE &c. Rhen. è MS. 7 MYNTAS Rhen. è MS. 8 Ita Lips. vel sic: utiliora secutus (nam Deillius exempli sui tenax fuit & illo bello) virque &c. NAM DE ILLIUS EXEMPLIS VITÆ NATURA (natura Bur. conjectura) DOLABELLA AD CÆSAREM &c. Rhen. è MS. Inde illius exemplo vir audax Dolabella virque clarissimus &c. Urs. Inde illius exemplo mature Dolabella ad Cæsarem &c. legendum censet M. (Lockius, secutus ductum vetustissimi codicis, quem expressit Rhenan. Utiliora secutus mature: inde illius exemplo Dolabella, virque clarissimus &c. Acid. Lipsii emendationem (quam textu exhibuimus) comprobant Voss. & Heins. nisi quod Dellius malit Voss. & ut ante à Dolabella Heins. 9 Transmisere ad Cæsarem Lips.

CAP. LXXXV. Advenit deinde maximi discriminis dies, quo Cæsar Antoniusque productis classibus, pro salute alter, in ruinam alter terrarum orbis dimicavere. Dextrum navium Julianarum cornu ¹ M. Lurio commissum, lævum ² Aruntio, Agrippæ omne classici certaminis arbitrium. Cæsar ei parti destinatus, in quam à fortuna vocaretur, ubique aderat: classis Antonii regimen ³ Publicolæ Sosioque commissum. At in terra locatum exercitum Taurus Cæsaris, Antonii regebat Canidius. Ubi initum certamen est, omnia in altera parte fuere, dux, remiges, milites; in altera nihil præter milites. prima occupat fugam Cleopatra; Antonius fugientis Reginæ, quam pugnantis militis sui, comes esse maluit; & imperator, qui in desertores sævire debuerat, desertor exercitus sui factus est. Illis etiam ⁴ detracto capite, in longum fortissime pugnandi duravit constantia; & desperata victoria in mortem dimicabatur. Cæsar, quos ferro poterat interimere, verbis mulcere cupiens, clamitansque & ostendens, fugisse Antonium, quærebat, Pro quo & cum quo pugnarent. At illi, cum diu pro absente dimicassent duce, ægre summissis armis ⁵ cessere victoriam; citiusque vitam veniamque Cæsar promisit, quam illis, ut ea precarentur, persuasum est. Fuitque in confesso, milites optimi imperatoris, imperatorem fugacissimi militis functum officio. ⁶ ut dubites, suo ne, an Cleopatrx arbitrio victoriam temperaturus ⁷ fuerit, qui ad ejus arbitrium direxit fugam.

¹ Ita Urs. Scheg. Lips. Aliique. M. LARIO Rhen. è MS. ² ARUNTIO Rhen. è MS. ³ Sic vulgo. PUBLICOLÆ SOSIOQUE Rhen. è MS. Publicolæ Sosioque Lips. ⁴ Ita magni librorum consensu. DETRACTATO CAPITATE Rhen. è MS. ⁵ Cessere victoria malit Heins. ⁶ Ita ex Bur. conjectura. UIDEBIT E SUO &c. Rhen. è MS. Viderit è suo, an Cleopatrx &c. Rhenani schol. Viderit è suone, an &c. Lips. Ut dubites suo, an &c. Voss. Forte, Ut ne (vel non) dubitetur suo, an &c. Heins. ⁷ Sic plurimi: ut & exigere videtur Latinitatis ratio. FUERAT Rhen. è MS.

gam. Idem locatus in terra fecit exercitus, cum se Canidius præcipiti fuga rapuisset ad Antonium.

CAP. LXXXVI. Quid ille dies terrarum orbi præstiterit, ¹ ex quo in quem statum pervenerit Fortuna Publica, quis in hoc transcurso tam artati operis exprimere audeat? Victoria vero fuit clementissima; nec quisquam ² interemtus est, nisi paucissimi, & hi, qui deprecari quidem pro se non sustinerent. Ex qua lenitate ducis colligi potuit, quem aut initio triumviratus sui, aut in campis ³ Philippiis, si sic licuisset, victoriæ suæ ⁴ facturum fuerit [*modum.*] At Sosium L. Aruntii prisca gravitate celeberrimi fides, mox diu ⁵ clementia luctatus sua Cæsar, servavit incolumem. Non prætereatur Afinii Pollionis factum & dictum memorabile. ⁶ namque cum se post Brundisiam pacem continuisset in Italia, neque aut vidisset umquam reginam, aut post enervatum amore ejus Antonii animum, partibus ejus ⁷ se miscuisset, rogante Cæsare, ut secum ad bellum proficisceretur Actiacum; Mea, inquit, in Antonium majora merita sunt, illius in me beneficia notiora: itaque ⁸ discrimini vestro me subtraham, & ero præda victoris.

CAP.

¹ Ita Rhen. è MS. Ex eoque in quem Ald. Exque eo in quem Acid. ² INTEREMTUS EST: PAUCISSIMI ET HI &c. Rhen. è MS. Interemptus nisi paucissimi & ii &c. vulgo. Nec quisquam interemtus est, nisi paucissimi, & hi, qui ne deprecari quidem pro se sustinerent legendum conjicit Heins. ³ Ita Rhen. è MS. cui suffragatur Voss. Vulgo Philippiis. & mox si licuisset vulgo. ⁴ Totum hunc locum (præter vocem modum uncis inclusam, quam (una cum pluribus aliis) deesse videri innuit Rhenani schol. & pro qua triumphum substituit Bur. è conjectura) felicissimum in modum restituit Cl. Putean. è vestigiis vetusti exemplaris, in quo, FACTURUS FUERIT, * AD SOLIUM ALARUNT, IN PRISCA &c. At filium Messallæ in prisca gravitate celeberrimi, non diu clem. &c. Ald. At Julium Antonium, (vel filium Antonii) in prisca gravitate celeberrime insistens, (vel in prisca gravitate celeberrima fide,) mox diu clem. reponendum censet Delbenius. ⁵ Cum clementia luctatum sua, vel clementiæ obluctatum suæ scribendum existimat Heins. ⁶ NAM CUM SE POST BRUNDUSINAM &c. Rhen. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. SE IMMISCUISSET Rhen. è MS. ⁸ DISCRIMINE Rhen è MS. Aliisque.

CAP. LXXXVII. ¹ Proximo deinde anno persecutus reginam Antoniumque ² Alexandriam, ultimam bellis civilibus imposuit manum. Antonius seipse non segniter interemit, adeo ut multa desideria crimina morte redimeret. At Cleopatra, frustratis custodibus, ³ inlata aspide, morsu sane ejus, expers muliebris metus spiritum reddidit. Fuitque & fortuna & clementia Cæsaris dignum, quod nemo ex his, qui contra eum arma tulerant, ab eo ⁴ jussu ejus interemtus. D. Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompejum, ⁵ ab eodem victum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritum privavit. Brutus & Cassius, ante quam victorum experirentur animum, voluntaria morte obierunt. Antonii Cleopatrarque quis fuisset exitus, narravimus. Canidius timidius decessit, quam professioni ejus, ⁶ qua semper usus erat, congruebat. Ultimus autem ex interfectoribus Cæsaris Parmensis Cassius morte pœnas dedit, ⁷ ut dederat Trebonius.

CAP. LXXXVIII. Dum ultimam bello Actiaco Alexandrinoque Cæsar imponit manum, M. Lepidus juvenis forma quam mente melior; Lepidi ejus, qui triumvir fuerat reip. constituendæ, filius, Junia Bruti sorore natus, interficiendi, simul in urbem revertisset, Cæsaris consilia inierat. Tunc urbis custodibus præpositus C. Mæcenas, ⁸ equestri sed splendido genere

¹ Ita Bur. è MS. PROXIMO ANNO Rhen. è MS. ² Ita Rhen è MS. ALEXANDREAM Bur. è MS. ³ INLATA ASPIDE IN MORSU SANE EJUS &c. Bur. è MS. Illata aspide sinui, morsu ejus &c. Urf. Morsu ejus, sane expers &c. Acid. Veterem lectionem (nisi quod distinctio post *trò* ejus sit tollenda) nequaquam immu. andam censet Voss. Inlata aspide. immorsu sane ejus &c. aut inlata aspidis immorsu sanioso (vel inlata aspide & immorsa sane ejus) expertem muliebris metus spiritum reddidit scribendum esse conjicit Heins. ⁴ Jussu ejus sit interemtus legendum opinatur Heins. ⁵ Ita Bur. è MS. OB Rhen. è MS. ⁶ Illa qua semper usus est rectius abjicienda esse censet Gruet. ⁷ UT DEDERAT TRIBONIUS Bur. è MS. Ut dederat primus Trebonius legit Ald. ex Ciceronis Philippiis. ⁸ Ita Editio Gryphii aliaque eam secuta. EQUESTRI ET SPLENDIDO

nere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, sane ex-
 omnis, providens atque agendi sciens; simul vero ali-
 quid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis pæ-
 ne ultra feminam fluens: non minus Agrippa Cæsari
 carus, sed minus honoratus: quippe vixit ¹ angusto
 clavo pæne contentus; ² nec minora consequi potu-
 it, sed non tam concupivit. hic speculatus ³ est per
 summam quietem ac dissimulationem præcipitis con-
 silia juvenis, & mira celeritate nullaque cum pertur-
 batione aut rerum aut hominum oppresso Lepido,
 immane novi ac resurrecturi belli civilis restinxit
 initium. & ille quidem male consultorum pœnas ex-
 solvit. ⁴ Æquetur prædictæ jam [Calpurniæ] Antistii,
 Servilia Lepidi uxor, quæ vivo igni devorato, ⁵ præ-
 maturam mortem immortalis nominis sui pensavit me-
 moria.

CAP. LXXXIX. ⁶ Cæsar autem reversus in Itali-
 am atque urbem, quo occurfu, quo favore omnium
 O hominum,

DIDO GENERE NATUS Rhen. è MS. Hinc minima mutatione legendum censet
 Acid. illustri set splendido &c. Equestri & splendido Ald. Eque-
 stris splendido genere &c. vel equestris sed splendido genere &c. Alii.
 1 Sic Urs. Gryph. ANGUSTI CLAVI PENE CONTENTUS Rhen. è MS. A-
 liique Angusto clavo bene (vel plane) contentus Lips. Angusti clavi
 pznula contentus Albertus Rubenius de lato clavo. 2 Nec majora conse-
 sequi non potuit &c. Rhenani schol. Nec majora consequi non potuit,
 sed numquam concupivit Lips. sed Rhenani textum minime sollicitandum
 esse censet post Burerium Heinfs. cum optime conslet, si ad hunc modum interpre-
 tetur: non tam concupivit, quam Agrippa, cuius honoribus non minora
 potuit consequi, cum æque carus Augusto esset Mæcenus. 3 To est
 plane delendum putat Heinfs. 4 Sic Urs. ÆQUETUR PRÆDICTÆ JAM AN-
 TISTIÆ SERVILIA LEPIDI UXOR Phen. è MS. Æquetur prædictæ Cal-
 purniæ Antistii & Servilia Lepidi uxor Rhenani schol. Æquetur prædi-
 ctæ Calpurniæ Antistii Servilia Lepidi uxor vulgo. Æquetur prædictæ
 jam Antistii, Servilia Lepidi uxor legendum censens Voss. & Heinfs. ut uxori
 dñi xgvis intelligatur. 5 PRÆMATURA MORTE IMMORTALEM NOMINIS
 SUI PENSAVIT MEMORIAM exemplar vetustum pra se ferre existimat Bur.
 6 Ita Lips. vel Cæsaris autem reversi in Italiam atque urbem occur-
 sus &c. CÆSAR AUTEM REVERSUS IN ITALIAM ATQUE URBEM OC-
 CURSUS, QUO FAVORE &c. Rhen. è MS. Vocem occurfus ejiciendam cen-
 set Grut. Adque urbem occurfus &c. legit Acid. Vocibus transpositis scribi
 oportere existimat Heinfs. reversus in Italiam, quo ad urbem occurfu
 quo favore hominum &c.

hominum, ætatum, ordinum exceptus sit; quæ magnificentia triumphorum ejus, quæ fuerit munerum, ¹ ne in operis quidem justī materia, nedum hujus tam recisi, digne exprimi potest. Nihil deinde optare à Diis homines, nihil Dii hominibus præstare possunt, nihil voto concipi, nihil felicitate consummari, quod non Augustus, post reditum in urbem, ² reip. populoque Ro. terrarumque orbi ³ repræsentaverit. Finita vicesimo anno bella civilia, sepulta externa, revocata pax, sopitus ubique armorum furor; restituta vis legibus, judiciis auctoritas, senatui majestas; imperium magistratuum ad pristinum redactum modum; tantummodo octo prætoribus allekti duo; prisca illa & antiqua reip. forma ⁴ revocata; rediit cultus agris, sacris honos, securitas hominibus, certa cuique rerum suarum possessio; leges emendatæ utiliter, latæ salubriter; senatus sine asperitate, nec sine severitate lectus. Principes viri, triumphisque & amplissimis honoribus functi, hortatu Principis, ad ornandam urbem inlecti sunt. Consulatus tantummodo usque ad undecimum, ⁵ quem continuaret Cæsar, cum sæpe obnitens repugnasset, ⁶ impetrari potuit. nam dictaturam, quam pertinaciter ei deferabat populus, ⁷ tam constanter repulit. Bella sub imperatore gesta, ⁸ pacatusque victorius terrarum orbis, & tot extra Italiam domique opera, omne ævi sui spatium impensurum in id solum opus scriptorem ⁹ fatigent. Nos memores professionis, universam imaginem principatus ejus oculis animisque ¹⁰ subjecimus.

CAP.

¹ Sic vulgo. NEDUM IN OPERIS SIQUIDEM JUSTI &c. Rhen. è MS. Vix in operis & quidem justī Rhenani schol. Ne in operis etſi quidem justī Voss. ² Reip. populi Romani scribendum conjicit Voss. ³ Ita Rhen. è MS. Vulgo repræsentavit. Repræsentârī malint Acid. & Lips. ⁴ Renovata Acid. ⁵ Editum à nonnullis ut continuaret Cæsar. ⁶ IMPETRARE Rhen. è MS. ⁷ Tam pro valde poni asserunt Brissoni & Popma: quibus haud suffragatur Voss. ⁸ Peragratulque Lips. ⁹ FATIGANT Rhen. è MS. Fatigans nonnulli. Scribe fatigarint: nisi malis cum Lipsio aliisque, fatigent. Voss. An flagitant legendum dubitat Acid. ¹⁰ Subjiciemus Lips.

CAP. XC. Sepultis, ut prædiximus, bellis civilibus, coalescentibusque reip. ¹ membris, quæ tam longa armorum series laceraverat, ² Delmatia xx & c c [³ annos] rebellis, ad certam confessionem ⁴ pacata est imperii; ⁵ Alpes feris multisque nationibus celebres perdomitæ; Hispaniæ, nunc ipsius præsentia, nunc Agrippæ, (quem usque in tertium consulatum, & mox collegium tribunitiæ potestatis, amicitia Principis evexerat) multo varioque Marte pacatæ. In quas provincias cum initio Scipione & Sempronio Longo Coss. primo anno ⁶ secundi Punici, abhinc annos c c l, Romani exercitus missi essent, duce Cn. Scipione Africani patruo, per annos c c in his multo mutuoque ita certatum est sanguine, ⁷ ut amissis P. R. Imperatoribus exercitibusque, sæpe contumelia etiam, nonnumquam periculum Romano inferretur imperio. Illæ enim provinciæ Scipiones consumserunt: illæ contumelioso ⁸ xx annorum bello sub duce Viriatho majores nostros exercuerunt; illæ terrore Numantini belli populum R. concusserunt. in illis turpe Q. Pompeii fœdus, turpiusque Mancini, senatus cum ignominia dediti imperatoris rescidit: illa tot consulares, tot prætorios assumsit duces, patrumque ætate, in tantum Sertorium armis extulit, ut per ⁹ quinquennium dijudicari non ¹⁰ potuerit, Hispanis Romanisne

O 2

nisne

¹ Sic Ald. Aliique. MEMBRIS ET CORAM ALIERO, QUÆ TAM &c. Rhen. è MS. ET CORAM ALTERO Bur. conjectura. Et curante eo quæ tam &c. Lips. Eo curante serio, quæ tam &c. malit Voss. Eo cura majore (vel & eo cura majore) quia tam &c. legendum opinatur Heins. ² DALMATIA Rhen. è MS. DELMATIA alibi, ut & nummi veteres. ³ Ita Lips. ANNOS deest in Edit. Rhenani. ⁴ Adacta Velleium scripsisse suspicatur Heins. ⁵ Rectius fuerit Alpes feris incultisque &c. Heins. ⁶ Secundi belli Punici malit Heins. ⁷ Sic vulgo. UT AMISSIS PRÆTOR IMPERATORIBUS, EXERCITIBUSQUE &c. Rhen. è MS. Ut amissis prætoriiis & imperatoriis (vel prætoriiis imperatoriisque) exercitibus &c. Voss. Scribe, ut amissis Po. Ro. tot imperatoribus exercitibusque &c. Heins. ⁸ X annorum Lips. xv annorum Voss. ⁹ Octennium malit Lips. ¹⁰ POTERIT Bur. è MS.

nifne in armis plus eſſet roboris, & uter populus alteri pariturus foret. Has igitur provincias tam diſſuſas, tam ¹ frequentes, tam ſeras, ad eam pacem abhinc annos ferme 1 perduxit Cæſar Auguſtus: ut, quæ maximis bellis, numquam vacaverant, eæ ſub C. ² Antiſtio, ac deinde P. Silio legato ceteriſque poſtea, etiam latrociniiſ vacarent.

CAP. XCI. Dum pacatur Occidens, ab Oriente ac Rege Parthorum ſigna Romana, quæ Cratſſo oppreſſo Orodes; quæ Antonio pulſo filius ejus ³ Phrahaes ceperant, Auguſto remiſſa ſunt. quod cognomen ⁴ illi viro Planci ſententia ⁵ conſenſus univerſi ſenatus populiſque Ro. indidit. Erant tamen, qui hunc feliciffimum ſtatum odiſſent. quippe L. Muræna, & Fannius ⁶ Cæpio, diverſis moribus (nam Muræna ſine hoc facinore potuit videri bonus, Cæpio & ante hoc erat peſſimus) cum inſiſſent occidendi Cæſaris conſilia, oppreſſi auctoritate publica, quod vi facere voluerant, jure paſſi ſunt. Neque multo poſt Rufus Egnatius, per omnia gladiatori quam ſenatori propior, collecto in ædilitate favore populi, quem exſtinguendis privata familia incendiis ⁷ in dies auxerat, in tantum quidem, ⁸ ut ei præturam continuaret, mox etiam conſulatum petere auſus; cum eſſet omni flagitiorum ⁹ ſclerumque conſcientia merſus; nec melior illi res familiaris quam mens foret; adgregatiſ ſimillimiſ ſibi, interimere Cæſarem ſtatuit, ut quo ſalvo ſalvus eſſe non poterat, eo ſublato moreretur. Quippe ita ſe mores habent, ¹⁰ ut publica quiſque ruina malit occidere

¹ FREQUENTEIS Rhen. è MS. ² ARISTIO Rhen. è MS. ³ PACORUS Urf. ſed vulgata lectionem non movendam cenſet Voſſ. ⁴ Illi primo, vel ultero malit Popma. ⁵ Ita Rhen. è MS. Vulgo conſenſu. ⁶ CÆPIO hic & alibi Rhen. è MS. ⁷ INDIES Rhen. è MS. ⁸ Ita Lipſ. Voſſ. Aliique. Ut & præturam continuaret Acid. ⁹ Forſ ſit ut Velleius dederit, ſclerum ceu ſentina merſus. Heinf. ¹⁰ Ita ex Bur. conjectura. Ut deſit in Editione Rhenani.

dere, quam sua proteri, & idem passurus minus confici. Neque hic prioribus in occultando felicius fuit: ¹ addictusque carceri, cum conficiis facinoris, mortem dignissimam vita sua obiit.

CAP. XCII. Præclarum excellentis viri factum C. Sentii Saturnini, circa ea tempora consulis, ne fraudetur memoria. ² Aberat in ordinandis Asiæ Orientisque rebus Cæsar, circumferens terrarum orbi præsentia sua pacis suæ bona: tum Sentius forte & solus & absente Cæsare Cos. cum alia, prisca severitate summaque constantia, vetere consulum more ac severitate, gessisset, protraxisset publicanorum fraudes, punisset avaritiam, regeffisset in ærarium pecunias publicas, tum in comitiis habendis præcipuum egit consulem. nam & quæsturam petentes, quos indignos judicavit, profiteri vetuit; &, cum id facturos se perseverarent, consularem, si in campum descendissent, vindictam minatus est; & Egnatium florentem favore publico, sperantemque, ut præturam adilitati, ita consulatum præturæ se juncturum, profiteri vetuit; & cum id non obtinuisset, juravit, etiam si factus esset Cos. suffragiis populi, tamen se eum non ³ renuntiaturum. Quod ego factum cuilibet veterum consulum gloriæ comparandum reor, nisi quod naturaliter audita visis laudamus libentius; & præsentia invidia, præterita veneratione prosequimur; & his nos obrui, illis instrui credimus.

CAP. XCIII. Ante triennium fere quam Egnatianum scelus erumperet, circa ⁴ Murænæ Cæpionisque conjurationis tempus, abhinc annos L, M. Marcellus fororis Augusti Octaviæ filius, quem homines ita, si quid

¹ Ita restituit Acid. ABDITUSQUE Rhen. è MS. Aliique. ² Aberat ordinandis malit Heinſ. ³ RENUNCIATURUM Rhen. è MS. ⁴ Ita scribendum esse, non MURENA ut Rhen. è MS. cum à parricidis pisce deducatur, (licet adversante lapidum antiquorum auctoritate) existimat P. Manutius.

quid accidisset Cæsari, successorem potentiae ejus arbitrabantur futurum, ut tamen id per M. Agrippam¹ securo ei posse contingere non existimarent, magnificentissimo munere ædilitatis edito decessit admodum juvenis; ² sane, ut aiunt, ingenuarum virtutum, lætusque animi & ingenii, fortunæque, in quam alebatur, capax. Post cujus obitum Agrippa, qui sub specie ministeriorum principalium profectus in Asiam, ut fama loquitur, ob tacitas cum Marcello offensiones, præsentem se subduxerat tempori, reversus inde filiam Cæsaris Juliam, quam in matrimonio Marcellus habuerat, duxit uxorem; feminam neque sibi neque reip. felicitis uteri.

CAP. XCIV. Hoc tractu temporum Tib. Claudius Nero, ³ quo trimo, ut prædiximus, Livia Drusi Claudiani filia, ⁴ despondente Nerone, cui ante nupta fuerat, Cæsari nupserat, innutritus cælestium præceptorum disciplinis, juvenis genere, forma, celsitudine corporis, optimis studiis, maximoque ingenio instructissimus, ⁵ qui protinus quantus est sperari potuerat, visusque prætulerit principem; quæstor undevicesimum annum agens ⁶ capessere cœpit remp. maximamque ⁷ difficultatem annonæ ac rei frumentariæ inopiam ita ⁸ Ostiæ atque in urbe mandato ⁹ vitrici moderatus est; ut per id, quod agebat, quantus evasurus

¹ Ita Lips. & Heins. SECUIROS EI Rhen. è MS. Securè vel securius Rhenani schol. ² Ita Bur. è MS. SANE, INGENUARUM (UT AIUNT) VIRTUTUM &c. Rhen. è. MS. ³ Sic Ald. QUO PRIMO Rhen. è MS. Quo puero Urfin. Quo prius nato edidit Scheg. Quo bimo legendum putat Voss. ⁴ Despondente ei Nerone vulgo. RESPONDENTE NERONE Rhen. è MS. Exemplar vetus Burerio videtur habere respondente ei Nerone. Despondente eam Nerone scribendum opinatur Heins. ni minus tolli tò ei. ⁵ Qui protinus &c. visuque prætulerat &c. Urf. Ut protinus (vel quis protinus) quantus est sperari potuerit. visuque prætulerit principem legendum conjicit Heins. ⁶ Ita scribi jubet Bur. CAPESCERE Rhen. è MS. ⁷ Difficultatum nonnulli ediderunt, contra vetusti exemplaris optimarumque editionum auctoritatem. ⁸ Ita Rhenani schol. OSTIA. ERATQUE IN &c. Rhen. è MS. ⁹ Ita restituit Ald. VITRICI Rhen. è MS.

HISTORIÆ ROMANÆ LIB. II. III

evasurus esset, eluceret. Nec multo post missus ab eodem vitrico cum exercitu ad visendas ordinandasque, quæ sub Oriente sunt, provincias, præcipuis omnium virtutum experimentis in eo tractu ¹ editis, cum legionibus ingressus Armeniam, redacta ea in potestatem P. R. regnum ejus ² Artavasdi dedit. cuius rex quoque Parthorum tanti nominis fama territus, liberos suos ad Cæsarem misit obfides.

CAP. XCV. ³ Reversum inde Neronem, Cæsar haud mediocris belli molem experiri statuit, adjutore operis dato fratre ipsius Druso Claudio, quem intra Cæsaris penates enixa erat Livia. quippe uterque, divisis partibus ⁴ Rætos Vindelicosque adgressi, multis urbium & castellorum oppugnationibus, nec non directa quoque acie feliciter functi, gentes locis tutissimas, aditu difficillimas, numero frequentes, feritate truces, majore cum periculo quam damno Romani exercitus, plurimo cum earum sanguine perdomuerunt. Ante quæ tempora censura Planci & Pauli, acta inter discordiam, ⁵ neque ipsis honori neque reip. usui fuit: cum alteri vis censoris, alteri vita deesset: Paullus vix posset implere censorem, Plancus ⁶ timere deberet, ne quidquam objicere posset adulescentibus, aut objicientes audire, ⁷ quod non agnosceret senex.

CAP. XCVI. Mors deinde Agrippæ (qui novitatem suam multis rebus nobilitaverat, atque in hoc perduxit

¹ *ÆDITIS hic & alibi Rhen. è MS.* ² *Ita Rhen. è MS.* ARTAVASDI DEDIT Tur. è MS. Vulgo Artavasdi tradidit. Lipsius locum mutilum esse existimat, & fuisse antea: regnum ejus Artavasdi ereptum, Tigrani tradidit, cum rex quoque &c. An didit pro tradit scribendum dubitas Meinf. cui displicet Lipsiana emendatio. ³ *Reverso inde Nerone, vel per reversum inde Neronem malit Popma.* ⁴ *RHETOS Rhen. è MS.* Rhætos vel Rhætos Alii. ⁵ *Sic Urs. Scheg. Aliique.* NEQUE IPSI HONORI, NEQUE REIP. USUI FORET Rhen. è MS. ⁶ *Ita Rhen. è MS.* Timere deberet. nec quidquam &c. legi & distingui jubet Lips. ⁷ *Scribe, quo non agnosceret in se senex, vel quod non agnosceret in se senex. Heinf.*

perduxerat, ut & Neronis esset focer; cujusque liberos, nepotes suos, D. Augustus præpositis ¹ Caji ac Lucii nominibus adoptaverat) admovit propius Neronem Cæsari. quippe ² filia ejus Julia, quæ fuerat Agrippæ nupta, Neroni nupsit. Subinde bellum Pannonicum, ³ quod inchoatum Agrippa Marcoque Vinicio avo tuo Coss. magnum atroxque & perquam vicinum imminebat Italiæ, per Neronem gestum est. Gentes Pannoniorum, ⁴ Delmatarumque nationes, situmque regionum ac fluminum, numerumque & modum virium, excelsissimasque & multiplices eo bello victorias tanti imperatoris, alio loco explicabimus. Hoc opus fervet formam suam. Hujus victoriæ compos Nero, ovans triumphavit.

CAP. XCVII. Sed dum in hac parte imperii omnia geruntur prosperrime, accepta in Germania clades sub Legato ⁶ M. Lollio, homine in omnia pecuniæ quam recte faciendi cupidior, & inter summam vitiorum dissimulationem vitiosissimo; amissæque legionis quintæ aquila, vocavit ab urbe in Gallias Cæsarem. Cura deinde atque onus Germanici belli delegata Druso Claudio fratri Neronis, adulescenti tot tantarumque virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit, vel industria ⁷ perficit; cujus ingenium utrum bellicis magis operibus, an civilibus iussu fecerit artibus, in incerto est. Morum certe dulcedo ac suavitas, & adversus amicos æqua ac ⁸ par sui æstimatio inimitabilis fuisse dicitur. nam pulchritudo corporis proxima fraternæ fuit. Sed illum, magna ex parte domitorem

Germa-

¹ GAI AC LUCI NOMINIBUS Rhen. è MS. Caji ac Lucii prænomi-
nibus Urfin. ² FILIA IULIA EJUS &c. Rhen. è MS. ³ Quod inchoa-
tum Agrippæ, Marcoque Vinicio avo tuo Cos. Alii. Quod inchoatum
ab Agrippa, (postus & Agrippæ) Marco Vinicio avo tuo Cos. Lips. ⁴ Ita
Bur. è MS. DALMATARUMQUE Rhen. è MS. ⁵ IMPERI Rhen. è MS. ali-
æque vocabula qua in duplici i desinunt, cum simplici i ubique scripta repe-
riuntur in vetusto exemplari. ⁶ M. LOLIO Rhen. è MS. ⁷ Ita restituit
Lips. PERCIPIT Rhen. è MS. Aliique. ⁸ Par sibi malis Heinf.

Germaniæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuso sanguine, factorum iniquitas, consulem, agentem annum tricesimum, rapuit. Moles deinde ejus belli translata in Neronem est, quod is sua & virtute & fortuna administravit, peragratuſque victor ¹ omnes partes Germaniæ, sine ullo detrimento commiſſi exercitus, quod præcipue huic duci ſemper curæ fuit, ſic perdomuit eam, ut in formam pæne ſtipendiariæ redigeret provinciæ. Tum alter triumphus, cum altero conſulatu, ei oblatus eſt.

CAP. XCVIII. Dum ea, quæ prædiximus, in Pannonia Germanique geruntur, atrox in Thracia bellum ortum, omnibus ejus gentis nationibus in arma accenſis, L. Piſonis, quem hodieque diligentiffimum atque eundem leniſſimum ſecuritatis urbanæ custodem habemus, virtus compreſſit. Quippe legatus Cæſaris triennio cum his bellavit; gentesque ferociſſimas, plurimo cum earum excidio, nunc acie, nunc expugnationibus, in priſtinum pacis redegit modum; ejuſque patratiōe Aſiæ ſecuritatem, Macedoniæ pacem reddidit. De quo viro hoc omnibus ſentiendum ac prædicandum eſt, eſſe mores ejus ² vigore ac lenitate mixtiſſimos, & vix quemquam reperiri poſſe, qui aut ³ otium validius diligit, aut facilius ſufficiat negotio, & magis, quæ agenda ſunt, curet ſine ulla oſtentatione agendi.

CAP. XCIX. Brevi interjecto ſpatio Tib. Nero, duobus conſulatibus totidemque triumphis actis, tribunitiæ potestatis conſortione æquatus Auguſto, civium poſt unum (& hoc, quia volebat) eminentiſſimus, ducum maximus, fama fortunaque celeberrimus, & vere alterum reip. lumen & caput, mira
P quadam

¹ OMNEIS PARTEIS Rhen. & MS. ² Rigore ac lenitate &c. Urf. Puth. Scheg. Voss. Alique. ³ OTIUM paſſim. Rhen. & MS. Ut & NEGOCIUM, SPACIUM, LÆTICIA & id genus alia.

quadam & incredibili atque inenarrabili pietate (cujus ¹causæ mox detectæ sunt) cum C. Cæsar summisset jam virilem togam, Lucius item ²maturus esset viris, ne fulgor suus orientium juvenum obstaret initiis, dissimulata causâ consilii sui, commeatum ab focero atque eodem vitrico, adquiescendi à continuatione laborum petiit. Quis fuerit eo tempore civitatis habitus, qui singulorum animi, quæ digredientium à tanto viro omnium lacrimæ, quam pæne ei patria manum injecerit, iusto fervemus operi. Illud etiam in hoc transcurso dicendum est, ita septem annos Rhodi ³moratum, ⁴ut omnes qui pro consulibus legatique, in transmarinas profecti provincias, ⁵visendi ejus gratia ad eum convenientes, semper privato (si illa majestas privata umquam fuit) fasces suos summisserint, fassique sint, otium ejus honoratius imperio suo.

CAP. C. Sensit terrarum orbis digressum à custodia Neronem urbis. nam & Parthus, desciscens à societate Romana, adjecit Armeniæ manum, & Germania, aversis domitoris sui oculis, rebellavit. At in urbe, eo ipso anno, quo magnificentissimi gladiatorii muneris

¹ CAUSÆ cum simplici s. passim Rhen. è MS. ² Maturus esset viri Putean. Maturus esset curis omnino legendum esse contendit Heins. quem videtur. ³ Ita Bur. è MS. MORATUM EST Rhen. è MS. ⁴ Ita Rhen. è MS. Voss. Aliique. Ut omnes, qui pro cons. legatisque &c. Rhenani schol. Ut omnes proconsules legatique &c. Ald. Ut omnes qui proconsules legatique &c. ediderunt nonnulli. Ut omnes proconsules legatique, qui in &c. Asid. ⁵ Ita restituit Scheg. cui assensit Voss. nisi quod nonnunquam pro nunquam scripserit. VISENDI EJUS GRATIA AD QUEM CONVENIENTES, SEMPER PRIVATOS ILLA MAJESTAS PRIVATA NUNQUAM FUIT, FASCES &c. Rhen. è MS. Visendi ejus gratia atque conveniendi (semper privatus ille, majestas privata nunquam fuit) fasces &c. Rhenani schol. Visendi ejus gratia ad eum convenientes semper privatum, etsi illa majestas privata nunquam fuit, vel si illa majestas privata unquam fuit, &c. Ald. Visendi &c. (semper privatus ille, (vel semper privatus. illa) majestas &c.) fasces &c. Urs. Visendi ejus gratia atque conveniendi, semper privato &c. Lips. Visendi ejus gratia ad diem convenientes &c. Popma. Undecumque (vel undique) convenientes &c. ex conjectura Heinsii.

muneris naumachiaque spectaculis, D. Augustus, abhinc annos xxx, se & Gallo Caninio Coss. dedicato Martis templo, animos oculosque P. R. repleverat, fœda dictu memoriaque horrenda in ipsius domo tempestas erupit. Quippe filia ejus Julia, per omnia tanti parentis ac viri immemor, nihil, quod facere aut pati turpiter posset femina, luxuria, libidine infectum reliquit; magnitudinemque fortunæ suæ peccandi licentia metiebatur; quidquid liberet, pro licito ¹ vindicans. Tum ² Julius Antonius, singulare exemplum clementiæ Cæsaris, ³ violator ejus domus, ipse sceleris à se commissi ultor fuit; quem, victo ejus patre, non tantum incolumitate donaverat, sed sacerdotio, prætura, consulatu, provinciis, honoratum etiam matrimonio sororis suæ filiæ, in artissimam adfinitatem receperat: Quinctiusque Crispinus, singularem nequitiam supercilio truci protegens, & Appius Claudius & Sempronius Gracchus, ac Scipio, alii-que minoris nominis, utriusque ordinis viri, quasi cujuslibet uxore violata, pœnas pependere; cum Cæsaris filiam & Neronis violassent conjugem. Julia relegata in insulam, patriæque & parentum subducta oculis. quam tamen comitata mater Scribonia, ⁴ voluntaria exsilii permanlit comes.

CAP. CI. Breve ab hoc intercesserat spatium, cum C. Cæsar ante aliis provinciis ⁵ ad visendum obitis, in Syriam missus; convento prius Tib. Nerone, ⁶ cui omnem honorem, ut superiori, habuit, tam varie se

P 2

ibi

¹ Ita Rhen. è MS. Indicans Rhenani schol. Scheg. Grut. Voss. Aliique. Venditans legendum conjicit Heinsf. ² Ita Scheg. Aliique. IULIUS ANTONIUS Rhen. è MS. ³ Forte violator Augustæ domus. Heinsf. ⁴ Ita resistit Lipsf. VOLUNTARIU Rhen. è MS. ⁵ Ita Lipsf. cui subscribit Heinsf. licet aliquando legebat ad jus dicendum obitis. AD SEDANDUM OBITIS Rhen. è MS. quam lectionem probam esse existimant Ald. Scheg. Voss. ADSIDENDUM OBITIS Bur. è MS. Adsidendo obitis Rhenani schol. & Popma. Ad sedendum obitis Bonhom. ⁶ Fortasse Velleius scripserit qui omnem Lipsf.

ibi gessit, ut nec laudaturum magna, nec vituperaturum mediocris materia deficiat, cum rege Parthorum ¹juvene excellissimo, in insula quam amnis Euphrates ambiebat, æquato utriusque partis numero, coit. Quod spectaculum stantis ex diverso hinc Romani, illinc Parthorum exercitus, cum duo inter se eminentissima imperiorum & hominum coirent capita, perquam clarum & memorabile, sub initia stipendiorum meorum, tribuno militum mihi visere contigit. quem militiæ gradum ante ²sub patre tuo, M. Vinici, & P. Silio auspicatus, in Thracia Macedoniaque, mox Achaia Asiaque, & omnibus ad Orientem ³visis provinciis, & ore atque utroque maris Pontici latere, haud injucunda tot rerum, locorum, gentium, urbium recordatione perfruor. Prior Parthus apud Cajum in nostra ripa, posterior hic apud regem in hostili epulatus est.

CAP. CII. Quo tempore M. Lollii, quem veluti moderatorem juventæ filii sui Augustus esse voluerat, perfida & plena subdoli ac versuti animi consilia, per Parthum indicata ⁴Cæsari, fama vulgavit. cujus mors intra paucos dies fortuita an voluntaria fuerit ignoro. Sed quam hunc decessisse lætati homines, tam paullo post, ⁵obisse Censorinum in iisdem provinciis, graviter tulit civitas, virum demerendis hominibus genitum. Armeniam deinde ingressus, prima parte introitus ⁶prosperè gessit; mox in colloquium (cui

¹ Sic Ald. Alique. JUENE EXCELSISSIMÆ INSULÆ Rhen è MS. Juvenis excellissimus in insulâ Lips. Illa juvene excellissimo à benignitate interpretum manasse existimat Grut. Cum Parthorum rege, sene excellissimæ mentis, in insula &c. reponendum censet Heins. ² Ita Rhen. è MS. Ald. Scheg. Alique. Sub patre tuo M. Vinicio & P. Silio ex vetusto exemplari legendum existimat Bur. Imo P. ille nominabatur, ut ex Velleio paulo infra, & Fastus liquet. Voss. ³ Ita Rhen. è MS. Scheg. Alique. Usus Rhenani schol. Vulgo versus. Versus rescribendum censet Heins. & mox & ora ab utroque &c. ⁴ Ita restituit Lips. CÆSARIS JAM AVULGAUIT Rhen. è MS. Cæsaris ira evulgavit Rhenani schol. ⁵ Ita Rhenani schol. Obisse Rhen. è MS. ⁶ Prosperè rem gessit scribendum opinatur Heins.

(cui se temere crediderat) circa Artageram graviter à quodam, nomine Adduo, vulneratus, ex eo, ut corpus minus habile, ita animum minus utilem reipub. habere cœpit. Nec defuit conversatio hominum, vitia ejus assentatione alentium. etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio. per quæ eo ductus erat, ut in ultimo ac remotissimo terrarum orbis angulo consenescere, quam Romam regredi mallet. ¹ Diu inde luctatus, invitique revertens in Italiam, in urbe Lyciæ (² Limyran nominant) morbo obiit, ³ cum ante annum ferme L. Cæsar, frater ejus, Hispanias petens, ⁴ Massiliæ decessit.

CAP. CIII. Sed fortuna, quæ subduxerat spem magni nominis, jam tum reip. sua præsidia reddiderat. quippe, ante utriusque horum obitum, patre tuo P. Vinicio Cos. Tib. Nero, reversus Rhodo, incredibili lætitia patriam repleverat. Non est diu cunctatus Cæsar Augustus. neque enim quærendus erat, quem ⁵ legeret; sed legendus, qui eminebat. Itaque, quod post Lucii mortem adhuc Cajo vivo facere voluerat, ⁶ atque vehementer repugnante Nerone erat inhibitus, post utriusque adulescentium obitum facere perseveravit, ut & tribunitiæ potestatis confectionem Neroni constitueret; multum quidem eo cum domi tum in senatu recusante, & ⁷ eum Ælio Cato

¹ Ita edidit Heinsf. sed diu inde eluctatus malit, DEINDE RELUCTATUS Rhen. è MS. Exemplar vetustum sic habet, teste Burerio, ut nescias an diu reluctatus, seu potius de reditu luctatus legendum sit. Dein diu reluctatus, aut diu inde reluctatus reponendum arbitratu Acid. ² Ita rescripsit Heinsf. LIMYRAM Rhen. è MS. LYMIRA Bur. è MS. Lymiram forte legendum. Voss. ³ Sic Ald. Scheg. Aliique. QUOM ANTE ANNUM FERME QUINQUAGESIMUM CÆSAR &c. Rhen. è MS. Quinquagesimum posito pro L. (id est Lucius) errore Librarii. ⁴ Ita Heinsf. MASSILIA DECESSISSET Rhen. è MS. MASSILIÆ DECESSISSET Bur. è MS. Aliique ferè omnes. ⁵ Ita Rhen. è MS. Legerat Bur. è MS. ⁶ Ita Rhen. è MS. ex vestigiis vetusti codicis eoque vel eo quod scriptum fuisse conjicit Bur. Adèoque legendum putat Heinsf. ⁷ Ita cum Leopardo Miscellan. l. 8. c. 8. edidit Scheg. EUM ÆLIO CATO SENTIO COSS. Rhen. è MS. quam lectionem probam existimat Putean. modo post Cato distinctio ponatur. Eum Sex. Ælio, C. Sentio

Cato & Sentio Coss. v¹ Kalend. Jul. post V. C. ² annis DCCLIV, ³ abhinc annis XXVII adoptaret. Lætitiam illius diei, concursumque civitatis, & vota pæne inferentium cælo manus, spemque conceptæ perpetuæ securitatis, æternitatisque Romani imperii, vix in illo justo opere abunde persequi poterimus, ⁴ nedum hic implere tentemus. ⁵ id unum dixisse [juvat,] quam ille omnibus fuerit [carus.] tum refulsit certa spes liberorum parentibus, viris matrimoniis, dominis patrimonii, omnibus hominibus salutis, quietis, pacis, tranquillitatis; adeo, ut nec plus sperari potuerit, nec spei responderi felicius.

CAP. CIV. Adoptatus eadem die etiam ⁶ M. Agrippa, quem post mortem Agrippæ Julia enixa erat. sed in Neronis adoptione illud adjectum, his ipsis Cæsaris verbis: *Hoc, inquit, reip. causa facio.* Non diu vindicem custodemque imperii sui morata in urbe patria, protinus in Germaniam misit; ubi ante triennium sub M. Vinicio, avo tuo, clarissimo viro, immensum exarserat bellum. ⁷ erat & ab eo quibusdam in locis gestum, quibusdam sustentatum feliciter, eoque nomine decreta ei cum speciosissima inscriptione

C. Sentio cos. *Ald.* Eundem Ælio Cato. & Sentio coss. *Acid.* Eum Ælio Cato Sentio cos. *vel.* Eum Ælio Cato & Sentio cos. *Alis.* Eum Ælio Cato Sentioque coss. *legi posse existimat Voss.* 1 CALEND. *Rhen. è MS.* 2 Ita *Rhenan. è MS.* ANNIS 'A. CC. L. IIII. *Burer. è MS.* Annis DCCLVI. *Ald.* 3 Abhinc annis XXVI. *Ald.* 4 NEDUM HINC *Rhen. è MS.* 5 Sic *vulgo.* ID UNUM DIXISSE QUAM ILLE OMNIBUS FUERIT. TUM *Ec. Rhen. è MS.* Id unum dixisse contenti, quam ille charus omnibus fuerit tum apparuit. Tum refulsit *Ec. Rhenani schol.* Id unum dixisse juvat quam ille omnibus fuerit charus, cum refulsit *Ec. Bar. conjectura.* Id unum dixero quàm ille omnia omnibus fuerit. tum refulsit *Ec. Lips.* Id unum dixisse habeo. quam ille omnia omnibus fuerit *Ec. magis ad Velleii (qui sui ipsius imitator est) genium fore existimat Voss.* Nedum hic implere tentemus. sit unum dixisse quam ille omnia omnibus fuerit *Ec. vel.* Nedum hic implere. tentemus id unum dixisse quam ille omnia omnibus fuerit *Ec. reponendum censet Heins.* *vel cum Vossio,* Id unum *Ec. ut cap. cxxiv,* Id solum voce publica dixisse habeo. 6 *Prænomen M. Urfino videtur abundare.* 7 Erat id ab eo *Lips.*

scriptione operum ornamenta triumphalia. Hoc tempus me, functum ante tribunatu castrorum, Ti. Cæsaris militem fecit. quippe protinus ab adoptione missus cum eo præfectus equitum in Germaniam, successor officii patris mei, cælestissimorum ejus operum per annos continuos IX præfectus aut ¹ legatus, spectator & pro captu mediocritatis meæ adjutor fui. Neque illi spectaculo, quo ² fructus sum, simile conditio mortalis recipere videtur mihi; cum per celeberrimam Italiæ partem, tractum omnem Galliæ provinciarum, veterem imperatorem, & ante ³ meritis ac virtutibus, quam nomine, Cæsarem revisentes, sibi quisque, quam illi gratularentur plenius. At vero militum conspectu ejus elicite gaudio lacrimæ, alacritasque & salutationis nova quædam exultatio, & contingendi manum cupiditas, ⁴ non continentium protinus, quin adjicerent; Videmus te, imperator? saluum recepimus? ac deinde, Ego tecum, imperator, in Armenia, ego in Rhætia fui; ego à te in Vindelicis, ego in Pannonia, ego in Germania donatus sum.

CAP. CV. Neque verbis exprimi, & fortassè ⁵ vix mereri fidem potest, intrata protinus Germania, subacti ⁶ Caninesates, ⁷ Attuarii, ⁸ Bructeri, recepti Cherusci [⁹ gentes,] ¹⁰ & (utinam minus mox nostra clade nobilis!)

¹ Ita vulgata editiones. LEGATUS SPECTATUS, PRO CAPTU &c. Rhen. è MS. ² Ita Bur. è MS. FRUITUS SUM Rhen. è MS. ³ Sic restituit Lips. MERITIS AC VIRIBUS Rhen. è MS. ⁴ Non continentium prorsus (aut penitus) quin &c. vel non continentium, protinus quin &c. legendum & distinguendum censet Acid. Non continentium se quin protinus adjicerent legendum esse conjicit Heins. ⁵ Ita legit & distinguit Lips. ULX MERERI FIDEM POTEST. INTRATA GERMANIA &c. Rhen. è MS. ⁶ Sic vulgo. CANINIFACI Rhen. è MS. pro quo tamen minima mutatione fortasse reponi debeat Caninifati. Voss. Heins. ⁷ Ita Popma. ATTUARI Rhen. è MS. Cartuari. Rhenani schol. ⁸ BRUTERI Rhen. è MS. & Voss. ⁹ Tò gentes ex glossa in textum irrepsisse cum Lipsio existimat Heins. ¹⁰ Ita restituit Voss. ET INAMNINUS (INAMMINUS Bur. è MS. INAMNENUS Bur. conjectura) MOX NOSTRA CLADE NOBILIS TRANSITU VISURGIS Rhen. è MS. Et in amipibus, hoc est, inter amnes Rhenani schol. malis tamen sic legere (ut & alii

nobilis!) transitus Visurgis: penetrata ulteriora. cum omnem partem asperrimi & periculosissimi belli Cæsar vindicaret; in iis, quæ minoris erant discriminis, Sentium Saturninum, qui tum legatus patris ejus in Germania fuerat, præfecisset; virum¹ multiplicem virtutibus, navum, agilem, providum, militariumque officiorum patientem ac peritum pariter; sed eundem, ubi negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abutentem; ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut desidem diceres. de cujus viri claro celebrique consulatu prædiximus. Anni ejus æstiva, usque in mensem Decembrem² perducta, ³immanis emolumentum fecere victoriæ. ⁴Pietas sua Cæsarem, pæne obstructis hieme Alpibus, in urbem traxit: at tutela imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cujus mediis finibus, ad caput ⁵Lupiae fluminis, hiberna digrediens princeps locaverat.

CAP. CVI. Pro Dii boni, quanti voluminis opera insequenti ætate, sub duce Tiberio Cæsare, gessimus! perlustrata armis tota Germania est. Victæ gentes, pæne nominibus incognitæ. Receptæ Cauchorum nationes. omnis eorum juvenus, infinita numero, immensa corporibus, situ locorum tutissima, traditis armis,

alii fere omnes ediderunt) & amnis mox nostra clade nobilis transitus Visurgis. 1 MULTIPLICEM IN VIRTUTIBUS Rhen. è MS. 2 Producta malis Lips. cui suffragatur Heins. 3 Immanis emolumentum fuere victoriæ legendum. nam amat istas locutiones Velleius. Imo in immanis emolumentum cessere victoriæ. infra cap. cxv. Hyems emolumentum patrati belli contulit. Heins. 4 Ita Lips. PIETAS SUA CÆSAREM PÆNE EXSTRUCTIS &c. TRAXIT AD TUTELAM IMPERII: EUM VERIS INITI (veris initio Rhenani schol.) REDUXIT &c. Rhen è MS. Pietas &c. traxit ad tutelam imperii: eum (eadem Acid.) in veris initio reduxit &c. vulgo. Pietas &c. at tutela inde imperii &c. Grut. Pietas &c. in urbem traxit: ad tutelam imperii eum veris initium reduxit &c. forte legendum: possis & initio retinere, ita ut pietas dñi non intelligatur. Voss. qui & bene exstructis reponendum censet. 5 Ita Lips. Scheg. Aliique. JULIÆ Rhen. è MS.

armis, una cum ducibus suis, septa fulgenti armatoque militum nostrorum agmine, ante imperatoris procubuit tribunal. ¹ Fracti Langobardi, gens etiam Germana feritate ferocior: denique, quod numquam antea spe conceptum, nedum opere tentatum erat, ad quadringentesimum miliarium, à Rheno usque ad flumen Albim, qui ² Semnonum Hermundorumque fines præterfluit, Romanus cum signis perductus exercitus: & eodem, mira felicitate & cura ducis, ³ temporum quoque observantia, classis quæ Oceani circumnavigaverat sinus, ab inaudito atque incognito ante mari flumine Albi subvecta, plurimarum gentium victoria, cum abundantissima rerum omnium copia, exercitui Cæsarique se junxit.

CAP. CVII. Non tempero mihi, quin tantæ rerum magnitudini hoc, qualecumque est, inferam. Cum citeriorem ripam prædicti fluminis castris occupassemus, & ulterior armata hostium juventute fulgeret, ⁴ sub omnem motum nostrarum navium protinus refugientium, unus è barbaris, ætate senior, corpore excellens, dignitate, quantum ostendebat cultus, eminens, cavatum (ut illis mos est) ex materia conscendit alveum, solusque id navigii genus temperans, ⁵ ad medium processit fluminis; & petiit, liceret sibi, finè periculo, ⁶ in eam quam armis tenebamus, egredi ripam, ac videre Cæsarem. ⁷ Data pe-

Q

tenti

¹ Ita Bur. è MS. LONGOBARDI Rhén. è MS. ² Ita Scheg. Putean. Voss. SENONUM Rhén. è MS. Aliique. ³ Temporumque observantia malit Heins. ⁴ Ita Rhén. è MS. Aliique. SUB OMNEM MOTUMQUE Bur. è MS. inter omnem motumque quiddam deesse existimat Bur. Sub omnem motum quoque legit Voss. Sub omnem motum cuiuscumque nostrarum navium protinus refugientibus unus è barbaris. ni magis sub omnemque motum. Heins. ⁵ Ut ad medium processit fluminis, petiit &c. Acid. ⁶ Ita Rhén. è MS. Aliique. IN EAM, QUAM ARMIS TENDEBAMUS, EGREDI RIPAM Bur. è MS. unde scribendum forte cum Vossio, in eam qua armis tendebamus, egredi ripam: nisi malis, totidem apicibus repositis: in eam, qua in armis, tendebamus, egredi ripam. &c. hoc est, qua armata excubabamus, ac tentoria fixeramus. ⁷ Ita Bur. è MS.

tenti facultas. Tum adpulso lintre, ¹ & diu tacitus contemplatus Cæsarem, Nostra quidem, inquit, ² furit juventus, quæ, cum vestrum numen absentium colat, præsentium potius arma metuit, quam sequitur fidem. sed ego beneficio ac permissu tuo, Cæsar, quos ante audiebam, hodie vidi Deos: nec feliciorem ullum vitæ meæ aut optavi aut sensi diem. ³ Imperatoque, ut manum contingeret, reversus in naviculam, sine fine respectans Cæsarem, ripæ suorum adpulsus est. Victor omnium gentium locorumque, quos adierat, Cæsar, cum incolumi inviolatoque, & semel tantummodo, magna cum clade hostium, fraude eorum tentato exercitu, in ⁴ hiberna legiones reduxit; eadem, qua prior anno, festinatione urbem petens.

• CAP. CVIII. Nihil erat jam in Germania, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum; quæ Maroboduus duce excita sedibus suis, atque in ⁵ interiora refugiens, incinctos ⁶ Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus genere nobilis, corpore prævalens, animo ferox, natione magis quam ratione barbarus, non tumultuarium neque fortuitum, ⁷ neque mobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, sed certum imperium, vinque regiam complexus animo, statuit, avocata procul à Romanis gente sua, eo progredi; ubi, cum

MS. DATA A CÆSARE PETENTI &c. Rhen. è MS. 1 Et supervacuum tollatur. Heins. 2 Fugit legendum putat Delbenius. Sed vulgatam lectionem sanam esse existimat Lips. Putean. Voss. 3 Ita Rhen. è MS. Alique. IMPERATOQUE Bur. è MS. 4 HYBERNA Rhen. è MS. 5 Ita à Gryphio, Stephano, & aliis editum: quibus subscribunt Lips. & Voss. INFERIORA Rhen. è MS. Alique. 6 HERCYNIAE SYLVÆ Rhen. è MS. Hercinia silva præfert Heins. 7 Ita edidit Heins. sed in castigationibus suis Velleianus jubet rescribi, neque nobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, & certum imperium. NEQUE MOBILEM, ET EX VOLUNTATE PARENTIUM (PARENTUM Rhen. è MS.) CONSTANTEM &c. Bur. è MS. Alique.

cum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur,¹ quos prædiximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus juris sui fecit.

CAP. CIX. ² Corpus suum custoditum, imperium perpetuis exercitiis pæne ad Romanæ disciplinæ formam redactum, brevi in eminens & nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium; gerebatque se ita adversus Romanos, ³ ut neque bello nos lacefferet, & si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi [declararet.] Legati, quos mittebat ad Cæsares, interdum ut supplicem commendabant, interdum ut pro pari loquebantur. Gentibus hominibusque à nobis desciscientibus erat apud eum perfugium; ⁴ totumque ex male dissimulato agebat æmulum: exercitumque, quem ⁵ LXX millium peditum, quattuor equitum fecerat, assiduis adversus finitimos bellis exercendo, majori, quam quod ⁶ habebat, operi præparabat. Eratque etiam eo timendus, quod, cum Germaniam ad lævam, & in fronte, Pannoniam ad dextram, à tergo sedium suarum haberet Noricos, tamquam in omnes semper venturus ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur esse Italiam. quippe cum à summis Alpium jugis, quæ finem Italiæ terminant, initium ⁷ ejus finium haud

Q 2

multo

¹ Ita Rhen. è MS. Aliique. QUIS PRÆDIXIMUS Tur. è MS. quis pro quibus posito, ut conjicit. Deinde OMNEIS Rhen. è MS. ² Hanc lectionem vetustum codicem præ se ferre existimat Bur. CORPUS SUUM CUSTODIATUM IMPERIUM &c. Rhen. è MS. Corpus custodia tutum imperii (vel corpus sui custodia tutum imperii) perpetuis exercitiis &c. rescribendum cen. et Heins. quem vide. ³ Ita locum misere luxatum restituit Rhenanus, suppleudo lacunulas veteris membrana, in qua, UT NEQUE BELLO NOS LACCESSERETUR SUPERESSE SIBI VIM AC VOLUNTATEM RESISTENDI ***** LEGATI &c. Ut neque bello si lacefferetur superesse sibi vim ac voluntatem resistendi. &c. Bur. conjectura. ⁴ Tutumque Lips. In totumque Acid. Torusque legendum conjicit Heins. ⁵ Ita ex vestigiis vetusti codicis legendum censet Bur. craso x posteriore. LX MILIUM PEDITUM Rhen. è MS. ⁶ Obibat Heins. ⁷ Ita Rhen. è MS. CUJUS Bur. è MS.

tenti facultas. Tum adpulso lintre, ¹ & diu tacitus contemplatus Cæsarem, Nostra quidem, inquit, ² furit juvenus, quæ, cum vestrum numen absentium colat, præsentium potius arma metuit, quam sequitur fidem. sed ego beneficio ac permissu tuo, Cæsar, quos ante audiebam, hodie vidi Deos: nec feliciorem ullum vitæ meæ aut optavi aut sensi diem. ³ Imperatoque, ut manum contingeret, reversus in naviculam, sine fine respectans Cæsarem, ripæ suorum adpulsus est. Victor omnium gentium locorumque, quos adierat, Cæsar, cum incolumi inviolatoque, & semel tantummodo, magna cum clade hostium, fraude eorum tentato exercitu, in ⁴ hiberna legiones reduxit; eadem, qua priore anno, festinatione urbem petens.

• CAP. CVIII. Nihil erat jam in Germania, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum; quæ Maroboduus duce excita sedibus suis, atque in ⁵ interiora refugiens, incinctos ⁶ Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus genere nobilis, corpore prævalens, animo ferox, natione magis quam ratione barbarus, non tumultuarium neque fortuitum, ⁷ neque mobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, sed certum imperium, vimque regiam complexus animo, statuit, avocata procul à Romanis gente sua, eo progredi; ubi, cum

MS. DATA A CÆSARE PETENTI &c. Rhen. è MS. 1 Et supervacuum tollatur. Heinsf. 2 Fugit legendum putat Delbenius. Sed vulgaram lectionem sanam esse existimat Lips. Putean. Vossf. 3 Ita Rhen. è MS. Aliique. IMPERATOQUE Bur. è MS. 4 HYBERNA Rhen. è MS. 5 Ita à Gryphio, Stephano, & aliis editum: quibus subscribunt Lips. & Vossf. INFERIORA Rhen. è MS. Aliique. 6 HERCYNIAE SYLVÆ Rhen. è MS. Hercinia silva præfert Heinsf. 7 Ita edidit Heinsf. sed in castigationibus suis Velleianis jubet rescribi, neque nobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, & certum imperium. NEQUE MOBILEM, ET EX VOLUNTATE PARENTIUM (PARENTUM Rhen. è MS.) CONSTANTEM &c. Bur. è MS. Aliique.

cum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur, ¹ quos prædiximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus juris sui fecit.

CAP. CIX. ² Corpus suum custoditum, imperium perpetuis exercitiis pæne ad Romanæ disciplinæ formam redactum, brevi in eminens & nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium; gerebatque se ita adversus Romanos, ³ ut neque bello nos lacefferet, & si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi [declararet.] Legati, quos mittebat ad Cæsares, interdum ut supplicem commendabant, interdum ut pro pari loquebantur. Gentibus hominibusque à nobis desciscientibus erat apud eum perfugium; ⁴ totumque ex male dissimulato agebat æmulum: exercitumque, quem ⁵ LXX millium peditum, quattuor equitum fecerat, assiduis adversus finitimos bellis exercendo, majori, quam quod ⁶ habebat, operi præparabat. Eratque etiam eo timendus, quod, cum Germaniam ad lævam, & in fronte, Pannoniam ad dextram, à tergo sedium suarum haberet Noricos, tamquam in omnes semper venturus ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur esse Italiam. quippe cum à summis Alpium jugis, quæ finem Italiæ terminant, initium ⁷ ejus finium haud multo

Q 2

¹ Ita Rhen. è MS. Aliique. QUIS PRÆDIXIMUS Tur. è MS. quis pro quibus posito; ut conjicit. Deinde OMNEIS Rhen. è MS. ² Hanc lectionem vetustum codicem præ se ferre existimat Bur. CORPUS SUUM CUSTODIA, TUM IMPERIUM &c. Rhen. è MS. Corpus custodia tutum imperii (vel corpus sui custodia tutum imperii) perpetuis exercitiis &c. referendum cen'et Heins. quem vide. ³ Ita locum misere luxatum restituit Rhenanus, supplendo lacunulas veteris membrana, in qua, UT NEQUE BELLO NOS LACESSERETUR SUPERESSE SIBI VIM AC VOLUNTATEM RESISTENDI ***** LEGATI &c. Ut neque bello si lacefferetur superesse sibi vim ac voluntatem resistendi. &c. Bur. conjectura. ⁴ Tutumque Lips. In totumque Acid. Torusque legendum conjicit Heins. ⁵ Ita ex vestigiis vetusti codicis legendum censet Bur. eraso x posteriore. LX MILIUM PEDITUM Rhen. è MS. ⁶ Obibat Heins. ⁷ Ita Rhen. è MS. CUJUS Bur. è MS.

multo plus c c millibus passuum abesset. Hunc virum & hanc regionem proximo anno diversis è partibus Tib. Cæsar adgredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per ¹ Cattos, excisis continentibus Herciniæ silvis, legiones ² Boiohæmum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) [³ duceret :] ipse à Carnunto, qui locus ⁴ Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.

CAP. CX ⁵ Rumpit, interdum moratur proposita hominum Fortuna. Præparaverat jam hiberna Cæsar ad Danubium, ⁶ admotoque exercitu non plus quam quinque dierum iter à primis hostium, Saturninum ⁷ admoventi placuerat : [⁸ cujus copiæ] pæne æquali divisæ intervallo ab hoste, intra paucos dies in prædicto loco cum Cæsare juncturæ erant ; ⁹ cum universa Pannonia insolens longæ pacis bonis, ¹⁰ & adulta viribus Delmatia, ¹¹ omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ¹² ex constituto arma corripuit. Tum necessaria gloriosis præposita : neque tutum visum, ¹³ abdito in interiora exercitu, vacuum tam vicino hosti relinquere Italiam. Gentium nationumque

¹ CATTHOS Rhen. è MS. ² Bohaimum malit Scheg. ³ Hanc vocem inseruit Lips. ⁴ Cluverius legendum censebat, Norico regno, & paulo supra in Boiohæmum : sed nihil mutandum esse monuit Voss. ⁵ Rumpit interdum, interdum moratur ex conjectura Heinsii ⁶ Videtur scribendum loco perplexissimo, amotoque exercitu. nobis non plus quam quinque dierum itinere à primis hostium. vel non plus quinque dierum itinere, omisso τῷ quam, ut alibi sæpe. Heins. ⁷ Admoneri Lips. ⁸ Hac duo verba uncu. inclusa, qua desunt in. Editione Rhenani, à Lipsio feliciter inserta comprobant Voss. & Heins. ⁹ Ita Rhen. è MS. Tum Eur. è MS. ¹⁰ Noli audire Ursinum, cui legendum videbatur : & adjura viribus Dalmatiæ. Voss. ¹¹ OMNIBUSQUE Rhen. è MS. ¹² Sic vulgo. CONSTITIT : ARMA CORRIPUIT. Rhen. è MS. Hinc Vossius legit, constituto arma corripuit. Constituto ut composito, compacto, aliaque id genus. Forte omnibus æquo tractus ejus gentibus in societatem adductis constituta arma corripuit. Postus etiam, in societatem adaçtis. vel, cum universa Pannonia insolens longæ pacis (nam τὸ bonis expungendum malum) & adjura viribus Dalmatiæ omnibusque tractus ejus gentibus in societatem adjunctis, constituta arma corripuit. Heins. ¹³ ADDITO Rhen. è MS.

numque quæ rebellaverant, omnis numerus amplius
¹ dccc millibus explebat. ² cē fere peditum colligeban-
 tur, armis habilia; equitum ³ viii. ⁴ cuius immensæ
 multitudinis, parentis acerrimis ac peritissimis duci-
 bus, pars petere Italiam decreverat, ⁵ junctam sibi
 Nauporti ac Tergeſtis confinio; ⁶ pars in Macedo-
 niam se effuderat; pars suis sedibus ⁷ præſidium eſſe
 destinaverat. ⁸ Proxima duobus Batonibus ac Pinneti
 ducibus auctoritas erat. ⁹ In omnibus autem Panno-
 niis non diſciplinæ tantummodo, ſed linguæ quoque
 notitia Romanæ: plerisque etiam litterarum uſus &
 familiaris animorum erat exercitatio. Itaque hercu-
 les nulla umquam natio tam mature conſilio belli
 bellum junxit, ac decreta patravit. oppreſſi cives Ro-
 mani, trucidati negotiatores, magnus vexillariorum
 numerus ad internecionem, ea in regione, quæ plu-
 rimum ab imperatore aberat, cæſus; occupata armis
 Macedonia; ¹⁰ omnia & in omnibus locis igni ferro-
 que vaſtata: ¹¹ quin tantus etiam huius belli metus
 fuit, ut ſtabilem illum & ¹² firmatum tantorum bel-
 lorum

¹ ACCC. MILIBUS EXPLEBAT Rhen. è MS. Millia ex optimorum au-
 ctorum conſuetudine legendum cenſet Acid. niſi explebat pro explebatur
 poſitum ſit. ² Ita Bur. è MS. Aliique. Cuius IMMENSÆ MULTITUDI-
 NIS PARS ACERRIMIS AC PERITISSIMIS DUCIBUS, PROPERARE IN ITA-
 LIAM DECREVERAT &c. Rhen. è MS. Cuius &c. parentis &c. pars pro-
 perare in Italiam decreverat legit Lipſ. Cuius &c. parentibus &c.
 in Editione Voſſiana. ³ Juncta malis Urſin. ita ut referatur ad præcedentem
 vocem pars. qua conſectura viris eruditis non placet. ⁴ Bene Urſ. & Lipſ.
 pars ſe effuderat. niſi maius, effuſa erat. Heinf. PARS IN MACEDONIA
 EFFUGERAT Rhen. è MS. Eruperat vulgo. ⁵ Præſidio eſſe malis Heinf.
⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique. Proxima duobus Batoni ac Pinneti &c.
 Delbenius, Urſ. Acid. Aut prima duobus &c. ſcribito: aut proxima &c.
 à Pinneti &c. Lipſ. prius malis Voſſ. Porro maxima duobus Batonibus
 ac Pinneti &c. ſcribendum eſſe conſpicit Heinf. ⁷ Tō in defendam cenſet
 Heinf. Deinde paulo poſt: plerisque etiam litterarum uſus familiaris
 animarum erat exercitatio, per appoſitionem, ut ſolet noſter. vel, ut fa-
 miliaris. ⁸ Omnia omnibus locis, vel & omnibus locis, legendum
 opinatur Heinf. ⁹ Ita Urſ. Lipſ. Acid. Voſſ. QUIA Rhen. è MS. Aliique.
¹⁰ Ita ex Bur. conſectura. FORTUNATUM Rhen. è MS. FORMATUM Bur.
 è MS. quam lectionem tuetur Voſſ. Opinor ab ipſo Velleio fuiſſe obſerma-
 tum. Heinf.

lorum experientia, Cæsaris Augusti animum quateret atque terreret.

CAP. CXI. Habiti itaque delectus, ¹ revocati undique & omnes veterani, viri feminæque ex censu libertinum coactæ dare ² militem. Audita in senatu vox Principis, decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis ³ Romæ venire conspectum. Senatorum equitumque Romanorum exactæ ad id bellum operæ ⁴ pollicitæ. Omnia hæc frustra præparassemus, nisi qui illa regeret fuisset. Itaque, ⁵ ut præsidium militum, resp. ab Augusto ducem in bellum poposcit Tiberium. Habuit in hoc quoque bello mediocritas nostra speciosi ⁶ ministri locum. Finita equestri militia, designatus quæstor, necdum senator æquatus senatoribus, ⁷ etiam designatis tribunis plebei, partem exercitus ab urbe, traditi ab Augusto, perduxī ad filium ejus. in quæstura deinde, remissa sorte provinciæ, legatus ejusdem ad eundem missus, quas nos primo anno acies hostium ⁸ vidimus? quantis prudentia ducis opportunitatibus, ⁹ furentes eorum vires universas evasimus

¹ Evocati Acid. Revocati undique omnes cum vulgatis. vel revocatus undique & omnis veteranus scribendum putat Heins. ² Ita Rhenani schol. MILITUM Rhen. è MS. ³ Ita Rhen. è MS. Romanæ vulgo. ⁴ POL-LICITATI Rhen. è MS. An pollicitæ & oblatæ? Heins. ⁵ Ita vulgo. Ut præsidium ultimum Lips. Unicum Grut. Itaque ut præsidium morium resp. Augustum, ita ducem belli (vel in bellum) poposcit Tiberium Acid. Ut præsidium solitum à Velleio fuisse suspicatur Heins. & quod sequitur in bellum eradendum putat. ⁶ Ministerii Lips. tolerat tamen vulgatam lectionem. ⁷ ETIAM DESIGNATIS TRIBUNIS, PLEBEI PARTEM EXERCITUS AB &c. PERDUXIT &c. Rhen. è MS. Etiam designatus tribunus plebi. & mox perduxī Rhenani schol. Etiam designatus tribunus plebei &c. Ald. Vir doctus apud Schegkium legit, etiam designatus tribunus militum. Schegkii edidit, etiam designatus tribunus plebis. Et jam designatis tribunis plebis &c. Lips. Alique. Forte scribendum necdum senator æquatus senatoribus, etiam tribunis plebei. nam tō designatus posterius ex interpretamento irrepit, cum jam præcesserit. Heins. ⁸ FUDIMUS legendum arbitraturs Heins. Dein quantis prudentia ducis usi opportunitatibus. ⁹ Ita Voss. Alique. FURENTIS IN EUM UIREIS UNIVERSAS EVASIMUS PARTIBUS. Rhen. è MS. Evasimus artibus Rhenani schol. FURENTIS EORUM UIREIS &c. Bur. è MS. Furentes eorum &c. invasimus partibus Lips. Exhaustimus partibus Grut. Pro furentes possū urgentes, vel ingruentes

evalimus partibus? ¹ quanto cum temperamento simul utilitatis res auctoritate imperatoris agi viderimus? qua prudentia hiberna disposita sunt? quanto opere inclusus custodiis exercitus nostri, ne qua posset erumpere, ² inopsque copiarum & intra se furens, viribus hostis elanguesceret?

CAP. CXII. Felix eventus, forte conatus, prima æstate ³ belli Messalini opus mandandum est memoriæ. qui vir animo etiam quam gente nobilior, dignissimus qui & patrem Corvinum habuisset, & cognomen suum Cottæ fratri relinqueret, præpositus Illyrico, subita rebellione, cum semiplena legione vicesima circumdatus hostili exercitu, amplius \overline{xx} hostium fudit fugavitque, & ob id ornamentis triumphalibus honoratus est. ⁴ Ita placebat barbaris numerus suus, ita fiducia virium, ut, ubicumque Cæsar esset, nihil in se reponerent. pars exercitus eorum ⁵ proposita ipsi duci, & ad arbitrium utilitatemque nostram macerata, perductaque ad exitiabilem famem, ⁶ neque instantem sustinere, ⁷ neque facientibus copiam pugnandi dirigentibusque ⁸ aciem ausa congregi, occupato monte Claudio, munitione se ⁹ defendit. At ea pars, quæ obviam se effuderat exercitui, quem A. Cæcina, & Silvanus

gruentes. Heins. ¹ Forte quanto cum temperamento virtutis simul & utilitatis &c. Heins. ² Ita Rhen. & MS. Aliique. Ineptum plane virus, quod pro viribus substituit Ursin. Voss. Forte inopsque copiarum, ut intra se suis ruens viribus hostis &c. quod si placeat, loco superiore nihil mutandum. Sed scribendum potius est ut arbitror: inopsque copiarum, & interea se suis terens viribus hostis elanguesceret. Heins. ³ Scribe, bellum Messalini opus, per exegesis, ut solet noster. tum pro dignissimus qui lege dignissimusque qui. Heins. ⁴ Ita jacebat barbaris &c. nihil in se spei reponerent &c. Velleium dedisse existimat Heins. ⁵ Opposita malis Lips. ⁶ Neque instantes sustinere Lips. cui assentis Heins. Neque instantes sustinens Acid. ⁷ NEQUE UT FACIENTIBUS &c. Rhen. & MS. Neque aut facientibus &c. Lips. Forte, neque sui facientibus copiam pugnando. vel omisso pugnandi etiam verbo, quod interpretamentum tñ sui habendum. Heins. ⁸ Ita Bur. & MS. & Rhenani schol. ETIAM Rhen. & MS. quod omnino amplectitur Lips. ⁹ Ita Bur. & MS. & Rhenani schol. DEFENDIT ANTEA PARS &c. Rhen. & MS.

Silvanus Plautius consulares ex transmarinis adducebant provinciis, circumfusa quinque legionibus nostris, auxiliariisque & ¹ equitatu regio (quippe ² magnam Thracum manum junctus prædictis ³ ducibus Rhœmetalces ⁴ Thraciæ rex in adiutorium ejus belli secum trahebat) pæne exitiabilem omnibus cladem intulit. ⁵ Fusa regionum equestres acies, fugatæ alæ, conversæ cohortes sunt. apud signa quoque legionum trepidatum. sed Romana virtus ⁶ militi plus eo tempore vindicatum gloriæ, quam ducibus, reliquit: ⁷ qui, multum à more imperatoris sui discrepantes, ante in hostem inciderunt, quam per exploratores, ubi hostis esset, cognoscerent. ⁸ Jam igitur in dubiis rebus semetipsæ legiones adhortatæ, jugulatis ab hoste quibusdam tribunis militum, interempto præfecto castrorum, præfectisque cohortium, non incruentis centurionibus (è) ⁹ quibus etiam primi ordines cecidere, invasere hostes: nec sustinuisse contenti, perrupta eorum acie, ex insperato victoriam vindicarunt. Hoc fere tempore Agrippa, qui eodem die, quo Tiberius, adoptatus ab avo suo naturali erat,

1 &

¹ Ita Rhenani schol. *EQUITATUI REGIO Rhen. è MS.* ² Ita Rhenani schol. *Ald. Voss. Aliique, MAGNA THRACUM MANU UINCTUS Rhen. è MS.* *JUNCTUS Bur. è MS.* ³ Ita restituit Urs. quem vide ut & Voss. *DUCIBUS RHOMÆ ET ALCES THRACIÆ REX &c. Rhen. è MS.* *Junctus prædictis ducibus Romanis (Cæcinæ videlicet & Silvano) Mœtalces Thraciæ rex &c. Bur. conjectura.* ⁴ Illa Thraciæ rex videntur è glossa in contextum irrepisse. Fortasse & τὸ in ante adiutorium delendum. Heins. ⁵ Ita reposuit Voss. *FUGATA Rhen. è MS. FUGA Bur. è MS.* ⁶ *MILITIS PLUS EO TEMPORE UINDICATUM Rhen. è MS. Militi &c. vindicandum Scheg. Militibus &c. Lips. Militis &c. vindicavit Putean. Corrigo vindicatus, verbum Velleianum pro vindicta. Topma. Tò vindicatum tolli jubet Græv. perperam, ut censet Heins.* ⁷ Ita locum corruptissimum egregie restituit Jon. Is. Pontanus. *QUI MULTUM AMORE IMPERATORIS SUI CREPANTES Rhen. è MS. Qui ultum &c. properantes Lips.* ⁸ Tam igitur dubiis rebus ex conjectura Heinsii. ⁹ Ita scribendum monuit Voss. *QUI ETIAM &c. Rhen è MS. Quinetiam &c. Rhenani schol. QUIBUS ETIAM &c. Bur. è MS. Qui etiam primi ordinis Lips. Acid. Scribe, in quibus etiam primi ordinis exciderunt: vel, ut alii, è quibus. Heins. cui & invadere ingratum quid sonare videtur.*

¹ & jam ante biennium, qualis esset, apparere cœperat, mira pravitae animi atque ingenii in præcipitia conversus, patris atque ejusdem avi sui animum alienavit sibi; moxque crescentibus in dies vitiis, dignum furore suo habuit exitum.

CAP. CXIII. Accipe nunc, M. Vinici, tantum in bello ducem, ² quantum in pace vides principem. Junctis exercitibus, quique sub Cæsare fuerant, quique ad eum venerant, contractisque in una castra decem legionibus, LXX amplius cohortibus, ³ quatuordecim (alis) & pluribus quam decem veteranorum millibus, ad hoc magno voluntariorum numero, frequentique equite regio; tanto denique exercitu, quantus nullo umquam loco post bella fuerat civilia, omnes eo ipso læti erant, maximamque fiduciam victoriæ in numero reponebant. At imperator, optimus eorum quæ agebat iudex; & utilia speciosis præferens, quodque semper eum facientem vidi in omnibus bellis, quæ probanda essent, ⁴ non quæ utique probarentur sequens, paucis diebus exercitum qui venerat, ad refoendas ex itinere ejus vires, moratus; cum eum majorem, quam ut temperari posset, nequeabilem gubernaculo cerneret, dimittere statuit: profectusque longo & perquam laborioso itinere, cujus difficultas narrari vix potest, ut neque universos quisquam auderet adgredi, ⁵ & partem digredientium suorum quisque metu finium universi tentare non possent, remisit eo unde venerant, & ipse asperrimæ hiemis initio regressus ⁶ Sisiciam, legatos, inter quos ipsi fuimus, partitis præfecit hibernis.

R

CAP.

1 ETIAM Rhen. è MS. & mox INDIES. 2 Ita Bur. è MS. QUANTUM IN PACE VIDES. Rhen. è MS. 3 Ita restituit Lips. XIII. SED PERIPETUS &c. Rhen. è MS. 4 Non quæ cuique probarentur malis Heinf. & paulo post, qui subvenerat: & infra enarrari, pro narrari. 5 Et partem digredientium suorum, metu universi &c. edidit Scheg. Sic videntur hæc constituenda, & partem digredientium suorum quamque, metu finitimo universi tentare non possent. Heinf. 6 Ita Bur. è MS. SISTIAM Rhen. è MS.

CAP. CXIV. O rem dictu non eminentem, sed solida veraque virtute atque utilitate maximam; experientia suavissimam, humanitate singularem! Per omne belli Germanici Pannonique tempus, nemo è nobis gradumve nostrum aut præcedentibus aut sequentibus, imbecillus fuit, cujus salus ac valetudo non ita sustentaretur Cæsaris cura, tamquam ¹ distractissimus ille tantorum onerum mole ² huic uni negotio vacaret animus. Erat desiderantibus paratum junctum vehiculum; lectica ejus publicata, cujus ³ beneficium cum alii, tum ego sensi. Jam medici, jam apparatus cibi, jam in hoc solum importatum instrumentum balinei, nullius non succurrit valetudini. Domus tantum ac domestici deerant; ⁴ ceterum nihil, quod ab illis aut præstari aut desiderari posset. ⁵ Adjiciam illud, quod, quisquis ⁶ illis temporibus interfuit, ut alia, quæ retuli, ⁷ agnosceret protinus. Solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos invitaverat, majore parte æstivarum expeditionum, cœnavit sedens; non sequentibus disciplinam, quatenus exemplo non nocebatur, ignovit; admonitio frequens inerat, & castigatio; vindicta ⁸ rarissima: agebatque medium ⁹ plurima dissimulantis, aliqua inhibentis. ¹⁰ Hiems emolumentum patrati belli contulit. ¹¹ sed insequenti ætate omnis Pannonia, reliquiis totius belli ¹² in Delmatia manentibus, pacem petiit. Fero-

cem

1 Ita Rhenani schol. DISTRAXIMUS Rhen. è MS. 2 Sic vulgo. HUIC UNI VACARET Rhen. è MS. HUIC UNI GENITIO Bur. è MS. Huic uni genti Bur. conjectura. 3 To beneficium non occurrit in textu Rhenani: atque in ejus Scholiis illud ipsum aut simile quidpiam deesse videri annotatum est: nisi placet ut cuius legatur hoc modo, lectica ejus publicata cuius: cum alii &c. Sed usum quam beneficium malint cum Linsio Voss. & Heins. 4 CETERUM NIHIL Rhen. è MS. Ceterorum nihil & mox post desiderari posset reponere conatur Acid. ab ullis. perperam, ut censet Voss. 5 Ita Rhen. è MS. & Voss. Vulgo adjice, 6 Illius temporis rebus Latinus putat Heins. 7 Ita Rhen. è MS. & Voss. Vulgo agnosceret. 8 Ita Rhenani schol. AMARISSIMA Rhen. è MS. 9 Plurima dissimulans, aliqua inhibens Alii. 10 HYEMS passim Rhen. è MS. 11 Et inseq. Lips. 12 In Delmatiam emanantibus scribendum opinatur Heins.

cem illam tot millium juventutem, paullo ante servitutem minatam Italiæ, conferentem arma, quibus usa erat, apud flumen nomine Bathinum, prosternentemque se universam genibus imperatoris, Batonemque & Pinetem excellissimos duces, ¹ captum alterum, alterum à se deditum, justis voluminibus ordine ² narrabimus, ut spero. ³ Autumno victor in hiberna reducitur exercitus, cujus omnibus copiis ⁴ à Cæsare M. Lepidus præfectus est, ⁵ vir nominis ac fortunæ eorum proximus: quem in quantum quisque aut cognoscere aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque nominum, quibus ortus est, ornamentum judicat.

CAP. CXV. Cæsar ad alteram belli Delmatici molem animum atque arma contulit. in qua regione quali adjutore legatoque fratre meo, Magio Celere ⁶ Velleiano usus sit, ipsius patrisque ejus prædicatione testatum est, & amplissimorum ⁷ honorum, quibus triumphans eum Cæsar donavit, signat memoria. Initio æstatis Lepidus, educto hibernis exercitu, ⁸ per gentis integras immunesque adhuc clade belli, & eo feroces ac truces, tendens ad Tiberium imperatorem, & cum difficultate locorum & cum vi hostium luctatus, magna cum clade obsistentium, excisis agris, exustis ædificiis, ⁹ cæsis viris, lætus victoria, prædaque

R 2

onustus,

¹ Ita Rhenani schol. Lips. Aliique. CAPTUM ALTERUM A SE DEDITUM Rhen. è MS. Vulgo captum alterum, alterum deditum. (ut non se deditum? videtur voluisse Velleius à suis deditum. Heins. vide Dionem sub finem lib. LV. ² Enarrabimus malit Heins. ³ AUTUMNI Rhen. è MS. ⁴ Sic plurimi. CÆSAREM Rhen. è MS. Cæsare Bur. conjectura. Forte Cæsari Voss. Omnino à Cæsaribus: forsitan & Man. Lepidus. Lips. ⁵ Sic vulgo. Vir nominis ac fortunæ suorum &c. Bæcler. & Voss. Vir nominis ac fortunæ Æmiliorum proximus rescribendum opinatur Heins. ut & max quem in quantum quis &c. ⁶ Sic vulgo. ULLIFLANO Rhen. è MS. ULIFLANO Bur. conjectura. Allifano Nic. Loensis. ⁷ Donorum Lips. ⁸ Vulgo per gentes integras &c. PERGENTIS INTEGRAS &c. Rhen. è MS. PERGENTIS IN INTEGRITAS (integratas Bur. conjectura) IMMUNESQUE &c. Bur. è MS. ⁹ Forte scribendum everfis vicis; vel incensis, aut potius exustis ædificiis ac vicis. Heins.

onustus, pervenit ad Cæsarem; & ob ea, ¹ quæ si propriis gessisset auspiciis, triumphare debuerat, ornamentis triumphalibus, consentiente cum iudicio principum voluntate senatus, [² donatus] est. Illa ætas maximi belli consummavit effectus. ³ quippe Breuci & Desitiates Delmatæ, situ locorum ac montium, ⁴ ingeniorum ferocia, mira etiam pugnandi scientia, & præcipue angustiis saltuum pæne inexpugnabiles, non jam ductu, sed manibus atque armis ipsius Cæsaris tum demum pacati sunt, cum pæne funditus everfi forent. Nihil in hoc tanto bello, nihil in Germania aut videre majus aut mirari magis potui, quam quod imperatori numquam adeo ulla opportuna visa est victoriæ occasio, quam damno amissi pensaret militis: semperque visum est gloriosum, quod esset tutissimum; & ante conscientiam, quam famæ, consultum; ⁵ nec umquam consilia ducis iudicio exercitus, sed exercitus providentia ducis re-ctus est.

CAP. CXVI. Magna in bello ⁶ Delmatico experimenta virtutis ⁷ in multos ac difficiles locos præmissus Germanicus dedit, ⁸ celebri etiam opera diligentique Vibius Postumus, vir consularis, præpositus ⁹ Delmatæ, ornamenta meruit triumphalia: quem honorem ante paucos annos Passienus & Cossus, viri quibusdam

¹ Quasi propriis Bur. conjectura. Quæ si non propriis Sehég. ² Ita ex Rhenani schol. num. 72 donatus deest 1. Editione Rhenani. ³ Sic Tutean. QUIPPE IERUSIA ÆDE SISIALES DALMATIÆ Rhen. è MS. DELMATIÆ Bur. è MS. Quippe Daorisi & Desitiates edidit Ald. quem & alii secuti. Quippe Pirustæ & Desitiates Voss. Daorizi & Desitiates apud Plinium. p. 382 Edit. Par. in usum Delphin. ⁴ Forte, Tum ingenti animorum (vel morum) ferocia &c. Deinde, sed præcipue (non &) angustiis &c. Ingeniorum ferocia tamen tolerari potest. Heins. ⁵ NE CUM QUOD Bur. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. DALMATICO Rhen. è MS. ⁷ IN MULTOS AC DIFFICILEIS LOCOS Rhen. è MS. In incultos ac difficiles locos corrigendum censeat Heins. ⁸ Ita restituit Voss. CELEBRI (celebris Bur. conjectura) ETIAM OPERA DILIGENTI. QUIBUS IULIUS POSTHUMIUS (POSTUMUS Bur. è MS.) VIR &c. Rhen. è MS. Celebris etiam opera diligentj (diligentiaque Lips.) Q. Julius Postumus vulgo. ⁹ Ita Bur. è MS. DALMATIÆ Rhen. è MS.

quibusdam diversis virtutibus celebres, in Africa meruerant. Sed Cossus victoriæ testimonium etiam in cognomen filii contulit, adulescentis in omnium virtutum exempla geniti. ¹ At Postumi operum L. Apronius particeps, illa quoque militia eos, quos mox consecutus est, honores excellenti virtute ² meruit. Utinam non majoribus experimentis testatum esset, quantum in omni re Fortuna posset; ³ sed in hoc quoque genere abunde agnosci vis ejus potest: ⁴ nam & vir antiquissimi moris, & priscam gravitatem semper humanitate temperans, in Germania, Illyricoque, & mox in Africa, splendidissimis functus ministeriis, non merito, sed materia adipiscendi triumphalia defectus est. Et A. Licinius Nerva Silianus, P. Silii filius, quem virum, ne qui intellexit quidem, abunde miratus est, ⁵ ne nihil non optimo civi, simplicissimo duci perisset, ⁶ præferens immatura, & fructu amplissimæ principis amicitiae & consummatione eventæ in altissimum paternumque fastigium imaginis defectus est. ⁷ Horum virorum mentioni si quis quæsisse me dicet locum, fatentem arguet. neque enim justus sine mendacio candor apud bonos ⁸ crimini est.

CAP. CXVII. Tantum quod ultimam imposuerat Pannonico ac Delmatico bello Cæsar manum, ⁹ cum, intra

¹ AT POSTUMI Rhen. è MS. AD POSTUMIO Bur. è MS. ² Emeruit malit Heinſ. ³ SED IN LOCO QUOQUE GENERE Rhen. è MS. ⁴ Sic Heinſ. verba ad Apronium referens. NAM ET ETIAM UIR &c. Rhen. è MS. Nam & Sejanus vulgo. Nam & Junius Lips. ita ut Velleius respiciat Junium Blæsum. Sed nimium ab hac scriptura veterem lectionem, diſſertare cenſet Grut. Nam & Blæſus reponit Voſſ. ⁵ Ita Bur. è MS. NE NIHIL OPTIMO &c. Rhen. è MS. ⁶ Ita Rhen. è MS. & Urf. Vulgo præreptus immature. Opinor Velleium dediffe præferens jam matura. Heinſ. ⁷ Ita Bur. è conjectura. QUORUM UIRORUM MENTIONI Rhen. è MS. Alique. HONORUM UIRORUM &c. Bur. è MS. unde inclinât Heinſius ut ſcribat honoræ (pro honorificæ.) horum virorum mentioni. Sic etiam Tacito uſitatum, ut oratio honora, honora & magnifica funeris pompa. Apud poetas frequentius occurrit id vocabulum. ⁸ CRIMINI EST TANTUM QUOD. ULTIMAM &c. Rhen. è MS. ⁹ Forte, cum intra quintum &c. diem, ſaneſtæ ecce è Germania epistolæ de caſu Vari &c. ſubaudi adferuntur. Heinſ.

intra quinque consummati tanti operis dies, funesta ex Germania epistolæ, cæsi Vari, trucidatarumque legionum trium, totidemque alarum, & sex cohortium. ¹ velut in hoc salutem tantummodo indulgente nobis fortuna, ² ne occupato duce. * & causa persona moram exigit. Varus Quinctilius inlustri magis quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus, ³ ut corpore & animo immobilior, otio magis castrorum quam bellicæ adfuetus militiæ; pecuniæ vero quam non contemtor, Syria, cui præfuerat, declaravit; quam pauper divitem ingressus, dives pauperem reliquit: is cum exercitui, qui erat in Germania, præflet, concepit esse homines, qui nihil præter vocem membraque haberent hominum; quique gladiis domari non poterant, posse jure mulceri. Quo proposito mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, jurisdictionibus agendoque ⁴ pro tribunali ordine, trahebat æstiva.

CAP. CXVIII. At illi, quod nisi expertus vix ⁵ credat, in summa feritate versutissimi, natumque mendacio genus, simulantes fictas litium series, & nunc ⁶ provocantes alter alterum ⁷ injuria, nunc agentes

¹ Ita post Schegkium locum restituendum censet Heins. VELUT IN HOC SALTEM, TANTUMMODO &c. Rhen. è MS. Alique. Vocabulum saltem, aut tantummodo à Librariis esse existimat Grut. ² Ita vulgo. NE OCCUPATO DUCEM, * ET CAUSA PERSONA MORAM EXIGIT Rhen. è MS. Ne &c. sua causa personæ moram exigit Delben. Ne occupato duce fœviret. Sed causa & persona moram exigit Lips. Locum mutilum esse plerique agnoscunt. Sensum tamen Velleii hujusmodi fuisse arbitratur Voss. Ne, occupato duce in. debellandis Pannoniis, victores Germani iis se conjungerent. Sed causa & persona moram exigit. Ne occupato duce, subintellige id gestum esset. abruptum dicendi genus. posu, occupato id duce sit ausa. Deinde, res & persona moram exigit. Posu quoque rei causa persona moram exigit. & id vere, ut opinor. Heins. ³ Et corpore & animo &c. Bueretius. Ut corpore ita animo &c. post Acidalius Heins. nisi quò & pro etiam sumimus, uti supra. Et corpore & animo &c. Lips. ⁴ Pro tribunali ordine Lips. Pro tribunalis ordine ma'it Heins. ⁵ CREDEBAT Rhen. è MS. Alique. credat Lips. placeat tamen credebatur, sc. Varus. ⁶ Ita Bur. ex conjectura. & Rhenani schol. PROCACES Rhen. è MS. PROCATAES Bur. è MS. Procantes Putean. ⁷ Injuriis Lips.

agentes gratias, quod ¹ eas Romana justitia finiret, feritasque sua novitate incognitæ disciplinæ ² mitesceret, & solita armis discerni jure terminarentur, in summam socordiam perduxere ³ Quintilium, usque eo, ut se prætorem urbanum in foro jus dicere, non in mediis Germaniæ finibus exercitui præesse crederet. Tum juvenis genere nobilis, manu fortis, sensu celer, ⁴ ultra barbarum promptus ingenio, nomine Arminius, Sigimeri principis gentis ejus filius, ardorem animi vultu oculisque præferens, assiduus militiæ nostræ prioris comes, ⁵ etiam civitatis Romanæ jus equestremque consecutus gradum, segnitia ducis in occasionem sceleris usus est; haud imprudenter speculatus, neminem celerius opprimi, quam qui nihil timeret; & frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem. Primo igitur paucos, ⁶ mox plures in societatem consilii recepit; opprimi posse Romanos ⁷ & dicit & persuadet; decretis facta jungit; tempus insidiarum constituit. Id Varo per virum ejus gentis fidelem clarique nominis ⁸ Segesten indicatur. ⁹ Obstabant sed jam fata consiliis, omnemque animi ejus aciem ¹⁰ præstrinxerant. Quippe ita se res habet, ¹¹ ut plerumque Deus fortunam mutaturus, consilia corrumpat;

1 Sic vulgo. EA ROMANA JUSTITIA FINIRET Rhen. è MS. 2 MUTESCERET Bur. è MS. 3 QUINTILIUM ut & QUINTIUM passim. Rhen. è MS. 4 Et ultra Lips. 5 Ita Lips. Aliique. IURE ETIAM CIVITATIS RHOMÆ (RHOMANÆ Bur. conjectura.) JUS EQUESTRE CONSEQUENS GRADUS Rhen. è MS. Vulgo & jam civitatis Romanæ jus equestremque consecutus gradum. Forte, cum jure etiam civitatis Romanæ (vel Romæ) jus equestre consequutus gradus. Heins. 6 Sic vulgo. MOX PLURIS IN SOCIETATE CONSILII PRÆCEPIT Rhen. è MS. Mox plureis in societatem consilii recepit Rhenani schol. & Editio Frobeniana. 7 Et docet & persuadet, ni fallor, Velleius dederat: docere pro monere Historicis familiare. Heins. 8 Ita Rhen. è MS. Segestem vulgo. 9 Ita Lips. & Heins. * POSTULABAT ETIAM FATA CONSILII Rhen. è MS. Asteriscum deponendum monet Burerius, cum loco nihil deesse videatur. Sed prævalebant jam fata consiliis vulgo. Prævalebant at jam fata consiliis Voss. Prævalebat sed jam fatum consiliis Bæcler. 10 Sic in Editione Frobeniana: quam secutus est Heins. PRÆSTRUXERAT Rhen. è MS. & Bæcler. Præstrinxerant Acid. Aliique. Præstrinxerant Voss. 11 Ita edidit Heins. licet cum Ursino, Li-
pso

corrumpat; efficiatque, quod miserrimum est, ut, quod accidit, ¹ id etiam merito accidisse videatur, & casus in ² culpam transeat. Negat itaque se credere, ³ spemque in se benevolentiae ex merito aestimare proficitur. Nec diutius, post primum indicem, secundo relictus locus.

CAP. CXIX. Ordinem atrocissimae calamitatis, qua nulla, post ⁴ Crassi in Parthis damnum, in externis gentibus gravior Romanis fuit, justis voluminibus, ut alii, ita nos conabimur exponere: nunc summa ⁵ deslenda est. Exercitus omnium fortissimus, disciplina, manu, experientiaque bellorum inter Romanos milites princeps, marcere ducis, perfidia hostis, iniquitate fortunae circumventus; ⁶ cum ne pugnandi quidem egregie occasio in quantum voluerant data esset miseris, castigatis etiam quibusdam gravi poena, ⁷ quia Romanis & armis & animis usi fuissent, inclusus filvis, paludibus, insidiis ab eo hoste ad internecionem trucidatus est, quem ita semper more

psis, & Grutero scribendum censeat, ut plerumque fortunam mutaturus, Deus consilia corrumpat. Ut plerumque qui fortunam mutaturus (est Baeler.) Deus, consilia &c. Rhen. e MS. Ut plerumque cui fortunam mutaturus Deus, consilia &c. Voss. Ut plerumque, qui fortunam mutaturus est, consilia corrumpat &c. vulgo. 1 Ita Bur. ex conjectura. ETIAM MERITO Rhen. e MS. & Froben. ET ETIAM Bur. e MS. Et merito Heinsf. 2 CULPA Bur. e MS. 3 Ita Froben. alique ediderunt. SPEMQUE IN SE BENEVOLENTIA &c. Rhen. e MS. Spemque de Germanorum in se benevolentia &c. Rhenani schol. Negat itaque se credere (ut subintelligatur fortunae) spemque in se benevolentia &c. vel spemque se benevolentia ex merito &c. legendum conjicit Bur. Negat itaque ei credere, spemque se benevolentiae &c. scribendum opinatur Heinsf. 4 CASSI Bur. e MS. 5 Dicenda, sequenda, aut deplenda substitui malit Acid. 6 Ita Frobeniana, aliaque editiones. CUM NE PUGNANDI QUIDEM EGREGIE, (EGREDIEM Bur. e MS.) AUT OCCASIONIS INQUANTUM VOLUERANT DATA ESSET IMMUNIS Rhen. e MS. ante immunis verbum potestas, vel simile deesse existimat Rhen. Cum ne pugnandi quidem aegre dies aut occasionis quantum voluerant, data esset inimicis legendum conjicit Bur. Totum ad hunc modum refingit Heinsf. Cum ne pugnandi quidem aut regrediendi occasionis quantum voluerant adesset ab inimicis, vel datum esset. regredi pro evadere passim apud historicos. 7 Qui à Romanis & armis & animis visi fuissent legendum suspicatur Bur. ut hic verbum aliquod deesse videatur.

more pecudum trucidaverat, ut vitam aut mortem ejus nunc ira nunc venia temperaret. Duci plus ad moriendum quam ad pugnandum animi fuit. quippe paterni ¹ avitque exempli successor se ipse transfixit. At è præfectis castrorum duobus quam clarum exemplum L. ² Eggius, tam turpe ³ Ceionius prodidit: qui, cum longe maximam partem absumsisset acies, auctor deditionis supplicio quam prælio mori maluit. At ⁴ Vala Numonius, legatus Vari, ⁵ cetera quietus ac probus, diri auctor exempli, ⁶ spoliatum equite peditem relinquens, fuga cum aliis Rhenum petere ingressus est. quod factum ejus fortuna ulta est. non enim desertis superfuit, sed desertor occidit. Vari corpus semiustum ⁷ hostilis laceraverat feritas; caput ejus ⁸ abscissum latumque ad Maroboduum, & ab eo missum ad Cæsarem, gentilitii ⁹ tamen tumuli sepultura honoratum est.

CAP. CXX. His auditis revolat ad patrem Cæsar, perpetuus patronus Romani imperii adsueta sibi causam suscipit. Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat, disponit exercitus, præsidia munit; ¹⁰ se magnitudine sua, non fiducia [hostium] metiens, qui Cimbricam Teutonicamque militiam Italiæ ¹¹ minabantur, ¹² ultro Rhenum cum exercitu transgreditur.

S

¹ Arminio

I AVIQUE Bur. è MS. 2 Ita Rhen. è MS. Ald. Voss. Egilius. Egilius, aut Igilius Alii. 3 C. EIONIVS Rhen. è MS. 4 Ita Urs. Scheg. Alique. VALNUMONIUS Rhen. è MS. Val. Num. Rhenani schol. Valumnus Bur. conjectura. Volumnius Froben. An Vala Ummonius sit rescribendum dubitat Voss. 5 CÆTERA Rhen. è MS. 6 Ita Froben. Alique. SPOLIATUM EQUITEM, PEDITEM RELINQUENS, * FUGA CUM ALIIS &c. Rhen. è MS. FUGATUM ALIIS Tur. è MS. Spoliatum equitem, peditem relinquens fugatum ab eis Bur. conjectura. Fuit, cum opinaret fuga Rhenum præcipiti ingressus est Heins. 7 Ita Bur. è conjectura. HOSTIVM Rhen. è MS. Alique. HOSTI Bur. è MS. 8 Ita Rhen. è MS. & Froben. Vulgo abscissum. 9 Ita Rhen. è MS. Vulgo tandem. 10 Ex vet. cod. nihil certi conjici posse monuit Bur. legendum tamen existimat, & se magnitudine sua, non fiducia metiens. Forsan, non fiducia hos metiens. post &, non fiducia hostili metiens. quæ &c. minabatur. Heins. 11 MINABATUR Bur. è MS. 12 Ita restituit Freinsheim. ULTRA Rhen. è MS. Alique.

¹ Arminio territo, quem arcuisse pater & patria contenti erant, penetrat interius, aperit limites, vastat agros, urit domos, ² fundit obvios; maximaque cum gloria, incolumi omnium quos transduxerat numero, in hiberna revertitur. Reddatur verum L. Asprenati testimonium; qui legatus sub avunculo suo Varo militans, nava virilique opera duarum legionum, quibus præerat, exercitum immunem tanta calamitate servavit; matureque ad inferiora hiberna descendendo, ³ vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit. Sunt tamen, qui, ut vivos ab eo vindicatos, ita jugulatorum sub Varo occupata crediderint patrimonia, hæreditatemque excisi exercitus in quantum ⁴ voluerit, ab eo aditam. Lucii etiam Cæditii, præfecti castrorum, eorumque, qui una circumdati ⁵ Alisone immensis Germanorum copiis obfidebantur, laudanda virtus est; qui omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum ⁶ intolerabiles, vis hostium faciebat inexsuperabiles, nec temerario consilio, nec segni providentia ⁷ usi, speculati-que opportunitatem, ferro sibi ad suos peperere redditum. Ex quo apparet, Varum sane gravem & bonæ voluntatis virum, magis imperatoris defectum consilio, quam virtute destitutum militum, se magnificentissimumque perdidisse exercitum. Cum in captivos sæviretur à Germanis, præclari facinoris auctor fuit ⁸ Calvus Cælius vetustate familiæ suæ dignissimus;

¹ Ita Popma. Arminio territo, quem arguisse &c. Froben. cum aliis. ARMA INTERFECTI, QUÆ ARGUISSE &c. Rhen. è MS. Arma infert, quæ arcuisse &c. Lips. Arma infert ei. (hosti Voss.) quem arcuisse &c. Heins. ² Ios Rhen. è MS. Aliique. FUNDIT OBULOS Bur. è MS. ³ Scribe, vacillantem (pro vacillantes) metu cis &c. vel vacillantem jam cis Rhenum &c. Heins. ⁴ Valuerit Lips. sed hac tria verba, in quantum voluerit, adscititia existimat Grut. ⁵ Ita Rhenani schol. A LISONE Rhen. è MS. ⁶ INTOLERABILEIS, & mox INEXUPERABILEIS Rhen. è MS. ⁷ Ita Rhen. è MS. UITI Bur. è MS. Adjuti Bur. conjectura. Legendum juti, vel adjuti. aut potius totum sic resingendum: Nec temerario consilio nec segni prudenter adjuti. Heins. ⁸ Sic vulgo. CALVUS CÆLIUS AD VETUSTATEM

gnissimus; qui complexus catenarum, quibus vinctus erat, seriem, ita illas inlinit capiti suo, ut protinus pariter sanguinis cerebrique ¹ profluvio exspiraret.

CAP. CXXI. Eadem & virtus & fortuna subsequenti tempore ingressa ² animam imperatoris Tiberii fuit, quæ initio fuerat; qui concussis hostium viribus, clasticis peditumque expeditionibus, cum res Galliarum maximæ molis, ³ accensæque plebis Vinnensium dissensiones, ⁴ coercitione magis quam pœna molliisset, ⁵ & senatus populusque Rom. (postulante patre ejus) ut æquum ei jus in omnibus provinciis exercitibusque esset, quam erat ipsi, decreto complexus esset: (etenim absurdum erat, non esse sub illo, quæ ab illo vindicabantur; & qui ad opem ferendam primus erat, ad vindicandum honorem, non judicari parem) in urbem reversus, jampridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Delmatique egit triumphum. cujus magnificentiam quis miretur in Cæsare? fortunæ vero quis non miretur indulgentiam? quippe omnes eminentissimos hostium ⁶ duces non occisos fama narravit, sed vinctos triumphus ostendit. quem ⁷ mihi, fratrique meo, inter præcipuos præcipuisque donis adornatos viros, comitari contigit.

CAP. CXXII. Quis non inter reliqua, quibus singularis moderatio Tib. Cæsaris elucet atque eminet,

S 2

hoc

FAMILIÆ SUÆ DIGNISSIMUS Rhen. è MS. quod non adsequor (inquit Heins.) ni dederit Velleius, alta vetustate, Ac vetustate familiæ suæ dignissimi Lips. 1 Sic vulgo. INFLUVIO EXPIRAUIT Rhen. è MS. Gruter. Voss. EFFLUVIO malint Lips. & Heins. 2 Ita Bur. è MS. ANIMUM Rhen. è MS. 3 Ita Voss. ACCENSASQUE Rhen. è MS. Aliique. ACCENSAQUE Bur. è MS. 4 Sic vulgo. COERTIONE Rhen. è MS. 5 Ita Rhenani schol. SENATUS &c. UT EQUUM EJUS &c. QUAM ERAT IPSE DECRETO &c. Rhen. è MS. SENATUS &c. quas erat ipse decreto complexus. Esset etenim absurdum eas (scilicet provincias) non esse &c. Bur. conjectura Illa quam erat ipsi delenda censent Ald. & Bæcler. 6 Ita Rhen. è MS. Froben. Gruter. Bæcler. Heins. Duces occisos fama narravit, sed vinctos &c. post alios Voss. Duces occisos vana fama narravit, sed vivos vinctos &c. Acid. 7 Ita Bur. è conjectura. MILITI Rhen. è MS.

hoc quoque miretur, quod, cum sine ulla dubitatione septem triumphos meruerit, tribus contentus fuerit? Quis enim dubitare potest, quin ex Armenia recepta, & ¹ ex rege ei præposito, cujus capiti insigne regium sua manu imposuerat, ordinatisque rebus Orientis, ovans triumphare debuerit? & Vindelicorum Rhætorumque victor, curru urbem ingredi? fractis deinde post adoptionem continua triennii militia Germaniæ viribus, idem illi honor & deferendus & recipiendus fuerit? & post cladem sub Varo acceptam, ² ocius prosperrimo rerum eventu, eadem excisa Germania, triumphum summi ducis adornare debuerit? Sed in hoc viro nescias, utrum magis mireris, quod laborum periculorumque semper excessit modum, an quod honorum temperavit.

CAP. CXXIII. Venitur ad tempus, in quo fuit plurimum metus. quippe Cæsar Augustus cum Germanicum nepotem suum, reliqua belli patraturum misisset in Germaniam, Tiberium autem filium missurus esset in Illyricum, ad ³ firmanda pace, quæ bello subegerat, prosequens eum, simulque interfuturus athletarum certaminis ludicro, quod ejus honori sacratum à Neapolitanis est, processit in Campaniam: quamquam jam motus imbecillitatis inclinatæque in deterius principia valetudinis senserat; tamen obnitente vi animi, proscutus filium, digressusque ab eo Beneventi, ipse Nola petiit; & ingravescente in dies valetudine, cum sciret, quis volenti omnia post se salva remanere, accersendus foret, festinanter revocavit filium. ille ad patrem ⁴ patriæ expectato revolavit

* Ita Rhenani schol. Aliique. EX REGE PROPOSITI Rhen. è MS. PRÆPOSITI Bur. è MS. Rege præposito ei malit Heinſ. 2 OCYUS Rhen. è MS. & mox ADORNARE. TOTIUS, & deinde ADORNARI Bur è M. Opinor dedisse Velleium, totius prosperrimo rei cum eventu eadem excisa Germania triumphus summi ducis adornari debuerit. Postus &, poritus prospero rerum eventu, sed alterum verius. Heinſ. 3 Ita Bur. e conjectura. FORMANDA Rhen. è MS. Obfirmanda malit Heinſ. 4 Patriæ delet Acid. perperam,

volavit maturius. Tum securum se Augustus prædicans, circumfususque amplexibus Tiberii sui, commendans illi sua atque ipsius opera, nec quidquam jam de fine, si fata poscerent, recusans, subrefectus primo conspectu adloquioque carissimi sibi spiritus, mox cum omnem curam fata vincerent, in sua resolutus initia, Pompeio Appuleioque ¹ Coss. septuagesimo sexto anno, animam cælestem cælo reddidit.

CAP. CXXIV. Quid tunc homines timuerint, quæ senatus trepidatio, quæ populi confusio, quis orbis metus, in quam arto salutis exitiique fuerimus confinio, neque mihi tam festinanti exprimere vacat; neque, cui vacat, potest. Id solum voce publica dixisse habeo. ² Cujus orbis ruinam timueramus, eum ne commotum quidem sensimus. tantaque unius viri majestas fuit, ut nec bonis, neque contra malos opus armis foret. Una tamen veluti luctatio civitatis fuit; pugnantis cum Cæsare senatus populique Romani, ut stationi paternæ succederet: illius, ut potius æqualem civem, quam eminentem liceret agere principem. ³ tandem magis ratione quam honore victus est: cum quidquid tuendum non suscepisset, perituum videret. solique huic contigit, pæne diutius recusare principatum, quam, ut occuparent eum, alii armis pugnaverant. Post redditum cælo patrem, & corpus ejus humanis honoribus, nomen divinis honoratum, primum principalium ejus operum fuit ordinatio comitiorum; quam manu sua scriptam D. Augustus reliquerat. Quo tempore mihi fratrique meo, ⁴ candidatis Cæsaris, proxime à nobilissimis ac sacerdotibus viris, destinari prætoribus contigit; consecutus,

perperam, ut censet Voss. 1 Ita scribendum docuit Bur. licet in vet. cod. sit COS.

2 Ita Rhen. è MS. Aliique. CUJUS URBIS RUINAM TIMUERAMUS, EAM NE COMMOTAM &c. Bur. è MS. 3 Ita Bur. è MS. TANDEM RATIONE MAGIS QUAM &c. Rhen. è MS. 4 CANDIDATOS Rhen. è MS.

cutis, ut neque post nos quemquam D. Augustus, neque ante nos Cæsar ¹ commendaret Tiberius.

CAP. CXXV. Tulit protinus ² & voti & consilii sui pretium resp. neque diu latuit, aut quid non impetrando passuri fuisset, aut quid impetrando profecisset. quippe exercitus, qui in Germania militabat, præsentisque Germanici imperio regebatur, simulque legiones, quæ in Illyrico erant, rabie quadam & profunda confundendi omnia cupiditate, novum ducem, novum statum, novam quærebat remp. quinetiam ausi sunt minari, daturos senatui, daturos principi leges; modum stipendii, finem militiæ sibi ipsi constituere conati ³ sunt. processum etiam in arma, ferrumque strictum est; & pæne in ⁴ ultima gladiorum erupit impunitas: defuitque qui contra remp. duceret, non qui sequerentur. Sed hæc omnia veteris imperatoris maturitas, multa inhibentis, aliqua cum gravitate pollicentis, inter severam ⁵ præcipue nostrorum ultionem, mitis aliorum castigatio, brevi sopiit ac sustulit. Quo quidem tempore, ⁶ ut pleraque ignave Germanicus, ita ⁷ Drusus, ⁸ qui à patre in id ipsum, plurimo quidem igne emicans, incendium militaris tumultus missus erat, ⁹ prisca antiquaque severitate usus, ancipitia sibi tam re quam exemplo perniciofa,

¹ Commendarit malit Heinsf. ² Ut Rhen. è MS. ³ Voculam sunt tollendam censet Grut. ⁴ Ita Vossf. ULTIMUM Rhen. è MS. Aliique. ULTIMAM Bur. è MS. Ultimum gladiatorum vulgo, corrupte. ⁵ Præcipue noxiorem scribendum. & sic Gronovius. Præcipue auctorum Lipsianum longius recedit. Heinsf. ⁶ Ut pleraque ignave Germanicus &c. Velleium dedisse putat Bæcler. Ut pleraque ignave gerebat (vel gesserat) Germanicus legendum opinatur Heinsf. ⁷ BRUTUS Rhen. è MS. perperam. ⁸ Scribe, qui à patre in id ipsum, plurimoque idem igne (vel plurimo pridem igne) emicans. Forsan &, in incendium militaris tumultus restinguendum &c. Heinsf. ⁹ Ita Rhen. è MS. PRISCA &c. USUS. ANCIPITIA SIBI TIMERE QUAM EXEMPLE &c. Bur. è MS. Prisca &c. quam exemplo perniciofa ausus, his ipsis &c. Acid. Prisca antiquaque severitate ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo, his ipsis &c. Grut. Ausus ancipitia sibi tam è re, quam exemplo perniciofa &c. Vossf. Ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo periculosa, his ipsis milicium &c. Bæcler. Forte, ancipitia sibi tam re quam exemplo in publicum perniciofa:

perniciosa, & his ipsis militum gladiis, quibus obsessus erat, obsidentes coercuit : singulari adiutore in eo negotio usus ¹ Junio Blæso, viro nescias utiliore in castris, an meliore in toga. qui, post paucos annos proconsul in Africa, ornamenta triumphalia, cum appellatione imperatoria meruit. ² ac Hispanias exercitumque virtutibus ³ celeberrimæque in Illyrico militia, ut prædiximus, cum imperio obtineret, in summa pace, quiete continuuit; cum ei pietas rectissima sentiendi, & auctoritas quæ sentiebat obtinendi superesset. cujus curam ac fidem Dolabella quoque, vir simplicitatis generosissimæ, in ⁴ maxima parte Illyrici per omnia imitatus est.

CAP. CXXVI. Horum XVI annorum opera ⁵ quis, cum inserta sint oculis animisque omnium, in partibus eloquatur? Sacrauit parentem suum Cæsar non imperio, sed religione: ⁶ non appellavit eum, sed fecit Deum. ⁷ revocata in forum fides, summotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curia; sepultæque
ac

niciosa: aut ancipiti sibi tam re, quam exemplo perniciofa, his ipsis &c. Heins. quem vide. 1 JUNIO BLESO, Rhen. e MS. 2 AD BUR. e MS. 3 Ita vulgo. CELEBERRIMÆQUE IN ILLYRICO MILITIA PRÆDIXIMUS &c. Rhen. e MS. Ceu prædiximus, vel per Parenthesin (prædiximus) arridet tamen magis ut totum legatur hoc modo: ac Hispanias exercitumque virtutibus, celeberrimæque in Illyrico militia præditum, cum imperio obtineret, in summa pace ac quiete &c. Rhenani schol. Olim celeberrimamque in Illyrico militiam (ut prædiximus) cum imperio obtineret &c. Bur. conjectura. In summa pace quiete continuuit Lips. Cum imperio obtinuit, & in summa pace quiete continuuit Acid. 4 Maritima Alii. 5 Ita Rhen. e MS. QUIS CUM INSERTA Oculis Bur. e MS. Cum inserta oculis Bur. conjectura. Quis universa, cum inserta oculis animisque omnium, partibus eloquatur? Heins. 6 Ita Rhen. e MS. Non appellavit Deum, sed fecit Deum Bur. e conjectura. Non appellavit, sed fecit Deum, vel non appellavit Deum, sed fecit Græc. 7 REVOCATA &c. DISCORDIA CURIÆ, SEPULTÆ: AC SITU OPPOSITÆ Rhen. e MS. Revocata in forum fides, submotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curiæ sepulta Rhenani schol. Alii ad hunc modum legunt & distinguunt: Revocata in forum fides; summotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curia, sepultæque ac situ obstitæ; iustitia &c. E foro reducere existimas Heins. deinde malis gravitas iudicibus, quam iudiciis.

ac situ obstita iustitia, æquitas, industria civitati red-
dita; accessit¹ magistratibus auctoritas, senatui maje-
stas, judiciis gravitas; compressa theatralis seditio;
recte faciendi omnibus aut² incussa voluntas, aut im-
posita necessitas. honorantur recta, prava puniuntur,
suspicit potentem humilis, non timet. antecedit, non
contemnit humiliorem potens. quando annona mode-
rator? quando pax lætior? Diffusa in Orientis Oc-
cidentisque tractus, & quidquid meridiano aut se-
ptentrione finitur, pax Augusta per³ omnes terrarum
orbis angulos à latrociniorum metu servat⁴ immu-
nes. Fortuita non civium tantummodo, sed urbium
damna Principis munificentia vindicat. Restitutæ ur-
bes Asiæ: vindicatæ ab injuriis magistratuum pro-
vinciæ, honor dignis paratissimus: pœna in malos
fera, sed⁵ aliqua. superatur æquitate gratia, ambitio
virtute. nam facere recte cives suos Princeps optimus
faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exem-
plo major est.

CAP. CXXVII. Raro eminentes viri non magnis
adjutoribus ad gubernandam fortunam suam usi sunt;
ut duo Scipiones duobus Læliis, quos per omnia
æquaverunt sibi; ut Divus Augustus⁶ M. Agrippa,
& maxime ab eo, Statilio Tauro. quibus novitas fa-
miliæ haud obstitit,⁷ quo minus ad multiplices con-
sulatus triumphosque, & complura eniterentur sacer-
dotia. etenim magna negotia magnis⁸ adjutoribus
egent. ⁹ Neque in parvo paucitas ministeria defecit:
interestque

¹ Sic vulgo. MILITIBUS Rhen. è MS. ² Injussa à Velleio fuisse opinatur Heins. ³ OMNIS Rhen. è MS. ⁴ IMMUNEIS Rhen è MS. Immune Lips. Sed immunes retinere, & nos post angulos reponi suadet Heins. ⁵ Æqua Lips. ⁶ M. Agrippa & Maximo Fabio Lips. M. Agrippa maxime, & ab eo &c. Acid. ⁷ QUO MINUS AD MULTIPLICES &c. ENUMERARENTUR &c. Rhen è MS. ENUMERANTUR Tur. è MS. Forte, quo minus & multiplices consulatus triumphosque, & complura emerentur &c. Heins. ⁸ Adjutoriis malit Heins. ⁹ Ita Rhen. è MS. Alique, obscure & corrupte. Neque in parvo parvitas ministerio defecit Acid. Conjeci aliquando: namque in parvo parvitas ministerio sufficit. Nec ta-

interestque reip. quod usu necessarium, ¹ & dignitate eminere; utilitatemque auctoritate ² muniri. Sub his exemplis Tiberius Cæsar Sejanum Ælium, principe equestris ordinis patre natum, materno vero genere clarissimas ³ veteresque & insignes honoribus complexum familias, habentem consulares fratres, consobrinos, avunculum, ipsum vero laboris ac fidei capacissimum, sufficiente etiam vigori animi compage corporis, singularem principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet: virum severitatis lætissimæ, hilaritatis priscæ, actu otiosis simillimum, nihil sibi vindicantem, eoque ⁴ assequentem omnia, ⁵ semperque infra aliorum æstimationes se metientem, ⁶ vultu vitæque tranquillum, animo exornem.

CAP. CXXVIII. ⁷ In hujus virtutum æstimationem jampridem judicia civitatis cum judiciis Principis certant, neque novus hic mos senatus populique Ro. est, putandi, quod optimum sit, esse nobilissimum. nam & illi antiqui, ante primum bellum Punicum, abhinc annos c c c, ⁸ Ti. Coruncanium, hominem novum, cum aliis omnibus honoribus, tum pontificatu etiam maximo, ad principale extulere fastigium; & equestri loco natum ⁹ Sp. Carvilius, & mox M. Catonem, novum etiam ¹⁰ Tusculo urbis inquilinum, Mummiusque Achaicum in consulatus, censuras, & triumphos provexere. &, qui C. Marius, ignotæ originis, usque ad sextum consulatum sine dubitatione

T

Romani

men mihi ipsi satisfacio. Sane si tota hac periodus tolleretur, sensus optime procederet. Voss. Forte, neque in parvo favor proavita ministeria deficit. vel, neque inpar favor proavita. vel, in parvo. in re parva. Heins. 1 Id dignitate Voss. 2 MUNIRE Rhen. e MS. 3 VETEREISQUE ET INSIGNEIS: & mox CONSULAREIS Rhen. e MS. 4 ADSEQUENTEM Rhen. e MS. 5 Ita Bur. e MS Alique. SEMPER INTRA &c. Rhen. e MS. 6 Vultu vitæque tranquillus, animo exornis Bur. conjectura. 7 Ita Voss. Alique. IN HUIUS VIRTUTUM ÆSTIMATIONE Rhen. e MS. IN HUIUS VIRTUTEM, ÆSTIMATIONEM &c. Bur. e MS. 8 Ita Bur. e MS. & Voss. T. CORUNCANUM Rhen. e MS. T. Coruncanium vulgo. 9 Sp. Carvilius Bur. e conjectura. 10 Male Lippius, & à Tusculo, &c. Voss.

1 Ita

Romani nominis habuere principem; &, qui M. ¹ Tullio tantum tribuere, ut pæne ² assentatione sua, quibus vellet, principatus conciliaret; quique nihil Asinio Pollioni negaverunt, quod nobilissimis summo cum sudore consequendum foret; profecto hoc fenserunt, ³ in cuiuscumque animo virtus inesset, ei plurimum esse tribuendum. Hæc naturalis exempli imitatio ad experiendum Sejanum; Cæsarem; ad iuvanda vero onera Principis, Sejanum protulit; senatumque & pop. Rom. eo ⁴ produxit, ut, quod usu optimum intelligit, id in tutelam securitatis suæ libenter advocet.

CAP. CXXIX. ⁵ Sed, proposita quasi universa principatus Ti. Cæsaris forma, singula recenseamus. Qua ille prudentia Rhascupolim, interemtorem fratris sui filii Cotyis, consortisque ejusdem imperii, evocavit; singulari in eo negotio usus opera Flacci Pomponii, consularis viri, nati ad omnia quæ recte facienda sunt, simplicique virtute merentis semper, quam captantis gloriam. ⁶ Cum quanta gravitate, ut senator & iudex, non ut princeps, & causas pressius audit? quam celeriter [Libonem] ingratum & nova molientem oppressit? Quibus præceptis instructum Germanicum suum, imbutumque rudimentis militiæ secum actæ

¹ Ita restituit Lips. M. FULVIO Rhen. è MS. ² Assensione, vel assentione malit i ips. Sed rō assentione sollicitatum ab illo haud oportuit, ut censet Heins. ³ Tō in ablegandum putat Heins. ⁴ Ita Bur. è MS. PERDUXIT Rhen. è MS. Aliique. ⁵ Ita cum vulgatis editionibus Heins. nisi quod Cotyis pro Cotys reposuit. SED PROPOSITA &c. TIB. CÆSARIS, SINGULA &c. FRATRIS SUI FILII COTYS, CONSORTISQUE EJUSDEM IMPERII, FORMAM EUOCAVIT Rhen. è MS. Tō forma post Cæsaris desiderari & formam paulo infra redundare, post Rhenanum monuit Bur. alias, per amicitiae formam evocavit legendum censet Rhenan. Rom. in evocavit scribi posse contendunt Urs. & Lips. ⁶ Ita Froben. Aliique. Tum quanta gravitate malit Heins. mox particulam & ante causas delet Ald. Etiam causas præsens audit Lips. Non ut princeps & præses causas audit Acid. CUM QUANTA &c. PRESSIUS AUDIT QUAM CELERITER? INGRATUM &c. Rhen. è MS. Illa ingratum & nova molientem oppressit post formam evocavit reponenda censet Rhenan.

actæ, domitorem recepit Germaniæ? Quibus juven-
tam ejus exaggeravit honoribus, ¹ respondente cultu
triumphi rerum, quas gesserat, magnitudini? Quoti-
ens populum congiariis honoravit, senatorumque
censum, cum id senatu auctore facere potuit, quam
libenter explevit, ut neque luxuriam invitaret, ne-
que honestam paupertatem pateretur dignitate desti-
tui? Quanto cum honore Germanicum suum in
transmarinas misit provincias? Qua vi, consiliorum
suorum ministro & adjutore usus Druso filio suo,
Maroboduum inhærentem occupati regni finibus, pa-
ce majestatis ejus dixerim, vel ut serpentem abstru-
sam terræ, salubribus consiliorum suorum medica-
mentis coëgit egredi? quam illum ² & honorate, nec
secure continet? Quantæ molis bellum, principe Gal-
liarum ciente Sacroviro, Floroque Julio, mira cele-
ritate ac virtute compressit, ut ante populus Rom.
vicissè se quam bellare cognosceret; nuntiosque pe-
riculi victoriæ præcederet nuntius. Magni etiam ter-
roris bellum Africum, & ³ quotidiano auctu majus, au-
spiciis consiliisque ejus brevi sepultum est.

CAP. CXXX. Quanta ⁴ suo suorumque nomine
exstruxit opera? Quam pia munificentia superque hu-
manam evecta fidem templum patri molitur? Quam
magnifico animi temperamento Cn. quoque Pompeii
⁵ munera absumpta igni restituit? ⁶ qui, quidquid um-
quam claritudine eminuit, id veluti cognatum censet
tuendum. Qua liberalitate cum alias, tum proxime
incenso ⁷ monte Cœlio, omnis ordinis hominum ja-
cturæ, patrimonio succurrit suo? Quanta cum quie-
te hominum, rem perpetui præcipuique timoris, sup-
plementum,

T 2

¹ Ita Rhen. è MS. RESPONDENTEM &c. Bur. è MS. Respondente cul-
tui triumphii rerum quas gesserat magnitudine Bur. conjectura. ² Ut
Rhen. è MS. ³ COTTIDIANO Rhen. è MS. ⁴ Sic Urs. SUA Rhen. è MS. Alii-
que. ⁵ Mœnia Alii. ⁶ Ita Rhenani schol. QUI QUIDEM QUAM CLARITU-
DINE &c. Rhen. è MS. ⁷ MONTE CÆLI Rhen. è MS. quam lectionem tuetur
Voss.

plementum, sine trepidatione ¹ dilectus, providet? Si aut natura patitur, aut mediocritas recipit hominum, ² apud aures Deorum de his queri; quid hic meruit? primum, ut scelerata Drusus Libo iniret consilia; deinde, ³ ut Silius & Piso; quorum alterius dignitatem constituit, auxilium alterius? Ut ad majora transcendam, quamquam & hæc ille ⁴ duxit maxima; quid, ut juvenes amitteret filios? quid, ut nepotem ex ⁵ Druso suo? Dolenda adhuc retulimus: veniendum ad erubescenda ⁶ est. Quantis hoc triennium, ⁷ M. Vinici, doloribus laceravit animum ejus? quamdiu abstruso, quod miserrimum est, pectus ejus flagravat incendio? quod ex nuru, quod ex nepote ⁸ dolere, indignari, erubescere coactus est. Cujus temporis ægritudinem auxit amissa mater eminentissima, & per omnia Deis quam hominibus similior femina; cujus potentiam nemo sensit, nisi aut levatione periculi aut accessione dignitatis. Voto finiendum volumen sit.

CAP. CXXXI. ⁹ JUPPITER Capitoline & auctor ac fator Romani nominis, Gradive Mars, perpetuorumque custos Vesta ignium, ¹⁰ & quidquid numinum hanc Romani

¹ DELECTUS Rhen. è MS. Alique. ² Ita vulgo. AURO DEO CUM, DE HIS QUERI Rhen. è MS. Hominum aut deorum, vel auribus deorum de his &c. Rhenani schol. De Deo cum Deis queri Urs. Apud aures Deorum de Diis queri Lips. Auribus deorum de diis queri Voss. Audeo cum deis queri Heins. ³ Sic Froben. Alique. UT SILIUM PISONEMQUE TAM * ALTERIUS DIGNITATEM &c. Rhen. è MS. Ut Silium Pisonemque tam alterius dignitatem constituit, quam auxit alterius Bur. è conjectura. Ut Silius Pisonique, quorum &c. i. off. Ut Silius Pisonique. At quantam alterius dignitatem &c. Heins. ⁴ Ita Rhenani schol. DIXIT Rhen. è MS. ⁵ Sic Bur. è conjectura. DRUSO absque suo Rhen. è MS. Alique. DRUSO BUR. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. EST deest in editione Rhenani. ⁷ Ita Rhen. è MS. M. VINICII DOLORIBUS &c. Bur. è MS. ⁸ Ita Bur. è MS. DOLERE, INDIGNARI COACTUS EST Rhen. è MS. ⁹ Ita Lips. JUPITER CAPITOLINE, ET AUTOR ET (AC BUR. è MS.) STATOR RHOMANI NOMINIS GRADIVE MARS Rhen. è MS. Jupiter Capitoline: ac Stator & auctor Romani nominis Gradive Mars &c. legunt nonnulli. Juppiter Capitoline: & stator: & auctor Romani nominis Gradive Mars &c. Tuteam. Juppiter Capitoline: & auctor, & fator Romani nominis Gradive Mars &c. Urs. ¹⁰ Ita Rhen. è MS. Alique. ET QUICQUID NUMINUM HONOR OMNI IMPERII MOLEM &c. Bur. è MS. Forte, & quidquid numinum

Romani imperii molem in amplissimum terrarum orbis fastigium extulit, vos publica voce obtestor atque precor, custodite, servate, protegite hunc statum, ¹ hanc pacem; eique functo longissima statione mortali destinate successores quam ferissimos, sed eos, quorum cervices tam fortiter sustinendo terrarum orbis imperio sufficiant, quam hujus sufficisse sensimus; consiliaque omnium civium aut ² pia * * *

numinum honoram imperii molem &c. & mos, extulistis malo. Heins.
 1 Hanc pacem, hunc principem, eique &c. Lips. Hunc ducem, eique &c. fac Perizonius. Hunc principem, eique &c. off. Hanc pacem, hunc ducem, eique &c. rescribendum opinatur Heins. 2 Kheanus supplevit: aut pia, aut salutaria, in felicem exitum provehite. Ego feliciter mentem Vellei mihi affectus videor: nempe ut scripserit: aut pia foveate, aut impia opprimite. Ita igitur, aut simili modo illum finio. Vossius.

VARIANTES quædam LECTIONES, reliquis addendæ.

L I B. I. p. 5. l. 7. Antissam pro Larissam Froben. p. 8. l. 11. dcc. Lxxx v. Frob. p. 8. lin. ult. Quibus Rhodii Rhen. è MS. p. 10. l. 26. Ex his pro ex suis. Frob. p. 12. l. 10. Universale Frob. p. 11. l. 16. Octaviis porticibus Boxh. p. 13. l. 22. Hipponis Rhen. è MS. p. 16. l. 13. Volfone, M Fulvio Frob. p. 18. l. 24. In Accio circaque Romana &c. Frob. p. 19. l. 1. Historicos, ut Livium &c. Frob. p. 19. l. 14. Eminen- tiam &c. circumdatam Frob. p. 19. l. 19. Verisimiles Rhen. è MS. Frob.

L I B. II p. 22. l. 25. mortalis conditionis Frob. p. 24. l. 12. Occu- paverat Rhen. è MS. Ibid. Perpenna Rhen. è MS. p. 24. l. 16. Æmylia- nus Rhen. è MS. Frob. p. 25. l. 24. Galleci Rhen. è MS. Fr b p. 26. l. 8. Pauli cum simplici l passim Rhen è MS. & Froben. p. 27. l. 13. Tyberim Rhen. è MS. Frob. p. 28. l. 3. Popiliurnque Rhen. è MS. Frob. l. 16. M. Caro consularis Frob. l. 26. Coss. Frob. p. 34. l. 22. Bell. à duplici &c. Rhen. è MS. p. 35. l. 4. In ejus leges Frob. l. 10. Silo Popedius Frob. l. 12. Papius Mutilius Frob. p. 36. l. 6. paulatim Rhen. è MS. p. 37. l. 11. Mytilenæorum Rhen. è MS. & Frob. p. 38. l. 17. magno cum ejulatu se prodentem, indignatione &c. Frob. lin. ult. sunt deest in Ed. Rhen. p. 39. l. 23. Cui augendæ Boxh. l. 25. Pulsi fuerant Frob. p. 40. l. 8. Sub ipsiis mœnibus, fociis quoque urbis Romanæ pugnantibus &c. Boxh. p. 42. l. 14. Syncera Rhen. è MS. Frob. l. 20. Asia Rhen. è MS. lin. ult. Forte deest in Edit. Froben. p. 43. l. 4. Priore anno Froben. l. 20. Supera- vit Frob. p. 45. l. 7. Multa fortiter quoque molitus Boxh. l. 11. Et ne- quid unquam Frob. l. 15. Damasippus Prætor Q. Mutium Scævola &c. Frob. p. 47. lin. pen. Ut appareat Frob. p. 49. l. 7. Sed dignitate constanti quæ in fortunam quoque ejus &c. ad ultimam &c. Frob. p. 55. l. 8. Al- tissimo luminavit Boxh. l. 13. Potuerat Rhen. è MS. p. 56. l. 6. Fata obiit Boxh. l. 21. Salustium Rhen. è MS. p. 58. l. 3. Occupaverant Rhen. è MS. l. 10. Notabimus deest in Edit. Froben. l. 14. Primus in Africam Frob. p. 60. l. 1. Ab eodem Pompeio fractam Numidicus Ciliciam per- domuit, nisi vicisset post bellum Antiochicum Vulso Manlius Gallo- græciam Frob. l. 6. Fenè passim Rhen. è MS. l. 8. At Cæsar quam cer- tam &c. extorserat, tam parem Illyriis &c. Frob. p. 61. l. 11. Ut ludis Frob. p. 64. l. 13. Dolobellæ Rhen. è MS. Frob. p. 66. l. 10. Cepit Frob. p. 67. l. 20. Diris cum omnibus Rhen. è MS. p. 69. l. 16. Iis qui di- mittendos ab ipso quoque adversabatur Frob. p. 70. l. 6. Tò & post sububer- rimas deest in Edit. Frob. p. 72. l. 5. Remisit Rhen. è MS. p. 73. l. 15. Enarrandos Frob. l. 18. Quam ut omneis patres (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret Frob. p. 74. l. 6. In quo Rhen. è MS. pag. 75. lin. 12. adhuc ubique jugi nomine Isaac Pontanus. p. 76. l. 3. Variam fortunam expugnavit. inclinataque &c. Froben. p. 81. lin. penult. His exercitus Frob. p. 84. l. 20. Abhinc deest in Edit. Rhen. p. 87. l. 1. Senatus auctoritate & Coss. Frob. p. 89. lin. ult. Tu- multum Rhen. è MS. p. 90. l. 5. Quo cor. &c. Boxh. p. 91. l. 11. Petiit Frob. p. 92. l. 22. Hæc bellis sedem Frob. p. 93. l. 24. In deest in Edit. Froben. p. 94. l. 21. æque infra se Frob. p. 103. l. 10. Philippicis Frob. p. 105. l. 5. Augusto clavo Frob. p. 106. l. 27. Fatigarent Frob. p. 107. l. 15. Nonnunquam etiam Frob. p. 108. l. 16. Et hoc ante Rhen. è MS. p. 111. l. 4. Tractatu editis Rhen. è MS. p. 112. l. 11. Excellentissimas Frob. p. 116. lin. ult. Mox in colloquio Frob. p. 126. l. 3. Revocatus Rhen. è MS. p. 128. l. 5. Romolalces Frob. p. 128. l. 9. Rhomani vir- tus militis Rhen. è MS.

RERUM ET VERBORUM IN PATERCULI HISTORIA MEMORABILIIUM INDEX.

Prior numerus, Librum; posterior, Caput
indicat.

- A.**
A Pompeio proximus 2. 76.
 à nobilissimis proximè. 2. 124. à togavirili. 2. 29.
 à se nomen dare. 1. 1.
 abdicare se consulatu. 2. 22.
 abdere. addidit se in paludem. 2.
 19. abditus in interiora. 2. 110.
 abesse longius à temporibus. 1. 5.
 absuit ab ipso periculum. 2. 79.
 abhinc annos. 1. 6. annis. 2. 103.
 abolere testamentum. 2. 58.
 abrogare alicui imperium. 2. 2.
 abscissum (vel abscisum) caput. 2.
 65. abscissa (vel abscisa) vox pu-
 blica. *Ibid.*
 absolvere aliquem lata sententia.
 2. 47.
 abstrusa terræ serpens. 2. 129. ab-
 strusum incendium. *de dissimulato*
dolore. 2. 150.
 abstulit eum acies. 2. 55.
 absumere. absumsit duces Hispa-
 nia. 2. 90. partem acies. 2. 119.
 absumta igni munera. 2. 130.
 absurdum regulæ. *sc. incongruens.*
 2. 38.
 abunde agnosci. 2. 116. vituperari.
 2. 17. mirari. 1. 16. persequi.
 2. 103.
 abundantia virium. 1. 4. abundan-
 tissima rerum copia. 2. 106.
 abutens liberaliter lautèque orio.
 2. 105.
 acantho apparatus triumphi in-
 struxit Cæsar. 2. 56.
 accedere. accesserim lubenter his.
 1. 8. accedit (*quantum*) hujus glo-
 riæ. 2. 26. accessio dignitatis. 2.
 130.
 accendi ad aliquem consequen-
 dum. 1. 17. accendit admiratio
 incitationem. 1. 17. accensæ dis-
 sentiones. 2. 121. accensæ in arma
 nationes. 2. 98.
 accidere. siquid huic acciderit. 2.
 32.
 accipere. accipe nunc M. Vinici *sc.*
cognosce. 2. 113. accepta elades.
 2. 122. lex. 2. 33. injuria. 2. 40.
 acceptæ legiones. 2. 69. accepto
 centies festerium. 2. 48.
 accire mortem. 2. 38. legiones ex
 2. 51. frequentiam in urbem. 2.
 20.
 acclamare. cum omnis concio ac-
 clamasset. 2. 4.
 acer belli. 1. 3. acerrimus bello. 2.
 18. vigore animi. 2. 41. acerrimè
 suadere. 2. 63.
 Acerranis data civitas. 7. 14.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Achai ex Laconica pulsi 1. 3. quas sedes occupaverint *Ibid.* à Q. Metello Maced. fusi. 1. 12.
- Achaia in bellum instructa. 1. 12. provincia facta. 2. 38.
- Achaicus, *datus Mummius*. 1. 13.
- Achilles. 2. 53.
- Acidinus Manlius. 2. 8.
- acies pharsalica. 2. 52. equestris. 2. 112. acie concurrere. 2. 70. dimicare. 2. 30. directâ pugnare. 2. 47. vincere 2. 70. acies animi hebetata. 2. 118.
- acquiescere à continuatione laborum. 2. 99.
- Actium. 2. 84. Actiacum bellum. 2. 86. praelium. 2. 85.
- ad arbitrium ejus. 2. 40. ad ludibrium alterius. 2. 71. ad arma ituri. 2. 48. ad ultimum *Ibid.* ad Germaniam mittitur. 2. 120. ad hoc. *sc. praetera*. 2. 113.
- addicere aliquid alicui. 2. 25. additus (*vel* additus) carceri. 2. 91.
- adducere ex. 2. 112. in societatem. 2. 110. in periculum. 2. 2.
- Adduus. 2. 102.
- adesse ubique. 2. 85. adesse (cui) ultimum diem. 2. 27. adesse jussurunt eum. 2. 10. nulli aderat vis. 2. 61. adest comes. 2. 102.
- adhaeret altissimis invidia. 1. 9.
- adhortata semetipsae legiones. 2. 112.
- adjicere decus alicui. 2. 36. manum Armeniae. *sc. invadere Armeniam* 2. 100.
- adipisci triumphalia. 2. 116.
- adire periculum. 2. 27. adiri nomen invidiosae fortunae. 2. 60.
- adita ab eo hereditas. 2. 120. aditu difficillima. 2. 95.
- adjutor operum. 2. 104. partium 2. 41. onerum principalium. 2. 127. in adjutorium belli. 2. 112.
- administrare bellum. 2. 97. Hispanias. 2. 48.
- admiratio magna vivorum. 2. 36. transit admiratio ad. 1. 18.
- admissum *pro commissum*. 2. 8.
- admodum adolescens. 2. 35. juvenis. 2. 41. admodum speciosa familia. 2. 59.
- admovee mamillae mucronem. 2. 70.
- adolescere. adolevit numerus. 2. 30.
- adulta viribus Dalmatia. 2. 110.
- adoptivus datus. 2. 8. in adoptionem datus. *Ibid.*
- adornare triumphum. 2. 122. adornatus donis. 2. 121. virtutibus. 2. 2.
- adorata classẽ vis Africi. 2. 79.
- adstruere. ut Livium prioribus adstruas. *i. e. annumeres*. 1. 17. vix quidquam ejus gloriae adstruxit. *i. e. addidit*. 2. 55.
- adsumere regni insignia. 1. 11.
- adventans. 2. 59.
- adversus victos clementia. 2. 55. amicos æqua aestimatio. 2. 97. merita Caesaris ingratus. 2. 69.
- adversans dignitati. 2. 47.
- adversarius voluntatis suae. 2. 31.
- adulatio comes magnae fortunae. 2. 102.
- advocare in tutelam. 2. 128.
- advolvi genibus. 2. 80.
- Ægistus regni ponitur. 1. 1. eum Orestes cum Electra obruncat. *ib.*
- ægritudo temporis. 2. 130.
- Ægyptus stipendiaria facta. 2. 39.
- Ælius Catus. 2. 103.
- Æmilii L. Pauli laudes. 1. 9. Perseum vincit & in triumpho ducit. *Ibid.* ejus filii & vox memorabilis. 1. 10.
- amulatio alie ingenia. 1. 17.
- amulus Thucydidis Sallustius. 2. 36. amula imperii urbs. 1. 12.
- Ænaria insula. 2. 19.
- Æoliolorum demigratio. 1. 4.
- æqualis hujus temporis. 1. 7. ejus ætatis. 1. 16. æqualiter curvatus. 2. 59.
- æquare solo. 2. 4. æquaverunt sibi eos per omnia. 2. 127. æquatus Augusto consortione potestatis. 2. 99. æquato numero. 2. 101.
- æquus. æquum se praestare. 2. 76.
- æquum imperium cum proconsulibus. 2. 31. æquum ius. 2. 121. æquae conditiones. 2. 25. quo animo. 2. 15.
- ærarium. in ærarium contulit. 2. 39. inlara pecunia. 2. 40. pecuniam regessisset. 2. 92. ærario contulit. 1. 9.
- æris nocturnus sonus in Cerealibus sacris.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- facris. 1. 4. ærea tabula. 2. 25.
 Æschylus Tragicus. 1. 16.
 Æternia. 1. 14.
 Æsulum colonia. 1. 14.
 ætas. ætate tertia. 2. 82. ætatibus
 novem. 2. 47.
 æstimare ex merito. 2. 118. æsti-
 mabatur lis quatuor millibus.
 2. 8. æstimatio æqua. 2. 97. æsti-
 mationes aliorum. 2. 127.
 æstiva perducta. 2. 105. trahebat.
 2. 117. æstivæ expeditiones. 2.
 114.
 ætas. ætatis gradibus dirempti. 2.
 36. ætate patrum. 2. 90. favore
 omnium hominum ætatum &c.
 exceptus. 2. 89.
 æternæ notæ. 2. 64. æternitas im-
 perii. 2. 103.
 Ætolia subacta. 2. 38. fit provin-
 cia. *ibid.*
 ævum historicos tulit. 1. 17. ævi
 sui omne spatium impendere in.
 2. 89. vir animi magis quam
 ævi paterni. 2. 26. ævi nostri in-
 genia. 2. 36.
 afficere morte. 2. 6. casibus. 2. 30.
 affectus suppliciiis. 2. 22. affe-
 ctissimi inopia. 2. 84.
 affectare Gallias. 2. 39.
 affinitas artissima. 2. 100. contra-
 cta inter. 2. 44. facta inter. 2. 65.
 affixus lateri cultellus. 2. 14. affixa
 postis inscriptio. 2. 25.
 Afranius comicus. 1. 17. 2. 9.
 Afranius legatus Pompeii. 2. 48.
 50.
 Africa provincia facta. 2. 58. Afri-
 cum bellum. 2. 54, 129. Africus
 triumphus. 2. 56. ventus. 2. 79.
 Africanus dictus Scipio. 1. 13.
 Agamemnon occiditur. 1. 1. rex
 regum dictus. *ibid.*
 ager Picenus. 2. 29.
 agere immanes res. 2. 46. æmu-
 lum. 2. 109. medium. 2. 114.
 principem. 2. 124. consulem. 2.
 92. triumphum. 2. 56. censu-
 ram. 2. 95. cum aliquo militi-
 am. 2. 129. agi res auctoritate.
 2. 111. agendo pro tribunali or-
 dine. 1. 117. agendi ostentatio.
 2. 88. agens annum. 2. 94. actus
 erroribus. 1. 4. actus incesti reus
 2. 45. actu otiosis simillimus. 2.
 127. actione Milonis restitutus
 Cicero. 2. 45. actiones continuæ
 Ciceronis in Anron. i. *orationes.*
 2. 64. agitata animo res. 1. 16.
 aggredi regionem. 2. 109. aggres-
 sus classe prædones. 2. 32. agres-
 sus est ad temp. 2. 33.
 aggregare alicui comites. 2. 53.
 agmen fulgens armatumque. 2.
 106. in agminibus pugnatum.
 2. 47.
 agraria lex Licinii. 2. 6. agrariæ
 leges Gracchi. 2. 2.
 Agrippæ M. laudes. 2. 79. præci-
 pius Augusti amicus. 2. 127. in
 tertium consulatum & collegi-
 um tribunitiæ potestatis evectus.
 2. 90. ejus ductu apud Mylas
 pugnatum prospere. 2. 79. coro-
 na classica primus donatus. 2. 81.
 Leucadem &c. expugnat. 2. 84.
 præest classi Aug. ad Actium. 2.
 85. secedit. 2. 93. reversus iuli-
 am Augusti filiam ducit uxorem.
ib. morse ejus. 2. 96.
 Agrippa M. Agrippæ filius ab Au-
 gusto adoptatus. 2. 104. avi pa-
 trisque animum sibi alienavit.
 2. 112.
 Alba deducta colonia. 1. 14.
 Albania. 2. 40.
 Albis flumen. 2. 105.
 Alcman poeta. 1. 18.
 Alcmaeon Archontum ultimus. 1. 8.
 alere ingenia. 1. 17. vitia assenta-
 tione. 2. 102.
 Alelia. 2. 47.
 Aletes. 1. 3.
 Alexander M. ab Achille & Hercu-
 le oriundus. 1. 6. à Carano se-
 primus decimus. *ibid.* à Lysippo
 impetrat ut equitum statuas fa-
 ceret &c. 1. 11.
 Alexandria condita. 1. 14. Alexan-
 drinum bellum. 2. 88.
 alienare sibi animum alicuius. 2.
 112. alienari ab aliquo. 2. 47.
 Aliso. 2. 120.
 allectus. octo prætoribus allecti duo
 2. 89.
 alligare pugionem ad femur. 2. 43.
 Allobroges victi. 2. 10. Allobrogi-
 cus *autus Fabius. ibid.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- alloqui milites. 2. 62. alloquio
subrefectus. 2. 123.
Alisium coloni deducti. 1. 14.
Altinum. 2. 76
alveus ex materia cavatus. 2. 107.
ambire. amnis insulam ambit. 2.
101. ambiri porticibus 1. 11.
ambitus in gladios cadesque lu-
rens 2. 47.
amiculo velatus. 2. 80.
amnetia decreta. 2. 58.
amicitia ornamentum. 2. 81.
Ampii & Labieni lex. 2. 40.
amplexibus circumfundi. 2. 123.
amplificare virtutem alicujus. 2. 35.
amplitudine vincere. 1. 9.
amplissima amicitia. 2. 116. am-
plissimi honores. 2. 89. amplissi-
mum fastigium. 2. 131.
Amyntas rex. 2. 84.
anceps periculum. 2. 2. fortuna. 2.
79. tempus. *ibid.*
Anchises. 2. 41.
Andrus insula. 1. 4.
angulus terrarum orbis. 2. 102.
angustiae saltuum. 2. 115. tempo-
rum. 1. 16.
angustus clavus. 2. 88.
Ancistrum triumphat. 1. 9.
animadvertere in aliquem. 2. 23.
35.
anima celestis. 2. 123. animam in-
gressa virtus & fortuna. 2. 121.
animus virilis. 1. 1. celestis. 2.
123. stabilis & firmatus. 2. 110.
duplex ac diversissimus in eo-
dem. 2. 25. ad moriendum. 2.
119. Pompeianis partibus redit.
2. 62. animi latus. 2. 93. len-
tissimi vir. 2. 22. paterni. 2. 26.
magni. 2. 75. animum conferre
ad. 2. 115. habere reip. occupan-
da. 2. 4. fumere. 2. 17. animo eve-
ctus. 2. 41. videre. 2. 66. com-
plecti. 2. 108. stare pro aliquo.
2. 48. aequo pari. 2. 31. iniquo
terre. 2. 30. iustissimo postulare.
2. 48. intento ac pari occupare.
2. 62.
annales Q. Hortensii. 2. 16.
Annia Cinna uxor. deinde Pisonis.
2. 41.
Annius. *vide* Milo.
annona gravis. 2. 77. moderatio.
2. 126. annonae difficultas. 2. 94.
antecedentis columbae volatus. 1. 4.
Antias Valer. 2. 9.
Antiochus Maced. devictus. 1. 6.
Antiochus Epiphanes olympicum
inchoat. 1. 10. Ptolemaeum obli-
det. *ibid.*
antiquus vir. 2. 49. antiquissimi
moris vir. 2. 116. nihil anti-
quius habuit. 2. 52.
Antistius adilitius occiditur. 2. 26.
Antistii Veteris laudes. 1. 43. An-
tistius C. 2. 90.
Antonius M. orator. 2. 9. interfi-
citur. 2. 12.
Antonius M. Marci Antonii trium-
viri pater. 2. 31.
Antonius M. C. Caesaris in consula-
tu collega. 2. 56. Caesari diadema
imponit. *ibid.* ejus & Dolabellae
furor. 2. 60. Octavio insidias
fruit. *ibid.* occupat H. S. septies
millies. *ibid.* civitatem oppri-
mit. 2. 61. bellum cum eo gerit.
ibid. Italiam deserit. *ib.* fu-
ga transgreditur Alpes. 2. 63.
cum Lepido se jungit. *ib.* hostis
judicatur à Senatu. 2. 64. inter
eum & Caesarem facta affinitas.
2. 65. privigna ejus Octavio de-
sponsa. *ib.* proscriptionem cum
Lepido (repugnante Caesare) in-
taurat. 2. 66. L. Caesarem avun-
culum proscrit. 2. 67. in Ma-
cedoniam cum Caesare exercitum
traiecit. 2. 70. tandem in Itali-
am venit. 2. 76. pax circa Brun-
dium composita. *ibid.* Octavi-
am ducit. 2. 78. spectaculo pel-
litur. 2. 79. ingreditur Armeni-
am ac Mediam. 2. 82. à Parthis
clade afficitur. *ib.* postea reversus
in Armeniam, Artaxatden cate-
nis vincit. *ib.* ejus in Cleopatram
amor. *ibid.* bellum patriae infer-
re constituit. *ibid.* Liberum Pa-
trem se appellari jubet. *ib.* debel-
latum apud Actium. 2. 84. vi-
ctus fugit. 2. 85. se ipse interi-
mit. 2. 87. Antonianorum mili-
tum in pugnando constantia. 2.
85.
Antonius L. Marci frater bellum
movet. 2. 74. Perusium se con-
fert

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- fert. *ibid.* in Cæsaris potestatem venit. *ibid.*
 Antonius julus adulter Juliae. 2. 100.
 aperire limites. 2. 120. viam potentiae & luxuriae. 2. 2.
 Apollinis Pythii oraculum. 1. 2.
 Apollini templum ab Augusto structum. 2. 81.
 Apollonia. 2. 59.
 apparatus belli. 2. 83. cibi. 2. 33. triumphii. 2. 56. appellatio imperatoria. 2. 125. appetere honores. 2. 33.
 Appius. *vid.* Claudius.
 appulsiis Cyprum. 1. 1. ripae. 2. 107.
 Appuleius Saturninus morte multatus. 2. 12.
 Apronii L. virtus. 2. 116.
 apud Aetium. 2. 84. apud aures deorum queri. 2. 130.
 Apulia. 2. 25.
 aqua salubris. 2. 81. aquae nobiles salubritate. 2. 25.
 Aquae Sextiae. 1. 14. 2. 12.
 Aquileia colonia deducitur. 1. 15.
 Aquillius M. 2. 4. 18.
 arbiter. immunis ab arbitris domus. *i. e.* à conspectu libera. 2. 14.
 arbitrium certaminis classici. 1. e. *regimen.* 2. 85. ad arbitrium ejus. 2. 40. arbitrio alieno. 2. 33. arbitria armorum captans. 2. 50.
 arcere rapinis. 2. 32. arcuisse. 2. 120.
 Archilochi laus. 1. 5.
 Archon primus Athenis. 1. 2. Archontes quando perpetui esse desierunt. 1. 8.
 ardor oris & animi. 2. 118.
 argentum rasile. 2. 56.
 arguere. 2. 53. 68. fatentem. 2. 116.
 argui. 2. 53. insolentia. 2. 45.
 argumentum immane bellicae civitatis. 2. 38. morum. 2. 14.
 certae pacis. 2. 58.
 Aricini in civitatem recepti. 1. 14.
 Ariminum deducti coloni. 1. 14.
 Aristodemus. 1. 2.
 Aristonicus Asiam occupat. 2. 4.
 Crassum Mucianum occidit. *ibid.*
 poenas dat. *ibid.*
 Aristophanes comicus. 1. 16.
 Aristoteles. 1. 16.
 arma contra ferre. 2. 87. summifsa. 2. 85.
 Armenia vincitur à Tiberio. 2. 94.
 Arminius auctor Varianae cladis. 2. 118.
 Arruntius. 2. 85.
 Artagera. 2. 102.
 artata numero felicitas. 2. 10. artati operis. 2. 86. temporis. 1. 16.
 artum confinium. 2. 124. artissima affinitas. 2. 100. claustra. 1. 17.
 Artavases. 2. 82. 94.
 Artorius medicus. 2. 70.
 Arverni victi. 2. 10.
 arundinetum. 2. 19.
 ascendere in summum. 1. 17.
 Asculani Servium Fonteiumque occidunt. 2. 15.
 Asia tributaria facta. 2. 38. ab Attalis possessa regibus. *ibid.* Asiam L. Scipio eripit Antiocho. *ibid.* Asiaticum imperium ab Assyriis ad Medos translatum. 1. 6.
 Asinius Pollio. v. Pollio.
 aspera censura. 1. 10. asperrima hyems. 2. 113. asperrimum bellum. 2. 105. asperrime fievire. 2. 7.
 aspernari concordiam. 2. 65.
 aspis. 2. 87.
 Asprenatis L. virtus. 2. 120.
 assentire alicui. 1. 7.
 assentari alicui. 2. 48. assentatio *i. e.* suffragatio, vel commendatio. 2. 128. assentatio pro atulatione. 1. 102. assentator reginae. 2. 83.
 assequi principatum. 2. 44. assecutus filium. 2. 19. honorem. 2. 17.
 asserere. fata asserébant conditorum &c. 2. 60.
 assiduus comes. 2. 118. assidua bella. 2. 119.
 assignare. assignanda nulli gloria est. 2. 38.
 assuescere certaminibus. 2. 79. assuetus otio. 2. 117. commilitio. 2. 29. assuetam sibi causam suscipit. 2. 120.
 assurgere in triumphum. 2. 51.
 Assyrii rerum positi. 1. 6. quamdiu. *ibid.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Asylum factum à Romulo. 1. 8.
 Athenæ sub regibus esse desinunt.
 1. 1. à Sylla oppugnata. 2. 23.
 Athenienses in Eubœa. 1. 4. Atheniensium ingenia. 1. 18. fides.
 2. 23. decretum. 2. 58. rex ultimus. 1. 2. primus Archon. 1. 2.
 Atia Julia filia. 2. 59. mater Augusti. 2. 60.
 Atilius C. 2. 53.
 Atreus funebres ludos facit. 1. 8. atrox bellum. 2. 98. prælium.
 2. 21. fortuna. 2. 15. atrocissima calamitas. 2. 119. atrocissimum facinus. 2. 46. atrocitati scelus adjectum. 2. 7.
 Attica fides. 2. 23. urbs eloquentia florens. 1. 18.
 Attius tragicus. 1. 17. 2. 9.
 Attuari subacti. 2. 105.
 auctor facinoris. 2. 120. diri exempli. 2. 78. deditio. 2. 119. historiæ. 2. 9. legis. 2. 23. luxuriæ. 2. 33. nominis. 2. 131. generis. 1. 6. pacis. 2. 58. supplicii sumendi. 2. 42. urbis diruende. 1. 13. rerum novarum. 2. 19. auctore senatu. 2. 34. auctorem fortunæ. 2. 64. juris. 2. 26. auctores beneficii. 2. 20. coloniarum. 1. 14. carminum. 2. 36. auctoribus conjurationis. 2. 56.
 auctoramentum jugulati civis. 2. 28
 auctus, ūs. 2. 40. 119. auctum Romanum nomen. 1. 14.
 audito crudelior. 2. 25.
 aversa castrorum. 2. 63. avertis oculis. 2. 100.
 augere invidiam collegæ. *i. e. in collegam.* 2. 44.
 Augustus natus. 2. 36. cognomen à senatu accipit. 2. 91. C. Cæsaris testamento adoptatus. 2. 59. apud Philippum vitricum educatus. *ib.* post militiam Hispan. Apolloniam missus ad studia. *ib.* post eadem avunculi urbem intrat. *ib.* superbe exipitur ab Antonio. 2. 60. Antonium apud Mutinam vincit. 2. 61. in eum Senatus & Ciceronis voluntas. 2. 62. inter eum & Anton. facta affinitas. 2. 65. Ciceronem proscrit. 2. 66. apud urbem Philippi Brutum & Cassium vincit. 2. 70. in Italiam se recipit. 2. 74. L. Antonium fugat. *ib.* Perusiam expugnat. *ib.* bellum in Campania discutit. 2. 75. Liviam ducit uxorem. 2. 79. Pompeio bellum infert. *ib.* clade afficitur. *ib.* Pompeium tandem devincit. *ib.* victor reversus in urbem. 2. 81. Apollini templum extruit. *ib.* prospere pugnatum apud Actium. 2. 84. Antonium & Cleopatram in fugam vertit. 2. 85. Alexandriæ ultimam bellis civilibus imponit manum. 2. 87. reversus in urbem triumphat. 2. 89. Adoptat Neronem. 2. 103. in Campaniam. 2. 123. Nolam petit. *ibid.* expirat. *ibid.* consecratus à Nerone. 2. 126.
 aviæ solitudines. 2. 55. avia itinerum. 2. 85.
 avitus fulgor. 2. 4. avitum exemplum. 2. 119. avitæ virtutes. 1. 12.
 Aurelius cos. trucidatur. 2. 12.
 Aurunca colonia. 1. 15.
 auspiciatus militiam. 2. 101. auspiciis reip. omnibus. 2. 79. auspiciis ejus. 2. 39. propriis. 2. 115.
 avus naturalis. 2. 112. avunculus major. 2. 59.
 Auximum coloni missi. 1. 15.

B.

- Babylon condita. 1. 6.
 Balbus Cornelius. 2. 51.
 balinei instrumentum. 2. 114.
 barbarus sermone. 2. 73. natione magis quam ratione. 2. 108.
 Bathinus flumen. 2. 114.
 Bato. 2. 114. Batones. 2. 110.
 bellum Actiacum, & similia vide *sub* *quaque locis.* bellum illatum. 1. 12. gestum. 2. 11. late diffusum. 2. 52. cruentum. 2. 71. ortum. 2. 98. inchoitum. 2. 96. sepultum. 2. 129. bellum abstulit tot millia.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- millia. 2. 15. exarserat. 2. 75.
 imminebat. 2. 96. bellidotes. 1.
 12. artes. 1. 13. summa. 2. 11.
 apparatus. 2. 12. fax. 2. 25. in-
 cendia. 2. 48. vindex. *ib.* moles.
 2. 97. sedes. 2. 74. experientia
 2. 78. effectus. 2. 115. clades. *ib.*
 onus. 2. 97. bellum excitare.
 ciere. 2. 54. jungere. 2. 110.
 comprimere. 2. 129. inferre. 2.
 82. trahere. 2. 52. moliri. 2. 46.
 componere. 2. 25. bello preme-
 re. 1. 2. lacerare. 2. 54. doma-
 re. 2. 108. subigere. 2. 123. ex-
 haustus. 2. 21. invictus. 2. 33.
 bellis pacatis. 2. 59. bellare cum
 aliquibus. 2. 98. bellandi cele-
 ritas. 2. 41. bellator. 2. 25. bel-
 lica civitas. 2. 58. militia. 2. 117.
 bene cœpta. 2. 14. consulta. 2. 18.
 militavit. 2. 82. meritus. 2. 40.
 beneficium. recepti in beneficium.
 2. 20. beneficio alieno vivere. 2.
 62. Cæsaris servari. 2. 71. bene-
 ficiorum memoria. 2. 53. bene-
 ficia illius in me. 2. 86.
 Beneventum. 1. 14. 2. 123.
 Bestia uxor Antifilii. 2. 26.
 Bibulus collega Cæsaris. 2. 44.
 bimus. 2. 75.
 Bithynia à Nicomede relicta. 2. 4.
 39.
 Blæsus Junius. 2. 125.
 Bocchus rex. 2. 12.
 Boiohœmum regio. 2. 109.
 bonum publicum. 2. 2. bonæ vo-
 luntatis vir. 2. 120. bona civis
 Rom. 2. 22. paterna. 2. 73. pa-
 cis. 2. 92.
 Bononia. 1. 15.
 Bovillæ. 2. 47.
 breve spatium. 2. 47. tempus. 2.
 4. brevi absolute. 1. 11. brevita-
 tis promissæ fides. 2. 55.
 Britannia à Cæsare penetrata. 2. 46.
 47.
 Bructeri subacti. 2. 105.
 Brundisium colonis occupatum. 1.
 14. Brundisina pax. 2. 76, 86.
 Brutus. 2. 36.
 Brutus A. (vel D.) præclare in His-
 pania militat. 2. 5. Gallæci cog-
 nomen meruit. *ibid.*
 Brutus Decimus particeps conjurat.
 in Cæs. 2. 56. Cos. designatus.
 2. 58. Gallia ei decreta. 2. 60.
 obsidione liberatur. 2. 61. ei de-
 cretus triumphus. 2. 62. deser-
 tus à Planco. 2. 64. jugularus.
ibid.
 Brutus M. cum Cassio auctor con-
 jurat. in Cæs. 2. 56. Antonium
 interficiendum; Cæsarique te-
 stamentum abolendum esse dis-
 suasit. 2. 58. Bruto Cassioque
 provincie decreta. 2. 62. Brutus
 Lycios vincit. 2. 69. apud ur-
 bem Philippos primo victor. 2.
 70. postea acie victus, manu fa-
 miliaris interficitur. *ibid.* mor-
 rientis ætas. 2. 72. Brutianæ par-
 tes. 2. 74. Bruciana castra. 2. 72,
 76. Bruti & Cassii comparatio.
 2. 72.
 Buxentum coloni missi. 1. 15.
 Byzantium. 2. 15.

C.

- Cadere. cadet citius in mundo
 genus hominum. 2. 65.
 Cæcilie familie claritudo. 2. 11.
 Cæcilius comicus. 1. 17.
 Cæcina. 2. 112.
 cædes Gracchi, & similia, vide suis
 quaque locis. cæsi hostes. 2. 46.
 Cæditi L. virtus. 2. 120.
 Cælum. cælo redditus Augustus. 2.
 124. cælestis vita & memoria.
 2. 24. vide anima. cælestes os. 2.
 64. cælestia præcepta. 2. 94. cæ-
 lestissimum os. 2. 66. cælestissi-
 ma opera. 2. 104.
 Cæpio cos. à Cimbris fufus. 2. 12.
 Cæpionis censoria severitas. 2.
 10. Cæpio. vide Fannius, & Ser-
 villius.
 Cæsar C. Julius. vide Julius.
 Cæsar C. Strabo. vide Strabo.
 Cæsar C. Agrippæ filius. vide Caius.
 Cæsar L. Agr. fil. vide Lucius.
 Cæsar L. avunculus Antonii. 2. 67.
 ab Antonio proscriptus. *ibid.*
 Cæsares. 2. 109, 114.
 Cæserius Flavius. 2. 68.
 Caius Cæsar ab Augusto adoptatus.
 2. 96. virilem togam sumit. 2. 99.
 in Syriam missus. 2. 101. cum
 rege

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- rege Parthorum coit. *ibid.* per insidias colloquii vulneratur. 2. 102. moritur. *ib.*
- Calabria. 2. 25.
- calamitosus quis ullam deberi putat gratiam? 2. 53.
- Calatia. 2. 61.
- Caldus Caelius. 2. 120.
- Cales deducta colonia. 1. 14.
- Calidius. 2. 36.
- Caliginem omnibus inducturus. *ib.*
- Calones. 2. 82.
- Calpurnia se interficit. 2. 26, 88.
- Calpurnia uxoris Cæsaris somnium. 2. 57.
- Calpurnius L. 2. 2.
- Calvinus. *vide* Domitius.
- Calvus. 2. 36.
- Camelus. *vel* Camelius. 2. 64.
- Campana colonia supplementum. 2. 81. Campanis data civitas. 1. 14. bellum in Campania ortum. 2. 75. ager Campanus dividitur. 2. 44.
- campus. in campum descendere. *sc. petendi honoris causa.* 2. 92.
- candidatus consulatus. 1. 11. candidati Cæsaris. *i. e. qui à Cæsare commendantur.* 2. 124.
- candor justus. 2. 116.
- Canidius. 2. 85. ejus exitus. 2. 87.
- Canina Claud. 1. 14.
- Caninefates subacti. 2. 105.
- Caninius Gall. 2. 100.
- Cannenſis pugna. 1. 9.
- Canutius trib. pleb. 2. 64.
- capax fortunæ in quam &c. 2. 93. recta discendi. 2. 29. capacia clari operis ingenia. 1. 16. capacissimus laboris & fidei. 2. 127.
- capere belli fidem. 2. 74. non capiebat terminum in gloria concupiscenda. 2. 46.
- capeſſere remp. 2. 94.
- Capito Velleii patruus, Agrippæ subscribit in C. Cassium. 2. 69.
- Capitolium occupant Brutus & Cassius. 2. 58. Anton. liberos suos obſides in Capitol. mittit. *ib.* Capitolinus Jup. 2. 131.
- Cappadocia ſtipendiaria facta. 2. 39.
- captare arbitria armorum. *i. e. ſibi ſumere.* 2. 94. gloriam. 2. 129.
- pro capru mediocritatis. *i. e. pro modo virium.* 2. 104.
- Capua à Tuſcis condita. 1. 7. quot annis antequam à Romanis caperetur. *ibid.* in formam præfecturæ redacta. 2. 44. Capuam cepit Fulvius Flaccus. 2. 8.
- caput fluminis. 2. 105. imperii. 2. 16. reip. 2. 99. Roma extulerat. 2. 4. capite pœnas dare. *ib.*
- Caranus sextus decimus ab Hercule. 1. 6. Macedonia regnum occupat. *ib.*
- Carbo ſolus toto anno conſul. 2. 24. tertium cos. 2. 26. C. Carbo conſulis frater occiditur. *ibid.* Carbo Papirius orator. 2. 9. Carbo tribunus. 2. 4. Carbo cos. à Cimbris fuſus. 2. 12.
- carmen. carminum auctores. 2. 36. princeps. *ib.* fulgor. 1. 5. dulcedo. 1. 7.
- Carnuntum. 2. 109.
- carpere aliquem. 2. 32.
- Carſeoli. 1. 14.
- Carthago annos 65. ante Romam condita. 1. 6. potentior facta matre Tyro. 2. 15. à Scipione deleta, cum ſteriſſet annis 667. 1. 12. prima extra Italiam colonia. 1. 15. 2. 15. ejus metu remoto, ad vitia deſcitum. 2. 1. Carthaginienſibus bellum illatum. 1. 12.
- carere ſuſpicionē. 2. 45. invidia. 2. 40.
- Carvilius Sp. 2. 128.
- carus Cæsari. 2. 88. cariffimus ſibi ſpiritus. 2. 123.
- Caslinum. 2. 61.
- Cassius. C. M. Craſſi quaſtor. 2. 46. conjuratus in Cæſ. 2. 56. Anton. interimendum, Cæſariſque teſtamentum abolendum conſebat. 2. 58. Dolabellam Laodicea incluſum expugnat. 2. 69. Rhodum capit. *ib.* pulſus & fugatus. 2. 90. Liberto cervicem præbet. *ib.* Caſſianæ partes. 2. 74. Caſſii theatrum. 1. 15. Caſſius Longinus cenſor ſeverus. 2. 10. Caſſius Parmenſis occiditur. 2. 87.
- caſtigatus gravi pœna. 2. 119.
- Caſtrum colonis occupatum. 1. 14. caſtrorum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- castrorum praefectus. 2. 112. tribu-
natus. 2. 104.
casus tanti viri. 2. 19. rerum hu-
manarum. 2. 75.
catenae aureae. 2. 82. catenarum se-
ries. 2. 120.
Catilina conjur. 2. 34. urbe pulsus.
ib. moritur. 2. 35.
Cato M. historicus. 1. 17. ejus
sententia de Nola & Capua con-
dita. 1. 7. diruendae Carthagi-
nis auctor. 1. 13. princeps fa-
miliae Porciae. 2. 35. homo no-
vus. 2. 128. Cato minor laudatur
& describitur. 2. 35. invehitur est
in conjurationem Catilinae. *ibid.*
senatus eum prosequitur do-
mum. *ib.* in Cyprum missus in-
gentem pecuniam refert. 2. 45.
oblatum imperium militare re-
spuit. 2. 54. ejus filii mors. 2.
71. C. Cato. M. Catonis nepos re-
petundarum damnatus. 2. 8.
Catti. 2. 109.
Catulus Q. Lutatius bello Cimbrico
victor cum Mario. 2. 12. interi-
mit se. 2. 22. Catulus Q. aucto-
ritate & verecundia memorabi-
lis. 2. 32. princeps senatus. 2.
43. fatali morte functus. 2. 49.
Catullus poeta. 2. 36.
cavatus alveus. *i. e.* *cymba*. 2. 107.
Cauchorum nationes. 2. 106.
caudam trahere. 2. 85.
Caudini. 2. 1.
cavere. caveret diem Iduum. 2. 57.
cavente concordiae publicae. *i. e.*
consulente. 2. 48. cautum lege. 2. 6.
causa iustissima. 2. 15. melior. 2.
49. causa inescendae multitudi-
nis. 2. 13. reip. 2. 104. honoris.
2. 29.
cedere gloriae alterius. 2. 44. alicui
titulo imperii. 2. 63. male ce-
debant bene cepta. 2. 14. 18.
cessit acies. 2. 27. cessere victo-
riam, *vel* victoria. 2. 85.
celebris sensibus scriptor. 2. 9. vir-
tutibus. 2. 116. celebres teris
nationibus Alpes. 2. 97. celebra-
rimus dux. 2. 16. juvenum. 2. 78.
fama. 2. 99. celeberrima classis. 2.
77. celeberrimum nomen Opi-
miani vini. 2. 7. celebratio epu-
li. 2. 56.
celer sensu. 2. 118. cogitatione. 2.
73. celeritas bellandi. 2. 41.
celsitudo corporis. 2. 94.
censere. ad censendum cives revo-
cati. 2. 15. census senatorum. 2.
129. ex censu dare militem. 2.
111. Censorem implere. *i. e.* au-
thoritate consuli necessaria valere. 2.
95. cenfonia nota. 2. 68. censu-
ra aspera. 1. 10.
Censorinus L. cos. 1. 13. Censori-
ni laus & mors. 2. 102. domus.
2. 14.
Cerealia sacra. 1. 4.
certare cum. 2. 69. certatum vir-
tutibus. 2. 26. sceleribus. *ibid.*
jurgiis. 2. 33.
Cervix. cervicem dare ad ictum. 2.
66. praebere alicui. 2. 6. cervi-
ces sustinendo imperio suffici-
ant. 2. 131.
Cetera quietus. 2. 119. sanctissimus.
2. 46.
Cethegus parriceps conjurat. Catil.
2. 34. in carcere necatur. *ibid.*
Chalcis Athen. colonia. 1. 4. Chal-
cidenfes Cumas condiderunt. *ib.*
Charops. 1. 2. primus Archon de-
cennalis. 1. 8.
Cherufci. 2. 105.
Chius ab Ionibus occupata. 1. 4.
Cicero M. eloquentium princeps.
1. 17. homo novus. 2. 34. con-
jurationem Catilinariam discus-
sit. *ibid.* ejus consulari natus
Augustus. 2. 36. lege Clodii in
exilium pellitur. 2. 45. actione
Anni Milonis patriae restitutus.
2. 45. ejus domus a senatu resti-
tuta. *ib.* Pompeianas partes a-
mar. 2. 62. ejus actiones in An-
tonium. 2. 64. Bruto & Cassio
studet. 2. 66. ab Antonio, Lepi-
do & Caesare proscriptus. *ibid.*
occisum deplorat Velleius ma-
gnifico elogio. *ibid.* circa eum
quae ingenia eminentia florue-
runt. 2. 36.
ciere bellum. 2. 54. rixam. 1. 2.
ad pugnam. 2. 6. cieri solet so-
let sonus. 1. 4.
Ciliciam perdomuit Isauricus. 2.
39.
Cimbri Rhenum transcendunt.
2. 8.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2. 8. Romanis bellum inferunt. clades exitiabilis. 2. 112. Crassiani exercitus. 2. 82. accepta sub Varo. 2. 122. sub Lollio. 2. 97. circa Tauromenium. 2. 79. & Numantiam. 2. 4.
2. 12. vincuntur à Mario. *ibid.* Cimbrica militia. 2. 120.
- cinctus multitudine. 2. 14.
- Cinna urbe pulsus. 2. 20. ei consulatus abrogatur. *ibid.* patriæ bellum infert. *ibid.* cum Cinna configitur. 2. 21. urbem ingreditur. *ib.* secundus ejus consulatus. 2. 23. interimitur. 2. 24. Cinnanæ partes. *ibid.*
- circa eum 1. 17. Lesbum. 1. 2. ea tempora. 2. 92. centum annos. 1. 7. anni circiter ducenti. *ibid.*
- Circenses ludi. 2. 27. 40.
- circulus arenæ finitus. 1. 10.
- circumdare caput lacernâ. 2. 70. opera theatro. 2. 48. circumdata brachio togæ lacinia. 2. 3. operibus urbs. 2. 4. exercitu. 2. 12. circumdatum ævum. 1. 17. circumdari fluvio. 2. 120. circumdare ædibus porticus. 1. 11. circumdata temporum claustris. 1. 17.
- circumferre terrarum orbi pacis bona. 2. 92.
- circumfusus amplexibus. 2. 125.
- circumfusa legionibus pars hostium. 2. 112. oceano insula. 1. 2. circumfusa equitum copiaz. 2. 46.
- circumnavigare sinus. 2. 106.
- circumscribere virgula. 1. 10.
- circumventus iniquitate fortunæ. 2. 119.
- circumvolare ordines. 2. 27.
- cis Rhenum. 2. 120. citerior ripa. 2. 107. citerius processit. 1. 17. citra Alpes. 2. 12.
- citro (ex) Gallici apparatus triumphi. 2. 56.
- civis æqualis. 2. 124. modestissimus. 2. 29. quorjugera licuit civi habere? 2. 6. civilis misericordia. 2. 7. dignitatis modus. *ib.* redditus. 2. 40. civilis sanguinis initium in urbe. 2. 3. civile bellum Cæs. & Pomp. 2. 45. civiles artes. 2. 97. civitas libera dominaque gentium. 2. 29. sine suffragio data. 1. 14. civitate donare. 2. 16. civitates propagatæ. 1. 14.
- clarus vita. 2. 34. triumphus. 2. 8. clarum exemplum. 2. 8. perquam clarum spectaculum. 2. 101. clari nominis vir. 2. 56. claræ urbes. 1. 4. clara ingenia. 2. 9. clarioris gentis quam animi. 2. 30. clariore excidio. 2. 4. clarissimus vir. 2. 84. disciplinæ. 2. 5. Graii nominis. 1. 61. clarissima felicitas. 2. 10. familia. 2. 127. argumenta voluntatis. 1. 15. clarissimum caput. 2. 66. bellum. 2. 78. certamen. 1. 8. ingenium. 1. 5. claritudo familiæ. 2. 17. claritudine eminare. 2. 130.
- classis Tyria. 1. 2. Antoniana. 2. 84. celeberrima. 2. 77. vexata tempestate. 2. 79. superata. 2. 84. classis cursus 1. 4. classe aggreddi. 2. 32. classe speciosissima fabricata. 2. 79. classibus explicatis. 2. 79. productis. 2. 85. classica corona. 2. 81. classicum certamen. 2. 8. classicæ expeditiones. 2. 121.
- Claudius App. Cæcus. 1. 14. Claudius cos. 1. 12. 2. 38. Marcellus Claudius. 2. 38. Claudius App. adulter Juliæ. 2. 200. Claudius mons. 2. 110.
- clausa muris Atheniensium ingenia. 1. 18.
- claustra Peloponnesi. 1. 3. claustra temporum. 1. 17.
- Clazomenæ conditæ. 1. 4.
- clementia Cæsaris adversus victos. 2. 55. clementiam præstare. 2. 57. clementissima victoria. 2. 86. clementer usus victoria. 2. 56.
- Cleopatra. amor Antonii in eam crescit. 2. 82. dux fugæ in prælio Aët. 2. 85. aspidis morsu periiit. 2. 87.
- cliens infra servos. 2. 83. clientelis paternis refertus ager. *i. e. clientibus.* 2. 29.
- clivus Capitolinus. 2. 3.
- Clodius.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Clodius P. ejus descriptio. 2. 45. ejus lex in Catonem & Cicero-
nem. *ib.* à Milone jugulatur. 2.
47.
Clusium. 2. 28.
coalescere. coalescentibus reipub.
membris. 2. 90. coalescentis pa-
cis conditiones. 2. 48.
cogere. coegit facere. 2. 71. coa-
ctus erubescere &c. 2. 130. coa-
ctis militibus. 2. 34.
Cocles. 2. 6.
Cœlius. 2. 9. 36. M. Cœlius. 2. 68.
Caldus Cœlius. 2. 120. Cœlius
mons. 2. 130.
cœna excipere. 2. 77. cœnam dare.
ibid.
cœpit capessere. 2. 9. habere. 2. 102.
regnare. 1. 14. unde cœperunt
exempla. 2. 3. in cœpto pari. 2.
68. bene cœpta. 2. 4.
cœercere non parentem. 2. 50. se-
ditiosos. 2. 125. cœercitio ambi-
tus. 2. 47.
cogitata ejus. 2. 15. cogitationum
magnitudo. 2. 41. nullam cogi-
tationem petendi habebat. 2. 17.
cognatum. 2. 130. cognatio. 2. 3.
cognomen ex virtute. 1. 13. co-
gnominem patriæ Salamina. 1. 1.
coharens male concordia. 2. 47.
cohortes legionariæ. 2. 5.
coire in formam exercitus. 2. 61.
inter se. *i. e. congruere*. 2. 101. coi-
re eum aliquo. *ibid.*
colere numen. 2. 107.
Colchi. 2. 40.
collega officii. 2. 77. consularis. 2.
56. collegium consulum. 2. 8.
tribunitiæ potestatis. 2. 90.
colligere. etiam hoc colligi potest.
1. 9. collecto favore populi. 2.
91.
Collina porta. 2. 27.
collisa inter se reip. capita. 2. 52.
colloq. per colloquia repulsus. 2.
63.
coloniæ variæ deductæ. 1. 14, 15.
2. 15. colonis occupare. 1. 4.
columbæ antecedentis volatus. 1. 4.
comes fugæ. 2. 53. militiæ. 2. 59.
fortunæ. 1. 9. 2. 102. comitem
avi sui laudem trahet mundus.
2. 66. comitari triumphum. 2.
121. comitatus privatus. 2. 40.
comitia ordinata. 2. 124.
commeatus petitus. 2. 11. commea-
tum acquiescendi. *i. e. licentiam*
petere. 2. 99.
commemorare ordinem æstorum.
1. 10. de regione. 1. 3.
commendare aliquem. 2. 109, 124.
sua alicui. 2. 125. nomen me-
moriz. 2. 4. commendatur flos
ætatis formæ. 2. 29. commenda-
bilis novitate. 2. 9.
commentarii. 2. 60.
commercium epistoliarum. 2. 65.
commigrare Athenas. 1. 3.
commilito belli. 2. 59.
committere se suffragiis. 2. 49. fu-
gæ fortunæque. 2. 72. fidei ali-
cujus, vel societati. 2. 27. com-
missa proscriptio. *oppo.* finita.
2. 64. commissum prælium. 2.
21. à se scelus. 2. 100.
commodare morituro manum. 2.
70.
commota urbs. 2. 124.
communio juris. 1. 14.
commutatio status publici. 2. 39.
comœdia vetus & nova. 1. 16.
compages corporis. 2. 127.
comparandum antiquis exemplum
2. 78. comparisonem priorum
vicit. 1. 9.
compelli ut. 2. 41. compulsus ad.
2. 50. sterilitate. 1. 1.
compescere armis furorem. 2. 12.
complecti decreto. 2. 121. aliquem
obsidione. 2. 51. aliquid animo.
2. 108. ingenio. 2. 65. materne
genere clarissimas familias. 2.
127.
componere domum. 2. 14. bellum.
i. e. describere. 1. 5. tempora Ili-
acæ. *i. e. historiam eorum fortiora*. 1.
3. pacem. 2. 76. bellum. 2. 25.
compos victoriæ. 2. 96.
comprehendi ab. 2. 6. comprehen-
sa decretis. 2. 62.
comprimere bellum. 2. 129. com-
pressa seditio. 2. 126.
comprobaturum decreto. 2. 61. à diis.
1. 1.
Compfa. 2. 68.
conari. conandi sceleris consilia
inire. 2. 35. conata ejus. 2. 42.
conatus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- conatu forte opus. 2. 112.
concieri ad arma. 2. 74. conciebat
frequentiam Italiae. 2. 3.
conciliare alicui principatum. 2.
128. uxorem. 2. 59. invidiam.
2. 56.
concio omnis adclamavit. 2. 4.
concupiscere voto. 2. 89. concepta
spes. 2. 67. conceptum spe. 2.
106.
concludere se loco. 2. 22.
concordia ejus. 1. e. *societas*. 2. 65.
concupiscere gloriam. 2. 46.
concurre mutuis iectibus. 2. 27.
cum aliquo acie. 2. 70. concur-
sus civitatis. 2. 103.
concute aliquem terrore. 2. 90.
conculsit eum fortuna. 2. 79.
magnis momentis provincias.
2. 78. concussa moribus Græcia.
1. 3. concussis viribus. 2. 121.
condere. 1. e. *urbibus inadificare*. 1.
2. conditæ coloniarum. 1. 3. con-
ditor Rom. nominis. 2. 60.
conditio mortalis. 2. 2. conditio-
nis miserrima. 2. 23. conditio-
nes pacis. 2. 48. conditionibus
finite bellum. 2. 50.
conducere ædes. 2. 10.
conferre animum & arma ad. 2.
115. stipendium. 2. 39. iracun-
diam in. 2. 21. se Præneste. 2. 26.
confessio. ad certam confessionem
imperii pacata Dalmatia. 2. 90.
confessionem extorquere. 2. 35.
confessione omnium princeps. 2.
43. in confessio fuit. 2. 85.
conficere bellum. 2. 3. exercitum.
2. 51.
confinium salutis exitique. 2. 124.
confirmare acta. 2. 44. vires. *ibid.*
animos. 2. 120. Gallias. *ibid.*
constare bellum. 2. 55. exercitum.
2. 74. mors constata insidiis. 2.
4.
configere cum. 2. 12.
confluere ad. 2. 72. confluentibus
auxiliis ex. 2. 55.
confundere omnia. 2. 125. confu-
sio populi. 1. e. *consternatio*. 2. 124.
congruere professioni alicujus. 2. 87.
congregari in unum. 1. 16.
congruere professioni alicujus. 2. 87.
conjunctissimus sanguine. 2. 41.
conjurati. 2. 35. conjunctionis glo-
bus. 2. 58.
conquiri ad mortem. 2. 22.
conscendere alveum. 2. 107.
conscii facinoris. 2. 91. conscien-
tia facti. 2. 62. conscientia fla-
gitiorum meritis. 2. 91.
conscribere cohortes. 2. 20.
consectans. 2. 19.
consensere in angulo. 2. 102.
consentire sibi. 2. 63. vir vita ac
morte consentaneus. *ibid.*
consequi priores. 2. 17. consecutus
cognomen. 2. 15. honores. 2.
116. consecuta mala. 2. 48.
conservator reip. 2. 66. Rom. no-
minis. 2. 60.
consistere nusquam patitur. 1. 16.
non ibi consistunt exempla. 2. 3.
consistens ante aciem. 2. 55.
consobrinus. *pro sobrinus*. 2. 3.
consors imperii. 2. 129. vitiorum.
2. 74. consortio potestatis. 2.
99.
conspectus. conspectu ejus. 2. 104.
in conspectum venire. 2. 63.
conspicua castra. 2. 27. conspi-
cua virtus. 2. 55.
constare. constabat inter omnes. 2.
41. dum constaret concordia. 2.
62. constitit ebore triumphi appa-
ratus. 2. 56. constans è parti-
bus Pompeianis. 2. 73. constan-
tia pugnandi. 2. 85.
constituere urbem. 1. 1. nova por-
toria. 2. 6. sibi modum. 2. 125.
dignitatem alterius. 2. 130. tem-
pus insidiarum. 2. 113. in certa
sede. 1. e. *collocare*. 2. 32. consi-
tuit inferre bellum. 2. 82. ex
constituto. 2. 110.
consulere conscientia. 2. 115. famæ.
~~ib.~~ consilium publicum. 1. 8. consi-
lii irritus. 2. 63. consilii societas.
2. 35. consilia scelestæ. 2. 76. scele-
rata. 2. 130. peritæ ac plena sub-
doli animi. 2. 102. perniciofa.
2. 3. consiliarii cadis. 2. 56. ma-
le consulta. 2. 88. consularis
vindicta. 2. 92. consulare fasti-
gium. 2. 69.
consummare belli effectus. 2. 115.
con-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- consummari felicitate. 2. 89. consummatio imaginis. 2. 116. consummatum opus. 2. 117.
- consumere. consumserunt Scipiones Hispania. 2. 90. consumtus acie civis. 2. 52. in apparatu belli consulatus. 2. 12.
- contemtor pecuniæ. 2. 117.
- contendere ultra. 2. 32. contendebat exercitus esse dimittendos. 2. 48. contentiones acres. 1. 11. civiles. 2. 43.
- contentus semetipso duce. 2. 72. retineret titulum. 2. 49. sustinisse hostes. 2. 112.
- continere. *sc. in custodia*. 2. 129. in pace exercitum. 2. 125. non continebant, quin adjicerent. 2. 104. continentes silvæ. 2. 109.
- contingere manum. 2. 107. contingit fors Tyrrhenum. 1. 2.
- continuum præcuram alicui. 2. 91. continua rabies. 2. 64. militia. 2. 122. continuum biennium. 2. 16. continui anni. 2. 48. continuæ actiones. 2. 64. continuati honores. 2. 12. continuatio bellorum. 2. 121.
- contra ferre arma. 2. 28.
- contrahere militem. 2. 79. clafsem. 2. 42. contraxisse hoc sibi videbatur, quod. 2. 45. contracta affinitas nuptiis. 2. 44. in unum, cujusque rei species. 1. 14. rixa ex occurfu. 2. 47. contractum facinore odium. 2. 79. contractæ emtionibus domus. 2. 81. legiones in castra. 2. 113.
- contraria expectatis. 2. 75.
- Contrebia. 2. 5.
- contribuere novos cives in tribus. *i. e. distribuere*. 2. 20.
- contumeliæ in Romanos graves. 1. 12. contumeliosum bellum. 2. 1. contumeliose testatur est patriam. 1. 17.
- convenire. convenientes ad eum. 2. 99. convento prius Tiberio. 2. 101.
- convenit mirari eos. 1. 3. conveniens in illam amplitudinem forma. 2. 29. convenientior decori publico. 1. 13. convenientissima conscientia suæ vox. 2. 14.
- convertere. converterat in se. (*i. e. sui admirationem*.) terrarum orbem. 2. 31. conversus animus in præcipitia. 2. 112. conversæ cohortes sunt. *i. e. terga vertunt*. 2. 112. conversatio hominum. 2. 102.
- convictus. *i. e. convivia*. 2. 33.
- copia rerum abundantissima. 2. 106. copiam pugnandi facere. 2. 112. copia equitum. 2. 46. copiarum inops. *i. e. annonæ*. 2. 111.
- Coponius. 2. 83.
- copulatus sibi. *i. e. adjunctus*. 2. 12.
- Corfinium. 2. 16. 50.
- Corinthus, antea Ephyre, ab Alethe conditur. 1. 3. eversa. 1. 13. per M. Agrippam occupata. 2. 84. Corinthii Asiam in arma instigant. 1. 12. Corinthia. *sc. vasis*. 1. 13.
- Cornelia mater Gracchorum. 2. 7. Pompeii uxor. 2. 53.
- Cornelius. *vide* Lentulus, Sylla &c.
- Cornificius legatus Cæsaris. 2. 79.
- cornu navium. 2. 85. exercitus. 2. 70.
- corona classica. 2. 81. muralis, obfidionalis. 1. 12. laurea. 2. 82.
- coronam capiti imponere. 2. 59.
- corpus rerum naturæ. 2. 66.
- correcta virtute fortuna. 2. 79.
- corripere arma. 2. 101. insignia consularia. 2. 58.
- corrumpere consilia. 2. 118. munus. 2. 52. militem. 2. 78. corrupto animo. 2. 72.
- Corvinus orator. 2. 26. Corvinus Messalla. *vide* Messalla.
- Coruncanius T. homo novus. 2. 123.
- Cosa, *sive* Cossii. 2. 16. Cosum coloni missi. 1. 14.
- Cossius. 2. 116.
- cothurnis succinctus. 2. 82.
- Cotta judicandi munus inter senatum & equites partitur. 2. 32.
- Cottæ. 2. 43. 112.
- Cotys. 2. 129.
- Crassus L. orator. 2. 9. Crassus P. orator. 1. 17. Crassus Mucianus juris scientissimus interficitur. 2. 4. Crassus M. bellum Servile comprimit. 2. 30. Crassio Syria decreta. 2. 46. bellum Parthicum molitur. *ib.* à Parthis opprimitur. *ib.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

creare seditionem. 2. 20.
 credere se colloquio. 2. 102. reli-
 gioni templi. 1. 9. credenda as-
 terebantur. 1. 12.
 Cremona. 1. 14.
 Creon primus Archon Athen. 1. 8.
 crescere. crescebat exercitus. 2. 25.
 odium inter. 2. 60. crevit urbs.
 1. 7. crescente indies classe & fa-
 ma. 1. 79. incendio amoris. 2.
 82. crescentibus vitiis. 2. 112.
 Cresphontes. 1. 2.
 Creta in pop. R. potestatem redacta.
 2. 34. libertate multata. 2. 38.
 crimen. criminis est. 2. 116. crimi-
 na defidit. 2. 87. criminari ali-
 quem apud. 2. 74. criminatio-
 nes falsæ. 2. 77.
 Crispinus Quinctius. 2. 100.
 Crispus. *vide* Marcius.
 crudeles quæstiones. 2. 7.
 cruentissimus Rom. nomini dies.
 2. 52.
 cultus pastoralis. 1. 2. triumphan-
 tium. 2. 47. triumphi. 2. 129.
 cultus agris redit. 2. 89.
 Cumæ condita. 1. 4. Cumarum in
 Rom. fides. *ib.* Cumanos Osca
 mutavit vicinia. *ibid.*
 cuniculi. 2. 27.
 cupere prava. 2. 6. cupidus impe-
 randi. 2. 79. cupidior pecuniæ
 quam &c. 2. 92. cupidissimus
 otii. 1. 7. potentia. 2. 29. cupi-
 to interitu. 2. 45.
 cura belli. 2. 97. curæ id fuit huic.
ibid.
 curia Hostilia. 2. 26.
 Curio Caius describitur. 2. 48. Cu-
 rio dux Julianarum partium oc-
 cisus. 2. 55.
 Curius Manius cos. 1. 14.
 cursus classis. 1. 4. cursu tendere
 ad. 2. 70.
 custos imperii. 2. 104. ignium Ve-
 sta. 2. 131. urbana securitatis.
 2. 98. custodia libera. 1. 11. cu-
 stodia ritus patrii. 1. 4. custodia
 urbis. 2. 88. custodire oculis. 2.
 41. custoditum corpus. 2. 109.
 Cymen condunt Æolii. 1. 4.
 Cyprus devicta. 2. 38.
 Cyzicum Milesiorum colonia. 2. 15.
 obsidione liberatur. 2. 33.

D.

Dalmatas subigit Ti. Cesar. 2. 39.
 Dalmatia rebellis iterum subigi-
 tur. 2. 90. arma corripit. 2. 110.
 Damaspippus prætor clarissimos vi-
 ros trucidat. 2. 26.
 damnatus repetundarum. 2. 8. ju-
 dicio publico. 2. 7.
 Danubius. 2. 110.
 dare leges. 2. 125. experimenta
 virtutis. 2. 116. electionem. 2.
 72. datus adoptivus in. 2. 8. da-
 ta civitas. 1. 14. facultas. 2. 107.
 occasio. 2. 119.
 debellatum apud. 2. 84.
 debere alicui. 2. 21. omnia sibi
 debet. 2. 34.
 decedere. *i. e. mori*. 2. 102. decede-
 re provinciis. 2. 23. patria. 1. 1.
 ex Asia. 2. 4.
 decipere fraude. 2. 82.
 decernere provincias alicui. 2. 73.
 bellum. 2. 18. decrevit petere.
 2. 50. decretus ei triumphus. 2.
 61. decreta patrare. 2. 110.
 decertare prælio. 2. 12.
 Decius; Decimus. *vide* Mus; Bru-
 tus. &c.
 decurrere clivo. 2. 3.
 decus publicum. 1. 13.
 dedere. dederetur hostibus. 2. 1.
 deditio. 2. 119.
 dedicatum Martis templum. 2.
 100.
 deducere colonias. 1. 2. genus ab
 aliquo. 2. 41. ad turpissima de-
 duxit fœdera. 1. 1.
 deerratum recto. 2. 3.
 deesse. defuit terra ad victoriam. 2.
 53. ad sepulturam. *ibid.*
 defendere salutem alicujus. 2. 66.
 se munitione. 2. 112.
 deferre summam imperii alicui. 2.
 49. detulit statuas ex. 1. 11. de-
 ferendus illi honor. 2. 122. de-
 latus ei consulatus. 2. 47.
 deficere. deficiat materia laudatu-
 rum. 2. 101. defectus consilio.
 2. 120. fructu amicitia. 2. 116.
 materia. *ibid.*
 desistere se huc atque illuc. 2. 21.
 desistere temporis fortunam. 2. 67.
 deslenda

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- deflenda summa calamitatis. 2. 119.
 defluentia Socratico ore ingenia. 1. 16.
 deformitas corporis. 2. 69.
 degere vitam. 2. 3.
 deicere saxo. 2. 24.
 Deillius. 2. 84.
 delectus habitus. 2. 111.
 delegata ei cura. 2. 97.
 delere urbem. 2. 4. deletis copiis. 1. 9.
 Delus. 1. 4.
 demerendis hominibus genitus. 2. 102.
 denotari (*i. e. cognosci*) non poterat facies. 2. 70.
 denunciare alicui. 2. 80. denunciatio quietis. *i. e. somnium*. 2. 70.
 deponere arma. 2. 16. odium. 1. 2.
 deposita vestis. 1. 2.
 deprecari pro se. 2. 35.
 deprehensa vanitas est. 2. 60.
 depuder. 2. 73.
 Dertona. 1. 15.
 descendere ad. 2. 120. in. 2. 92. descendens montem. 2. 25. equo. 2. 55.
 defciscere à disciplina. 2. 81. à bonis. 2. 2. à virtute. 2. 1. à nobis. 2. 109. à societate. 2. 100.
 descripta publicis litteris pecunia. *i. e. consignata*. 2. 37. descriptum in recessus maris præsidium. *i. e. distributum*. 2. 32.
 deferere fuga. 2. 61. desertus ab exercitu. 2. 26. à fortuna. 2. 80. deserturus imperatorem. 2. 55.
 desertor. 2. 85.
 defes. 2. 105. desidiæ crimen. 2. 87.
 desiderare aliquem. 2. 52. desiderari ab. 2. 114.
 designare consulem. 2. 58.
 desistere incepto. 1. 10.
 Desitantes. 2. 115.
 desperata victoria. 2. 85. desperatis rebus. 2. 27. desperatio. 2. 5.
 despiciere in domum. 2. 14.
 despondere aliquam alicui. 2. 79.
 desponsa ei. 2. 65.
 destinare aliquid alicui. 2. 131. destinari alicui. 2. 124. destinatus ei. 2. 85. destinatum iter. 2. 82. destituere conata alicujus. 2. 42.
 destituit eos fortuna. 2. 69. destitui dignitate. 2. 129. destitutus spe. 1. 9. virtute. 2. 120.
 deterritus proposito. 2. 5.
 detestabilia fœdera. 2. 1.
 detracto capite. 2. 85.
 devorato vivo igni. 2. 88.
 dextra ponti incolere. 2. 40.
 Dialis flamen. 2. 22. 43.
 Dianæ sacra regio circa Capuam. 2. 25. agros ei addicit Sylla. *ibid.*
 dicere jus. 2. 118. diem alicui. 2. 24. non sine cura dicendus. 2. 18.
 Dictatoria animadversio. 2. 68.
 Didius T. 2. 16.
 Dido. 1. 6.
 dies maximi discriminis. 2. 85. cruentissimus nomini Rom. 2. 52. ultimus. 2. 27.
 differre. quantum differt Cato. 1. 7. distulit ventus classem. *i. e. dissipavit*. 2. 79. extra dilationes positus. *ibid.*
 difficilis locus. 2. 116. difficultas itinerum. 2. 54. locorum. 2. 115.
 annona. 2. 94.
 diffusa pax per. 2. 126. diffusum late bellum. 2. 32. diffusa provinciarum. 2. 90.
 digestio annorum. *i. e. computatio*. 2. 53.
 dignus memoria. 1. 16. digne exprimi. 2. 89. deslere. 2. 67. dignitatem constituere, augere. 2. 130. dignatio partium. *i. e. dignitas*. 2. 52. dignatio. *sc. prætura*. 2. 59.
 digredi ab aliquo. 2. 123. digressus à castris. 2. 76. digressus Neronis à. *i. e. discessio*. 2. 76.
 Dii boni. 2. 106. immortales. 2. 52.
 dijudicatæ ferro discordiæ. 2. 3.
 diligere valide. 2. 98.
 diligentissimus custos. 2. 98.
 dimicare in mortem. 2. 85. de summa rerum. 2. 68.
 dimittere uxorem. 2. 41. exercitum. 2. 113.
 Diphilus comicus. 1. 16.
 dirum exemplum. 2. 119. omen. 2. 46.
 dirigere aciem. 2. 112. invidiam rerum.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- rerum ad personas. 2. 50. facta ad consilia. 2. 8. directus cursus. 1. 4. directa acie. 2. 47.
- dirimere. dirimente fortuna omnia. 2. 47. diremti gradibus. *i. e. distincti*. 2. 36.
- diripere urbes. 2. 31.
- diruta urbs. 1. 12.
- discerni armis. *i. e. dijudicari*. 2. 118.
- discingi. 2. 41.
- disciplina convenientissima. 1. 6. militaris. 2. 114. liberalis. 2. 59.
- discors patris. 2. 37. discordante à se fortuna. 2. 53.
- discrepans auctorum opinionibus. 1. 7. à more. 2. 12.
- discrimen poenae, vel iudicii. 2. 21. ultimum. 2. 8. summum. 2. 27.
- discutere conditiones pacis. 2. 48.
- discussa feditio. 2. 81. discussum bellum. 2. 75. discutiens gladiis comitia. 2. 12.
- dispicere cogitationem. 1. 10. disjecta domus. 2. 45.
- dispersi exercitus. 2. 21.
- disponere exercitus. 2. 120. disposita hyberna. 2. 111. dispositis in id ipsum. 2. 27.
- dispungere otio intervalia negotiorum. 1. 13.
- disfidere in consiliis. 2. 80. dissensiones plebis accensae. 2. 121.
- dissimilis fortunae habitus. 2. 41. vitae potentia. 2. 80.
- distuadere legem. 2. 31.
- distinctus ab Homeri aetate. *i. e. distans*. 1. 7.
- distraetus tempestate à suis. 1. 1. distractissimus mole onerum. 2. 114.
- ditioni (*i. e. potestati*) ejus permittit regnum. 2. 37.
- diversa praesentibus. 2. 75. diversissimus animus. 2. 25. ex diverso stans. 2. 101.
- dividere agros plebi. 2. 44. divisa à continente insula. 1. 2. annorum spatium aetas. 1. 16. temporibus cuiusque rei species. 1. 14.
- divisis partibus. *i. e. diversis locis*. 2. 95.
- Divus Augustus. 2. 124. *vide Augustus*.
- documentum (*i. e. indicium*) tanti mox evasuri viri. 2. 42.
- Dolabella accusatur à Caesare. 2. 43.
- Dolabellae factum memorabile. 2. 56. ejus postea furor erupit. 2. 60. C. Trebonium occidit. 2. 69. cum ad mortem adigit C. Cassius. *ibid.* Dolabella laudatur. 2. 125.
- dolere ex aliquo. 2. 130.
- domare bello. 2. 108. domari gladiis. 2. 117. domitor Germaniae. 2. 97. domi bellicae fortissimus. 2. 27. domestica res. 1. 7. domestici sanguinis gloria. 2. 16. domestici. 2. 114.
- domicilium animi. 2. 69.
- dominari. dominante Cinna. 2. 23. domina gentium civitas. 2. 29. dominium rerum. 2. 80. dominatio nefanda. 2. 65. dominationis vim experta. 2. 68.
- Domitius Cn. Arvernos vincit. 2. 10. ejus laus. *ibid.* Cnæus Domitius trib. pl. legem fert de sacerdotibus creandis. 2. 12. Domitius trucidatur à Damasippo. 2. 26. Cn. Domitius pater L. Domitii, avus Cn. Domitii digreditur à Brutianis caltris. 2. 72. Antonio se jungit. 2. 79. inde transit ad Caesarem. 2. 84. Calvinus Domitius. 2. 78. Domitiae familiae felicitas. 2. 11.
- donare aliquem incolumitate, sacerdotio &c. 2. 100. honoribus. 2. 115. civitate. 2. 16. donatus corona. 1. 12. triumphalibus ornamentis. 2. 115. à te. 2. 104.
- Dorso Fab. 1. 14.
- dos. velut in dotem (*i. e. mercedem sceleris*). 2. 67. dores belli & toga. 1. 12.
- Drusus M. Livius pro senatu multa molitur. 2. 13. remp. perturbat & occiditur. 2. 14. ejus vox ad circumstantes. *ibid.* ad Architectum. *ibid.* mors ejus bellum excitavit Italicum. 2. 15. Drusus Livius Claudianus Juliae Augustae pater se ipse interimit. 2. 71. Drusus Claudius cum Tiberio in Rhætos &c. missus. 2. 95. mors ejus & elogium. 2. 97. Drusus seditionem militum com-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- comprimit. 2. 125. Drusus Li-
bo. 2. 129, 130.
dubia spes. 2. 71. fortuna. 2. 97.
fides. 1. 9. 2. 63. dubium se medi-
umque partibus prælitit. 2. 21.
dubio Marte. 2. 55. dubii casus. 2.
75. dubiis rebus. 2. 112.
ducere contra remp. 2. 125. exer-
citus in. 2. 109. hæc terribilio-
ra duceret. *i. e. existimaret.* 2. 49.
duci in vincula. 2. 7. ductus
eo erat ut. 2. 102. in triumpho.
2. 65. ductus ejus. 2. 79.
dulces facietæ. 1. 17. dulcedo mol-
lissima carminum. 1. 7. pacis.
2. 117. morum. 2. 97.
duodeviginti. 2. 53. duodevi-
cesimus. 2. 7.
duplex animus. 2. 25. duplicare
vires. 2. 77.
durare exercitum patientia. 2. 78.
duravit ei odium in tantum. 2.
79. illis in longum pugnandi
constantia. 2. 85.
dux partium. 2. 55. latronum. 2.
1. consiliis. 2. 18. bello peri-
tissimus. 2. 29. duces acerrimi.
2. 116. recuperandi imperii. 1. 2.
ducum maximus. 2. 99.
dynastæ. 2. 51.
Dyrrhachium castris Pompeii ce-
netur. 2. 51.
- E.
- Ebur. ex ebore apparatus trium-
phi. 2. 56.
editum opus belli civilis. 2. 9. edi-
to ædilitatis munere. 2. 93. edi-
tis certaminibus. 2. 21. experi-
mentis virtutis. 2. 94. speciosis
rebus. 2. 76.
educatum apud vitricum. 2. 59.
educere hibernis exercitum. 2. 115.
efferre ad principale fastigium. 2.
128. in tantum eum extulit. 2.
90. elatum corpus. 2. 4.
efficere. magnum modum legio-
num effecerat. 2. 73. tantum ef-
fecit pudor. 2. 5. effecit ut. 2. 12.
ne. 2. 34. effectus belli. 2. 115.
efficacissimum ad. 1. 8.
effossum lumen. 2. 52.
effundere se obviam alicui. 2. 112.
effudit vocem. 2. 14. se in Asi-
am. 1. 4. effusa immanis vis
gentium. 2. 12. civitas obviam.
2. 45. effuso cerebro exspiravit.
2. 7. effusissimus munificentie.
2. 41. effusissimus sinus. 2. 43.
egere stylo. 2. 43.
Egii L. clarum exemplum. 2. 119.
Egnatius Rufus conspirat in Au-
gustum. 2. 91. mors ejus. *ibid.*
Egnatianum scelus. 2. 93. Ma-
rius Egnatius. 2. 16.
egredi regni finibus. 2. 129. in ri-
pam. 2. 107. egressus urbe. 2.
17. fortunam hominis. 2. 40.
elabi urbe. 2. 41.
elanguescere. 2. 111.
electio. fortuna electionem non da-
ret. 2. 72.
Electra. 1. 1.
elegans auctor & admirator. 1. 13.
nemo elegantius dispunxit &c.
ibid.
elephantorum certamen. 2. 56.
elicitæ gaudio lachrymæ. 2. 104.
elise fauces. 2. 4.
Elissa Tyria Carthaginem condit.
1. 6.
eloqui opera in partibus. *i. e. per
partes.* 2. 126. eloquens vir. 2.
48. eloquentia prosa. 1. 17. elo-
quentia medius. 2. 29. florere. 1.
18. eloquium. 2. 68.
elucere. moderatio ejus elucet at-
que eminet. 2. 122. elucebat per
id quantus &c. 2. 94.
emendate leges utiliter. 2. 85.
emerere. 2. 66. emeritus trium-
phus. 2. 47.
emergere in fastigium. 2. 65. è ter-
ra foramine. 2. 27.
emicare. qua cor emicat. 2. 70. e-
micans multo igne. 2. 125.
eminere dignitate. 2. 127. claritu-
dine. 2. 130. virtute. 2. 26. sine
periculo. 2. 49. eminet modera-
tio ejus. 2. 122. eminens fastigi-
um. 2. 109. fortuna. 1. 9. prin-
ceps. 2. 124. dictu res. 2. 114.
eminentes viri. 2. 127. eminentia
cujusque operis. 2. 17. inge-
nia. 2. 36. naribus eminentibus.
2. 19. eminentissimus vir. 2. 2.
civium post unum. 2. 99. seculi
sui, doctoribus belli &c. 1. 12. emi-
nentissima

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- nentissima mater. 2. 130. gene-
 re, forma, probitate. 2. 75. e-
 minentiſſimæ ſimplicitatis vir.
 2. 76. eminentiſſimi duces. 2.
 17. cives. 2. 71. eminentiſſima
 capita imperiorum. 2. 101.
 emiſſa oraculo vox. 1. 10.
 emiſſarii factionis. 2. 18.
 emtionibus contractæ domus. 2. 81.
 emolumentum victoriæ. 2. 105. pa-
 trati belli. 2. 114.
 enervatus amore animus. 2. 86.
 eniti. i. e. parere. 2. 95. eniti ad
 honores. 2. 127.
 Ephesus condita. 1. 4.
 Ephyra. 1. 1. vel Ephyre, Corin-
 thus olim dicta. 1. 3.
 Epirus 1. 1.
 Eporædia. 1. 15.
 epulari apud aliquem. 2. 101. epu-
 li celebratio. 2. 56.
 equus. equo deſcendere. 2. 55. ve-
 ſtus. 2. 114. equeſtris acies. 2.
 112. militia. 2. 111. ordo. 2. 77.
 familia. 2. 59. ſtatua. 2. 61.
 equeſtri loco natus. 2. 128. eque-
 ſtri genere. 2. 88.
 erectum ejus caput. 2. 19.
 Eretria Athenienſ. colonia. 1. 4.
 erudire indolem diſciplinis. 2. 59.
 eruere. eruit funditus Corinthum.
 1. 13. eruta Carthago. 1. 38.
 erumpere. erupit ſcelus. 2. 93. vo-
 luntas. 2. 62. tempeſtas in domo
 Aug. 2. 100. furor ad. 2. 60. in
 ultimum gladiorum impunitas.
 2. 125. vis forenſis ſub Tullio.
 1. 17. eruperat pars in Macedo-
 niam. 2. 110. erumpens animo
 indignatio. 2. 66. eruptionibus
 pugnatum. 2. 47.
 Erythra condita. 1. 4.
 Eryx ultimus Archon decenna-
 lis 1. 8.
 eſſe in fine. 2. 33. eſſe alicui terro-
 ri, venerationi. 2. 41. honori,
 uſui. 2. 95. crimini. 2. 115.
 et gladiis quoque. 2. 12.
 Etosca. 2. 30.
 Erufci. 1. 8.
 evagandi latiſſimè ſibi viam facere.
 2. 3.
 evadere. vires eorum evaſimus. 2.
 111. quantus evaſurus eſſet. 2.
94. documentum tanti mox e-
 vaſuri viri. 2. 42.
 Eubœa. 1. 4.
 evehere. evexerat cura uſque in. 2.
 9. 90. eveſtus animo ſuper. 2.
 130. in faſtigium. 2. 56. 116.
 eveſti in id, ſupra quod &c. 2.
 55.
 eventus rerum felix. 2. 25. 46.
 everſi funditus. 2. 115.
 evitare tela. 2. 80.
 Fumenes rex. 1. 9.
 evocatus. 2. 70.
 Euphrates. 2. 46. 101.
 Eupolis comicus. 1. 16.
 Euripides tragicus. 1. 16.
 evulgare conſilia. 2. 102.
 exactæ operæ. 2. 111.
 exaggerare juventam ejus honori-
 bus. 2. 129.
 exardeſcere. exarſit bellum civile.
 2. 49. exarſerunt initia belli. 2.
 48.
 exalceari. 2. 41.
 excedere natura ſua. 2. 68. Sicilia.
 2. 80. ad deos. 1. 2. exceſſus ejus
 ex Italia. 1. 15. excedere mo-
 dum laborum. 2. 122. fidem hu-
 manam. 2. 51. formam. 1. 16.
 exceſſit in hoc ira principis, ut.
 2. 68.
 excellens vir. 2. 92. triumphus. 1.
 11. virtus. 2. 116. excellens cor-
 pore. 2. 107. forma. 2. 29. ſpe-
 cie. 2. 7. excellentiſſimus for-
 ma. 2. 41.
 excelſiſſimus juvenis. 2. 101. dux.
 2. 114. vir. 2. 22. excelſiſſima
 victoria. 2. 96. excelſiſſimè flo-
 ruit. 1. 6.
 excidere urbem. 1. 12. exciſus ex-
 ercitus. 2. 120. exciſa Numan-
 tia. 2. 5. ſilva. 2. 27. gens. 2.
 12. exciſi terrores reip. 2. 4. a-
 gri. 2. 115.
 excipere venientem. 2. 53. aliquem
 ſuperbe. 2. 60. cœna. 2. 77. ex-
 cepit Caſarem bellum Hiſp. 2.
 55. bellum à Marſiſe exceptum.
 2. 15.
 excire veteranos à. 2. 61. excita ſe-
 dibus ſuis gens. 2. 108.
 excitare bellum. 2. 15. vim odo-
 ris. 2. 22.

excluſi

INDEX RERUM ET VERRORUM.

- exclusi ab. 1. 2. paternis opibus liberi. 2. 28.
 execrari. factum execrabitur. 2. 66.
 execratio populi. 2. 79. civium. 2. 67.
 exemplum gravissimum. 2. 78. naturale. 2. 128. clarum. 2. 119. singulare clementiæ. 2. 100. hominis grati. 2. 71. proscriptio- nis. 2. 28. exempli Sullani ma- lum. 2. 66. ejusdem tribunatus. 2. 6. sui tenax. 2. 84. paterni a- vitique successor. 2. 119. exem- plo perniciosum. 2. 125. in om- nia virtutum exempla geni- tus. 2. 113.
 exequi. in exequendo vir. 2. 24.
 executus fortiter. 2. 24. execu- tor acerrimus. 2. 45.
 exercere exercitum bellis. 2. 109. animum disciplinis. 1. 13. cor- pus periculis. *ibid.* vim consula- tûs in. 2. 47. inimicitias cum a- liquo. 2. 45. odium in. 1. 1. ex- ercitare corporis animique vir- tutem. 1. 8. exercitatio animo- rum. 2. 110. exercitationes na- vales. 2. 79. exercitia perpetua. 2. 109. exercitus magnificentif- simus. 2. 120.
 exhaustus bello exercitus. 2. 21.
 exigere. exitit res vigiliam. 2. 88. causa moram. 2. 117. viri magni- tudo voluminum instar. 2. 29.
 eximius innocentia. 2. 39. virtute. 2. 18. eximia fides. 1. 4. severi- tas. 1. 15.
 exire. quia vivus exierat. *i. e. effu- gerat.* 2. 81. exitus vitæ mortif- que. 2. 7. partium Bruti. 2. 72.
 exitiabilis fames. 2. 112. clades. *ibid.* eventus. 2. 21. societas reip. 2. 44. exitiabiles homines. 2. 12. exitialis tempestas. 2. 72. spiritus. 2. 22.
 exoletus histrio. 2. 28.
 exorabilis in offensis. 2. 29.
 expectato maturius. 2. 123. expe- ctatis contraria. 2. 75.
 expeditiones activæ. 2. 114. classi- cæ. 2. 121.
 experiri molem belli. 2. 95. ali- quem. 2. 128. animum alicujus. 2. 87. experta virtus. 2. 4. ex- perti vim. 2. 68. experientia belli. 2. 78. experientiâ suavis- sima res. 2. 114. experimenta vir- tutis. 2. 94. experimentis testa- tum. 2. 116.
 explorare censum senatorium. 2. 129. explebat numerus amplius. *Gr.* 2. 110. expleto labore. 2. 23.
 explicatis classibus. 2. 79.
 exploratores. 2. 112. exploratissi- ma victoria. 2. 84.
 exponere justis voluminibus. 2. 119. pericula. 2. 35. mandata. 1. 10. expositæ in terra legiones. 2. 79.
 expostulare. expostulante consensu populi. 2. 77.
 exprimere verbis. 2. 67. expressa similitudo. 1. 11.
 expulsi civitate. 2. 15.
 exsolvere pœnas. 2. 83.
 exsomnia. 2. 83. exsomnia animo. 2. 127.
 extendere. extendebat civitatem usque ad. 2. 6. extenta cervix. 2. 70. extentum vitæ spatium. 1. 11.
 extare. exitit victor. 1. 8. auctor. 2. 68.
 extinguere incendia. 2. 91. ante- quam extingueretur Pompeius. 2. 54.
 extorquere aliquid alicui. 2. 69.
 extractus arundineto. 2. 19.
 extraordinaria imperia. 2. 30.
 extremus orbis terminus. 1. 2.
 extruere opera. 2. 130. templum extructum. 2. 81.
 exturbare aliquem urbe. 2. 19.
 exuere vestem. 2. 43. aliquem ca- stris. 1. 9. exurus navibus. 2. 79. copiis. 2. 37.
 exultatio nova quædam salutatio- nis. 2. 104.
 exusta ædificia. 2. 115.

F.

- Fabius Maximus. 1. 10. Fabi- us Dorso. 1. 14. Fabius Q. cos. *ibid.* Fabius P. Æmilii nepos Al- lobroges vincit. 2. 10. 39. Fabii Æmiliani disciplina militaria. 2. 5.

Y

Fabrateria.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Fabrateria.** 1. 15.
fabricata classe. 2. 79. **fabricati** mi-
 ro opere cuniculi. 2. 27.
facere templa, porticus. 2. 81. thea-
 trum. 1. 15. provinciam. 2. 38.
Judosalicui. 1. 8. **deum.** 2. 126.
exercitum. 2. 109. **initium.** 2.
 43. **suspectum.** 2. 35. **testamen-**
ta. 2. 5. **viam incrementis.** 2. 9.
emolumentum victoriae. 2. 105.
monumentum victoriae. 2. 40.
orio locum. 2. 105. **sui juris.** 2. 69.
gratis. 2. 48. **factus** pontifex. 2.
 3. **desertor.** 2. 85. **facta** affinitas
 inter. 2. 65. **factum** initium. 1.
 14. **factum** memorabile. 2. 86.
præclarum. 2. 92. **nobilissimum.**
 2. 26. **facti** severitas. 2. 5. **invi-**
dia. 2. 47. **conscientia.** 2. 62. **fa-**
cto salutari reip. 2. 47.
facetiae Latini leporis. 1. 17.
facillimus in accipienda satisfacti-
 one. 2. 29.
facinus præclarum. 2. 120. **atrocif-**
simum. 2. 46. **facinore** oppres-
 sus. 1. 1.
facundus malo publico. 2. 48.
fallere. **fefellit** eos quinquennium.
 1. e. eorum curam præterit. 2. 53.
fama tanti nominis. 2. 94. **ut fa-**
ma loquitur. 2. 93.
familia insignis honoribus. 2. 127.
in familiam ejus datus. 2. 8. **in**
familia retinere. 1. 10. **familia-**
ris suus. 2. 70.
Fannius C. orator. 1. 17. 2. 9. **Fan-**
nius Cæpio. 2. 91.
fascēs corripere. 2. 58. **submittere**
alicui. 2. 99.
fastidire aliquem. 2. 7. 15.
fastigium terrarum orbis amplissi-
 mum. 2. 131. **summum.** 2. 30.
altissimum paternumque. 2. 116.
consulare. 2. 69. **principale.** 1.
 11. 2. 128. **timendum.** 2. 109.
fastigium ejus extulit fortuna.
 2. 40.
fata salutaria reip. 2. 60. **fata** po-
 scerent. 2. 125. **fata** vincunt cu-
 ram. *ibid.* **factorum** iniquitas. 2.
 97. **vis** ineluctabilis. 2. 57. **fa-**
talis mors. 1. e. *naturalis.* 2. 4. **vi-**
toriae locus. 2. 52.
fatigare. **fatigent** scriptorem gesta.
 2. 89. **fatigaverat** Romanos Cre-
 ta. 2. 34. **fatigata** fortuna. 2. 69.
Faventia. 2. 28.
favere partibus. 2. 26. **favor** parti-
 um ingens. 2. 54. **favorabilem**
fecit triumphum. 2. 34. **redi-**
tum. 2. 40.
Favonius prætorius. 2. 53.
fax belli. 2. 25. **facem** subjecit bel-
 lo. 2. 48.
Feciales. 2. 1.
felix eventus. 2. 46. **malo** suo. 1.
 6. **eventu.** 2. 112. **felicis** uteri.
 2. 93. **felicius** respondere spei.
 2. 103. **directa** acie feliciter fun-
 ctus. 2. 95. **felicissimus** status. 2.
 91. **felicissima** victoria. 2. 46.
felicitas imperii. 1. 1. **felicitas**
numero artata. 2. 10. **felicitate**
consummari. 2. 89.
femina similior deis quam homi-
 nibus. 2. 130. **virilis** animi. 1. 1.
felicis uteri. 1. 2. 93. **ultra** femi-
 nam fluens mollicitis. 2. 88.
ferox juvenus. 2. 114. **animo.** 2.
 108. **ferocior** iusto. 2. 49. **Ger-**
mana feritate. 2. 106. **ferocissi-**
ma gentes. 2. 98. **ferocia** ingenio-
 rum. 2. 115.
ferre opem. 2. 74. **arma** contra. 2.
 87. **pretium** sui consilii. 2. 125.
graviter. 2. 102. **legem** ad popu-
 lum. 2. 18. **injuriā** dissimu-
 lando. 2. 62. **ferunt** in diversas
 agrorum partes. 2. 27. **ferebat** se
 regiae stirpis. 1. 11. **ferendi** sus-
 fragii jus. 1. 14. **ferri** circa. 2.
 27.
ferrum strictum. 2. 125. **ferro** in-
 terimere. 2. 85.
ferus. **feræ** nationes. 2. 90. **provin-**
ciæ. *ibid.* **feritas** hostilis. 2. 119.
feritate truces. 2. 95.
festinare. **festinans** in Italiam. 2. 43.
festinans pervenire. 2. 59. **festi-**
natio præceps. 1. 16. **festinatio-**
nem itineris morata Mañilia. 2.
 50. **festinanter.** 2. 123.
fictæ litium series. 2. 118.
fides Attica. 2. 23. **dubia** 1. 9. **exi-**
mia in. 1. 4. **singularis** in. 2. 6.
sincera. 2. 23. **in** forum revoca-
 cata. 2. 126. **fides** promissæ bre-
 vitatis. 2. 56. **fidei** capacissimus.
 2. 127.

INDEX RERUM ET VERBORUM:

2. 127. violatio. 2. 1. fidei al-
cujus se committere. 1. 9. fidem
mereri. 2. 104. dare. 2. 58. exce-
dere. 2. 56. præstare alicui. 2. 16.
mutare. 2. 53. super fidem hu-
manam evectus. 2. 41. fide melior
etc. 2. 50. fidus partibus. 2. 63.
vir fidelis. 2. 118. fidelissimus
Romanis. 1. 9. in reconcilianda
gratia. 2. 29. partium. 2. 53.
- Fidentia. 2. 28.
- fiducia virum. 2. 112. victoriæ. 2.
113. militum armavit Cæsa-
rem. 2. 49.
- filiorum impietas erga proscrip-
ptos parentes. 2. 67.
- Fimbria C. Flavius interimat se.
2. 24.
- finis. *i. e. mors.* 2. 123. finis impe-
rii. 2. 27. ambitus. 2. 47. vin-
cendi & vivendi. 2. 27. Italiæ. 2.
109. finem militiæ dare. 2. 125.
ad finem victoriæ. 2. 17. hunc
finem habuit vitæ. 2. 14. fine li-
bertatis multata Creta. 2. 38.
fine fine respectans. 2. 107. fines
medii Germaniæ. 2. 105. finire
honores. *i. e. deponere.* 2. 33. vitam
immatura morte. 2. 3. quicquid
finitur meridiano. *i. e. comprehen-
ditur.* 2. 126. finita proscriptio. 2.
64. militia. 2. 111. finito bello.
2. 17. arenæ circulo. 1. 10. fi-
nitimi. 2. 109.
- firmare pace. 2. 123. urbem præ-
fidiis. 2. 26. firmatus experien-
tia animus. 2. 110. firmus pro-
posito. 2. 62. firmus exercitus.
2. 29. firmior causa. 2. 49. fir-
missimi remiges. 2. 84.
- Firmum *urbis Picens.* 1. 14.
- Flaccus. vide Pomponius, Fulvius,
Valerius.
- flagrare. flagravat pectus abstruso
incendio. 2. 130. flagrantior
fax. 2. 48.
- flamen. vide Dialis.
- Flavius. vide Cæstius, Fimbria.
- flexum agmen ad. 2. 40.
- florere sine invidia. 2. 49. favore
publico. 2. 92. floruit Homerus.
1. 5. gentium fortuna. 2. 11.
urbis eloquentia. 1. 18. operibus.
ibid. florere ingenia. 1. 16. flo-
rentissimus ingenio. 2. 2.
- Floralium ludorum initium. 1. 14.
- Florus Julius. 2. 129.
- flor atatis. 2. 29.
- fluere otio & mollitiis. 2. 88. flu-
ens resp. 2. 16.
- foeda dictu tempestas. 2. 100.
- foedus ædum. 2. 2. pacis. 2. 77.
foedera turpia ac detestabilia. 2.
1.
- Fontei. 2. 15.
- forma propositi operis. 2. 66. resp.
2. 89. provinciæ. 2. 97. præfe-
cturæ. 2. 44. iusti exercitus. 2.
61. principatus. 2. 129. formu-
la provinciæ. 2. 38.
- Formiani in civitatem recepti. 1.
14.
- fortis manu. 2. 118. forte conatu.
2. 112.
- fortuna varia atque atrox. 2. 16.
publica. 2. 86. anceps. 2. 79. in-
vidiosa. 2. 60. tolerabilis. 2. 37.
pronior. 2. 69. fortunæ indul-
gentia. 2. 80. vices & mutatio-
nes. 2. 75. magnitudo. 2. 100.
fortunam hominis egressus. *i. e.*
supergressus. 2. 40. fortunatissi-
mum prælium. 2. 12. fortuita
mors. 2. 102.
- frangere hostem. 2. 24. vires po-
puli. 2. 122. dignitatem alicu-
jus. 2. 20. fracta armis Achaia. 1.
12. fractis partibus. 2. 74. frag-
men subfellii. 2. 3.
- frater patruelis. 1. 1.
- fraudare testimonio. 2. 32. in eo
non fraudabo avum meum. 2. 76.
non fraudetur gloria consulatus
ejus. 2. 12. ne fraudetur factum
memoria. 2. 92.
- Fregellæ colonia facta. 1. 14. eas
excidit Opimius. 2. 6.
- fretus ingenti numero. 1. 20.
- frequens admonitio. 2. 114. trans-
itus. 1. 17. frequenti equite re-
gio. *i. e. multis equitum turmis.* 2.
113. frequentes provinciæ. *sc.*
hominibus. 2. 90. numero gentes.
2. 95. frequentia exercitus. 2.
81. Italiæ. 2. 3. circumstanti-
um. 2. 14. immanis amicorum.
2. 59. frequentissimum initium
calamitatis. 2. 118.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- frons ædium. 1. 11.
 fructus amicitie. 2. 116. fructum
 tulerat ex. 2. 64.
 fructus, vel fruitus spectaculo. 2.
 104.
 frumentaria res. 2. 94.
 frustrare, frustratus spe. 2. 21. fru-
 stratus visus. 2. 43. frustratis
 custodibus. 2. 87.
 fuga turpis ac nuda. 2. 61. præ-
 cept. 2. 85. fugæ muliebris co-
 mes. 2. 76. fugæ se committere.
 2. 72. fugam occupare, dirige-
 re. 2. 85. fuga transfretus Al-
 pes. 2. 63. petivit Asiam. 2. 79.
 ex fuga se recipere in. 2. 70.
 fugare Parthos. 2. 46. fugata acies.
 2. 112. fugata alæ. *ibid.* fuga-
 cissimus miles. 2. 85. fugitivi.
 2. 30.
 fulgere. fulget ripa armatis. 2. 107.
 fulgens agmen. 2. 106. fulgen-
 tissimus juvenis. 2. 71. fulgen-
 tissimum opus. 2. 39. ore ful-
 gentissimo. 2. 64. fulgor avitus.
 2. 4. adventus ipsius. 2. 50. car-
 minum. 1. 5.
 Fulvia Antonii uxor, omnia armis
 misceat. 2. 74. Præneste capit. *ib.*
 eam Italia inviolatam excedere
 patitur Cæsar. 2. 76.
 Fulvii Flacci aspera censura. 1. 10.
 Cn. Fulvium fratrem senatu mo-
 vet. *ibid.* Fulvius M. nobilior
 cos. 1. 15. Fulvius Flaccus par-
 ticeps Gracchanæ seditionis cum
 filio interimitur. 2. 6. 7. Fulvii
 Flacci, qui Capuam ceperat, fi-
 liorum clarissimum exemplum.
 2. 8.
 Fundani in civitatem recepti. 1.
 14.
 fundere exercitum. 2. 28. Achæos
 immani acie. 1. 11.
 funditus everfi. 2. 115. funditus
 sustulit. 1. 12.
 funebre auctoramentum. 2. 66. fu-
 nebres ludi. 1. 8.
 funestæ epistolæ. 2. 117.
 iungi tribunatu. 2. 104. triumphis
 & honoribus. 2. 89. duplici nu-
 mero militum. 2. 15. functus
 officio militis. 2. 85. splendidis-
 simis ministeriis. 2. 116. statio-
 ne mortali. 2. 131. oppugnationi-
 bus, acie. 2. 95. morte fatali. 2.
 49.
 furere. nostra furit juvenus. 2.
 107. furens in gladios & cædes
 ambitus. 2. 47. furor armorum
 sopitus. 2. 89. in id furoris pro-
 cedere. 2. 80.
 furto creatus Pontifex. 2. 65. fur-
 tivæ expeditiones. 2. 31.
 fuste percussus centurio. 2. 78.

 G.
 Gabinii A. lex. 2. 31.
 Gades condita. 1. 2.
 Galba Ser. orator. 1. 17. 2. 9.
 Gallæci cognomen meruit Brutus.
 2. 5.
 Galliæ primum à Domitio & Fa-
 bio intrata. 2. 39. C. Cæsaris au-
 spiciis infractæ. *ibid.* Cæsari in
 quinquennium decreta. 2. 44.
 eique in idem spatium temporis
 prorogata. 2. 46. Gallias confir-
 mat Tiberius. 2. 120.
 Gallogracia provincia facta. 2. 39.
 Gallus Caninius cos. 2. 100.
 gaudere pacis dulcedine. 2. 117.
 generosissima simplicitas. 2. 125.
 genitale solum. 2. 15.
 genitus Lucilia. 2. 29. equestri fa-
 milia. 2. 59. in omnium virtu-
 tum exempla. 2. 116. demeren-
 dis hominibus. 2. 102.
 gens. gentis clarioris quam animi.
 2. 39. animo quam gente nobi-
 lior. 2. 112. gentes ferocissimæ.
 2. 98.
 gentilitius tumulus. 2. 119.
 Gentius Illyriorum rex in trium-
 pho ductus. 1. 9.
 genus hominum. 2. 66. navigii. 2.
 107. mendacio natum. 2. 118.
 genus deducens ab. 2. 41. gene-
 ra suppliciorum varia. 2. 22.
 gerere honores. 2. 35. bellum con-
 tra. 2. 80. cum. 2. 61. adversus.
 2. 57. gessisse opera. 2. 106. ma-
 gnificentissimas res. 2. 29. ita se
 gessit, ut. 2. 17. geri prosperri-
 me. 2. 97. sincera fide. 2. 23.
 Germania rebellat. 2. 100. intrata
 à Tiberio. 2. 105. tota armis
 perulstrata.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- perlustrata. 2. 97. 106. Germanus servus ad Marium interficiendum missus. 2. 19. Germani militis Cæsarem videndi cupido. 2. 107. Germani Lollium clade afficiunt. 2. 97. & Varum. 2. 107.
- Germanicus in bello Delmatico se strenuè gerit. 2. 116. 125. in Germaniam iterum missus. 2. 123. in transmarinas provincias. 2. 129. imbutus rudimentis militiæ cum Tiberio actæ. *ibid.*
- germanus frater. 2. 8.
- gestare. gestans sinu filium. 2. 75. gestari caput circa Præneste iussit. 2. 27.
- gestire. adipisci gestierunt. 2. 7.
- Gericum bellum. 2. 59.
- gladius. in gladium occubuit. 2. 70. gladio se transfixit. 2. 6. gladiorum impunitas. 2. 3. gladiis domari. 2. 117. gladiatorum manus. 2. 58. gladiatorius ludus. 2. 30. gladiatorium munus. 2. 56. 100.
- Glaucia Serv. 2. 12.
- Glaucum saltare. 2. 83.
- globus conjurationis. 2. 58.
- gloria æterna. 1. 2. belli. 2. 22. honoris. 2. 47. sanguinis. 2. 16. facti. 2. 26. gloriæ immodicus. 2. 11. gloriosissime vitam degere. 2. 3. gloriari auctore. 1. 6.
- Gracchus Tib. clarissimus vir. 2. 2. Tib. Gracchi filii ejus laudes. *ib.* res novas molitur. *ibid.* à Scipione Nasica opprimitur. 2. 3. C. Gracchi furor. 2. 6. eum interficit Opimius. *ibid.* corpus ejus in Tiberim dejectum. *ibid.* Gracchi oratores. 1. 17. 2. 9. Gracchus extra Italiam colonias posuit. 2. 15.
- Gradivus Mars. 2. 131.
- gradus equestris. 2. 118. militiæ. 2. 101. gradus Capitolii. 2. 3. ætatis. 2. 36.
- Græcia concussa. 1. 3. Græca juvenis. 1. 4. Græca ingenia. 2. 9.
- Graium nomen. 1. 6.
- Granicus flumen. 1. 11.
- gratia impetrandi. 2. 67. gratia Haleres. *vide* Aleres.
- impunitum habuit eum. 2. 1. Hannibal castra intra tertium à Româ
- gratiam retulit plenam. 2. 16. in gratiam Sullæ. 2. 41. in gratia reconcilianda. 2. 25. gratias agere. 2. 118. gratus homo. 2. 71. gravior reditus. 2. 40. gratæ religionis memoria. 2. 25. gratistacere. 2. 48.
- gratulari sibi plenius. 2. 104.
- gravis vir. 2. 49. calamitas. 2. 119. inopia. 2. 51. annona. 2. 75. clades. 2. 79. pena. 2. 119. gravis ætate & corpore. 2. 76. vulnere. 2. 55. grave bellum. 1. 2. graves inimiciæ. 2. 45. casus. 2. 30. contumeliæ. 1. 12. graviter concussit. 2. 79. ferens. 2. 2. vulneratus. 2. 102. impulli milites. 2. 51. gravissimus vir. 2. 83. gravissima valetudo. 2. 48. gravissimum exemplum. 2. 78. gravitas prisca. 2. 86. humanitate temperata. 2. 116. gravitas accessit judiciis. 2. 126.
- Gravisca. 1. 15.
- gubernare. ad gubernandam fortunam. 2. 127.
- gubernaculo non habilis exercitus. 2. 113.
- gurgis pronus. 1. 16.

H.

- Habere cogitationem. 2. 17. in matrimonio aliquam. 2. 93. rationem alicujus. 2. 30. honorem alicui. 2. 101. modum in voluntate. 2. 31. aliquem obvium. 2. 82. vivendi finem. 2. 27. comitia. 2. 92. exitum. 2. 112. tot annos. 2. 41. statum. 2. 72. habeo dixisse. 2. 124. ita se res habet. 2. 118. ita se habent mores. 2. 91. nihil prius aut antiquius habuit. 2. 52. impunitum habuit gratia. 2. 1. parum habuit. *etc.* 2. 76. habita mentio. 2. 62. quasi. 2. 4. habitus delectus. 2. 111. habitus civitatis. 2. 99. habilis gubernaculo exercitus. 2. 113. habile corpus. 2. 102. habilia armis ducenta *etc.* 2. 110.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Roma lapidem habuit 2. 27.
 odio in Romanos Hannibal. 2. 18.
 haruspex Tuscus. 2. 7. haruspices præmonent jul. Cæs. de instante exitio. 2. 57.
 hausto exitiali spiritu. 2. 12.
 Helena. 1. 1.
 Heniochi. 2. 45.
 Heraclidæ pulsi è Peloponneso. 1. 2. excludunt Orestis liberos. *ibid.*
 Herciniæ silvæ. 2. 108, 109.
 Hercules auctor paterni generis Alexandri. 1. 6. omnium certaminum victor in Olympo. 1. 8. ejus obitus. 1. 2. hercules. *ad-verb.* 2. 110.
 Herculaneum captum 2. 16.
 hereditas excisi exercitus. 1. *e. pecunia & peculium casorum militum.* 2. 120. hereditate relicta Asia. 2. 4.
 hereditaria testamento relicta Bithynia. 2. 39. hereditarium odium. 1. 1.
 Herius Asinius. 2. 16.
 Hermione. 1. 1.
 Hermundi. 2. 106.
 Hesiodi elogium & ætas 1. 7.
 Hiberia. 2. 40.
 hiberna. 2. 105, 107, 110.
 hiems asperrima 2. 113. hieme obstructæ Alpes. 2. 105.
 hilaritas prisca. 2. 127.
 Hippocles Cumæus. 1. 4.
 Hippotes. 1. 3, 13.
 Hirpini. 2. 16, 68.
 Hirtius & Pansa consules designati 2. 61. eorum consilium. 2. 57. corpora eorum publicè sepultura honorata. 2. 62.
 hirtus atque horridus. 2. 11.
 Hispania penetrata ab A. Bruto. 2. 5. facta stipendiaria ab Aug. 2. 38. bellum in Hispania cum Viriatho. 2. 1, 50. bellum Sertorianum in Hispania. 2. 30, 90. Hispaniense bellum Cæs. 2. 55. prælium atrox. *ibid.* Hispaniæ Cn. Pompeio decretæ. 2. 48. M. Lepido decretæ. 2. 63. Hispaniæ pacatæ. 2. 90. cum Hispanis per annos cc. bellatum: *ibid.* ex Hispanis triumphant Metellus & Pompeius. 2. 38.
 Historici nobiles. 1. 17.
 histrio exolerus. 2. 28.
 Homeri elogium & ætas. 1. 5. non cæcus genitus. *ibid.*
 homo novus. 2. 128. virtuti similimus. 2. 35. nobilis. 2. 45. ingeniosissime nequam. 2. 48. hominis vix fuerit. 2. 47. hominis fortunam egressus. 2. 40. pæne homine major. 2. 31. hominum & seculorum differentia. 1. 5. hominum genus. 2. 66. humana simplicitas. 2. 43. fides. 2. 41. humanum jus. 2. 26. humana ope invictus. 2. 79. humani honores. 2. 124. humanæ res. 2. 75. humana consilia. 2. 60. vitia. 2. 35. humanitate temperata gravitas. 2. 116. humanitate singularis res. 2. 114.
 honesta paupertas. 2. 129. honeste petitus consulatus. 2. 46.
 honor dignis paratissimus. 2. 126. alicui deferendus. 2. 122. honoris gloria. 2. 47. causa. 2. 29. usurpatione. 2. 128. honori ejus sacrum. 2. 123. honorem adipisci. 1. 11. assequi. 2. 17. habere alicui. 2. 101. mereri. 2. 116. advindicandum honorem. 2. 121. honore victus. 2. 124. honores amplissimi. 2. 115. honorum insignia. 2. 71. modum temperare. 2. 122. honoribus clarus. 2. 15. efferre ad. 2. 128. exaggerare. 2. 129. functi. 2. 89. honorificum testimonium. 2. 32. honorifice decreta omnia. 2. 62. honorificentissimus titulus 2. 45. honorare felicitatem diei ludorum memoria 2. 27. populum congiariis. 2. 129. aliquem sacerdotio. 2. 59. honoratus statua. 2. 61. ornamentis triumphalibus. 2. 112. divinis, humanis honoribus. 2. 124. sepulturâ. 2. 62. matrimonio filie. 2. 100. nomine devictæ à se gentis. 1. 13. honoratus imperio orium. 2. 99. honoratissimus locus. 2. 76. filios honoratissimos reliquit. 1. 11. honos imperii. 2. 37. honos sacris rediit. 2. 80.
 horrenda

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- horrenda memoria tempestas. 2.
 100.
 hortatus principis. 2. 89.
 Hortentius. 2. 36. 49. Hortensii an-
 nales. 2. 16. Hortensius *fil.* 2. 71.
 horti Pompeiani. 2. 60.
 hostis judicatus. 2. 64. immanis
 magnitudinis. 1. 12. hostilis fe-
 ritas. 2. 119. exercitus. 2. 112.
 ripa. 2. 101.
 Hostilia curia. *vide* curia.
 humanus &c. *vide* homo.
 humillimus assentator. 2. 83.
- I.
- Iacta mentio conditionum. 2. 65.
 iacta tela. 2. 80.
 iactatus variis casibus. 1. 2.
 Janus Geminus quoties certæ pacis
 argumentum clausus dederit. 2.
 38.
 Icarium mare. 1. 4.
 ictus fragmine subellii. 2. 3. lapi-
 de. 2. 68. uno ictu transiit. 2.
 70. ictibus mutuis concurrere.
 2. 27.
 id nominis. 1. 3. furoris. 2. 80.
 temporis. 2. 4.
 idoneus ipsis dux. 2. 72.
 ignarus veri & vetustatis. 2. 23.
 ignavum stipendium. 2. 39.
 ignis vivus. 2. 88. penatibus sub-
 jectus. 2. 74. ignes perpetui. 2.
 131.
 ignorare sibi omnia. 2. 30. igno-
 vit omnibus. 2. 56.
 ignotæ originis. 2. 128.
 illatus. *vide* inferre.
 Iliaca tempora. 1. 3.
 illibata magnitudo. 2. 48.
 illicere. illiciendæ multitudinis
 causa. 2. 13. illectus consiliis. 2.
 76. hortatu principis ad. 2. 89.
 illidere capiti catenas. 2. 120. illi-
 so capite in postem. 2. 7.
 illucescere. illuxit Homeri ingeni-
 um. 1. 5.
 illuminare. illuminavit ille dies
 virtutem Catonis. 2. 35. orbem
 eloquentia Cicero. 2. 66. horum
 fidem illorum perfidia. 2. 18.
 Thebas unum os Pindari. 1. 18.
 illustrare. illustravit tragœdias una
 ætas. 1. 16. illustratus bello. 2.
 17. illustris familia. 1. 117. lo-
 cus. 1. 4.
 Illyrium Delmatiaque à Tib. Cæ-
 sare devictæ. 2. 39. imago antem-
 narum. *i. e. species.* 2. 43. imago
 principatus. *i. e. forma.* 2. 89.
 imago sine re. *i. e. inanis species.* 2.
 30.
 imbecillus. 2. 114. motus imbe-
 cillitatis. 2. 123.
 imbutus rudimentis militiæ. 2.
 129. imbutæ manus sanguine.
 2. 20.
 imitari aliquem. 1. 5. imitatus
 per omnia. 2. 125.
 immanis victoria. 2. 105. frequen-
 tia. 2. 59. exercitus. 2. 51. dif-
 fensio. 2. 2. acies. 1. 11. res. 2.
 46. vis gentium. 2. 12. magni-
 tudo. 1. 12. operis res. 2. 69.
 immane initium belli. 2. 88. ar-
 gumentum bellicæ civitatis. 2.
 38.
 immatura mors. 2. 3. immaturè
 præreptus. 2. 116.
 immemor ejus. 2. 100.
 immensa multitudo. 2. 110. cor-
 poribus juvenus. 2. 106. im-
 mensum bellum. 2. 104. im-
 mensæ copiæ. 2. 120.
 imminere. imminere Italiae Mi-
 thridates. 2. 18. bellum. 2. 96.
 imminens proscriptio. 2. 19.
 immixtus castris. 1. 2.
 immobilior corpore & animo. 2.
 117.
 immodicus gloriæ. 2. 11. in appe-
 tendis honoribus. 2. 33. immo-
 dica cupiditas. 2. 25. libertas. 2.
 68. crudelitas. 2. 28.
 immortalis memoria nominis. 2.
 88.
 immotum nihil reliquit. 2. 6.
 immunis ab arbitris domus. 2. 14.
 delictorum. 2. 7. vitiis. 2. 35.
 voluptatibus. 2. 46. clade belli.
 2. 115. calamitate. 2. 120. à me-
 tu. 2. 126.
 impatientissimus quietis. 2. 23.
 impedimentum operis. 1. 17. im-
 pedimenta. 2. 82.
 impedire triumphum. 1. 9. actio-
 nes. 2. 44.
- impelle-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- impellere se in vulnus. 2. 70. impulsus graviter eo prælio. 2. 51. impulsus hostibus. 2. 70.
 impendenda pericula. 2. 55.
 impendere ævi spatium in. 2. 89.
 imperare aliis. 2. 79. imperator appellatus. 2. 59. imperatoria appellatio. 2. 125.
 imperium certum. 2. 108. summum. 2. 54. severum. 2. 5. terrarum orbis. 2. 31. translatum ad. 1. 6. alicui delatum. 2. 31. ad Rom. disciplinæ modum redactum. 2. 109. imperii felicitas. 1. 1. summa. 1. 6. caput. 2. 16. jugum. 2. 38. moles. 2. 131.
 cupiditas interminata. 2. 33. lumen alterum. 2. 52. imperium obtinere. 1. 2. alicui abrogare. 2. 2. imperio obtinere provinciam. 2. 125. imperia extraordinaria. 2. 30. transmarina. 2. 62.
 impetrare ab aliquo, ut. 2. 70. impetratus reditus. 2. 68.
 impetus ad bella maximi. 2. 55. impetu strenuus. 2. 73. impetu victa consilia. 2. 31.
 implere, *describendo* se. 2. 103. implere censorem. *vide* censor, annos. 2. 65. implere instar tot legionum. 2. 20.
 imponere capiti insigne regium. 2. 122. bello ultimam manum. 2. 33. coronam capiti. 2. 59. aliquem in navem. 2. 19. imposita omnibus necessitas. 2. 126.
 importatum instrumentum balineæ. 2. 114.
 impotens. 2. 11. ad impotentiam usus potentia. 2. 29.
 imprudenter interemtus. 1. 2. haud imprudenter speculatus. 2. 118.
 impugnare aliquid. 2. 83.
 impunitas gladiatorum. 2. 3. impunitum eum gratia habuit. 2. 1.
 imputare alicui rebellionem. 2. 23.
 inauditum mare. 2. 106.
 incautus occupatus est. 2. 57.
 incendium urbis. 2. 35. amoris. 2. 82. militaris tumultus. 2. 125. incendio abstruso flagrare. *i. e. dolore*. 2. 130. incendia privata familiâ extincta. 2. 91. incensus mons. 2. 130. incensa urbs. 2. 74.
 incepto desistere. 1. 10.
 incertum est gloriæ laborisne majoris. 2. 40. in incerto est utrum. 2. 97.
 incesti reus. 2. 45.
 inchoare. inchoavit Olympicum. 1. 10. inchoatum bellum. 2. 96.
 incidere in hostem. 2. 112. in rem domesticam. 1. 7.
 incinctus silvæ campus. 2. 108.
 incipientes rebellare. 1. 11.
 incisus venis. 2. 22.
 incitatio. 1. 17.
 inclinata acies. 2. 52. in deterius valetudo. 2. 123. inclinata copia. 2. 55.
 inclusus hostis custodiis. 2. 111. domicilio animus. 2. 69. inclusio suo spiritu. 2. 22.
 incognita multitudo. 2. 14. disciplina. 2. 118. incognitum mare. 2. 106. incognitæ nomini-bus gentes. *ibid.*
 incolere campos. 2. 108. regionem. 2. 109. intima Ponti. 2. 40.
 incolume manebit. 2. 66. incolumes dimisit. 2. 25. servavit. 2. 86. incolumitate donare. 2. 100.
 incredibilis celeritas. 2. 42. lætitia. 2. 103. pietas. 2. 99.
 incrementa sua sibi debere. 2. 34.
 increpita fortuna. 2. 55.
 incruentus. haud incruentis certaminibus editis. 2. 21. non incruentis centurionibus. *i. e. claudu non expertibus*. 2. 112.
 incumbere in gladium. 2. 70.
 incussa omnibus voluntas. 2. 126.
 indere cognomen alicui. 2. 91. inditum virtuti cognomen. 2. 11.
 index. *qui desert prædationem*. 2. 118.
 indicare ætatem scriptura. 2. 61.
 indicata consilia per. 2. 102. indicia rapinarum. 2. 83.
 indignatio casus tanti viri. 2. 11.
 erumpens animo. 2. 66.
 indoles juvenis. 2. 59. 61.
 inducere omnibus caliginem. 2. 36.
 indusa nova disciplina. 2. 1. in-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- industria percipit, *vel* perficit. 2.
 97. industria perfectus. 2. 2. de
 industria. 1. 2.
 induere pastorem cultum. 1. 2.
 indutus habitum. 2. 41.
 indulgere. indulgente nobis in hoc
 fortuna. 2. 117. indulgentia for-
 tunæ. 1. 2.
 inescanda multitudo. 2. 11.
 inesse in animo virtutem. 2. 128. in-
 erat frequens admonitio. 2. 114.
 ineluctabilis fatorum vis. 2. 53.
 inenarrabilis pietas. 2. 99.
 inexorabilis in offensis. 2. 29.
 inexpugnabiles Delmata. 2. 115.
 inextuperabilis manus. 2. 32. in-
 exsuperabiles difficultates. 2.
 120.
 infacere. 2. 33.
 infamis stupro. 2. 45. infamis pe-
 cuniæ. 2. 33.
 infestum reliquit nihil. 2. 100.
 inferre se flammæ. 2. 74. bellum
 patriæ. 2. 82. cladem alicui. 2.
 112. contumeliam, periculum.
 2. 90. vim vitæ. 2. 45. pecuni-
 am in. 2. 40.
 infestare mare. 2. 73. infestus ali-
 cui. 2. 68. infestum mare. 2. 77.
 infestissimus Rom. nomini. 2. 27.
 infestatum mare latrocinii. 2.
 73.
 infida pax. 1. 12.
 infinita numero Juventus. 2. 106.
 infirmari factum. *i. e. irritum reddi.*
 2. 2. infirmissimus valetudine.
 2. 70.
 inflatus numero legionum. 2. 80.
 influxum sanguinis & cerebri. 2.
 120.
 infractus armis. *i. e. fractus.* 2. 37.
 infractæ Gallie. 2. 39.
 ingenium sufficiens belli artibus.
 2. 97. capax recta discendi. 2. 29.
 illuxit. 1. 5. ingenii ferocia. 2.
 1. vis. 2. 35. vigor. 2. 18. pra-
 vitas. 2. 112. turpitudine. 2. 69.
 ingenii perelegantis. 1. 7. do-
 ctissimi. 2. 75. ingenium excole-
 re prudentia. 2. 29. ingenio præ-
 cellens. 1. 13. instructissimus. 2.
 94. florentissimus. 2. 2. maxi-
 mus. 2. 34. mitis. 2. 117. prom-
 tus. 2. 118. complexus. 2. 66.
 vinci. 2. 34. meliore in omnia
 usus quam animo. 2. 13. inge-
 nia eminentissima. 1. 16. clara.
 2. 9. ingeniorum similitudines.
 1. 17. ingeniorum notare tem-
 pora. 2. 36. ingeniis optimis
 malè usi. 2. 7. ingeniose nequam.
 2. 68. ingenuarum virtutum
 juvenis. 2. 93.
 ingens partium favor. 2. 54. bel-
 lum. 2. 55. frequentia. 2. 20.
 prælium. 1. 9. pecunia. 2. 37.
 difficultas. 2. 54. numerus. 2.
 20. pollicitatio. 2. 18. vis ho-
 minum. 2. 5.
 ingratus adversus merita ejus.
 2. 69.
 ingravescens valetudo. 2. 123.
 ingredi urbem curru. 2. 121. in-
 gressus annum nonum. 2. 61.
 tribunatum. 2. 6. Armeniam.
 2. 94. castra. 2. 51. navem. 2.
 43. petere Rhenum. 2. 119. in-
 gressa ejus animum virtus &c. 2.
 121.
 inhære regni finibus. 2. 129. ani-
 mis oculisque. 1. 14. inhæren-
 tia oculis ingenia. 2. 36.
 inhibere aliqua. 2. 114. inhibitus
 erat facere. 2. 103.
 inhoneste. *i. e. indecore.* 2. 37.
 injicere manum alicui. *i. e. retinere.*
 2. 90. manum scribenti. *i. e. mo-
 ram exigere.* 2. 41. injecto in col-
 lum loro. 2. 19. injectæ mari
 moles. 2. 33.
 inimicitias exercere cum. 2. 45.
 inimicæ ipsi partes. 2. 65. ini-
 micior bonis. 2. 47. inimicissi-
 ma disciplinæ res. 2. 78.
 inimitabilis. 2. 97.
 iniquitas factorum. 2. 97. fortunæ.
 2. 119. iniquo animo. 2. 30.
 inire consulatum. 2. 65. sacerdo-
 tium. 2. 43. tribunatum. 2. 13.
 consilia. 2. 88. pugnam. 1. 5.
 inita societas. 2. 44. pax cum.
 2. 77. initum adulterium. 2. 45.
 certamen. 2. 85. prælium ab eo.
 2. 55. inita bella. 2. 3. initi-
 um civilis sanguinis. 2. 3. ejus
 finium. 2. 109. initium facere. 2.
 74. initia orientum juvenum. 2.
 99. in initia sua resolutus. 2.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

123. initiis obscurissimis natus. 2. 76.
 in iucunda recordatio. 2. 101.
 injuria accepta. 2. 40. fratris (*i. e. ei illata*) non vindicata. 1. 1. injuriam dissimulando ferre. 2. 62. injuria provocare aliquem. 2. 118.
 innixus genibus. 2. 83.
 innocentes contentiones. 1. 11. innocentissimus vita. 2. 2. innocentia eximius. 2. 29.
 innumerabiles hostes. 2. 46.
 innutritus disciplinis. 2. 94.
 inops copiarum. 2. 111. inopem vitam tolerare. 2. 19. inopia rei frumentariæ. 2. 94. rerum. 2. 120. locorum. 2. 54.
 inopinatus adventus. 2. 79.
 inquires animus. 2. 77. vir. 2. 68. inquietus vir. 2. 11.
 inquilinus urbis. 2. 128.
 infatiabilis. *sc. honoribus*. 2. 11.
 inficitia ducum. 2. 1.
 inscriptio templi. 2. 25. operum. 2. 104.
 insequens. 1. 3. insequenti æstate. 2. 106. tempore. 1. 6. insequentes Archontes. 1. 2.
 inferre huic loco. 1. 14. inferentes pæne celo manus. 2. 103.
 inferta oculis animisque opera. 2. 126.
 insidiari temporibus. 2. 21. insidiarum tempus constituere. 2. 118. insidiis constata mors. 2. 4. oppressus. 2. 40. petitus. 2. 60.
 inclusus. 2. 119. tentare aliquem. 2. 54.
 insigne coronæ classicæ. 2. 81. regium. 2. 56. insignes honoribus. familiæ. 2. 127. insignia regni. 1. 11. honorum. 2. 71. triumphi. 2. 10. consularia. 2. 58.
 insimulare cepit. 2. 60. insimulatum falsis criminibus. 2. 77.
 insistere notis temporum. 1. 17. insistens summis gradibus. 2. 3.
 insitus amor partium. 2. 62.
 insolens pacis bonis. 2. 110.
 insomnis vir. 2. 88.
 insperatum. ex insperato. 2. 12.
 instar 30. legionum implere. 2. 20. instar multorum voluminum exigit. 2. 29. instar habuit con-
 sulii publici. 1. 8. instar singulare salubritatis. 2. 81.
 instauratum exempli Sullani malum. 2. 66.
 Insteius Cato. 2. 16.
 instigare in arma. 1. 12. instincta in bellum Achaia. *ibid.*
 instituere ludos. mercatum, sacra. 1. 8.
 instructus præceptis. 2. 129. viatico. 2. 19. instructissimus studiis, ingenio. 2. 94. instrumentum balinei. 2. 114.
 insula circumfusa oceano. 1. 2.
 intacta perniciosi consilii plebs. 2. 3.
 integræ gentes. *sc. intacta damnis belli*. 2. 115. integris universis. 2. 17. rebus. 2. 50. integritas. 2. 45.
 intelligere in quantum quisque potest. 2. 114. in quantum intelligi potest. 2. 43.
 intempestiva libertas. 2. 68.
 intendi injurias. 2. 13.
 Interamna. 2. 14.
 intercedere. brevè ab hoc intercesserat spatium. 2. 101.
 interdicere aqua ignique. 2. 69.
 interimere hostem ex provocacione. 1. 12. indemnatum. 2. 45.
 interemptor fratris. 2. 129.
 interesse temporibus illis. 2. 114.
 interest reip. 2. 127. intersunt anni. 2. 6. quid interesset interduces. 2. 80. interfuturus ludicro. 2. 123.
 interficere aliquem. 2. 24. interfectores Cæsaris. 2. 58. 87.
 interjectum triennium. 1. 14. brevè spatium. 2. 99. interjectis paucis annis. 2. 1.
 interius penetrare. *i. e. in interiora*. 2. 120. in interiora abdito exercitu. 2. 110.
 interminata cupiditas. 2. 33.
 intermissa claritudo familiæ. 2. 17.
 internecio. ad internecionem cæsus. 2. 110. trucidatus. 2. 119.
 interpellare triumphum. 1. 9.
 interponere se armis. *i. e. arbitria agere*. 2. 50. statuam ejus aliis. 1. 11. interpositis annis. 1. 14.
 interpretati

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- interpretari victoriam ut suam. 2. 80. clementiam victoris pro sua virtute. 2. 83.
- interrogari sententiam. 2. 35. lege repetundarum. 2. 1.
- intolerabilis difficultas. 2. 120.
- intrare urbem. 2. 59. intrare Germaniam. 2. 105.
- invadere hostes. 2. 112.
- invectus in conjurationem. 2. 35. in locum. 2. 42. urbem curru. 2. 30.
- inventum opus à se. 2. 9. inventi nomine laudanda. 1. 17.
- invectus labore &c. 2. 79. invectum (vel inclutum) par consulum. 2. 46.
- invidere gloriæ. 2. 13. operibus ac fortune suæ. 1. 10. invidetur honoribus. 2. 31. invidia potentia. 2. 47. facti. *ibid.* rerum. 2. 30. comes eminentis fortune. 1. 9. invidiam augere. 2. 31. alicui conciliare. 2. 56. relegare in. 2. 64. invidia prosequi. 2. 92. invidiosa fortuna. 2. 60. invidiosus expulsus. 2. 45.
- inviolatus exercitus. 2. 107. inviolatum dimisit. 2. 74. inviolatam excedere passus est. 2. 76.
- invis Rom. nomini urbs. 1. 12.
- invitare aliquem ad. 2. 114. luxuriam invitare. *i. e. instrumenta & occasiones ei suppeditare.* 2. 129. in invitamentum sceleris. 2. 67.
- inurere notas memoriæ. 2. 64.
- inutilis comes. 2. 80. rerum notitia. 1. 14. inutile exemplum. 2. 47.
- joci militares. 2. 67.
- Jon dux Jonum qui Joniam occupare. 1. 4.
- Iphirus ludos instituit. 1. 8.
- iracundiam debere, conferre in. 2. 21.
- irritare ad necem. 2. 66.
- irritus consilii. 2. 63. irrita fecit acta. 2. 43.
- irruere in aliquem. 2. 3.
- Isauricus. 2. 39.
- Isocrates. 1. 16. ejus auditores & discipuli. *ibid.*
- Italicum bellum, ejus causæ, series &c. 2. 15, 16. Italicum appellatum Corfinium. 2. 16. Italicis data civitas. 2. 6.
- iter destinatum petere. 2. 82. longum & perquam laboriosum. 2. 113. quinque dierum. 2. 110. itineris festinatio. 2. 50. itinerum avia. 2. 75. difficultas. 2. 54.
- Juba rex ciet bellum Africum. 2. 54. fidelissimus partium Pompeii. 2. 53.
- judex optimus eorum quæ agebat. 2. 113. judicans pro licito. 2. 100. judicatus hostis. 2. 63. judicium convicti redditur histrioni. 2. 28. judicio publico damnatus. 2. 7. judiciorum severitas. 2. 8. judicii auctoritas restituta. 2. 89. accessit gravitas. 2. 126.
- jugum imperii. 2. 38. juga summa Alpium. 2. 109.
- Jugurtha sub Africano militat. 2. 9. bellum movens, bis acie fusus. 2. 11. in triumpho ductus. 2. 12.
- Julia uxor Pompeii moritur. 2. 47. Julia Augusti filia, Marcelli, postea Agrippæ uxor. 2. 93. inde Tiberio nupta. 2. 96. ob adulterium relegata in insulam. 2. 100. Julia Augusta, sic vocata Livia ob adoptionem. 2. 71.
- Julius Cæsar. 2. 56. ejus laudes. 2. 41. consulatus ejus. *ibid.* Mario conjunctissimus. *ibid.* Cinnae gener, cujus filiam noluit repudiare. *ib.* à piratis captus. *ib.* eos supplicio postea afficit. 2. 42. facta ejus memorabilia perstringuntur. 2. 43. inter eum, Pompeium & Crassum inita societas. 2. 44. affinitas cum Pompeio contracta nuptiis. *ibid.* Cos. legem fert de agro Campano. *ibid.* ei decretæ in quinquennium Galliæ. *ibid.* ejus res gestæ in Gallia. 2. 45. in Britanniam trajicit exercitum. *ibid.* initium belli inter Cæs. & Pomp. 2. 49. Brundisium persequitur Pompeium, & Massiliam obsidet. 2. 50. configit cum Pompeio, eundemque vincit. 2. 52. clementia

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- mentia ejus post victoriam. 2. 55. juvenis admodum. 2. 47. clarissim-
 gesta ejus in Africa & Hispania mus. 2. 14. fulgentissimus. 2.
 clarissima. *ibid.* in urbem redit. 71. præceps. 2. 88.
 2. 56. Brutum & Cassium offendit. *ib.* Juventius Lateranensis se interfici-
 2. 63.
ibid. capiti ejus ab Antonio im-
 ponitur insigne regium. *ibid.*
 interemtus. *ibid.* mortis ejus
 præmonitiones. 2. 57. ejus tes-
 tamentum apertum, in quo C.
 Octavius adoptabat. 2. 59.
 Julius Florus. *vide* Florus.
 Julius Antonius adulter Juliae. 2. 100.
 jungere consularem prætextam præ-
 toriæ, vel prætoria. 2. 65. vires
 suas cum aliquo. 2. 65. se a-
 licui. 2. 106. facta decrevis. 2.
 118. sibi exercitum. 2. 80. bel-
 lum consilio belli. 2. 110. jun-
 ctus ducibus rex. 2. 112. jun-
 ctum vehiculum. 2. 14. junctis
 exercitibus. 2. 113. juncturus
 præturæ consulatum. 2. 92. jun-
 cturæ erant cum Cæsare copiæ.
 2. 110.
 Junia Bruti soror. 2. 88.
 Junius procos. Asia. 2. 42.
 Junius Blæsus. 2. 125.
 Jupiter Capitolinus. 2. 131.
 jurare in leges alicujus. 2. 15. in
 verba. 2. 20. perquam laudabi-
 liter juravit. 2. 31.
 iurgis certatum. 2. 33.
 jus dignitatis. 2. 43. civitatis. 2.
 118. suffragii ferendi. 2. 14. pe-
 tendorum honorum. 2. 28. ma-
 terni generis. 1. 6. æquum. 2.
 121. viobrutum. 2. 3. juris sci-
 entissimus. 2. 4. juris scientia
 celebris. 2. 9. divini humani-
 que auctor. 2. 26. juris commu-
 nio. 1. 14. juris sui facere. 2.
 108. juris sui rex. 2. 40. jus di-
 cere. 2. 118. jure passus. 2. 91.
 cæsus. 2. 4. jure terminari. 2.
 118. mulceri. 2. 117. jura sena-
 torii ordinis. 2. 28. iustus exer-
 citus. 2. 61. iustus sine mendacio
 candor. 2. 116. iustum opus. 2.
 103. volumen. 2. 48. iusto fero-
 cior. 2. 49. iustissimus animus.
 2. 48. triumphus. 2. 47. iustis-
 simæ pœnæ. 2. 64. leges. 1. 6.
 juvat dixisse. 2. 103.

L.

- Labienus in acie Mundenſi cedit.
 2. 55. Labieni tr. pl. lex. 2. 40.
 Labienus ex Brutianis caſtris
 profectus ad Parthos &c. 2. 78.
 labor expletus circa. 2. 23. labo-
 ris capacissimus. 2. 127. patien-
 tissimus. 2. 38. labore invictus.
 2. 79. laboriosum iter. 2. 113.
 Lacedæmonii Atticos bello pre-
 munt. 1. 2. Magnesiæ colonis
 occupant. 1. 4.
 lacerare temp. 2. 12. aliquem ra-
 bie. 2. 64. laceravit exercitum
 pestilentia. 2. 21. classem vis
 Africi. 2. 79. hostilis feritas
 Vari corpus. 2. 119. longa an-
 norum series membra reip. 2.
 90. hoc triennium doloribus
 animus. 2. 30.
 lacerna perforata. 2. 80. lacerna
 caput circumdare. 2. 70. lacer-
 natus. 2. 80.
 lacerare aliquem bello. 2. 54. la-
 cessiti principis ira. 2. 68.
 lacinia togæ. 2. 3.
 Laconica. 1. 5.
 lachrymæ gaudio elicitæ. 2. 104.
 Lælius orator. 1. 17. 2. 9. Lælii
 Scipionum amici. 2. 127.
 Lænas M. Popilius ad Antiochum
 missus legatus. 1. 10. Lænas tr.
 pl. 2. 24.
 lætus triumpho. 2. 42. victoria. 2.
 15. lætus animi atque ingenii.
 2. 93. lætior pax. 2. 126. nihil
 ei ex victoriis lætius. 2. 71. læ-
 tius receptus. 2. 45. lætissimæ
 severitatis vir. 2. 127. læticia
 diei. 2. 103. incredibilis. *ibid.*
 lancea. 2. 80.
 Langobardi. 2. 106.
 Laodicea expugnata. 2. 69.
 lapideus pons. 2. 7.
 largitio. 2. 20.
 Larissa. 1. 4.
 Lathenes. 2. 34.

Latus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- latus maris. 2. 101.
 laudari satis. 2. 17. laudabilis per omnia. 2. 34. laudabiliter jurare. 2. 31.
 Laurentinae paludes. 2. 19.
 lautè otio abutens. 2. 105.
 laxior fieret domus. 2. 81.
 Lebedus condita. 1. 4.
 lectica ejus publicata. 2. 114.
 legati ad exercitum Cæsaris missi. 2. 62. Parthorum ad Sullam. 2. 24. Marobodui ad Cæsares. 2. 109.
 legere recta. i.e. eligere. 2. 83. lectus inter judices. 2. 76. ab aliquo focer. 2. 54. lectus senatus. 2. 89.
 legio semiplena. 2. 12. legionariæ cohortes. 2. 5.
 lenior iustissimo. 2. 25. lenissimus custos. 2. 98. lenissimi animi vir. 2. 22. lenitas ducis. 2. 86.
 lentitudo Metelli. 2. 11.
 Lentulus C. Cornelius Cos. 1. 12.
 Lentulus cum Marcello Cos. 2. 49. Lentulus particeps conjunctionis Catalinæ, in carcere necatus. 2. 34. Lentuli duo consulares. 2. 53.
 Lepidus Ælius augur. 2. 10. M. Lepidus Pont. Max. 2. 63. à senatu hostis judicatus. 2. 64. Lepidus IIIvir Paullum fratrem proscrit. 2. 67. M. Lepidus vanissimus vir. 2. 80. Cæsari denunciat, ut Sicilia excedat. *ibid.* Octavii genibus advolutus. *ibid.* M. Lepidus, IIIviri filius, conspirat in Augustum & à Mæcenate opprimitur. 2. 88. M. Lepidus à Tib. Nerone copiis omnibus præfectus. 2. 114, 115.
 leporis Latini facetiæ. 1. 17.
 Lesbus insula. 1. 2. 4.
 levare. levat invidiam persona. 2. 51. levatio periculi. 2. 130.
 Leucas expugnatur. 2. 84.
 libera à conspectu domus. 2. 14. libera civitas. 2. 29. custodia. 1. 11. resp. 2. 32.
 lex agraria Licinii. 2. 6. Gracchi. 2. 2. 15. lex Cinnæ de recipiendo Mario. 2. 21. Clodia. 2. 45. Domitia. 2. 12. Gabinia. 2. 31. Julia de agro Campano dividendo. 2. 44. Manilia. 2. 33. Pedis. 2. 69. Pompeia de prorog. Cæsari provinc. 2. 46. Roscia. 2. 32. Sulpitia. 2. 18. Sulla de Mario & Sulpic. exilio multandis. 2. 19. Valeria turpissima. 2. 23. Ampii & Labieni. 2. 40. lex repetundarum. 2. 13. severissima iustissimaque. 1. 6. perniciofa & exitiabilis. 2. 18. leges emendatæ utiliter, latæ salubriter. 2. 89. legibus vis restituta. 2. 89. libelli conjunctionem nunciantes. 2. 57.
 Liber pater. 2. 84.
 liberales disciplinæ. 2. 59. liberallia studia. 2. 13. liberaliter otio abutens. 2. 105.
 liberare urbem. 2. 33. terrarum orbem. 2. 32. liberatus obsidione. 2. 61.
 liberi proscritorum ad jus dignitatis revocati. 2. 43.
 libertas publica. 2. 40. longissima. 2. 58. restituta. 2. 18. liberatis Italici raptores. 2. 27. libertate immodica & intempestiva usus adversus &c. 2. 68.
 libertus libertorum suorum. 2. 73. libertorum in proscritos fides media. 2. 67.
 libertinus miles. 2. 111.
 libet mirari. 2. 32.
 Libo Drusus scelerata inire consilia. 2. 130. ingratus à Tiber. Cæsare oppressus. 2. 129.
 librarius Antonii. 2. 83.
 licentia immodicæ crudelitatis. 2. 28. peccandi. 1. 100. licentia sevire in. 2. 22.
 Licinius A. 2. 116. Licinii lex. 2. 6.
 limæ plus in illo est. 2. 9.
 limites aperire. 2. 120.
 Limyra urbs. 2. 102.
 lintre appulso. 2. 107.
 liquidus. res nondum ad liquidum perducta. 1. 16.
 lis millibus æstimata. 2. 8. litium fidei series. 2. 118.
 literæ. literarum usus. 2. 110. pecunia publicis descripta literis. 2. 37. senatui se literis venditans. 2. 63.

Livia

INDEX RERUM ET VERBORUM.

Livia Augustum fugiens, cum viro Nerone in Siciliam perveſta eſt. 2. 75. Cæſari nuplit. 2. 94. Drufum Claudium enixa eſt. 2. 95. moritur. 2. 130.

Livius hiſtoricus. 1. 17. 2. 36. Livius Drufus. *vide* Drufus.

locus præceps. 2. 5. difficilis. 2. 116. illuſtris. 1. 4. locus deſtruendi Pompeii fortunæ deſuit. 2. 48. loci ejus princeps. 2. 74. locum facere alicui. 2. 105. habere miniſtri. 2. 111. in locum ejus creatus. 2. 43. nominatus. 2. 6. ſubſtitutus. 2. 32. ſuffectus. 2. 20. loco equeſtri natus. 2. 11. tricetiſimo ab Nino natus. 1. 6. loca in theatro equitibus reſtituta. 2. 32. locorum inopia. 2. 54. difficultas. 2. 115. ſitus. 2. 115. recordatione frui. 2. 101. locare tabulas in Italiam portandas. *ſc. conducentibus*. 1. 13. locare hiberna ad. 2. 105. locatus in terra exercitus. 2. 85.

Lollius M. à Germanis clade afficitur. 2. 97. Lollius moderator juvenæ Cæſaris. 2. 102. ejus crimen & mors. *ibid.*

longa pax. 2. 110. indulgentia. 2. 80. ſeries annorum. 2. 50. longum iter. 2. 113. longum eſt narrare. 2. 42. in longum duravit. 2. 85. longiſſima ſtatio. 2. 131. libertas. 2. 38. longiſſimi errores. 1. 4.

loqui. ut fama loquitur. 2. 93.

Luca. 1. 15.

Luceria. 1. 14.

Lucilius poeta. 2. 9. Lucilius Sex. Tarpeio ſaxo deſectus. 2. 24. Lucilia Pompeii mater. 2. 29.

Lucius. *vide* Cæſar, Sulla &c.

Lucretius. *vide* Ofella. Lucretius poeta. 2. 36.

Lucrinus lacus. 2. 79.

luctari cum clementia ſua. 2. 86. cum difficultate locorum. 2. 115. ſecum. 2. 65. luctatio civitatis cum Tiberio. 2. 124.

Lucullus M. circa Fidentiam hoſtes Sullæ fundit. 2. 28. L. Lucullus Mithridatem vincit. 2. 33. alias res præclare gerit. *ibid.* tri-

umphat. 2. 34. obſicitur ei infamia pecuniæ. 2. 33. Xerxes togatus dictus. *ibid.* primus auctor luxuriæ &c. *ibid.* Pompeio adverſatur. 2. 40. Lucullus ſil. 2. 71. Luculli duo. 2. 49.

ludus gladiatorius. 2. 30. ludi Circenſes. 2. 27. 40. funebres. 2. 8. ludorum Olympiorum initium. 1. 8. Floraliſum initium. 1. 14. ludicrum certamen. 1. 8. ludicrum certaminis athletarum. 2. 123.

luere alicui pœnas ſuppliciiſ. 2. 54. lui ſanguine violationem fidei. 2. 1.

lumen alterum reip. 2. 99. imperii eſſoſum. 2. 52.

Lupercal. 1. 15. Lupercalia. 2. 56.

lupi Romani vocantur. 2. 27.

Lupia flumen. 2. 105.

Lurium M. 2. 85.

Lutatius. *vide* Catulus.

lux ſollicita. 2. 66.

luxuria privata. 2. 1. profuſa in ædificiis. 2. 33. luxuriæ princeps. 1. 11. luxuriæ viam aperuit. 2. 1.

Lycii deſicti. 2. 69.

Lycurgus. 1. 6.

Lydus. 1. 1.

Lyſippus. 1. 11.

M.

Macedones rerum poſiti. 1. 6. Macedonia ſubacta. 2. 38. Macedonius. *vide* Metellus.

Macedonius Peruſinus. 2. 74.

macerata pars exercitus. 2. 112.

Mæcenæ urbis cuſtodiis præpoſitus. 2. 88. deſcribitur. *ibid.* Lepidum opprimit. *ibid.*

magi. 2. 24.

Magius Celer Velleianus. 2. 115.

Magius Minatius. 2. 16.

magiſtratus qui obtinebat Aſiam. 2. 42. magiſtratus annui Athen. 1. 8.

Magneſia. 1. 4.

magnificencia munerum, triumphorum. 2. 89. 121. magnificencia publica. 2. 1. magnificum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- eum temperamentum. 2. 130.
 prælium. 2. 28. magnificè ex-
 ecutus conata. 2. 29. magnificen-
 tius nil illa victoria. 2. 52. ma-
 gnificentissimus exercitus. 2. 120.
 triumphus. 2. 40. magnificen-
 tissimum munus. 2. 100. spe-
 ctaculum. 2. 56. magnificenti-
 ssimas res gessit. 2. 29.
 magnitudo fortunæ. 2. 100. nomi-
 nis paterni. 2. 55. rerum. 2. 103.
 mœnium. 1. 4. cogitationum. 2.
 41. operum. 1. 5. viciorum. 2.
 82. regis. 1. 9. magnitudinis im-
 manis. 1. 12. magnitudine sua
 caliginem inducturus. 2. 36.
 Magnus Alexander. 2. 41. Magnus
 Pompejus. 2. 21. magnus ani-
 mus. 2. 75. vir. 2. 113. favor.
 2. 43. triumphus. 2. 40. comi-
 tatus. 2. 72. numerus. 2. 113.
 locus. 2. 9. auctor. 2. 32. mo-
 dus. 2. 73. exercitus. 2. 74. eju-
 latus. 2. 19. magna victoria. 1.
 10. fortuna. 2. 102. invidia. 2.
 56. manus militum. 2. 112. res.
 2. 32. pars. 2. 44. clades. 2. 15.
 vis juventutis. 1. 4. fides in. 2.
 54. admiratio. 2. 3. virtus. 2.
 72. magnum bellum. 2. 96. præ-
 lium. 2. 21. momentum. 2. 1.
 intervallum. 1. 4. exemplum.
 2. 71. periculum. 2. 27. opus.
 2. 109. magni adjutores. 2. 127.
 magnæ vires. 2. 57. magna neg-
 otia. 2. 127. experimenta. 2.
 116. momenta. 2. 78. merita.
 2. 86. major voto. 2. 40. exem-
 plo. 2. 126. major avunculus.
 2. 59. major natu. 1. 10. maxi-
 mus error. 1. 7. impetus. 2. 55.
 artifex. 1. 13. rex. 1. 9. gemitus.
 2. 13. pontifex. 2. 27. ma-
 ximus animo. 2. 18. ingenio.
 2. 34. imperio. 2. 126. maxi-
 ma gloria. 1. 20. moles. 2. 120.
 dignitas. 1. 18. difficultas. 2. 9.
 fiducia. 2. 113. maximum bel-
 lum. 2. 115. discrimen. 2. 85.
 ornamentum. 1. 11. impedi-
 mentum. 1. 17. sine exemplo
 maximum. 1. 5. maximi mo-
 tus. 2. 18.
 majestas paterna. 1. 10. senatus. 2.
 89. senatui accessit. 2. 126.
 malum exempli. 2. 66. malo pu-
 blico facundus. 2. 48. suo nimi-
 um felix. 1. 6. mala proposita.
 2. 45. mala belli. 2. 23. malè
 coherens. 2. 47. multatum. 2.
 70. dissimulatum. 2. 119. usus.
 2. 6. cedens. 2. 14.
 Mancini Hostilii Cos. turpe fœdus.
 2. 1. Numantinis deditur. *ibid.*
 ejus deditio seditionem mover.
 2. 2.
 mancipium Ægyptium. 2. 53.
 mandare alicui. 2. 109. aliquem
 custodiæ. 2. 42. aliquid memo-
 riæ. 2. 8.
 manere in hoc. 2. 77. incolume. 2.
 66. manent reliquiæ. 2. 17. in
 eo maneretur. 2. 16.
 manifestæ rapinæ. 2. 85.
 Manilius tr. pl. legem fert. 2. 33.
 Manilius M. Cos. 1. 13. C. Man-
 lius Volso Cos. 1. 15. 2. 30. Aci-
 dinus Manlius. 2. 8. Manlius
 Cos. fusus à Germanis. 2. 12. T.
 Manlius Cos. Sardiniam subigit.
 2. 38.
 Manubiæ. 2. 56.
 manus magna Thracum. 2. 112.
 inexcuperabilis. 2. 32. manum
 adjecit Armeniæ. 2. 100. com-
 modaret morituro. 2. 70. injectit
 ei patria. 2. 99. injicit scribenri
 consulatus. 2. 41. manum con-
 tingere. 2. 107. ultimam impo-
 nere bello. 2. 33. manu fortis.
 2. 18. promptus. 2. 73. miles. 2.
 18. manus sanguine imbutæ. 2.
 20. manus cælo inferere. 2. 103.
 quod in manibus erat. 2. 24.
 Marcellus Claudius. 2. 38. Marcel-
 lus & Lentulus Coss. 2. 49. M.
 Marcelli laudes & mors. 2. 93.
 marcescere. marcebant omnia. 2.
 84. marcor ducis. 2. 119.
 Marcus Q. Cos. 1. 15. 2. 8.
 Marcus Crispus. 2. 69.
 Marcus. *vide* Antonius, Brutus &c.
 Marcomannorum gens. 2. 108,
 109.
 mare in terras receptum. 2. 37. in-
 festatum. 2. 73. infestum. 2. 77.
 Ægeum, Icarium. 1. 4. Ponti-
 cum. 2. 101. Hadriaticum. 2.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

43. maris recessus. 2. 32. custodia. 2. 72. sevitia. 1. 2. maritima res. 2. 79. ora. 2. 73. regio 1. 4.
- Maricæ palus. 2. 19.
- Marius C. ignoræ originis. 2. 128 juvenis sub Africano militat. 2. 9. Q. Metelli legatus. 2. 11. describitur. *ibid.* primum Cos. creatus. *ib.* ei commissum bellum Jugurth. *ibid.* iterum Cos. Jugurtham in triumpho ducit. 2. 12. tertium Cos. in Cimbros missus. *ib.* quartum Cos. cum Teutonius conflixit. *ib.* quintum consulis fortunatissimum prælium. *ib.* sextum Cos. Glauciz & Saturnini furorem compefcit. *ibid.* urbe à Sulla pulsus. 2. 19. ejus casus & periculum *ibid.* inopem vitam agit. *ibid.* ejus reditus in urbem cruentus. 2. 21, 22. seipsum Cos. cum Cinna. 2. 23. mors ejus. *ibid.* ejus monumenta Cæsar restituit. 2. 43. Marius C. Marii filius Cos. 2. 26. à Sulla acie pulsus. *ibid.* interimitur. 2. 27. Marius Egnatius. 2. 16.
- Maroboduus dux Marcomannorum 2. 108. ejus elogium, consilia, arma adversus Romanos. 2. 108. 119. 139.
- Mars Gravius. 2. 131. Martis templum. 2. 100. filius, Romulus. 1. 8. marte dubio. 2. 55. multo varioque pacatæ Hispaniæ. 2. 90. Martia legio. 2. 61.
- Marullus Epidius. 2. 68.
- Massilia. 2. 15. moratur Cæsarem. 2. 50.
- mater eminentissima. 2. 130. maternum genus. 1. 6.
- materia justî operis. 2. 89. belli. 2. 62. laudaturum deficiat. 2. 101. materiam occupatam relinquens. 1. 17. materia adipiscendi triumphalia defectus. 2. 117. ex materia. *i. e. ligno.* 2. 107.
- mattimonio alicujus honoratus. 2. 100. in matrimonio habere. 2. 93.
- maturus viris. 2. 99. matura virtus. 2. 79. maturitas Imperatoris. 2. 125. maturus. 2. 32. 69.
- Medi rerum potiti. 1. 6. Media à Pompeio penetrata. 2. 40.
- Medicamenta consiliorum. 2. 129.
- mediocris materia. 2. 101. non mediocre bellum. 2. 95. decus. 2. 36.
- mediocritas hominum. 2. 130. mediocritas nostra. 2. 111. pro capto mediocritatis. 2. 104.
- medius eloquentia. *i. e. mediocris.* 2. 19. medius animo. *i. e. neutrius parti.* 1. 9. media fides. *sc. mediocris.* 2. 67. media Corintho Athenisque Megara. 1. 2. medium agere. 2. 114. se præstare. 2. 21. medium fluminis. 2. 107. medium pignus concordiz. 2. 47. in medio relinquere. 2. 48.
- Medon primus Archon Athen. 1. 2. ejus posterî Medontidæ. *ibid.*
- Megara. 1. 2.
- Megasthenes. 1. 4.
- mercurius. 2. 83.
- Melanthus pater Codri. 1. 2.
- membra reip. lacerata. 2. 90.
- memor beneficiorum. 2. 53. injuriæ. 2. 40. memores professionis. 2. 89.
- memorabilis dulcedine carminum. 1. 7. memorabile bellum. 2. 37. factum ac dictum. 2. 86.
- memoria cælestis. 2. 24. nominis immortalis. 2. 88. victoriæ. 1. 1. sevitiz. 2. 7. beneficiorum. 2. 53. religionis. 2. 25. obscuratur. 2. 27. perpetuæ memoriæ commendare. 2. 4. prodere. 2. 5. mandare. 1. 15. notas inungere. 2. 64. memoriæ ejus multum tribuendum. 2. 16. per memoriam seculorum. 2. 66. memoria horrendum. 2. 100. ludorum memoria honorare diem. 2. 27.
- Menander comicus. 2. 16.
- Menas & Menecrates liberti Pompeiani. 2. 73. 77.
- mendacium simulatz originis. 1. 11.
- Menelaus. 1. 1.
- mentio habita. 2. 62. jacta. 2. 65. mentitus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- mentitus originem regis stirpis. 2. 4.
 mercatus Olympiorum institutus. 1. 8.
 merces periculi. 2. 22. mortis. 2. 28. mercedem capitis abscissi numerare. 2. 66.
 merere. merebat in Illyrico. 2. 109.
 mereri fidem. 2. 105. gloriam. 2. 129. honores. 2. 116. contumeliam. 2. 45. meritum indulgentiam. 2. 80. optime de. 2. 45. merita pœna. 2. 23. meritum cognomen. 2. 15. ex merito. 2. 118. merito defectus. 2. 116. merita ejus in. 2. 86. meritum præmium. 2. 12.
 mergere classem. 2. 42. merfus conscientia flagitiorum. 2. 91.
 Merula flamen Dialis. 2. 20. 22.
 Messalla Corvinus à Cæsare servatus. 2. 71. consul. 2. 84.
 Messalini factum egregium. 2. 112.
 Metapontus. 1. 1.
 Metellus Q. Macedonicus Achæos vincit. 1. 11. porticus facit. *ibid.* magnificentiæ vel luxuriæ princeps. *ibid.* ejus felicitas. *ibid.* Metellus Numidicus orator. 2. 9. Jugurthinum bellum gerit. 2. 11. triumphat. *ibid.* à L. Saturnino civitate expulsus. 2. 15. Q. Numidicus Pius patrem restituit. *ibid.* Italici belli Imperator. *ibid.* apud Faventiam Sullæ hostes vincit. 2. 28. Q. Metellus Creticus Cretam subigit. 2. 34. triumphat. *ibid.* ejus mors. 2. 49.
 meriens se magnitudine sua. 2. 120. fortunam licentia. 2. 100. se infra aliorum æstimationes. 2. 127.
 metus recessit. 2. 62. metus mulieris expers. 2. 87. metu remotus. 2. 1. repulso. 2. 24. immunis. 2. 126.
 migrare de vita. 1. 11.
 miles manu. 2. 18. militia finita. 2. 111. continua. 2. 122. celeberrima. 2. 125. bellica. 2. 107. præclara. 2. 5. militiæ gradus. 2. 117. militaris colonia. 1. 15. militare verbum. 2. 52. militares joci. 2. 120. militans sub. 2. 67.
 Miletus. 1. 4.
 millia hominum. 2. 12. juventutis. 2. 15.
 Milo Annius restituit Ciceronem 2. 45. interficit Clodium. 2. 47. à Pompeio damnatus, absolutus à Catone. *ibid.* infestus Julianis partibus. 2. 68. lapide ictus perit. *ibid.*
 minari Italiæ servitutem. 2. 114. militiam. 2. 120. vindictam consularem. 2. 92.
 Minatius. *vide* Magius.
 Minervium. 1. 13.
 minister speciosus. 2. 111. alienæ potentia. 2. 33. obscenissimarum rerum. 2. 83. consiliorum. 2. 129. ministerium principale. 2. 95. ministerii titulus. 2. 45. ministeria splendidissima. 2. 116.
 minor natus. 1. 10. minoris nominis viri. 2. 100. minoris discriminis. 2. 105.
 Minturnæ. 1. 14. Minturnenses. 2. 19.
 Minucius triumphat. 2. 8.
 minuenda dignitas. 2. 68.
 mirus. mira crudelitas. 2. 6. scientia pugnandi. 1. 115. celeritas. 2. 88. pietas. 2. 99. felicitas. 2. 108. pravitas. 2. 112. virtus. 2. 129. mirum opus. 2. 27. mirausus. 2. 61. mirabilis virtus. 2. 116. mirari convenit. 1. 3. libet. 2. 32. abunde miratus. 2. 106.
 miscere se partibus. 2. 85. ima summis. 2. 2. omnia armis. 2. 74. mistus timori pudor. 2. 5. mixtissimi rigore & lenitate mores. 2. 98.
 Misenensis pax. 2. 77.
 misera vita. 2. 66. miserrima conditio. 2. 23. necessitudo. 2. 50.
 misereri principis viri. 2. 19. misericordiæ munus. 2. 52. misericordia ejus ne tentata quidem. 2. 71.
 Mithridates occupatâ Asiâ necat ci-ves Rom. 2. 18. adversus quem Sulla mittitur. *ibid.* à quo conditiones.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- ditiones supplex accipit. 2. 23. bellum iterum movet. 2. 37. victus in Armeniam fugit. *ibid.* ultimus regum sui juris oppressus. 2. 40.
- mitis castigatio. 2. 125. mitis ingenio vir. 2. 117. mitefcit feritas. 2. 118.
- Mitylene. 1. 4. Mitylenæorum perfidia. 2. 18. iis libertas à Pompeio restituta. *ibid.*
- mobilis principatus. 2. 108. transitus. 1. 17.
- moderari difficultatem ac inopiam. 2. 94. moderatio singularis. 2. 122. annona moderatior. 2. 126. moderator juventutis. 2. 102.
- modestissimus civis. 2. 29.
- modicus virum. 1. 12. modica gloria. 2. 13. magnitudo. 2. 84.
- modum pecuniæ. 1. 9. virum. 2. 96. culpæ. 2. 22. peccandi. 2. 8. dignitatis. 2. 7. scripturæ. 2. 52. operis. 2. 29. ambitus. 2. 47. modum stipendii sibi constitutere. 2. 125. laborum excedere. 2. 122. honorum temperare *ibid.* dicendi. facienda nosse. 2. 45. modum habere in voluntate. 2. 31. statuere libertati. 2. 40. modum magnum legionum efficere. 2. 73. ad modum pristinum redactum imperium. 2. 89. in modum pristinum pacis redigere. 2. 98. modo proni gurgitis. 1. 16.
- moenia, *pro urbe.* 2. 22. moenium magnitudo. 1. 4.
- moles belli. 2. 97. imperii. 2. 131. generum. 2. 114. molis maximæ res. 2. 121. moles mari injectæ. 2. 33.
- moliri porticus. 1. 8. ædem ex. 1. 11. templum. 2. 130. multa fortiter. 2. 26. in animo bellum. 2. 46. nova. 2. 129.
- mollire dissensiones cōcercione. 2. 121. mollinis fluens. 1. 6. mollissima dulcedo. 1. 7.
- mons incensus. 2. 130. monte descendere. 2. 25.
- monumentum virtutis, clementiæ. 2. 12. victoriæ. 2. 41. Marii monumenta restituta. 2. 43.
- mora patrandō bello fuit. 2. 79. in perfecto difficilis. 1. 17. spei conceptæ hominibus difficilis. 2. 67. moram exigere. 2. 117. morari victoriam. 1. e. impedire. 2. 80. morari tot annos Rhodi. 2. 99. in imperiis. 2. 11. morari in externis *sc. in descriptione externorum.* 1. 7. moratus erat milites sua facundia. *sc. inhibuerit.* 2. 22. exercitum paucis diebus. 1. e. retinuit. 2. 113. morata Tiberium patria. 2. 104. proposita hominum fortuna. 2. 110.
- morbus. morbo oppressus. 2. 23. obiit. 2. 111. morbo proditor. 2. 83.
- mors fatalis. 2. 4. 49. fortuita. 2. 102. voluntaria. 2. 87. 102. conflata insidiis. 2. 4. immatura. 2. 3. mortis exitus. 2. 7. merces. 2. 28. mortem querere. 1. 2. obire. 1. 13. ad mortem conquiri. 2. 22. in mortem dimicare. 2. 85. morte affici. 2. 7. multari. 2. 12. fungi. 2. 49. steter. 2. 63. redimere. 2. 87. pœnas dare. *ib.* mortalis conditio. 2. 104. natura. 2. 97.
- mos novus. 2. 128. mos illis est. 2. 107. moris fuit illi. 2. 40. moris antiquissimi vir. 2. 116. more belli. 2. 31. mores ita se habent. 2. 91. morum dulcedo & suavitas. 2. 97.
- movere dissensionem. 2. 2. tumultum, seditionem. 2. 68. moveri clamore. 2. 4. moveri senatu à censoribus. 1. 6. motus imbecillitatis. 2. 123. motus magni. *i. e. tumultus.* 1. 3.
- Mucianus. C. *vide* Crassus.
- Mucius P. Scavola Cos. 2. 2. Mucius juris scientia clarus. 2. 9.
- mucro gladii. 2. 70.
- mulcere verbis. 2. 85. mulceri iure. 2. 117.
- muliebris merus. 2. 87. fuga. 2. 76. nihil muliebre præter corpus gerens. 2. 74.
- multare morte. 2. 12. multatus pecunia. 2. 37. à patria. 1. 7. multata Creta sine libertatis. 2. 38. male multarum cornu. 2. 70.
- multi-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- multiplex in virtutibus. 2. 105.
 multiplices consulatus. 2. 127.
 victoriæ 2. 96. multiplicati consulatus. 2. 12.
 multitudo immensa. 2. 110. multitudine fidere. 2. 113.
 multus sanguis. 2. 90. multo Marre. *ibid.* multo amcenissimum. 2. 1. multum discrepans. 1. 7. recusans. 2. 103.
 Mummius L. Achaico bello gerendo destinatur. 1. 12. Corinthum eruit. 1. 13. homo novus. 2. 128. rudis. 1. 13.
 munia ducis. 2. 70.
 munus gladiatorum. 2. 100. Edilitatis. 2. 93. judicandi. 2. 52. misericordiæ. 2. 52. munera theatr. 2. 89.
 munificentia principis. 2. 126. singularis. 2. 81. pia. 2. 130. effusissima. 2. 41.
 munire præsidia. 2. 120. auctoritate aliquid. 1. 127. munita natura urbs. 2. 26. munitione se defendere. 2. 112. munitiones portus. 2. 23. munimentis completi aliquem. 2. 51.
 muralis corona. 1. 12.
 Murcus Statius. 2. 69. 72. 77.
 Murena L. conspirat in Augustum. 2. 91.
 Mus Decius Cos. 1. 14.
 mutare fortunam, animum. 2. 82. fidem. 2. 53. mutationes fortunæ. 2. 75.
 Mutilus Papius. 2. 16.
 Mutina. 2. 61. 75.
 mutuus, mutuo sanguine certatum. 2. 90. mutuis iectibus concurrere. 2. 27.
 Mycenæ. 1. 1.
 Mylæ. 2. 79.
 Myrina. 1. 4.
 Myrmidonum civitas. 1. 3.
 Myus. 1. 4.
- N.
- Nactus potestatem. 2. 13.
 Narbo Martius, colonia deducta. 1. 15. 2. 8.
 narrare ordine, iustis voluminibus. 2. 114. narravit fama. 2. 122. narrari paucis. 2. 29. verbis speciosis. 2. 41.
 Natica. *vide* Scipio.
 Naso. 2. 36.
 natio redacta in formulam provinciar. 2. 38. natione Germanus. 2. 19. barbarus. 2. 103. nationes Cauchorum. 2. 106. omnes ejus gentis. 2. 98.
 natura mortalis. 2. 97. naturæ rerum corpus. 2. 66. natura munitus. 2. 26. naturalis avus. 2. 112. superbia. 2. 11. naturale exemplum. 2. 128. naturaliter dissimillimi. 2. 60.
 natus annos. 2. 59. equestri loco. 2. 128. loco tricesimo ab Nino. 1. 6. familia nobili. 2. 17. obscurissimis initiis. 2. 76. patre principe. 2. 127. ad omnia quæ recte facienda sunt. 2. 129. natum mendacio genus. 2. 118. natu major, minor. 1. 10.
 navis oneraria. 2. 53. quatuor scalmorum. 2. 43. naves ædificare. 2. 79. navicula. 2. 107. navigii genus. *ibid.* navalis triumphus. 1. 9. navale cerramen. 2. 79. prælium. *ibid.* Naumachia. 2. 56.
 Nauportum. 2. 110.
 navus vir. 2. 105. nava opera. 2. 120.
 Neapolis condita. 1. 4. Neapolitani honorant Augustum spectaculo. 2. 123.
 necessitudo. 1. *e. necessitas.* 2. 50.
 nefanda dominatio. 2. 65.
 negotium. negotio sufficere. 2. 98. vacare. 2. 114. negotiantes in Africa. 2. 11. negotiatores. 2. 110.
 Nepe. 1. 14.
 nepos ex filia. 2. 2.
 Neptunia. 1. 15.
 nequam ingeniosè. 2. 68. ingeniosissimè. 2. 48.
 Nero Claudius. 2. 77. Tib. Nero. *vide* Tiberius.
 Nerva Silianus. 2. 116.
 Nestor. 1. 1.
 Nicomedes Bithyniam hereditate relinquit Romanis. 2. 4. 39.
 nimius liberæ reip. vir. 2. 32.
 Ninus. 1. 6. 7.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- nitere, nituerunt sub pari ætate
 facetiæ per &c. 1. 17. oratores eo
 tempore. 2. 9.
 niti, aliquid in quo nitamur con-
 quirimus. 1. 17.
 nobilis familia. 2. 17. nobilis cla-
 de. 2. 8. victoria. 2. 10. animo,
 gente. 2. 112. genere. 2. 108.
 nobile nomen. 1. 1. nobiles salu-
 britate aquæ. 2. 25. nobilissimus
 rex. 1. 9. nobilissima accusatio.
 2. 43. novitas. 2. 34. simplici-
 tas. 2. 10. virtus. 2. 79. nobilif-
 simum factum. 2. 26. nobilita-
 tis pars. 1. *e. nobilium*. 2. 23.
 nobilitare novitatem. 2. 56.
 Nobilior, *vide* Fulvius.
 nocere, exemplo non nocebat. 2.
 114.
 Nola condita. 1. 7. obsidet. 2.
 18.
 nomen perpetuum. 1. 1. nobile, *ib.*
 Romanum auctum. 1. 14. cele-
 berrimum. 2. 7. honoribus ho-
 noratum. 2. 124. inditum ex
 virtute. 1. 11. nominis clari vir.
 2. 34. minoris. 2. 100. magni.
 2. 103. Graii nominis clarissi-
 mus. 1. 6. Romani princeps. 2.
 53. conditor. 2. 60. auctor ac-
 itator. 2. 131. nominis fama. 2.
 94. magnitudo. 2. 55. memo-
 ria. 2. 88. species. 1. 10. nomen
 assumere. 2. 27. commendare
 memoriæ. 2. 4. invidiosæ fortu-
 næ adire. 2. 60. nomine gentis
 honoratus. 1. 13. eloquentiæ ce-
 lebris. 2. 9. inventi laudandus.
 1. 17. quo nomine (*i. e. qua de
 causa*) mirari convenit. 1. 3. no-
 mina præfulgent. 1. 14. nomi-
 num, quibus ortus, ornamen-
 tum. 2. 114. nominibus iis ap-
 pellare &c. 1. 3. gentes nomini-
 bus incognitæ. 2. 106.
 Norbanus à Sulla victus. 2. 25.
 Norici à Tiberio victi. 2. 39. No-
 ricum regnum. 2. 109.
 noscere modum. 2. 45.
 notacensoria. 2. 68. notæ tempo-
 rum. 1. 17. corporis. 2. 24. eli-
 sarum faucium. 2. 4. notas ali-
 cui inurere. 2. 64. notare tem-
 pora. 2. 36.
 notitia linguæ. 2. 11. rerum. 1.
 14.
 novus homo. 2. 128. novas res
 moliri. 2. 125. novitas familiæ.
 2. 127. disciplinæ. 2. 118. ope-
 ris. 2. 9. novitatis nobilissimæ
 vir. 2. 34. novitatem nobilitare.
 2. 56.
 noxia, *vel* noxa temporis. 1. 12.
 nuda fuga. 2. 61.
 Numantia à Scipione deleta. 2. 4.
 Numantinum bellum. 2. 1. 9.
 numerus virium. 2. 96. adolevit.
 2. 30. numero infinita juven-
 tus. 2. 106. artata felicitas. 2.
 10. frequentes gentes. 2. 95. nu-
 merare mercedem. 2. 66.
 Numidia facta provincia. 2. 39.
 Numidicus, *vide* Metellus.
 Numonius Valla. 2. 119.
 nunciantes conjurationem libelli.
 2. 57. nuncius periculi, victo-
 riæ. 2. 129.
 O.
 Obeditum est imperio. 1. 10.
 obire mortem. 1. 9. munia ducis.
 2. 70. provincias. 2. 74. vota. 2.
 35. obire morbo. 2. 102.
 obniti, obnitebantur impedire. 1.
 9. obnitens repugnaverat. 2. 89.
 obnitente vi animi. 2. 123.
 obruere aliquem dignatione. 2. 69.
 obrui. 2. 92. obrutus limo. 2.
 19. jus vi obrutum. 2. 3.
 obscenissimarum rerum auctor &
 minister. 2. 83.
 obscurare, obscuratur ejus memo-
 ria. 2. 27. obscuri historici. 1.
 17. obscurissimis initiis natus.
 2. 76.
 observantia temporum. 2. 106.
 obsidere Italiam. 2. 24. obsideri
 copiis. 2. 120. obsessus gladiis.
 2. 125. obsidione completi. 2.
 51. liberari. 2. 61. obsidionalis
 corona. 1. 12.
 obsides dati. 2. 42. obsides liberos
 mittit. 2. 94.
 obsistere sive iustitia, æquitas. 2. 126.
 obtestor vos atque precor. 2. 131.
 obtinere locos. 1. *e. occupare*. 1. 4.
 sedes. 1. 3. imperium. 1. 6. ex-
 ercitus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- exercitum cum imperio. 2. 125.
 obrinentibus maria prædonibus. 2. 43.
 obſtare. obſtitit fulgor juvenum orientium iniitiis. 2. 99.
 obſtruſtis hieme Alpiſus. 2. 105.
 obreſcari actis alicujus. 2. 44.
 obvenit Sullæ forte provincia. 2. 18.
 obviam procedere. 2. 53. ſe effundere. 2. 112. obvium habere aliquem. 2. 82.
 occasio pugnandi. 2. 119. victoriæ. 2. 115. ſceleris. 2. 118.
 occidere publica ruina. 2. 91.
 occultare fugam. 2. 75.
 occumbere in gladium. 2. 70.
 occupare fugam. 2. 85. nuptias. 1. 1. locum colonis. 1. 4. ripam caſtris. 2. 107. remp. 2. 4. armis regionem. 1. 3. occupatus eſt incautus ab. 2. 57. occupata materia. 1. 17. nimium occupatos dixerim. 2. 53.
 occurrere exercitui. 2. 61. occurrit ei amicorum frequentia. 2. 59. ex occuſu contracta rixa. 2. 47.
 oceano circumfundi. 1. 2.
 Octavia foror Auguſti. 2. 93. uxor Antonii. 2. 78. Octaviæ porticus. 1. 11.
 Octavius Cn. Perſeum recipit. 1. 9. triumphum navalem agit. *ibid.* porticum molitur. 2. 1. Octavio collegæ imperium abrogat Gracchus. 2. 2. Octavius Cos. juſſu Cinnæ interfectus. 2. 22. C. Octavius Octavii Cæſaris pater. 2. 59. Octavius Cæſar. *vide* Auguſtus.
 oculis inſistere. 1. 14. ſubjicere. 2. 89. inſerere. 2. 126. oculis cuſtodire. 2. 41. ſub oculis Cæſaris. 2. 79. in oculis atque ore Antonianæ claffis. 2. 84.
 odium hereditarium. 1. 1. certaminibus ortum. 1. 12. contractum. 2. 79. odio in Romanos Hannibal. 2. 18.
 Ofella Lucretius. 2. 27.
 offendere aliquem. 2. 56. in offenſis inexorabilis. 2. 29. offenſiones tacitæ cum aliquo. 2. 93.
 offerre. dii obtulerunt præſagia periculi. 2. 57.
 officium militare. 2. 105. officii collega. 2. 77. ſucceſſor. 2. 104.
 Olympicum. 1. 10. Olympiorum ludicrum quando cœperit. 1. 8.
 omen imminentis proſcriptionis. 2. 19. auſpicatis. reip. ominibus. 2. 79. cum diris ominibus. 2. 46. ominari vera. 2. 71.
 omnis concio. *i. e. tota.* 2. 4. per omnia ſapiſſime utitur Noſter, cum rem proſus & omnino ita ſe habere innuit; ut. 2. 35, 40, 69, 79.
 onus belli. 2. 97. onera principis. 2. 114. ordinis. 2. 28. onerum moles. 2. 114. adjutor. 2. 127. onuſtus prædâ. 2. 115.
 opem ferre. 2. 74. petere. 2. 79. ope humana invidius. *ibid.*
 opera diligens. 2. 116. nava virilisque. 2. 120. opera ejus præclara. 2. 21. ſingulari uſus. 2. 129. operæ pollicitæ. 2. 111.
 opus felix eventu, forte conatu. 2. 112. conſummatum. 2. 117. artatum. 2. 86. perfectiſſimum. 2. 36. fulgentiſſimum. 2. 39. clarum. 2. 16. juſtum. 2. 89. opus belli civilis editum. 2. 9. operis ſui princeps. 2. 17. operis modus. 2. 28. forma. 2. 36. operis immanis res. 2. 69. opera bellica. 2. 97. principalia. 2. 124. celeſtiſſima. 2. 104. operibus circumdata urbs. 2. 4.
 Opimius L. Cos. C. Gracchum & Fulvium Flaccum opprimit. 2. 6. damnatus poſtea judicio publico. 2. 7. à quo Opimianum vinum dictum. *ibid.*
 Opis ædes. 2. 60.
 opportuna occaſio. 2. 115.
 oppoſitus Mithridati Lucullus. 2. 33.
 oppreſſus armis. 2. 68. facinore uxoris. 1. 1. inſidiis. 2. 40. morbo. 2. 23. auctoritate publica. 2. 91. dominatione alicujus. 2. 61.
 oppugnare aliquos. 2. 16. urbem. 2. 5. oppugnationis urbis. 2. 27.
 optare à diis aliquid. 2. 89.
 optimus vir omnis ævi. 2. 13.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- ora maritima. 2. 73.
 oraculo emissâ vox. 1. 10.
 oratores clari. 1. 17. 2. 9. orator ne-
 mo Argivus, Theban, Laced. 1.
 18.
 orbisterrarum. 2. 55. folis. 2. 59.
 orbustensibus. 1. 5.
 ordo calamitatis. 2. 119. rerum. 2.
 48. arborum. 2. 43. omnis ordi-
 nis homines. 2. 130. ordinis
 fenatorii vir. 2. 69. ordinis o-
 nera, jura. 2. 28. ordines exer-
 citus. 2. 27. ordinare res Aliz. 2.
 92. provincias. 2. 94. ordinatio
 comitiorum. 2. 124. necis & te-
 stamenti Cæsaris. 2. 59.
 Orestes Ægisthum occidit. 1. 1.
 ejus liberi exclusi ab Heraclidis.
 1. 2.
 orientes juvenes. 2. 99. ortus no-
 bili familia. 2. 117. orta fediti-
 o. 2. 24. ortum bellum. 2. 98.
 odium. 1. 12.
 origo simulata. 1. 11. regis stirpis.
 2. 4. originis ignota. 2. 128.
 ornare urbem. 2. 89. ornamentum
 loci. 1. 11. triumphi. 2. 40. no-
 minum. 2. 114. singulare amec-
 nitatis. 2. 81. ornamenta trium-
 phalia. 2. 104.
 Orodes rex Parthorum interimit
 Crassum. 2. 46. & signis Rom.
 potitur. 2. 91.
 os Socraticum. 1. 16. unum Pin-
 dari Thebas illuminavit. 1. 18.
 fulgentissimum & cæleste. 2. 64.
 oris ardor. 2. 35. ore maris Pon-
 tici. 2. 101. in ore atque oculis
 classis. 2. 84.
 ostendere spem auxilii. 2. 74. per-
 fugium. 2. 72.
 ostentare. ostentat vires magnitu-
 do mœnium. 1. 4. ostentatum
 caput pro rostris. 2. 19. ostenta-
 tio agendi. 2. 98.
 Ostia. 2. 94.
 Otho Roscius. vide Roscius.
 otium corrumpit militem. 2. 78.
 otio fluere. 2. 88. abuti. 2. 105.
 ovans triumphavit. 2. 96. 122.
 P.
 Pacata Delmatia. 2. 90. pacatus or-
 bis victoriis. 2. 89. pacatis bellis.
 2. 59.
 pacisci stipendia. 2. 38. pactus o-
 mnibus reditum. 2. 77. pacta
 ejus. 1. e. sponsa. 1. 1.
 Pacorus, Parthorum regis filius, in-
 terimitur. 2. 78.
 Pacuvius in tragœdiis clarus. 2.
 9.
 Pæstum colopi missi. 1. 14.
 Palatio monte condita Roma. 1.
 8.
 Palinuri promontorium. 2. 70.
 palus Maricæ. 2. 19. paludes Lau-
 rentinæ. *ibid.*
 Panætius Scipionis comes. 1. 13.
 Panares dux Cretensium. 2. 34.
 Pannonia provincia facta. 2. 39. re-
 bellat. 2. 110. pacem petit. 2.
 114.
 Panfa. vide Hirtius.
 Papirius. vide Carbo.
 Papius vide Mutilus. 2. 16.
 par consulum. 2. 46.
 parans se fortunæ. 2. 43. paratissi-
 mus honor dignis. 2. 126. para-
 tissimus omnibus audendis. 2.
 56.
 parere sibi ferro reditum. 2. 120.
 partum virtute cognomen. 1. 13.
 Parilia. 1. 8.
 Parmensis Cassius moritur. 2. 87.
 Parthi legatos mittunt ad Sullam.
 2. 24. à Caio Cassio fusi & fuga-
 ti. 2. 46. Antonium magna cla-
 de afficiunt. 2. 82. Parthorum
 rex Augusto Rom. signa remit-
 tit. 2. 91. obsides item liberos.
 2. 94. desciscit à societate Rom.
 2. 100. cum Caio Cæsare coit. 2.
 101.
 particeps operum. 2. 116. cædis.
 2. 69.
 particula operis. 1. 16.
 partita hiberna. 2. 113.
 Passienus. 2. 116.
 pastoralis manus. 1. 8. cultus. 1.
 2.
 pati turpiter. 2. 100. æquo animo.
 2. 31. patiens militarium officio-
 rum. 2. 105. patientissimus ar-
 morum laborumque. 2. 34. pa-
 tientia periculorum. 2. 41.
 patefacta consilia. 2. 76.
 patrare bellum. 2. 79. prælium. 2.
 21. facinus. 2. 58. decreta. 2.
 110.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

110. patratio pacis. 2. 98.
 Patra captæ. 2. 82.
 patricia familia. 2. 59.
 patrimonium principis. 2. 130.
 patronus imperii. 2. 120.
 patruelis frater. 1. 1.
 Paullus Lepidi frater proscriptus. 2. 67.
 Paullus censor. 2. 95.
 paupertas honesta. 2. 129. °
 pax læta, augusta. 2. 126. infida.
 1. 13. composita. 2. 76. inita. 2. 77. revocata. 2. 88. pacis auctor. 2. 26. argumentum. 2. 38. fœdus. 2. 77. modus. 2. 98. dulcedo. 2. 117. artes. 1. 13. conditiones. 2. 48. bona. 2. 110. pacem petere. 2. 114. protegere. 2. 131. reddere. 2. 98. pace firmare. 2. 123. summâ continere. 2. 87. pace diligentie ejus dixerim. 1. 7. pace majestatis &c. 2. 129.
 peccandi modus, voluntas. 2. 8. licentia. 2. 100.
 pectus flagravat incendio. 2. 130.
 pectore erumpens indignatio. 2. 66.
 pecunia ingens. 2. 37. publica. 2. 42.
 Pedius Q. Cos. 2. 65. Pedia lex. 2. 69.
 Pelasgi Athenas commigravere. 1. 3.
 pellere aliquem prælio. 2. 24. pelliculi spectaculo. 2. 79. pulsus acie. 2. 26.
 Pelopis progenies expellitur Peloponneso. 1. 2. Pelopi ludi funebres facti. 1. 8.
 Peloponnesii Megaram condunt. 1. 2.
 penates *pro domo*. 2. 74. 95.
 penetrare interius. 2. 120. penetravit in omnes regiones malum. 2. 15. penetrata cum victoria Media. 2. 40. penetratis gentibus. 2. 5.
 penitus infestissimus. 2. 27.
 pensare victoriam damno amissi militis. 2. 115. mortem immortalis memoria. 2. 84.
 pendere pœnas. 2. 100.
 Penthilus. 1. 1.
 peragratus victor Germaniam. 2. 97.
 percurrere paucis. *scribendo se*. 2. 38.
 percutere fuste. 2. 78.
 perdere exercitum. 2. 120. facti gloriam. 2. 26.
 perdomare gentes. 2. 95.
 perducere ad summum discrimen. 2. 27. in societatem. 1. 9. in fastigium. 2. 109. ad famem. 2. 112. in carcerem. 2. 19. in summam fœcordiam. 2. 118. ad summam scientiam militem. 2. 79. perduxit ad eam pacem provincias, ut. 2. 90. eo populum, ut. 2. 128. huc Mancinum, ut. 2. 1. in Campaniam exercitum. 2. 25. novitatem suam in hoc, ut. 2. 96. perducta res ad liquidum. 1. 16.
 perelegans ingenium. 1. 7.
 perexiguum fretum. 1. 2.
 perfecta natura & industria mortalis conditio. 2. 2. perfectum profic eloquentie decus. 1. 17. perfectæ manibus tabulæ. 1. 13.
 perfida consilia. 2. 102.
 perforata lacerna lancea. 2. 80.
 perfrui recordatione. 2. 101.
 Pergamus. 1. 1.
 periculum adire. 2. 27. inferre. 2. 90. periculo invidius. 2. 79. periculis patientia. 2. 78. periculis exercere corpus. 1. 13. periculosissimum bellum. 2. 105.
 peritus officiorum militarium. 2. 105. peritissimus bello dux. 2. 29.
 perulstrata armis regio. 2. 106.
 permanere. permanit comes exilii. 2. 100.
 permittere se ditioni alicujus. 2. 37.
 perniciofa consilia. 2. 3. perniciofa leges. 2. 18.
 Perperna M. Aristonicum vincit. 2. 4. Sertorium interimit. 2. 30. Aliam facit tributariam. 2. 38.
 perpetuus auctor. 1. 13. patronus. 2. 120. perpetua memoria. 2. 27. securitas. 2. 103. perpetuum nomen. 1. 1. exilium. 2. 62. perpetui timoris res. 2. 130. perpetui Archontes. 1. 8. ignes. 2. 131.
 per-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- perpolitus calce & arena locus. 2.
22.
perrupta acies. 2. 112.
Persæ post Medos rerum potiuntur.
1. 6.
persequi in iusto opere. *i. e. narrare.*
2. 103. notam severitatem censo-
rum. 2. 10. persequi armis. 2. 6.
persecuta est eum civilis miseri-
cordia. 2. 7.
perseverare. perseveravit facere. 2.
103. perseverantia ducis. 2. 5.
Perseus prælio fusus. 1. 9. in trium-
pho ductus. *ibid.*
persolvere præmia. 2. 40.
perstringere aciem animi. 2. 118.
pertinaciter deserebant ei dictatu-
ram. 2. 89. pertinacissima in
retinendis armis juvenus. 2. 27.
pertinacissime arma retinebant.
2. 18.
perturbatio rerum & hominum.
2. 88.
pervadere diverso itinere. 2. 82.
pervehi in Siciliam. 2. 75. in Ita-
liam pervectus 1. 1.
pervenire ad potentiam. 2. 80. ad
triumphi insignia. 2. 10. in
id ipsum fastigium. 2. 15. in ur-
bem. 2. 59. ad aliquem. 2. 57.
pervenit summa imperii ad. 1.
6. in quem pervenerit statum
fortuna publica. 2. 86. perveni-
tur in præceptis. 2. 3.
Perusia expugnata. 2. 74.
pessimus pace. 2. 11. pessima cupi-
ditas. 2. 25. pessimum facinus.
2. 30. pessimæ res. 2. 19. pelli-
me ausus. 2. 24.
pestiferus civibus reditus. 2. 22.
petere consulatum. 2. 17. civita-
tem. 2. 15. opem. 2. 79. com-
meatum. 2. 99. pacem. 2. 114.
sanguinem. 2. 58. armis patri-
am. 2. 68. peti insidiis. 2. 64.
verbis legis. 2. 45. petitum sum-
mo studio. 1. 17.
Petreius legatus Pompeii. 2. 48.
50.
petulans convitium. 2. 28.
Pharnaces Sardanapali interfectus.
1. 6. Pharnaces rex Ponti à Cæ-
sare victus. 2. 55.
Pharfallica acies. 2. 52. 63.
Pharus. 1. 4.
Phidippus. 1. 1.
Philemon comicus. 1. 16.
Philippus rex Maced. 1. 6. Philip-
pus vitricus Octavii. 2. 59. 60.
Philippi urbs. apud Philippos cum
Bruto & Cassio concurritur. 2.
70. Philippii campi. 2. 86.
Philo Publilius censor. 1. 14.
philosophorum ingenia à Socrate
defluxere. 1. 16.
Phocæa condita. 1. 4. Massiliam
coloniam posuit. 2. 15.
Phrahates rex Parthorum. 2. 91.
Picientium. 2. 65.
Picenæ ager. 2. 21. Picenum co-
loni missi. 1. 15.
pignus concordie medium. 2. 47.
Pindarus illustrat Thebas. 1. 18.
Pinetes dux Pannon. 2. 110. 114.
Piræi portus. 2. 23.
piratarum insolentia ac potentia.
2. 31. piraticum bellum. 2. 33.
Pisaurum coloni missi. 1. 14.
Piso M. dimisit uxorem in Sullæ
gratiam. 2. 41. Piso L. bellum
in Thracia comprimit. 2. 98.
Piso res novas molitur. 2. 130.
Pius cognomen Metelli. 2. 15. pia
munificentia. 2. 130. pietas ine-
narrabilis & incredibilis. 2. 99.
pietas rectissima sentiendi. 2.
125.
Placentiam coloni missi. 1. 14.
placere. placebat barbaris suis nu-
merus. *i. e. fidebant numero.* 2.
112.
Plancus in Brutum inconstans. 2.
63, 64. Plancus Cos. 2. 67. Plan-
cus Plotius. *ibid.* Plancus adju-
tor Anton. partium. 2. 74. co-
mitatur Fulviam in exilium. 2.
76. fœdus homo & proditor. 2.
83. censura Planci & Paulli. 2.
95.
placere. 1. 17.
Plato. 1. 16.
Plautius Silvanus. 2. 112.
plena gratia. 2. 16. plenius gratu-
lari. 2. 104. plena subdoli ani-
mi consilia. 2. 102.
Plotius. *vide* Plancus.
plurimum cum excidio. 2. 98. cum
sanguine. 2. 95.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- pœna gravis. 2. 119. merita eum consecuta. 2. 23. fera in malos. 2. 126. pœnas dare capite. 2. 4. morte dare. 2. 87. exsolvere. 2. 88. meritas luere. *vide* luere. pendere. 2. 110.
 pœniter ejus fidei. 2. 18. remp. ejus nati. 2. 12.
 poëta solus appellari Homerus meruit. 1. 5. poëtarum ubertas. 1. 17.
 pollens plurimum mari Classis. 1. 7.
 pollicitatio ingens præmiorum. 2. 18.
 Pollio Asinius. 2. 36. fidus Julianis partibus. 2. 63. magnas res edit. 2. 76. adversus Pompeium bellum gerit. 2. 73. ejus factum & dictum memorabile. 2. 87.
 Polybius Scipioni familiaris. 1. 13.
 Pompeianæ familiæ quot. 2. 21.
 Pompeius Q. primus hujus nominis Cos. 2. 1. 40. turpe ejus factus. 2. 1. 90. Q. Pompeius Cos. cum Sulla. 2. 17. ab exercitu interficitur. 2. 20. Cn. Pompeius Magnus pater dux Ital. bello. 2. 15. ejus bello Marfico præclara opera. 2. 21. Afulum capit. *Id.* cum Sulla configit. *Id.* moritur. *Id.* Cn. Pompeius Magnus laudatur & describitur. 2. 29. ex Hispaniis triumphat. 2. 30. Cos. tribunitiam potestatem restituit. *Id.* ei decernitur bellum piraticum. 2. 31. piratas vincit & coercet. 2. 32. gloriæ cupidissimus. 2. 33. ejus de Lucullo dictum. *Id.* bellum Mithridaticum (quod ei lege Maniliæ decretum. 2. 33.) gerit feliciter. 2. 37. victor omnium, quas adierat, gentium, per biduum triumphat. 2. 40. init potentia societatem cum Crasso & Cæsare. 2. 44. Cæsaris filiam ducit uxorem. *Id.* Cos. cum Crasso. 2. 45. tertium Cos. solus. 2. 47. coercet ambitum. *Id.* à Cæsare alienatus. *Id.* ejus filius parvus, Juliæ natus, obit. *Id.* pro eo publica vota suscepta. 2. 48. inter eum & Cæsarem belli initia. *Id.* ejus causa melior. 2. 49. transfugit Dyrrhachium cum senatu. 2. 49. in Pharsaliâ victus à Cæsare. 2. 52. in Ægyptum fugit. 2. 53. ibique perfidè jugulatur. *Id.* Cn. Pompeius Magni filius bellum ingens constat. 2. 55. interemtus est. *Id.* Sex. Pompeius, Magni filius, Siciliam armis occupat. 2. 72. describitur. 2. 73. mare infestat. *Id.* cum eo pax inita. 2. 77. ejus dictum. *Id.* ei bellum inferitur. 2. 79. à Titio jugulatus est. *Id.*
 Pomponius Eques Rom. 2. 6. Pomponii comici laudes. 2. 9. Pomponius Flaccus. 2. 129.
 ponere colonias. 2. 15. positus extra dilationes. 2. 79. positis ædibus. 1. 11.
 Pontidius C. 2. 16.
 pontifex maximus. 2. 63. pontificatus maximus. 2. 122.
 Pontius Telesinus Italicorum dux. 2. 16. Samnitium dux interficitur. 2. 27.
 Pontus Cn. Pompeii virtutis monumentum. 2. 38. Ponti intima. 2. 40. Ponticum mare. 2. 101.
 Popilius. *vide* Lænas.
 Poppædus Silo. 2. 16.
 Porcia familia. 2. 35.
 Porcius M. Cos. 1. 15. 2. 8. Cato Porcius occiditur. 2. 16.
 postulare condiciones. 2. 48.
 Posthumius Albinus censor. 1. 10.
 Spurius Posthumius Cos. 1. 14.
 potens tot legionum. 2. 65. potentiora arma. 2. 108. potentissimus rex ejus temporis. 2. 37. potentia regalis. 2. 5. male coherens. 2. 47. potentia societas. 2. 44. potentia ad impotentiam usus. 2. 29.
 Potentia. 1. 15.
 potiri regni. 1. 1. rerum. 1. 6. ingenti vi hominum. 2. 5.
 præbere spectaculum. 2. 197. materiam belli. 2. 61. causam servitiæ. 2. 12. imaginem rei. 2. 43. cervicem liberto. 2. 70. præcaventibus fati. 2. 12.
 Bb præcedere.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- præcedere gradum alicuius. 1. 13.
 præcellens ingenio. *ibid.*
 præceps fuga. 2. 85. cursus. 2. 1.
 festinatio. 1. 16. periculum. 2. 84.
 locus. 2. 5. juvenis. 2. 88. omnia
 præcipitia in rep. 2. 22. in præ-
 cipitia pervenitur. 2. 10. præci-
 pitata mors. 2. 49.
 præcipuus timor. 2. 130. præcipu-
 us sanctitate. 2. 29. præcipuum
 egit consullem. 2. 92. præcipui
 viri, præcipua dona. 2. 121. præ-
 cipua experimenta virtutis. 2.
 94.
 præclarus vir. 2. 32. præclara mi-
 litia. 2. 5. victoria. 1. 11. opera.
 2. 22. præclarum factum. 2. 92.
 præda victoris. 2. 86. præda onus-
 tus. 2. 115. prædationes. 2. 73.
 prædicans se securum. 2. 123. præ-
 dicatio ipsius. 2. 115.
 præesse exercitui. 2. 118. class. 1.
 9. oppugnationi urbis. 2. 27.
 Syria. 2. 117.
 præferre vultu ardorem animi. 2.
 118. vultum victoris, morientis.
 2. 27. visus prætulit principem.
 2. 94.
 præficere legatos hibernis. 2. 113.
 præfectus castrorum. 2. 120. clas-
 sium. 2. 73. cohortium. 2. 112.
 equitum. 2. 104. fabrum. 2. 76.
 operum. 2. 104. urbis. 2. 88.
 præfectus ædificandis navibus
 &c. 2. 79. copiiis. 2. 114.
 præfluere, præfluit fines Semno-
 num. 2. 106.
 præfulgere, præfulgent nomina. 2.
 14.
 prælium magnificum. 2. 28. atrox.
 2. 21. ingens. 1. 9. initum. 2.
 55. restitutum. *ibid.* prælio pel-
 lere. 2. 24. fortunatissimo decer-
 tare. 2. 12.
 præmatura mors. 2. 88.
 præmonere aliquem. 2. 57.
 præmunire regalem potentiam. 2.
 6.
 Prænestre naturâ munitum. 2. 26.
 74.
 prænitere, prænitent forum titulis.
 2. 39. prænitens virtus. 2. 35.
 præparare militem operi. 2. 109.
 hiberna ad. 2. 110. præparatus
 Cæsaris. 2. 76. præparatio belli.
 1. 12.
 præponere Armeniæ regem. 2. 122.
 præpositus custodiis urbis. 2. 116.
 præpositis C. & L. nominibus.
 2. 96.
 præreptus immaturé. 2. 116.
 præruptum periculum. 2. 2.
 præsagia periculi. 2. 57.
 præsens periculum. 2. 72. præsen-
 tia ipsius pacatæ Hispaniæ. 2.
 90.
 præsidere urbi. 2. 48. præsidium
 esse alicui. 2. 110. præsidium na-
 vium. 2. 32. præsidium muni-
 re. 2. 120.
 præstare aliquid alicui. 2. 89.
 bello fidem. 2. 18. alicui cle-
 mentiam. 2. 57. se æquum. 2.
 76. se dubium mediumque parti-
 bus. 2. 21. præstantissimus vir.
 2. 53.
 prætexere, prætexentes esse temp.
 2. 62.
 prætexta consularis. 2. 65. præ-
 textatus filius. 2. 59.
 prætores seni olim creabantur. 2.
 16. decem ab Augusto constitu-
 ti. 2. 89.
 prævalere, prævalebant fata con-
 siliis. 2. 118. prævalens corpo-
 re. 2. 108. prævalidæ legiones.
 2. 69.
 pravissimus homo. 2. 80. pravitas
 animi atque ingenii. 2. 112.
 precari deos. 1. 10. precatus vitam.
 2. 79.
 premere aliquos bello. 1. 2. pres-
 sius audire. 2. 129.
 pretium ferre voluntatis suæ erga.
 2. 52. voti sui & consilii. 2. 125.
 clementiæ. 2. 52. conservatæ
 patriæ. 2. 45. pretio tempera-
 ta omnia. 2. 60.
 Priene condita. 1. 4.
 primipili centurio. 2. 78.
 princeps civitatis & eloquentiæ. 2.
 22. Rom. nominis. 2. 53. sena-
 tus. 2. 43. familiæ. 2. 35. eque-
 stris ordinis. 2. 127. luxuriæ vel
 magnificentiæ. 1. 11. carmi-
 num. 2. 36. sui operis. 1. 17.
 ejus loci. 2. 74. principes viri.
 2. 89. principalis quies. 2. 56.
 principale

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- principale fastigium. 1. 11. principalia arma. 2. 50. onera. 2. 127. opera. 2. 124. ministeria. 2. 93. principatus Augusti. 2. 89. principatus tumultuarius, fortuitus, &c. 2. 108.
- principia inclinatæ valetudinis. 2. 113.
- prius nihil habuit. 2. 52.
- prisca gravitas. 2. 86. severitas. 2. 92. forma reip. 2. 89. hilaritas. 2. 127. comædia. 1. 16. priscum decus. 2. 13.
- pristinus modus. 2. 89.
- privare spiritu. 2. 87. imperio vi-
taque. 1. 6.
- privatus comitatus. 2. 40. privata familia. 2. 91. civium salus. 2. 66. privatum consilium. 2. 61. odium. 2. 7. privatæ opes. 2. 29.
- probabiliter gestus consularis. 2. 46.
- procedere obviam. 2. 53. in id fu-
roris, ut. 2. 80. in antiquius ci-
teriusve. 1. 17. processum est in
arma. 2. 125.
- procinctu testamenta facere. 2. 5.
- procumbere ante tribunal. 2. 106.
- procumbens resp. 2. 16.
- procuratores Cæsaris. 2. 81.
- prodere memoria. 2. 4. prodere
exemplum clarum, turpe. 2. 119.
- prodigus fortunæ atque pudicitia. 2. 48.
- productus exercitus in Syriam. 2. 78. productis classibus. sc. in pu-
gnam. 2. 85.
- proficere. quid profecissemus im-
petrando. 2. 125.
- proficisci cum aliquo ad bellum. 2. 86. profectus Argis. 1. 6. ex. 2. 78. in. 2. 93.
- proferri alicujus patrocinium. 2. 75. proferri veruit indignos. 2. 92. professionis memor. 2. 89. professionis cujusque ingenia. 1. 16.
- profunda cupiditas. 2. 125.
- profusa luxuria. 2. 31. profusum
tantum sanguinis. 2. 52.
- progenies Pelopis. 1. 2.
- prohibere aliquem jure. 2. 28.
- promi justis voluminibus. 2. 48.
- promissa brevis. 2. 55.
- promptus ingenio. 2. 118. manu. 2. 73.
- pronus gurgis. 1. 16. pronior for-
tuna. 2. 69. pronior ejus parti-
bus. 1. 9.
- propior diis quam hominibus. 2. 35.
- proponere. proposuit petere. i. e. statuit. 2. 53. proposito sanctis-
simus. 2. 2. firmus. 2. 63.
- prorogata provinciæ. 2. 46.
- prorutum vallum. 2. 63.
- prosa eloquentia. 1. 17.
- proscriptio triumphalis. 2. 66.
- Sullana. 2. 28. proscriptorum
liberi ad jus dignitatis revocati. 2. 43.
- prosequi aliquem domum. i. e. comitari. 2. 35. prosequi invidia,
veneratione. 2. 92.
- prosperum prælium. 2. 51. pro-
sperrimus eventus. 2. 122. pro-
spere aliquid gerere. 2. 102.
- prostrernere se genibus. 2. 114.
- protegere statum. 2. 131. protegere
nequitiam gravitate. 2. 100.
- proteri ruinâ publicâ. 2. 91.
- protinus ab adoptione. i. e. statim
post. 2. 104.
- protrahere fraudes publicanorum. 2. 92.
- provehere aliquem in consulatum. 2. 128. provectus in consulare
fastigium. 2. 69.
- providere supplementum. i. e. com-
parare. 2. 130. providens vir. 2. 88. providentia ducis. 2. 115. non segni providentia usi. 2. 120.
- provocare aliquem injuria. 2. 118.
- ex provocatione interimere. 1. 12.
- proximus à Pompeio. 2. 76. au-
thoritati ducis. 2. 71. nominis
ac fortunæ eorum. 2. 114. No-
rici regni. 2. 109. proximè à
nobilissimis. 2. 124.
- prudencia rerum militarium sin-
gularis. 2. 29.
- Pseudophilippus Macedoniam oc-
cupat. 1. 11. opprimitur. *ibid.*
- Ptolomæus puer Alexandriæ obsi-
detur. 1. 10. Ptolomæus Cypri
rex interimit se. 2. 45. Pto-
mæus

INDEX RERUM ET VERBORUM:

- mazus Aegypti rex ingratus in Pompeium. 2. 55.
 Publicola. 2. 85.
 publicus favor. 2. 92. status. 2. 35.
 servus. 2. 19 publica vox. 2. 131.
 fortuna. 2. 86. auctoritas. 2. 62.
 pecunia. 2. 42. ruina. 2. 91. sepultura. 2. 62. voluntas. 1. 15.
 concordia. 2. 48. libertas. 2. 40.
 vindicta. 2. 7. magnificentia. 2. 1. salus civium. 2. 66. violatio fidei. 2. 1. publicum bonum. 2. 2. consilium. 1. 8. iudicium. 2. 7. malum. 2. 48. decus. 1. 13.
 publici usus. 2. 81. publica litera. 2. 37. publicata lectica. 2. 114. publicanorum fraudes. 2. 92.
 Publius *vide* Scipio, Clodius &c.
 pudicitiae prodigum. 2. 48.
 pudor timori mistus. 2. 5.
 pugio. 2. 45.
 pugnam inire. 1. 9.
 pulchritudo corporis. 2. 97.
 pullum amiculum. 2. 80.
 pulsus praecipiti loco. 2. 5. urbe. 2. 34. ex urbe. 2. 20. *vide* pellere.
 Funicum bellum primum. 2. 38. secundum. 2. 90.
 Puteoli. 1. 15.
 Pydna Maced. urbs. 1. 9.
 Pyrrhus Achillis filius Epirum occupat. 1. 1.
 Pyrrhus rex. 1. 14. Pyrrhi bellum. 2. 17.
 Pythius. sc. Apollo. 1. 2.
- Q
- Quadrans solvitur creditoribus lege Valeria. 2. 23.
 Quadrigarius Cl. 2. 9.
 querere dignitatem. 2. 18. questus armis principatus. 2. 57.
 quaesita spes desperatione. 2. 5. ultio inimicitiarum. 2. 7. querens sedes. 1. 4.
 quaestio habita de. 2. 4. quaestiones. crudeles. 2. 7.
 quaestor cum jure praetorio. 2. 45.
 quaestuosum. 2. 22.
 quater quaterque metus animum. 2. 110.
 querere aliquo apud. 2. 130.
 quies principalis tot mensium. 2. 56. quietis cupidissimus. 1. 7. impatientissimus. 2. 23. per summam quietem ac dissimulationem. 2. 88. quietus moribus. 2. 117.
 Quinctius. *vide* Crispinus, Fabius, Marcius, &c.
 Quinctilius. *vide* Varus.
 Quintus. *vide* Catulus, Metellus, &c.
 R.
 Rabies. 2. 125. rabie continuè lacere aliquem. 2. 64.
 Rabirius poeta. 2. 36.
 rapere se praecipiti fugā ad. 2. 85. rapuit juvenem factorum iniquitas. 2. 97. rapuisti Ciceroni lucem &c. 2. 66. raptis ex urbe gladiis. 2. 30. rapto vivere. 2. 32. uti. 2. 75. raptos liberratis. 2. 27. raptus Sabinarum. 1. 8. rarissima vindicta. 2. 114.
 rare argentum. 2. 56.
 ratio reddita consiliorum. 2. 50. rationem alicujus habere in. 2. 30. id visum est habere rationem. 2. 35. ratione barbarus. 2. 108.
 Raudii campi. 2. 12.
 rebellare. 1. 11.
 recedere. recessit metus. 2. 62. recedens acies. 2. 55. recessurus vestigio, *ibid*, recessus maris. 2. 32.
 recens transfuga. 2. 83.
 recensere singula. 2. 129.
 recipere conditiones aequo animo. 2. 48. injurias. 2. 13. salvum imperatorem. 2. 104. aliquem in affinitatem. 2. 100. se in altiora loca. 2. 70. imperii jugum. 2. 38. injus civitatis. 2. 15. in numerum exercitus sui. 2. 73. in societatem consilii. 2. 118. non recipit conditio mortalis. 2. 104. scripturae modus. 2. 52. si mediocritas recipit hominum. 2. 36. receptus militibus. 2. 63. a patre. 1. 1. receptum mare in terras. 2. 35. recepti Cherusci. 2. 105. recepti in

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- in beneficium. 2. 10. in civitate. 1. 14. recepta in tenuem tramitem exempla. 2. 3.
 recisum opus. 2. 89.
 reconcilianda gratia. 2. 29. reconciliatis sibi optimatibus. 2. 47.
 recusare principatum. 2. 124.
 reddere testimonium. 2. 120. responsum. 1. 10. spiritum. 2. 14. cælo animam. 2. 123. formam operi. 2. 49. pacem, securitatem alicui. 2. 98. epistolas. 2. 42. rationem. 1. 3. præsidia reip. 2. 103. redditus cælo patris. 2. 124. redditus uberior. 2. 81. redditus civitati iustitia, æquitas. 2. 126.
 redigere in potestatem. 2. 94. in formam provincie. 2. 97. in pristinum pacis modum. 2. 98.
 redimere morte crimina. 2. 87. redimi publicâ pecuniâ. 2. 42.
 redimitus hederis. 2. 82. caput arundinis. 2. 83.
 redire in. 2. 78. ad. 2. 19. rediit animus partibus. 2. 62. cultus agris. 2. 89. reditus civilis. 2. 40. pestifer. 2. 22.
 reducere legiones in hiberna. 2. 107.
 refectæ vires. 2. 16.
 referre verum. 2. 16. referatur suo loco. 2. 68. In tantum retulisset. 2. 72. referens dictum ad. 2. 77.
 refertus clientelis ager. 2. 29.
 refrendæ vires ex itinere. 2. 113.
 refragari alicui. 2. 40.
 refrigeratus ab Antonio. 2. 83.
 refugere in. 2. 108.
 refulgere. refulsit spes. 2. 103.
 regere exercitum. 2. 85. regi imperio. 2. 128. auctoritate. 2. 54. regimen classis. 2. 85.
 regerere in ærarium pecunias. 2. 92.
 regredi Romam. 2. 102.
 regula propositi operis. 2. 38.
 Regulus. *ibid.*
 rejectus tempestate. 1. 1. rejecto super caput brachio. 2. 70.
 relegare aliquem de rep. 2. 45. invidiam fortunæ in auctorem. 2. 64. potentiam in. 2. 44. relegata in insulam Julia. 2. 100.
 religatis manibus post tergum. 2. 1.
 religio Sullæ erga Dianam. 2. 25.
 religioni templi se credidit. 1. 9. religiosissima sacra. 2. 45.
 relinquere in medio. 2. 48. infestum. 2. 100. relictus alicui locus. 2. 118. relicta hereditate Asia. 2. 4. testamento hereditaria regio. 2. 39. reliqua belli. 2. 123. reliquæ belli. 2. 17. prædonum. 2. 32. legionum. 2. 45.
 remittere aliquid ex negotio. 2. 88. nihil aliis. 2. 30. remisit eod. unde. 2. 113. remissa forte provincia. 2. 111.
 remotus à mari locus. 2. 32. remoto Carthaginis metu. 2. 1. remotissimus angulus. 2. 102.
 renunciare consulem. 2. 92.
 reparare vires exercitus. 2. 37.
 repellere dictaturam. 2. 89. hostes. 2. 12. repulsus à. 2. 63. repulsus ab eo insigne regium. 2. 56.
 repulso metu externo. 2. 24.
 repensare bona malis. 2. 12. repensata damnovoluptas. 2. 21.
 repensurus auro. 2. 6.
 repetere aspera ac rudia. 1. 17. reprensens majora & acriora. 2. 6.
 repetundarum lege interrogari. 2. 13. repetundarum damnatus. 2. 8.
 replere urbem spectaculis. 2. 56. animos oculosque populi. 2. 100. patriam lætitia. 2. 103.
 reponere nihil in se. 2. 112. fiduciam victoriæ in multitudine. 2. 113. reponenda in uno omnia. 2. 32.
 repræsentare orbi terrarum. 2. 89.
 repudiare uxorem. 2. 41.
 repugnare. cum sæpe obnitens repugnasset. 2. 89. repugnans naturæ per omnia. 2. 69.
 requirere causas. 1. 17.
 res frumentaria. 2. 94. militaris & maritima. 2. 79. res maximi erroris. 1. 7. operis iramantis. 2. 69. timoris perpetui. 2. 130. res dubiæ. 2. 12. speciosæ. 2. 76. integræ. 2. 50. desperatæ. 2. 27. magnificentissimæ. 2. 29. memorabiles.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- morabiles. 2. 33. immanes. 2. 46. maximæ molis. 2. 121. Orientis ordinatæ. 2. 92. rerum natura. 2. 66.
 rescindere fœdus. 2. 90.
 resolutus in sua initia. 2. 123.
 respectans sine fine Cæsarem. 2. 107.
 respirare. respiravit acies. 2. 27.
 respondere suæ consuetudini. 1. 9. fortunæ virtutis. 2. 4. responderi spei. 2. 103. respondente cultu triumphî rerum magnitudini. 2. 129. responsum reddere. 1. 10.
 restare alicui. 1. 15.
 restituere initium belli. 2. 88.
 restituere procumbentem remp. 2. 16. aliquem in paterna bona. 2. 73. senatui decus. 2. 13. loca Equitibus. 2. 32. munera assumpta igni. 2. 130. aliquem reip. 2. 77. restitutus dignitati patriæ. 2. 45. restituta domus. 2. 45. libertas. 2. 18. vis legis. 2. 89. restitutum jus ab his. 2. 44. restitutæ acies. 2. 55. provinciæ populo. 2. 37. urbes. 2. 126.
 resurrecturum bellum. 2. 88.
 retinere aliquem proficiscentem. 2. 46. dignitatem. 2. 79. titulum provinciæ. 2. 49. insignia consulatus. 2. 20. arma pertinacissimè. 2. 18. retinuit Syriam in potestate populi Rom. 2. 46. retentus ab iis. 2. 41. retenta in potestate ejus Venetia. 2. 76.
 revertisse ad mare. 2. 46. in Italiam. 2. 24.
 reverti cum revertisset de foro. 2. 14. in urbem. 2. 56. revertitur in hiberna. 2. 120. revertamur ad ordinem. 2. 39. reversus in. 2. 89.
 revivere aliquem. 2. 104.
 revocare de exilio. 2. 20. ex provinciis in. 2. 15. revocavit festinanter filium. 2. 123. revocari ad jus dignitatis. 2. 43. revocata pax. 2. 89. in forum fides. 2. 126. reip. prisca forma. 2. 89.
 revolare. 2. 120. 123.
 reus actus incesti. 2. 45.
 rex regum. 1. 1. regia vis. 2. 108. stirps. 2. 4. cogitatio. 1. 10. regium genus. 1. 6. insigne. 2. 56. regionum acies. 2. 112. regalis potentia. 2. 6.
 Rhæti perdomiti. 2. 95. Rhætia provincia facta. 2. 39.
 Rhascupolis. 2. 129.
 Rhodus à Cassio capta. 2. 69. Rhodii quâ fide in Romanos. 1. 9. 2. 18.
 Rhæmetalces Thraciæ rex. 2. 112. ritus patrii. 1. 4.
 Roma condita. 1. 8. capta à Gallis. 1. 14. libera, dominaque gentium. 2. 29. Romana urbs. 2. 111. lingua Pannoniis nota. 2. 110. disciplina. 2. 109. constantia in Popilio. 1. 10. virtus. 2. 112. Romani rerum domini. 1. 6. Romanorum magnificentia in ædium structuris. 2. 1.
 Romulus Martis filius Romam condit. 1. 8. asylum facit & patres legit. *ibid.*
 Roscius Orho. 2. 32. ejus lex theatralis. *ibid.*
 rotundatus orbis solis in colorem arcus. 2. 59.
 Rubico fl. 2. 49.
 rudis studiis. 2. 74. verbis scriptor. 2. 9. rudis Corinthiorum intellectus. 2. 13. rudimenta militiæ. 2. 129.
 Rufinus Cornel. Cos. 1. 14. 2. 17.
 Rufus. *vide* Salvidienus, Egnatius.
 ruina publica. 2. 91. in ruinam orbis dimicare. 2. 85. ruinæ Carthaginenses. *i. e.* rudera. 2. 19.
 rumpere conditiones pacis. 2. 48. proposita. 2. 110.
 Rutilius Cos. 2. 7. Rutilius *historicus*. 2. 9. Rutilius P. vir optimus damnatur. 2. 13. Rutilius Cos. occiditur. 2. 16.

S.

Sabinis sine suffragio data civitas. 2. 14. postea datum suffragii ferendi jus. *ibid.*

sacerdos

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Sacerdos Augusti Livii. 2. 75. sacerdotes viri 2. 124. sacerdotium pontificatus. 2. 59.
- sacra Cerealia. 1. 4. populi religiosissima. 2. 44. sacra instituer. 1. 8. sacrare aliquem. *i. e.* inter deos referre. 2. 126. sacrata numini regio. 2. 25. sacratum ejus honori ludicrum. 2. 123.
- Sacriportum. 2. 27.
- Sacrovir princeps Galliarum bellum movet. 2. 129.
- seculi sui eminentissimus. 1. 12. optimus. 2. 13. seculorum differentia. 1. 5. omnium memoria. 2. 66.
- severe in. 2. 85. 120. seviria maris. 1. 2.
- sagittarum usu celebris. 2. 34.
- sagum. ad saga ium est. 2. 16.
- Salamis. 1. 1.
- Salernum. 1. 15.
- Sallues victi. 1. 15.
- Sallustius Thucydidis amulus. 2. 36.
- saltare Glaucum. 2. 85.
- Salvidienus Rufus. 2. 59. conspirat in Octavium. 2. 76.
- salus, salutem defendere. 2. 66. proscripitis pacisci. 2. 77. pro salute deos precari. 2. 22. vota suscipere. 2. 48. dimicare. 2. 85. salubria medicamenta. 2. 129. salubris illis nihil. 2. 52. salubriter latae leges. 2. 89. saluberrimae conditiones. 2. 48. salutaria fata. 2. 60. salvum recipere. 2. 104. salvo exercitu. 2. 46. salva rep. 2. 49.
- Samnites pulsi. 2. 27. Samnitium patri data civitas. 1. 14.
- Samothracia. 1. 9.
- Samus. 1. 4.
- sanari solitae conditionibus discordiae. 2. 5.
- sanctus vita. 2. 1. sanctissimus proposito. 2. 1. sanctissima fides. 2. 18. sanctitate praecipuus. 2. 29.
- sanguis domesticus. 2. 16. civilis. 2. 3. sanguinis parte spoliari. 1. 10. sanguinis ejusdem homines. 2. 15. sanguinis profusio. 2. 52. influxum. 2. 121. sanguine conjunctissimus. 2. 41. multo mutuoque certatum. 2. 90. sanguine luere. 2. 1.
- Sardanapalus imperio vitaeque privatus. 1. 6.
- Sardinia provincia facta. 2. 38.
- Saticula colonia facta. 1. 14.
- satisfactio accipienda facillimus. 2. 29.
- Saturninus Appuleius interficitur. 2. 12. Saturninus L. tr. pl. 2. 15. Saturninus Sentius. 2. 77. praclarum ejus factum. 2. 92. ejus laudes. 2. 105. gesta in bello Germanico. 2. 109, 110.
- Scaevola P. Mucius temp. turbat. 2. 2. Scaevola jurisconsultus interficitur. 2. 26.
- Scalorum quatuor navis. 2. 43.
- Scaurus orator. 2. 9. Scaurus Aurelius à Cimbris trucidatus. 2. 12.
- scelus erupit. 2. 93. sceleris à se commissi ultor. 2. 100. scelere opprimi. 1. 1. abscissa vox publica. 2. 66. sceleribus certatur. 2. 26. scelerata consilia. 2. 130. scelesti. 2. 76.
- scenici ludi. 2. 40.
- sciens agendi. 2. 88. scientissimus juris. 2. 4. parendi. 2. 79. scientia pugnandi. 2. 115. rei militaris. 2. 79.
- Scipio P. Publii Africani filius. 1. 10. P. Scipionis Aemiliani laudes. 1. 12. ejus res gestae in Africa & Hispania. *ibid.* & 2. 38. liberalium studiorum cultor. 2. 13, 17. Africanus dictus. 1. 13. primum Cos. 1. 12. Carthaginem excidit. *ibid.* & 2. 8. creatus iterum Cos. Numaetiam requavit solo. 2. 4. ejus de Tib. Gracchi caede dictum memorabile. *ib.* ejus mors. *ib.* inter oratores numeratur. 2. 9. Scipio Rom. potentiae viam prior, luxuriae posterior aperuit. 2. 1. uterque Africanus dictus, posterior Aemilianus. Scipio Natica in capitolio porticus facit. 2. 1. Gracchum interficit. 2. 3. Cn. Scipio Africani patruus. 2. 3. 90. L. Scipio Africani frater Asiam eripit Antiocho

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- riocho. 2. 38. Scipio Asiaticus
 Cos. cum Norbano ab exercitu
 proditus & desertus. 2. 25. Sci-
 pio vir consularis cum Iuba bel-
 lum Africanum movet. 2. 54. Sci-
 pio adulter Juliae. 2. 100. Scipio
 & Sempronius Cos. 2. 90.
 Scordisci. 2. 8. 39.
 Scribonia comitatur filiam in ex-
 ilium. 2. 100.
 Scripturae modus. 2. 52.
 Scylacium. 1. 15.
 Secundus nulli saeculi sui. 2. 11.
 secunda fortuna. 37.
 securus incrementi sui. 2. 109.
 securitas rediit hominibus. 2. 89.
 securitatis urbanae custos. 2. 98.
 tutela. 2. 128. Asia securitatem
 reddidit. 2. 98.
 sedare. provinciis ad sedandum
 obitis. 2. 101.
 sedes belli. 2. 74. sedem capere
 circa. 1. 2. sedes occupatae. 1. 3.
 seditio subita. 2. 81. theatralis. 2.
 126. orta. 2. 24. summa de fo-
 ro. 2. 126. seditionem creare.
 2. 20.
 Segetes. 2. 118.
 Segnis providentia. 2. 120. non
 segniter se interimit. 2. 87. se-
 gnitia non vindicatae injuriae. 1.
 1.
 Sejanus laudatur. 2. 116. amicus &
 adjutor Tiberii. 2. 127. 128.
 Seleucia. 2. 42.
 semianimis repertus. 2. 27.
 semiplena legio. 2. 112.
 Semiramis. 1. 6.
 Semnonum fines. 2. 106.
 Sempronius Cos. 1. 14. Sempro-
 nius Sophus Cos. 1b. C. Sempro-
 nius Cos. 2. 4. Sempronius Lon-
 gus Cos. 2. 90. Sempronius
 Gracchus adulter Juliae. 2. 100.
 senatorius ordo. 2. 69. senatoria
 stirps. 2. 29.
 senatus universus. 2. 35. senatus
 majestas. 2. 89. senatus consul-
 tum. 2. 31.
 senescere. senescit studium. 1. 17.
 fortuna urbium. 2. 11. senilis
 aetas. 2. 66. senior aetas. 2. 107.
 sentire rectissima. 2. 125. benefi-
 cium. 2. 114. sensit terrarum or-
 bis &c. 2. 100. sensu celer. 2. 118.
 sensibus orbis. 1. 5. sensibus
 celebris. 2. 9.
 Sentius. vide Saturninus.
 sepire. sepiet mare praesidiis
 classium. 2. 51. septa agmine
 militum juvenis. 2. 106. se-
 ptum. 1. 16.
 sepulchra iustitia. aequitas. 2. 126.
 sepulta bella. 2. 89. sepultura
 publica. 2. 62. gentilitii tumu-
 li. 2. 119.
 sequi auctoritatem & fidem alicu-
 jus. 2. 80. partes. 2. 49. consi-
 lia. 2. 72. fortunam suam. 2. 55.
 disciplinam. 2. 114. exemplum.
 2. 47. magnitudinem paterni
 nominis. 2. 55. secutus deinde
 est consularis ejus. 2. 41. secuta
 Athenienses victoria. 1. 2. ma-
 gnificentiam luxuria. 2. 1. fa-
 ctum auctoritas. 2. 7. diem nox.
 2. 42. secuti currum. 2. 67.
 sera cura. 2. 45. poena. 2. 126. fe-
 rissimi successores. 2. 131.
 Sergius. vide Catilina, Galba.
 series longa annorum. 2. 90. series
 catenarum. 2. 120. litium si-
 cae. 2. 118.
 sermone barbarus. 2. 73.
 serpens terrae abstrusa. 2. 129.
 Sertorius. 2. 25. à Perperna inter-
 fectus. 2. 30. Hispanicis bellis
 illustratus. 2. 90. Sertorianum
 bellum. 2. 30.
 servare incolumem. 2. 86. se in
 eum exitum. 2. 55. immunes à
 metu. 2. 126. servet opus for-
 mam suam. 2. 96. iusto serve-
 mus operi. 2. 99. servatus regi
 honos imperii. 2. 37.
 Servilia Lepidi uxor. 2. 83.
 Servilius Cyprio. 2. 1. Servilius
 Glaucia. vide Glaucia. Cn. Ser-
 vilius Cos. 2. 21. duo Servilii.
 2. 28. P. Servilius Cos. 2. 53. Q.
 Servilius Cos. *ibid.*
 servire necessitati. 2. 23. pacis bel-
 lique artibus. 1. 13. servitii pars.
 i. e. servorum. 2. 82. servus pu-
 blicus. 2. 19. servorum servus.
 2. 73.
 Servius praetor. 2. 15.
 Setina. 1. 14.

severa

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- severa ultio. 2. 125. severum im-
 perium. 2. 5. severissima leges.
 1. 6. severitas prisca & antiqua.
 2. 125. lætissima. 2. 127. severi-
 tas nota censoris. 2. 10. eximia
 civitatis. 1. 15. iudiciorum. 2.
 8. fasti. 2. 5.
 Sextæ Aquæ à Sextio Calvino di-
 ctæ. 1. 15.
 Sextus. vide Lucilius &c.
 Sicilia provincia facta. 2. 38.
 Sigimerus. 2. 118.
 signa Rom. capta à Parthis ac re-
 missa. 2. 91.
 signare rem silo. 1. 16. signat id
 memoria &c. 2. 115.
 Silanus à Cimbris fufus. 2. 12. M.
 Silanus. 2. 77.
 Silianus. vide Nerva.
 P. Silius. 2. 90. 101. res novas mo-
 litur. 2. 130.
 Silo. vide Poppædus.
 Silvanus. vide Plautius.
 similis mei civis. 2. 14. similior
 per omnia deis quam. 2. 130. si-
 millimus virtuti. 2. 35. vir-
 tutibus paternis. 1. 12. simili-
 tudo expressa figurarum. 1. 11.
 similitudines ingeniorum. 1. 17.
 simplex virtus. 2. 129. simplicif-
 simus dux. 2. 116. simplicitas
 humana. 2. 43. nobilissima. 2.
 10. generosissima. 2. 125. emi-
 nentissima. 2. 72.
 simulata origo. 1. 11.
 sincera fides. 2. 23.
 singularis juvenis. 2. 59. adjutor.
 2. 125. auctor. 1. 11. singularis
 humanitate res. 2. 114. nequitia.
 2. 100. virtus. 2. 81. amicitia.
 2. 76. cura. 2. 25. opera. 2. 129.
 munificentia. 2. 81. prudentia.
 2. 29. fides. 2. 6. moderatio. 2.
 122. singulare exemplum. 2.
 100. instar salubritatis. 2. 81.
 Sinuessa. 1. 14.
 sinus oceani. 2. 106.
 Siscia. 2. 113.
 Sisenia historicus. 2. 9. Statilius
 Sisenia. 2. 14.
 situs locorum. 2. 106. regionum.
 2. 96. sitæ cis Rhenum gentes.
 2. 120. situ oblitæ æquitas, ju-
 stitia. 2. 126.
 Smyrna. 1. 4. 2. 66.
 socius potentia. 2. 6. socia consili-
 orum. 1. 1. societas potentia. 2.
 44. consilii. 2. 118.
 socordia summa. 2. 118.
 Socraticum os. 1. 16.
 solida virtus. 2. 114.
 solitudines avia. 2. 55.
 solitum, si quando aliquid ex soli-
 to variaret. 2. 41.
 sollicita lux. 2. 66.
 solum genitale. 2. 15. solo æquare.
 2. 4.
 solvere grates Dianæ. 2. 25. qua-
 drantem creditoribus. 2. 23.
 somnium Artorii medici. 2. 70.
 Sophus. vide Sempronius.
 Sophocles. 1. 16.
 sopire omnia. 2. 125. sopitus ar-
 morum furor. 2. 89.
 Sora. 1. 14.
 fors contingit Tyrhenum. 1. 1. for-
 te obvenit ei provincia. 2. 18.
 fortitus Asiam. 2. 33. fortiti sunt
 uter &c. 1. 1.
 Sotius. 2. 85.
 spargendæ vires. 1. 15.
 Sparta. 1. 6.
 Spartacus bellum movet. 2. 30.
 spatium vitæ. 1. 1. omne ævi sui.
 2. 89. multorum annorum. 1.
 16. brevi spatio interjecto. 2. 99.
 species nominis. 1. 10. simulachro-
 rum. 1. 9. specie terribilis. 1.
 84. excellens. 2. 7. sub specie
 ministeriorum. 2. 93. speciosus
 minister. 2. 111. speciosa fami-
 lia. 2. 59. speciosum supplemen-
 tum. 2. 81. speciosa verba. 2. 41.
 speciosè restituta domus. 2. 45.
 speciosissima classis. 2. 79. in-
 scriptio operis. 2. 104.
 spectaculum gladiatorii muneris
 &c. 2. 56.
 spectator operum. 2. 104.
 speculari fortunam. 1. 9. oppor-
 tunitatem. 2. 120. specularus
 consilia juvenis. 2. 88.
 spes magni nominis. 2. 103. dubia
 armorum. 2. 71. spes concepta.
 2. 67. desperatione quæsitæ. 2.
 5. certa refultat. 2. 103. spera-
 tâ major pecunia. 2. 45.
 spiritus divinus. 1. 16. sibi caris-
 simus.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- fimus. 2. 123. exitialis. 2. 22.
 spiritum reddere. 2. 87. spiri-
 tu privare. 2. 87.
 splendidus vir. 2. 105. splendidum
 genus. 2. 88. splendidissima mi-
 nisteria. 2. 116.
 Spoletium. 1. 14.
 spoliari sanguine. 1. 10. regno. 2.
 45. spoliata dignitas. 2. 85.
 Spurius. *vide* Postumius &c.
 stabilis animus. 1. 110.
 stare pro bono publico. 1. 2. pro
 partibus alicujus. 2. 48. simula-
 tione, animo pro aliquo. *ibid.*
 vindicta morte stetit. 2. 64.
 Statianus. 2. 82.
 Statilius. *vide* Sisenna, Taurus.
 statio Romana. 2. 82. mortalis lon-
 gissima. 2. 131. paterna. 2. 124.
 Statius. *vide* Murcus.
 stator Rom. nominis. 2. 131.
 statua equestris. 2. 61.
 statuere urbem. 1. 1. modum li-
 berrati. 2. 40. statuit dimittere.
 2. 113.
 status publicus. 2. 35. felicissimus.
 2. 91. statum nullum habentes.
 2. 72. in quem statum pervene-
 rit. 2. 86.
 steriles studiorum urbes. 1. 18. ste-
 rilitas frugum. 1. 1.
 stilo rem signare. 1. 16.
 stipatus manu gladiatorum. 2. 58.
 stipendium ignavum conferre. 2.
 39. stipendia pacisci. 2. 38. sti-
 pendiaria facta provincia. *ibid.*
 stirps regia. 1. 11. senatoria. 2.
 29.
 Strabo C. Caesar. 2. 9.
 Strato Aegates. 2. 70.
 strenuus impetu. 2. 73.
 strictum ferrum. 2. 126.
 studia liberalia. 1. 13. studiis ru-
 dis. 2. 73.
 suadere alicui acerrime. 2. 65. sua-
 dentes diversa. 2. 52. lenitatem.
 2. 35. suavis legis. 2. 44.
 suavisissima experientia res. 2. 114.
 suavitas morum. 2. 97.
 sub his exemplis. *i. e. juxta*. 2. 127.
 sub oculis. 2. 79. sub Oriente. 2.
 94. sub specie. 2. 93. sub titulo.
 2. 45. sub ingressum. 2. 63. sub
 initia. 2. 101. sub omnem mo-
 dum. 2. 107.
 subdolos animus. 2. 102.
 subducere oculis. 2. 100. se prae-
 senti tempori. 2. 95. periculo.
 2. 72. subduxerat spem magni
 nominis. 2. 103.
 subigere regionem. 2. 38. bello. 2.
 123.
 subicere oculis animisque imagi-
 nem. 2. 89. ignem penatibus. 2.
 74. facem bello. 2. 48.
 subinde. *i. e. postea*. 1. 7. subinde
 admonere. *crebro sc.* 2. 65.
 subire eodem. 2. 5. navibus per
 Tiberim. 2. 45.
 subita seditio. 2. 81. rebellio. 2.
 112.
 subungere imperio provincias. 2.
 39.
 sublati signis. 2. 61.
 subrefectus conspectu alloquioque.
 2. 123.
 subscribere alicui in aliquem. 2.
 69.
 subsequens tempus. 2. 121.
 subsistere domi. *i. e. manere*. 2. 75.
 substituere sibi consulem. 2. 58. in
 ejus locum alium. 2. 32.
 subtexere. *i. e. subungere*. 1. 14.
 subtrahere aliquid gloriæ. 2. 16.
 se discriminare. 2. 86.
 subvecta flumine classis. 2. 106.
 succedere stationi paternæ. 2. 124.
 horum ætati ingeniisque. 2. 9.
 successor paterni exempli. 2. 119.
 officii patris. 2. 104. poten-
 tiz ejus. 2. 93. ex successu ani-
 mum sumere. 2. 17.
 succinctus cothurnis. 2. 84.
 succurrere alicui. 2. 6. valerudinal.
 2. 114. jacturæ hominum patri-
 monio suo. 2. 130.
 Suevia. *vide* Aurunca.
 sustulerunt lectum mortui pro ro-
 stris. 1. 11. *vide* tollere.
 sufficere negotio. 2. 98. bellicis
 operibus, civilibus artibus. 2.
 97. imperio sustinendo. 2. 131.
 sufficiente vigori animi compa-
 ge corporis. 2. 127. sufficere col-
 legam. 2. 24. suffectus in ejus
 locum. 2. 20.
 suffigere cruci. 2. 42.
 suffossi montes. 2. 33.

suffragii

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- suffragii ferendi jus. 1. 14.
 Sulla L. quaestor Marii. 2. 12. prae-
 tura functus. 2. 15. legatus sub
 Mario. 2. 17. fit consul. *ibid.* ad
 urbem redit eamque occupat. 2.
 19. Athenas recipit. 2. 23. Mi-
 thridatis bellum vincit, eique leges
 imponit. *ibid.* transgreditur in
 Asiam. *ibid.* ad eum primum
 omnium Romanorum legati
 Parthorum veniunt. 2. 24. in
 Italiam venit, & tentat bellum
 componere. 2. 25. Scipionem
 Norbanumque Coss. superat. *ib.*
 dissimilis bellator ac victor. *ibid.*
 grates Dianae solvit. *ibid.* Serto-
 rium exarmatum dimittit inco-
 lumem. *ibid.* Marium juvenem
 vincit. 2. 26. Tullium supe-
 rat, & Felicis nomen assumit. 2.
 27. Dictator creatus. 2. 28. im-
 modice crudelis. *ibid.* primus
 proscriptiorem invenit. *ib.* ju-
 dicandi munus ab equitibus ad
 senatum transfert. 2. 32.
 Sulpicius P. orator. 2. 936. P. Sulpi-
 cius tr. pl. legem fert de impe-
 rio Sullae abrogando. 2. 18. in
 exilium pellitur. 2. 19. occidi-
 tur. *ibid.*
 sumere supplicium de. 2. 42. ani-
 mum ex successu. 2. 17. togam
 virilem. 2. 99.
 submittere fasces. 2. 99. summi-
 ti alicui. 2. 37. summissa arma.
 2. 85.
 summovere aliquem de rep. 2. 68.
 summa è foro seditio. 2. 126.
 summo eo. 2. 61.
 summus imperatorum. 2. 54. sum-
 mus vir. 2. 33. sudor. 2. 128.
 summa belli. 2. 11. virium. 2.
 63. imperii. 1. 6. rerum. 2. 68.
 summa descendenda est. 2. 119. sum-
 mum discrimen. 2. 27. studium.
 1. 17.
 superare aliquem victoriâ. 1. 11.
 superatur æquitate gratia. 2. 126.
 superata classis. 2. 84. superato
 terrarum orbe. 1. 12. superatis
 difficultatibus. 2. 120.
 supercilio truci protegere nequiti-
 am. 2. 109.
 superesse sibi vim. 2. 109. cum ei
 superesset auctoritas. 2. 125. iis
 non superfluit. 2. 119.
 superfluis altaribus sanguis. 2. 22.
 supervacaneum. 2. 36. supervacu-
 um. 1. 16.
 supparatas. 1. 17.
 supplementum providere. *sc. mili-
 tum.* 2. 130.
 Sura Æmilii. 1. 6.
 suscipere molem belli. 2. 79. cau-
 sam. 2. 120. vota pro salute ali-
 cujus. 2. 48.
 suspicere. suspicit potentem hu-
 milis, non timet. 2. 126.
 suspectus iis. 2. 41. suspectus so-
 cietate consilii. 2. 35. suspicione
 carere. 2. 54.
 sustentare bellum. 2. 104. valetu-
 do sustentata curâ ejus. 2. 114.
 sustentatis hostibus. 2. 6.
 sustinere imperium. 2. 131. onera
 ordinis. 2. 28. hostem. 2. 112.
 non sustinet rogare. 2. 81. depre-
 cari pro se. 2. 86.
 Sutrium. 1. 14.
 Syracusæ. 2. 15. captæ à Marcello.
 2. 38.
 Syria facta stipendiaria. 2. 37. Pom-
 peii virtutis monumentum. 2.
 38. Crassio decreta. 2. 46.
 T.
 Tabernaculum. 2. 71.
 tabula ærea. 2. 25. tabulæ novæ. 2.
 68. maximorum artificum ta-
 bulæ. 1. 13.
 tacitæ offensiones. 2. 93.
 Tarentum. 1. 15.
 Tarpeium saxum. 2. 24.
 Tarracina. 1. 14.
 Taurominium. 2. 79.
 Taurus Statilius. 2. 85. 127.
 Tegea. 1. 1.
 Telamon. 1. 1.
 Tullius Pontius dux Samnitium
 fortiter dimicat. 2. 27. mors e-
 jus. *ibid.*
 Temenus. 1. 2.
 temerarius ultra sortem. 2. 68. in
 consultando. 2. 14. temerarium
 consilium. 2. 120.
 temperare navigium. 2. 107. exer-
 citum. 2. 113. temperare gra-
 vitatem.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vitatem humanitate. 2. 116. vi-
 storiam suo arbitrio. 2. 85. mo-
 dum honorum. 2. 122. non tem-
 pero mihi quin. 2. 107. non
 temperavit animum ab. 2. 34.
 vitam ac mortem ejus nunc ira
 nunc venia temperavit. 2. 119.
 omnia pretio temperata. 2. 60.
 temperator Mario. 2. 20. tem-
 peramentum animi. 2. 130. uti-
 litatis & auctoritatis. 2. 111.
 tempestas horrenda erupit. 2. 100.
 exitialis. 2. 71. tempestate di-
 strahi ab. 1. 1. rejici in. *ibid.*
 vexata classis. 2. 79. ea tempe-
 state. *i. e. tempore.* 1. 2.
 templum Dianæ. 2. 25. Apollini
 exstructum. 2. 81. Augusto. 2. 130.
 Martis dedicatum. 2. 100.
 tempus infidiarum. 2. 118. tempo-
 ris fortuna. 2. 67. ægritudo. 2.
 130. arrati spatium. 1. 16. tem-
 porum similitudo. 1. 16. angu-
 stia. *ibid.* notæ, claustra. 1. 17.
 conditio. 1. 18. observantia. 2.
 106. tempora Iliaca componen-
 tes. *i. e. res Iliacas scribentes.* 5. 9.
 tenax amicitiarum. 2. 29. exem-
 pli. 2. 84.
 tendere cursu ad. 2. 70. in. 2. 20.
 tenere armis principatum. 2. 57.
 ripam. 2. 107. castris regionem.
 2. 51. tenuit se domi. 2. 44. cum
 ab inimicis tenerentur. 2. 23.
 tentare. *i. e. aggredi.* 2. 115. tenta-
 re dubiam spem armorum. 2. 71.
 tentare aliquem insidiis. 2. 54.
 tentavit componere. 2. 25. ten-
 tatus gravissima valetudine. 2.
 48. tentata hostis misericordia.
 2. 71. tentato fraude exercitu. 2.
 107.
 tenuis trames. 2. 3.
 Tenuis occupata ab Jonibus. 1. 4.
 Terentius comicus. 1. 7.
 Tergeste. 2. 110.
 tergum. à tergo sedium. 2. 109.
 tergiverſanter. 1. 9.
 terminus extremus orbis. 1. 2. ter-
 minum non capiebat in. 2. 46.
 jure terminari. 2. 118. termi-
 natus Armeniâ finis imperii. 2.
 37.
 terrere orbem classibus. 2. 31. ter-
 reri nocturno visu. 2. 57. denun-
 ciatione quietis. 2. 70. terroris
 magni bellum. 2. 129. terrores
 reip. 2. 4.
 testari edictis. 2. 62. testatus est
 parentes. *i. e. declaravit.* 1. 7. te-
 statum experimentis. 2. 116.
 prædicatione principis. 2. 115.
 testamentum facere in procin-
 ctu. 2. 5. testimonium reddere. 2.
 76. testimonium civitatis ho-
 norificum. 2. 32.
 testudo. ex testudine apparatus
 triumphi. 2. 56.
 tetrarchæ. 2. 51.
 Teucer non receptus à patre. 1. 1.
 Salamina condit. *ibid.*
 Teutonum gens Romanos clade
 afficit. 2. 12. excisa. *ibid.*
 theatrum Pompeii. 2. 48. 79. thea-
 tralis seditio. 2. 126.
 Thebæ Pindaro celebres. 1. 18.
 Thebanus nullus orator. 1. 18.
 Theodorus. 2. 53.
 Theophrastus. 2. 18.
 Thesproria. 1. 1.
 Thessalus Thesprotius conditor
 Thessaliæ. 1. 3. Thessalus Her-
 culis filius. *ibid.* Thessalia antea
 Myrmidonum vocitata civitas.
ibid. Thessalia fatalis victoriæ
 Cæsaris. 2. 52.
 Thraces rebellantes à Pisone com-
 primuntur. 2. 98.
 Thucydides. 2. 36.
 Thurii. 2. 68.
 thyrsus. 2. 84.
 Tiberius Claudius Nero, Tib. Cæ-
 saris pater, bellum in Campa-
 niâ movet. 2. 75. Liviam ux-
 rem Augusto desponder. 2. 79.
 94. Tib. Cæsar capessere cœpit
 remp. 2. 94. Armeniam ingres-
 sus, eam Artavazdi tradit. *ibid.*
 cum Druso Claudio Rhætos Vin-
 delicosque aggreditur. 2. 95.
 bellum Pannoicum gerit. 2. 96.
 & Germanicum. 2. 97. confors
 tribunitiæ potestatis cum Augu-
 sto. 2. 99. Rhodum secedit. *ibid.*
 reversus ab Augusto adoptatur.
 2. 103. in Germaniam missus.
 2. 104. militum erga illum af-
 fectus. *ibid.* Germanos superat.
 2. 105.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2. 105. 106. mira illum videnti cupido incessit Germanum militem. 2. 107. Maroboduum aggredditur. 2. 109. bello Pannonico designatus. 2. 111. illud administrat. 2. 112. 113. cura militum. 2. 114. bellum Delmaticum gerit. 2. 115. post cladem Varianam mittitur in Germaniam. 2. 120. ex Pannoniis Delmaticisque triumphat. 2. 121. ægre accipit impetrum. 2. 124. ordinat comitia. *ibid.* consecrat Augustum. 2. 126. ejus principatus forma. *ibid.* Sejanum inter amicos præcipuum habuit. 2. 127. 128. ejus res gestæ recensentur & laudantur. 2. 129. 130.
- Tibullus poeta. 2. 36.
- Tifata mons. 2. 25.
- Tigranes regum maximus. 2. 33. cum filio dedit se Pompeio. 2. 37.
- timendum fastigium. 2. 109. timoris perpetui præcipuique res. 2. 130.
- Tifamenus. 1. 1.
- Titius. 2. 76. 83. Pompeii filium jugulat. 2. 79.
- titulus imperii. 2. 63. provinciar. 2. 49. ministerii. 2. 45. titulis prænitet forum. 2. 39.
- Titus. *vide* Didius, Ampius, &c.
- toga virilis. 2. 99. civis in togâ modestissimus. *sc. in pace.* 2. 29.
- togata. *sc.* Fabula. 2. 9.
- tolerare inopem vitam. 2. 19. tolerabilis fortuna. 2. 37. tolerandæ civitati leges. 2. 18.
- tollere tot liberos, *i. e. suscipere.* 1. 11. tollere funditus. *sc. evertere.* 1. 12. laudandum & tollendum Cæsarem dixit Cicero. 2. 62.
- tormenta bellica. 2. 82.
- torpere. torpebat civitas. 2. 61.
- Torquatus. 1. 14.
- totum æmulum agere. 2. 109.
- tractus temporis. 1. 6. tractus ultimus Hispaniæ. 1. 2.
- tradere se alicui. 2. 50. regnum alicui. 2. 94. traditis armis. 2. 106.
- tragici celebres. 1. 6. 2. 9. tragœdia Rom. 1. 17.
- trahere bellum in. 2. 11. æstiva. 2. 117. caudam. 2. 83. secum magnam manum. 2. 112. laudem. 2. 66. nihil trahens præter nomen. 2. 80.
- tranquillus vita vultuque. 2. 127.
- transcendere Rhenum. 2. 8. ad majora. 2. 130. in navem. 2. 53.
- transcursum ad vitia. 2. 1. transcursus operis. 2. 86. transcursu dicenda. 2. 55.
- transducere. 2. 120.
- transferre à senatu ad. 2. 6. translata in eum belli moles. 2. 97.
- translatum imperium ad. 1. 6.
- transfigere se gladio. 2. 6. transfixus uno ictu. 2. 70.
- transfugere ad aliquem. 2. 27.
- transfuga recens. 2. 83.
- transgredi mentionem. 2. 108.
- transgressus ad deos. 2. 75. in Asiam. 2. 23. fugâ Alpes. 2. 63.
- transgressus annum &c. 2. 7.
- transjicere sinum maris. 2. 43.
- exercitum in. 2. 38.
- transire flumen. 2. 49. in ejus sententiam. 2. 35. à patribus ad plebem. 2. 45. transeat casus in culpam. 2. 118. admiratio ad. 1. 18. transitus. 1. 17. transitus Visurgis. 2. 105.
- transmarinæ provinciar. 2. 44.
- transmarina imperia. 2. 62.
- transmittere ad. 2. 84. in. 2. 52.
- transmisere Dyrrhachium. 2. 49.
- Trebonius C. particeps conjurationis in Cæsarem. 2. 56. occiditur. 2. 69. 87.
- trepidatio senatus. 2. 124. sine trepidatione delectus. 2. 130. trepidatum est apud signa. 2. 112.
- tribuere alicui plurimum. 2. 128.
- multum ejus memoriar. tribuendum. 2. 16.
- tribunal imperatoris. 2. 106.
- tribunus plebis. 2. 111. militum. 2. 101. tribunatus castrorum. 2. 104. tribunicia potestas. 2. 90.
- tributariam facere regionem. 2. 38.
- trimus. 2. 94.
- triste bellum. 2. 1.
- triumphare ex. 2. 30. triumphavit

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vitovans. 2. 96. triumphus no-
 gurnæ expeditionis. 2. 42. tri-
 umphalis vir. 2. 6. triumphalia
 ornamenta. 2. 104.
 triumvir reip. constituendæ. 2. 88.
 triumviratus Cæsaris, Pomp. &
 Crassii. 2. 44. Oct. Lep. & Anto-
 nii. 2. 65.
 Troja. 1. 2. 8. Troicum bellum. 1.
 5.
 trux supercilium. 2. 100. truces
 feritate gentes. 2. 95.
 tueri dignitatem. 2. 80. tutela
 imperii. 2. 105. securitatis. 2.
 128.
 tumescens bellum. 2. 15.
 tumultus bellicus. 2. 68. militaris
 tumultus incendium. 2. 125. tu-
 multu omnia miscere. 2. 74. tu-
 multuari. 2. 79. tumultuarius
 principatus. 2. 108. tumultua-
 ria classis. 2. 42. tumultuosior
 Italia. 2. 74.
 tumulus gentilitius. 2. 119.
 turmæ staturarum equestrium. 1.
 11.
 turpis fuga. 2. 78. turpe foedus. 2.
 90. exemplum. 2. 119. turpiter
 deprehendi. 2. 60. facere, pati. 2.
 100. turpissima mors. 2. 30. lex.
 2. 25. turpitudine ingenii. 2. 69.
 Tusei Capuam condunt. 1. 7.
 Tusculum. 2. 128.
 tutissimi situ locorum. 2. 106. lo-
 cis. 2. 95.
 tyrannus appellatus Cæsar à conju-
 ratis. 2. 58.
 Tyrrheni demigratio. 1. 1.
 Tyri colonia Carthago. 2. 15. Ty-
 ria classis Gades condit. 1. 2.
- V.
- Vacare latrociniiis, bellis. *i. e. care-*
re. 2. 90. vacare huic uni nego-
 tio. 2. 114. non vacat mihi ex-
 primere. &c. 2. 104.
 vacillantes gentes. 2. 100.
 vacua relicta Italia. 2. 110.
 Vagienni. 1. 15.
 Vala. *vide* Numonius.
 Valentia colonia deducta. 2. 14.
 valentia omnia. 2. 49.
 Valerius Flaccus Cos. 1. 15. tur-
 pissimæ legis auctor. 2. 23. in-
 terficitur. 2. 24.
 valetudo in deterius inclinata. 2.
 123. ingravescent. *ibid.* valetu-
 dine infirmissimus. 2. 70. vale-
 tudine gravissimâ tentatus. 2. 48.
 validus septem legionibus. 2. 69.
 validius diligere. 2. 98. timere.
 2. 29.
 vanissimus omnium vir. 2. 80. va-
 nitas ejus deprehensa. 2. 60.
 varia fortuna. 2. 16. vario Marte.
 2. 90. variicafus. 1. 2. varia lo-
 ca. 2. 97. genera. 2. 22. varie se
 gessit. 2. 101. variare aliquid
 ex solito. 2. 41. variatum est
 præliis. 2. 51.
 Varro. 2. 36. 71.
 Varus in Pompeii partibus prælio
 absortus. 2. 55. Varus Quinc-
 tius *pater*, liberti manu jugula-
 tus. 2. 71. Varus Quinctilius *fil.*
 describitur. 2. 17. à Germanis
 cæsus. *ibid.* cladis ejus origo,
 causa, series. 2. 118, 119, 120.
 vastare agros. 2. 120. vastata omnia
 igni ferroque. 2. 110.
 Vatinius. 2. 69.
 uberius præmium. 2. 28. uberiores
 redditus. 2. 81. ubertas poëta-
 rum. 2. 117.
 vectus equo. 2. 114. vehiculo. 2.
 59. curru. 2. 81. in summum
 fastigium. 2. 30.
 vehiculum junctum. 2. 114.
 Veientes. 1. 8.
 velare se honorum insignibus. 2.
 71. velatus corona aurea. 2. 82.
 pullo amiculo. 2. 80. velato ca-
 pite. 2. 4.
 Velia. 2. 79.
 Velleius *historicus noster*, operis sui
 breviter indicat. 2. 52. 89. ju-
 stum opus & historiam plenam
 pollicetur. 2. 48. 66. 89. 99. 103.
 114. 199. fuit Tribunus mili-
 tum. 2. 101. Præfectus eq. 2. 104.
 Quæstor & Legatus Tiberii. 2.
 111. comitator Tiberium in
 bello Delmatico &c. 2. 121. de
 genere suo loquitur. 2. 16. 76.
 Velleius C. avus Velleii interi-
 mit se. 2. 76. Velleianus. *vide*
 Magius.

veloci-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- velocitate pernices. 2. 34.
 venalistribunus. 2. 53. venalis in omnia. 2. 83.
 vendere se. 2. 51. remp. 2. 60.
 venditans se literis senatui. i. e. *jaſtans*. 2. 63.
 veneratione proſequi. 2. 92.
 Veneria. 2. 76.
 venire in conſpectum. 2. 63. venit ad tempus. 2. 123.
 Ventidius conſul fit, & poſtea triumphat. 2. 65. Parthos fundit. 2. 78.
 Venus. 2. 41.
 Venuſia. 1. 14.
 verbum militare. 2. 52. verba ſpectioſa. 2. 41. verbis rudis. 2. 9.
 verecendiſſimus in gerendis honoribus. 2. 33.
 verſari inter arma & ſtudia. 1. 13.
 verſus *adv.* in palatium verſus. 1. 15.
 verſutus animus. 2. 102. in ſumma feritate verſutiſſimus. 2. 118.
 Veſta. 2. 131.
 veſtigio non recedere. 2. 55.
 Veſuvius mons. 2. 30.
 Vetus. *vide* Antiquus.
 vetus imperator. 2. 104. diſciplinatus. 2. 1. vetere more. 2. 92.
 veterani viri. 2. 111.
 vexata tempeſtate claſſis. 2. 79.
 vexillarii. 2. 110.
 viam ſibi facere. 2. 3.
 viatico inſtructus. 2. 19.
 Vibullius. 2. 78.
 vicina urbi regio. 2. 51. in vicino eſſe. 2. 70.
 videre animo. 2. 66.
 Viennenſium ſeditio. 2. 121.
 vigere vigeat miles. 2. 84. vigor animi atque ingenii. 2. 18. eloquentia. 1. 10. adventus. 2. 50.
 Vindelici *prov. fact.* 2. 39. vincuntur à Tiberio & Druſo. 2. 95. 122.
 vindex belli. 2. 25. imperii. 2. 75. vindicare injuriam fratris. 1. 1. ſe ab aliquo. 1. 3. à metu & contumelia. 2. 4. vindicare dignitatem patriæ. *ſc. aſſerere*. 2. 29. remp. maximis periculis. 2. 28. vindicat urbium damna *reſarciendo ſc.* 2. 126. vindicare viſtoriam. i. e. *acquirere*. 2. 112. vindicare ſibi nihil. *arrogando ſc.* 2. 127. honorem. 2. 121. vindicabat Caſar partem. i. e. *ſibi ſumebat*. 2. 105. vindicavit cognomen. i. e. *obtinuit*. 1. 13. vindicatum mare. 2. 73. vindicta conſularis. *ſc. animadverſio*. 2. 92. vindicta libertatis. i. e. *aſſerſio*. 2. 64.
 vincere arma. 2. 34. ingenio vinci. *ibid.* victus petitione pontificatus. 2. 43. victor Africani belli. 2. 55. omnis generis certaminum. 1. 9. victoria nobilis. 2. 10. exploratiſſima. 2. 84. clementiſſima. 2. 86. egregia. 2. 33. immanis. 2. 105. excelleſſima. 2. 96. feliciffima. 2. 46.
 vinum Opimianum. 2. 7.
 Vinicius M. Cos. *avus ejus ad quem Vellei hiſtoria ſcripta*. 2. 96. 104.
 P. Vinicius cos. pater ejus. 2. 103.
 violare uxorem. 2. 100. violator domus ejus. *ibid.* violatio ſidei. 2. 1.
 vir non prætereundus. 1. 2. nobiliſſimus. 2. 13. ſummus. 2. 33. ſanctiſſimus. 2. 46. antiquus. 2. 49. mitis. 2. 52. conſularis. 2. 54. iniquus. 2. 68. vaniſſimus. 2. 80. clariſſimus. 2. 84. prætorius. 2. 83. exſomnis. 2. 88. eminentiſſimus. 2. 2. celeberrimus. 2. 3. fideliſſimus. 2. 16. præſtantiſſimus. 2. 53. fortiſſimus. 2. 75. innocentiffimus. 2. 13. viri principes. 2. 89. ſacerdotes. 2. 124. veterani. 2. 111. virilis opera. 2. 120. toga. 2. 29. animi femina. 1. 1. viritum civitate donare. 2. 16.
 Virgilius. 2. 36.
 Viriathus dux latronum. 2. 1. interemtus. *ibid.*
 virtus ſingularis. 2. 34. mirabilis. 2. 43. matura. 2. 79. excellens. 2. 116. ſimplex. 2. 129. experta. 2. 4. nobiliſſima. 2. 79. ingenua. 2. 93. virtus facti. 2. 5. animi & corporis. 1. 8. virtute vindicare. 1. 1. virtutibus adornatus. 2. 2.
 viſforenſis. 1. 17. animi atque ingenii. 2. 35. hominum ingens. 2. 5. Græcæ juventutis magna. 1. 4.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

1. 4. vis Africi. 2. 79. Consula-
tus. 2. 47. Censoris. 2. 95. odo-
ris. 2. 22. hostium. 2. 120. for-
tuna. 2. 116. fatorum inelusta-
bilis. 2. 67. dominationis. 2. 68.
vis ad resistendum. 2. 61. vis le-
gibus restituta. 2. 89. vim in-
tulit vitæ. 2. 45. vires fractæ. 1.
22. concussæ. 2. 121. refectæ. 2.
16. refovendæ. 1. 15. viribus
adultæ Delmatia. 2. 110.
visere spectaculum. 2. 101.
Visurgis. 2. 105.
visus nocturnus. 2. 57.
vitia morum. 2. 45.
vivere alieno beneficio. 2. 52. per
omnium seculorum memoriam.
2. 56. vivendi finis. 2. 27. vivus
ignis. 2. 88. vita misera. 2. 56.
cælestis. 2. 24. vitam finire. 2.
4. dignissimam agere. *ibid.* ino-
penter tolerare. 2. 19. vita inno-
centissimus. 2. 2. sanctus. 2. 11.
clarus. 2. 32. vita privare. 1. 6.
de vita migrare. 1. 11.
ultra est fortuna factum. 2. 119. ul-
tio inimicitiarum. 2. 7. ultor
sceleris. 2. 100.
ultima stirpis. *i. e.* vilissima. 1. 11.
ultima manus imposita. 2. 33.
ultimum spiritum reddere. 2.
14. ad ultimum. 2. 22. in ulti-
mum erupit. 2. 135.
ultra barbarum præmitus. 2. 112.
ultra feminam fluens mollitiis.
2. 88. ultra fortem temerarius.
2. 68.
ultra transgredi. 2. 120.
umbra actæ rei. 2. 68.
una luctatio. *i. e.* sola. 2. 124. una
castra. 2. 113. unice cavente. *i.*
e. valde. 2. 48. unicum scelus. 2.
5.
universus exercitus. 2. 20. senatus.
2. 35. universa forma principa-
tus. 2. 129. imago. 2. 89.
vocare. vocavit clades Cæsarem in
Gallias. 2. 97. vocitari. 1. 3.
Volso *vide* Manlius.
volumen voto finiendum. 2. 131.
volumina iusta. 2. 119. volumi-
num instar. 2. 29.
voluntas rectissima. 2. 18. publica.
1. 15. inculsa. 2. 126. voluntas
regni. 2. 68. peccandi. 2. 8. re-
sistendi. 2. 109. voluntatis bonæ
vir. 2. 120. in voluntate modum
habere. 2. 31. voluntaria mors.
2. 87. voluntarium exilium. 2.
100. voluntarii. *sc.* milites. 2.
113.
voluptas interitus. 2. 21. in volu-
ptatem uti cibo. 2. 41. volupta-
tibus immunis. 2. 46.
votum. voti fructum ferre. 2. 125.
voto finire volumen. 2. 131.
obire. 2. 22. concipi. 2. 89. voto
major. 2. 40. vota obire. 2. 35.
suscipere pro aliquo. 2. 48.
vox publica abscissa. 2. 66. vox
missa oraculo. 1. 11. vox prin-
cipis. 2. 111. vocem effundere.
2. 14. voce publica dicere. 2.
124.
urbanus prætor. 2. 118. urbana se-
curitas. 2. 98.
urete domos. 2. 120. populum u-
rebat gravis annona. 2. 77.
usque ad. 1. 2. usque eo, ut. 2. 118.
usque Alpes. 2. 6. usque in. 2.
90.
usura gloriæ. 2. 5.
usurpare honorem. 1. 2. nomen.
2. 27. usurpare id non sustinuit.
2. 40.
uteri felicitis femina. 2. 95.
uti rapti. 2. 73. consuetudine. 2. 52.
usus adjutore. 2. 115. fortuna
sua. 2. 51. impetu suo. 2. 52.
immodica libertate. 2. 68. vi-
ctoria clementer. 2. 56. usi ar-
mis & animis Rom. 2. 119. prisca
severitate. 2. 125. non segni
providentia. 2. 120. usus litera-
rum. 2. 110. sagittarum. 2. 34.
usus publici. 2. 81.
Utica. 1. 2.
utipsi in castris & in toga. 2. 125.
utilitatis res. 2. 111.
vulnere gravis. 2. 55. ex vulnere
mortem obire. 2. 61.
vultus victoris, morientis. 2. 27.
vultu ardorem animi præferre.
2. 118. vultu tranquillus. 2. 129.
uxorum fides in proscriptos. 2. 67.
X.
Xerxes togatus à Pompeio appellatus
Lucullus. 2. 33.

FINIS.

